

Facultade de Fisioterapia

Presentación

Â

Â Â Â Â Teño o pracer de presentar a Guía Docente do Grao.Â Nela atoparedes información sobre o Centro e sobre a docencia como éÂ o calendario académico, calendario de exames, horarios, guías docentes das materias e outra información relevante.

Â Â Â Â Esperamos que a información que presentamos sirvavos de orientación para a vosa formación.

Â Â Â Â Quero agradecer a tódalas persoas que co seu esforzo e traballo fixeron posibleÂ a edición desta Guía

Pontevedra, 14 deÂ xullo de 2014

A Decana

Eva María Lantarón Caeiro

Â

Â

Localización

Â

Â

Â

FacultadeÂ de Fisioterapia de Pontevedra

Campus da Xunqueira s/n,Â 36005 Pontevedra

Teléfono:986 80 17 50

Fax:Â 986 80 17 80

Correo:sdfisioterapia@uvigo.es

Equipo Decanal Centro e Directivo dos Departamento

EQUIPO DECANAL DO CENTRO:

Decana Eva María Lantarón Caeiro

Teléfono: 986 80 17 50 ou 986 80 17 52

Correo: direccionfisioterapia@uvigo.es

Vicedecana: Alicia González Represas

Teléfono: 986 80 17 50 ou 986 80 17 52

Correo: subdireccionfisioterapia@uvigo.es

Secretario: José Manuel Pazos Rosales

Teléfono: 986 80 17 50 ou 986 80 17 52

Correo: secretariafisioterapia@uvigo.es

DEPARTAMENTOS:**DEPARTAMENTO DE BIOLOXÍA FUNCIONAL E CIENCIAS DA SAÚDE****EQUIPO DIRECTIVO:**

Director: José Manuel García Estévez

Secretario: Mª José Pérez Álvarez

Sede: Facultade de Biología, Campus de Vigo

Correo: depc01@uvigo.es

Teléfono: 986 812646

Fax: 986 812646

DEPARTAMENTO DE ANÁLISE E INTERVENCIÓN PSICOSOCIOEDUCATIVA**EQUIPO DIRECTIVO:**

Directora: Carmen Verde Diego

Secretario: Antonio López Castedo

Sede: Facultade de Ciencias da Educación. Campus de Ourense

Correo: depx01@uvigo.es

Teléfono: 988 387108

Fax: 988 387159

DEPARTAMENTO DE DIDÁCTICAS ESPECIAIS**EQUIPO DIRECTIVO:**

Director: Vicente Romo Pérez

Secretario: Javier Blanco Sierra

Sede: Facultade de Ciencias da Educación. Campus de Ourense

Correo: depx05@uvigo.es

Teléfono: 988 387145

DEPARTAMENTO ESTATÍSTICA E INVESTIGACIÓN OPERATIVA

EQUIPO DIRECTIVO:

Director: Javier Roca Pardiñas

Secretaria: Tomás R. Cotos Yañez

Sede: Facultade de Ciencias Económicas e Empresariais. Campus de Vigo

Correo: depc05@uvigo.es

Teléfono: 986 812440

Fax: 986 812401

DEPARTAMENTO DE FILOLOXÍA INGLESA, FRANCESA E ALEMÁ

EQUIPO DIRECTIVO:

Directora: Mª Celia Vázquez García

Secretario: Jorge Figueroa Dorrego

Sede: Facultade de Filoloxía e Traducción. Campus de Vigo

Correo: deph04@uvigo.es

Teléfono: 986 813799

Fax: 986 813799

Servizos e infraestructuras do Centro

À Persoal de Administración e Servizos

P.A.S.	Posto	Teléfono	Correo
Clara Pérez Quiñones	Xefa de Negociado	986-801775	secfisio@uvigo.es
M ^a Purificación Sánchez Arias	Secretaría de Decanato	986-801752	sdfisioterapia@uvigo.es
M ^a Begoña López Pérez	Asuntos Económicos	986-802025	repaecsf@uvigo.es
Marina Núñez Ocampo	Auxiliar Técnico de Servizos Xerais	986-801750	confisio@uvigo.es
Carlos Barriga García	Auxiliar Técnico de Servizos Xerais	986-801750	confisio@uvigo.es

 À À À À Instalación e Servizos do Centro

Normativa e Lexislación

 À Sistema de atención de Incidencias, Reclamacións e Suxestións

 À Documento de Incidencias, Reclamacións e Suxestións

 À Normativa solicitude de espazos e material

À

À

Calendario Académico

Horarios

Â Â Â

Horario 1º curso

Horario 2º curso

Horario 3º Curso

Horario 4º curso

Calendario exames

Calendario exames

Tribunais

Â

Tribunais avaliación

Horario de titorías

Horario titorías

Â

Â

Â

Grao en Fisioterapia

Materias

Curso 1

Código	Nome	Cuadrimestre	Cr.totais
P05G170V01101	Anatomía humana: Anatomía humana	1c	9
P05G170V01102	Bioquímica-Física: Bioquímica e biofísica	1c	6
P05G170V01103	Fisioloxía: Fisioloxía humana	1c	9
P05G170V01104	Fundamentos de fisioterapia	1c	6
P05G170V01201	Afeccións medicocirúrxicas	2c	9
P05G170V01202	Fisioloxía: Movemento funcional en fisioterapia	2c	9
P05G170V01203	Psicoloxía: Aplicacións en ciencias da saúde	2c	6
P05G170V01204	Valoración en fisioterapia	2c	6

Curso 2

Código	Nome	Cuadrimestre	Cr.totais
P05G170V01301	Afeccións cirúrxicas	1c	6
P05G170V01302	Afeccións médicas	1c	6
P05G170V01303	Cinesiterapia	1c	9
P05G170V01304	Fisioterapia xeral	1c	9
P05G170V01401	Electroterapia e ultrasonoterapia	2c	6
P05G170V01402	Fisioterapia manipulativa articular	2c	9
P05G170V01403	Radioloxía	2c	6
P05G170V01404	Saúde pública e fisioterapia comunitaria	2c	9

Curso 3

Código	Nome	Cuadrimestre	Cr.totais
P05G170V01501	Fisioterapia neurolóxica e especial	1c	9
P05G170V01502	Fisioterapia respiratoria e masoterapia especial	1c	9

Curso 4

Código	Nome	Cuadrimestre	Cr.totais
P05G170V01701	Metodoloxía da investigación en ciencias da saúde	1c	9
P05G170V01801	Prácticas externas: Estadías clínicas	An	42
P05G170V01802	Estadías clínicas	An	12
P05G170V01803	Estadías clínicas	An	9
P05G170V01804	Estadías clínicas	An	21
P05G170V01805	Estadías clínicas	An	30
P05G170V01806	Estadías clínicas	An	33

Curso 3

Código	Nome	Cuadrimestre	Cr.totais
P05G170V01901	Fisioloxía do exercicio e do esforzo	1c	6
P05G170V01902	Fisioterapia ergonómica	1c	6
P05G170V01903	Fisioterapia na discapacidade e dependencia	1c	6
P05G170V01904	Inglés para ciencias da saúde	1c	6
P05G170V01905	Rehabilitación cardíaca	1c	6
P05G170V01906	Fisioterapia en especialidades clínicas I	2c	9
P05G170V01907	Fisioterapia en especialidades clínicas II	2c	9
P05G170V01908	Farmacoloxía	2c	6
P05G170V01909	Fisioterapia en xinecoloxía e obstetricia	2c	6
P05G170V01910	Fisioterapia en deporte e en actividade física	2c	6
P05G170V01911	Fisioterapia no linfedema	2c	6
P05G170V01912	Pilates aplicado en fisioterapia	2c	6

Curso 4

Código	Nome	Cuadrimestre	Cr.totais
P05G170V01991	Traballo de Fin de Grao	2c	9

DATOS IDENTIFICATIVOS				
Anatomía humana: Anatomía humana				
Materia	Anatomía humana: Anatomía humana			
Código	P05G170V01101			
Titulación	Grao en Fisioterapia			
Descriptores	Creditos ECTS	Carácter	Curso	Cuadrimestre
	9	FB	1	1c
Idioma				
Departamento	Biología funcional e ciencias da saúde			
Coordinador/a	Padín Iruegas, María Elena			
Profesorado	Padín Iruegas, María Elena			
Correo-e	mepadín@uvigo.es			
Web				
Descrición xeral				

Competencias de titulación

Código	
A1	Coñecer e comprender a morfoloxía, a fisioloxía, a patoloxía e a conduta das persoas, tanto sas coma enfermas, no medio natural e social.
A4	Adquirir a experiencia clínica axeitada que proporcione habilidades intelectuais e destrezas técnicas e manuais; que facilite a incorporación de valores éticos e profesionais; e que desenvolva a capacidade de integración dos coñecementos adquiridos.
A17	Comprender a importancia de actualizar os coñecementos, habilidades, destrezas e actitudes que integran as competencias profesionais do fisioterapeuta.
A18	Adquirir habilidades de xestión clínica que inclúan o uso eficiente dos recursos sanitarios e desenvolver actividades de planificación, xestión e control nas unidades asistenciais onde se poña atención en fisioterapia e a súa relación con outros servizos sanitarios.
A19	Comunicarse de modo efectivo e claro, tanto de forma oral coma escrita, cos usuarios do sistema sanitario así como con outros profesionais.
B1	Comunicación oral e escrita nas linguas cooficiais da Comunidade Autónoma.
B2	Capacidade de análise e síntese.
B3	Capacidade de organización e planificación.
B4	Capacidade de xestión da información
B5	Resolución de problemas
B6	Toma de decisións
B9	Compromiso ético
B11	Habilidades nas relacións interpersoais
B12	Razoamento crítico
B15	Aprendizaxe autónoma
B16	Motivación por a calidade.
B17	Adaptación a novas situacións
B23	Traballar con responsabilidade
B24	Manter unha actitude de aprendizaxe e mellora
B30	Desenvolver a capacidade para organizar e dirixir

Competencias de materia

Competencias de materia	Tipoloxía	Competencias
1D Coñecer e comprender a anatomía e fisioloxía humanas, destacando as relacións dinámicas entre a estrutura e a función, especialmente do aparato locomotor e os sistemas nervioso e cardiorrespiratorio.	saber	A1
3D Coñecer e comprender os factores que inflúen sobre o crecemento e desenvolvemento humanos ao longo de toda a vida.	saber	A1

4D Coñecemento e comprensión da estrutura e función do corpo humano a nivel molecular, celular, de órganos e sistemas; dos mecanismos de regulación e control das diferentes funcións.	saber	A1
20D Adquisición de vocabulario no eido da Fisioterapia.	saber	A19
16P Afrontar o estrés, o que supón ter capacidade para controlarse a si mesmo e controlar o entorno en situacións de tensión.	saber facer Saber estar / ser	A4
20P Habilidade para o manexo de instrumentos de laboratorio e de aparatos básicos para o estudo experimental.	saber facer	A1
21P Interpretar os resultados dun experimento básico en Ciencias biolóxicas e físicas.	saber facer	A1
22P Habilidade para realizar disección básica.	saber facer	A1
23P Capacidade para identificar os diferentes tecidos nunha disección.	saber facer	A1
1A Traballar con responsabilidade.	saber facer	A17 B23
2A Manter unha actitude de aprendizaxe e mellora.	Saber estar / ser	A17 B24
8A Desenvolver a capacidade para organizar e dirixir.	saber facer	A18 B30
1TI Comunicación oral e escrita nas linguas cooficiais da Comunidade Autónoma.	saber facer	B1
2TI Capacidade de análise e síntese.	saber facer	B2
3TI Capacidade de organización e planificación.	saber facer	B3
4TI Capacidade de xestión da información.	saber facer	B4
5TI Resolución de problemas.	saber facer	B5
6TI Toma de decisións.	saber facer	B6
1TP Compromiso ético.	Saber estar / ser	B9
3TP Habilidades nas relacións interpersoais.	saber facer Saber estar / ser	B11
4TP Razoamento crítico.	saber facer	B12
1TS Aprendizaxe autónoma.	saber facer	B15
2TS Motivación por a calidade.	Saber estar / ser	B16
3TS Adaptación a novas situacións.	saber facer Saber estar / ser	B17

Contidos

Tema

Temario teórico	Temario teórico. Xeneralidades: citoloxía, histoloxía e embrioloxía humana. Aparato locomotor: cabeza, colo, tronco e extremidades. Corazón e grandes vasos. aparato dixestivo, aparato respiratorio, aparato xenitourinario, estesioloxía, sistema nervioso periférico cranial. Sistema nervioso da vida autónoma. Sistema nervioso central.
Temario práctico	Temario práctico. Prácticas de citoloxía e histoloxía. Estudo dos distintos tecidos. Identificación de estruturas en modelos anatómicos.

Planificación docente

	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Sesión maxistral	43	67	110
Prácticas de laboratorio	27	53	80
Probas de tipo test	2	33	35

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxía docente

	Descrición
Sesión maxistral	O profesor estrutura y/ou explica os contidos da materia. Para o seu estudo os alumnos dispoñen das presentacións vistas na clase en FAICTIC e/ou fotocopias.
Prácticas de laboratorio	Con estas clases búscase que sirvan ó alumno para unha mellor comprensión dos coñecementos teóricos.

Atención personalizada

Descrición

Avaliación

	Descrición	Cualificación
Probos de tipo test	Sesión maxistral: os coñecementos teóricos adquiridos polo alumno avaliaranse mediante un exame tipo test de 5 opción sen puntuar negativos. Prácticas de laboratorio: os coñecementos serán avaliados de maneira continua, en base á participación, respostas e coñecementos adquiridos.	100

Outros comentarios e segunda convocatoria

Para superar o examen teórico débense obter o 70% de respostas correctas.

A asistencia ás prácticas é obrigatoria. Permitiránse 2 faltas de asistencia (por causa de forza maior) que han de ser xustificadas documentalmente.

Manteranse os mesmos criterios en sucesivas convocatorias.

Bibliografía. Fontes de información

FAWCETT DW., "Tratado de Histología.", Intramericana McGraw Hill, 11ª ed., 1989.,

FERNER H. SRAUBESAN J, "Sobotta atlas de Anatomía Humana.", Ed. Médica Panamericana, 18ª ed., 1983. 3 tomos.,

LIPPERT H., "Anatomía. Texto y atlas.", 4ª ed. Marban SL. Madrid 1999.,

MOORE KL., "Anatomía con orientación Clínica.", Ed. Panamericana, 3ª ed., Madrid, 1993.,

NETTER FH., "Atlas de Anatomía Humana", Masson S.A, Barcelona, 1996.,

OLSON TR., "A.D.A.M. Atlas de Anatomía Humana.", Masson-Williams & Wilkins, Barcelona, 1997.,

WILLIAMS PL. WARWICK R., "Gray Anatomía.", Churchill Livingstone, Edimburgo, 1992. 2 tomos.,

Recomendacións

DATOS IDENTIFICATIVOS				
Bioquímica-Física: Bioquímica e biofísica				
Materia	Bioquímica-Física: Bioquímica e biofísica			
Código	P05G170V01102			
Titulación	Grao en Fisioterapia			
Descritores	Creditos ECTS	Carácter	Curso	Cuadrimestre
	6	FB	1	1c
Idioma				
Departamento	Bioloxía funcional e ciencias da saúde			
Coordinador/a	Durán Barbosa, Rafael			
Profesorado	Durán Barbosa, Rafael Ferreira Faro, Lilian Rosana			
Correo-e	rduran@uvigo.es			
Web	http://webs.uvigo.es/neuroquimica			
Descrición xeral				

Competencias de titulación

Código	
A1	Coñecer e comprender a morfoloxía, a fisioloxía, a patoloxía e a conduta das persoas, tanto sas coma enfermas, no medio natural e social.
A2	Coñecer e comprender as ciencias, os modelos, as técnicas e os instrumentos sobre os que se fundamenta, articula e desenvolve a fisioterapia.
A4	Adquirir a experiencia clínica axeitada que proporcione habilidades intelectuais e destrezas técnicas e manuais; que facilite a incorporación de valores éticos e profesionais; e que desenvolva a capacidade de integración dos coñecementos adquiridos.
A15	Participar na elaboración de protocolos asistenciais de fisioterapia baseada na evidencia científica.
A17	Comprender a importancia de actualizar os coñecementos, habilidades, destrezas e actitudes que integran as competencias profesionais do fisioterapeuta.
A18	Adquirir habilidades de xestión clínica que inclúan o uso eficiente dos recursos sanitarios e desenvolver actividades de planificación, xestión e control nas unidades asistenciais onde se poña atención en fisioterapia e a súa relación con outros servizos sanitarios.
A19	Comunicarse de modo efectivo e claro, tanto de forma oral coma escrita, cos usuarios do sistema sanitario así como con outros profesionais.
B1	Comunicación oral e escrita nas linguas cooficiais da Comunidade Autónoma.
B2	Capacidade de análise e síntese.
B3	Capacidade de organización e planificación.
B4	Capacidade de xestión da información
B5	Resolución de problemas
B6	Toma de decisións
B7	Coñecementos de informática relativos ao ámbito de estudo
B9	Compromiso ético
B10	Traballo en equipo
B11	Habilidades nas relacións interpersoais
B12	Razoamento crítico
B13	Recoñecemento da diversidade e a multiculturalidade.
B15	Aprendizaxe autónoma
B16	Motivación por a calidade.
B17	Adaptación a novas situacións
B18	Creatividade
B19	Iniciativa e espírito emprendedor
B20	Liderado
B23	Traballar con responsabilidade
B24	Manter unha actitude de aprendizaxe e mellora

Competencias de materia		
Competencias de materia	Tipoloxía	Competencias
3D Coñecer e comprender os factores que inflúen sobre o crecemento e desenvolvemento humanos ao longo de toda a vida.	saber	A1
4D Coñecemento e comprensión da estrutura e función do corpo humano a nivel molecular, celular, de órganos e sistemas; dos mecanismos de regulación e control das diferentes funcións.	saber	A1
5D Coñecer e comprender o funcionamento dos diferentes sistemas biofísicos e bioquímicos.	saber	A1
6D Coñecer e comprender os principios e teorías da física, a biomecánica, a cinesiología e a ergonomía, aplicables á fisioterapia.	saber	A2
7D Coñecer e comprender as bases físicas dos distintos axentes físicos as súas aplicacións en Fisioterapia.	saber	A2
8D Coñecer e comprender os principios e aplicacións dos procedementos de medida baseados na biomecánica na electrofisiología.	saber	A2
21D Adquirir formación científica básica en investigación.	saber	A15
12P Incorporar a investigación científica e a práctica baseada na evidencia como cultura profesional.	saber facer	A4 A15
16P Afrontar o estrés, o que supón ter capacidade para controlarse a si mesmo e controlar o entorno en situacións de tensión.	saber facer	A4
20P Habilidade para o manexo de instrumentos de laboratorio e de aparatos básicos para o estudo experimental.	saber facer	A1
21P Interpretar os resultados dun experimento básico en ciencias biolóxicas e físicas.	saber facer	A1
20D Adquisición de vocabulario no campo da Fisioterapia.	saber	A19
12P Incorporar a investigación científica e a práctica baseada na evidencia como cultura profesional.	saber facer	A4 A15
16P Afrontar o estrés, o que supón ter capacidade para controlarse a si mesmo e controlar o entorno en situacións de tensión.	saber facer	A4
20P Habilidade para o manexo de instrumentos de laboratorio e de aparatos básicos para o estudo experimental.	saber facer	A1
21P Interpretar los resultados dun experimento básico en ciencias biolóxicas e físicas.	saber facer	A1
1A Traballar con responsabilidade.	saber facer Saber estar / ser	A17 B23
2A Manter unha actitude de aprendizaxe e mellora.	saber facer Saber estar / ser	A17 B24
8A Desenvolver a capacidade para organizar e dirixir.	saber facer Saber estar / ser	A18 B30
1TI Comunicación oral e escrita nas linguas cooficiais da Comunidade Autónoma.	saber facer	B1
2TI Capacidade de análise e síntese.	saber facer	B2
3TI Capacidade de organización e planificación.	saber facer	B3
4TI Capacidade de xestión da información.	saber facer	B4
5TI Resolución de problemas.	saber facer	B5
6TI Toma de decisións.	saber facer	B6
7TI Coñecementos de informática relativos ao ámbito de estudio.	saber facer	B7
1TP Compromiso ético.	Saber estar / ser	B9
2TP Traballo en equipo.	saber facer	B10
3TP Habilidades nas relacións interpersoais.	saber facer	B11
4TP Razoamento crítico.	saber facer	B12
5TP Recoñecemento da diversidade e da multiculturalidade.	Saber estar / ser	B13
1TS Aprendizaxe autónoma.	saber facer	B15
2TS Motivación por a calidade.	Saber estar / ser	B16
3TS Adaptación a novas situacións.	saber facer	B17
4TS Creatividade.	saber facer	B18
5TS Iniciativa e espírito emprendedor.	Saber estar / ser	B19
6TS Liderado.	saber facer Saber estar / ser	B20

Contidos			
Tema			
Bioquímica: hidratos de carbono, lípidos, proteínas, ácidos nucleicos, encimoloxía, bioenerxética, metabolismo intermediario, vías catabólicas e biosintéticas. Biofísica de membranas e de procesos de transporte, de potenciais, da visión e a audición, do músculo, cardiovascular, da respiración, da homeostasia, das radiacións.			
Non se consideran subtemas			

Planificación docente			
	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Prácticas de laboratorio	8	17	25
Seminarios	1	24	25
Sesión maxistral	39	60	99
Probas de tipo test	1	0	1

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxía docente	
	Descrición
Prácticas de laboratorio	Prácticas de laboratorio de Biofísica e de Bioquímica e prácticas de ordenador de simulación de procesos biofísicos.
Seminarios	Seminarios de traballos por grupos relacionados coa materia.
Sesión maxistral	Clases teóricas expositivas e participativas utilizando os medios audiovisuais dispoñibles.

Atención personalizada	
	Descrición

Avaliación		
	Descrición	Cualificación
Prácticas de laboratorio		20
Seminarios		10
Probas de tipo test		70

Outros comentarios e segunda convocatoria

A realización das prácticas é OBRIGATORIA para superar a materia.

A realización dos seminarios é OBRIGATORIA para superar a materia

As clases maxistras avalíaranse mediante unha proba tipo test cun valor do 70% da cualificación, as prácticas o 20% e os seminarios o 10%.

Para superar a materia o alumno debe alcanzar un mínimo de 3 sobre 7 nas probas tipo test.

Calquera outro criterio (p.e. asistencia a clase) rexerase por as normativas xerais e específicas da Universidade de Vigo e da Facultade de Fisioterapia.

Bibliografía. Fontes de información	
AURENGO, Biofísica, Mc Graw-Hill 3ª edición, 2008	
DURÁN, J.E.R., Biofísica: fundamentos e aplicacións, Prentice Hall (Sao Paulo, Brasil), 2003	
NELSON y COX., Principios de Bioquímica de Lehninger, Omega, 2001	
LOZANO y col, Bioquímica y Biología Molecular en Ciencias de la Salud, Interamericana, 3ª edición, 2005	

Recomendacións

Outros comentarios

NON SE FAN RECOMENDACIÓNS ESPECÍFICAS

DATOS IDENTIFICATIVOS				
Fisioloxía: Fisioloxía humana				
Materia	Fisioloxía: Fisioloxía humana			
Código	P05G170V01103			
Titulación	Grao en Fisioterapia			
Descritores	Creditos ECTS	Carácter	Curso	Cuadrimestre
	9	FB	1	1c
Idioma				
Departamento	Biología funcional e ciencias da saúde			
Coordinador/a	Ferreira Faro, Lilian Rosana			
Profesorado	Durán Barbosa, Rafael Ferreira Faro, Lilian Rosana			
Correo-e	lilianfaro@uvigo.es			
Web	http://webs.uvigo.es/neuroquimica			
Descrición xeral				

Competencias de titulación	
Código	
A1	Coñecer e comprender a morfoloxía, a fisioloxía, a patoloxía e a conduta das persoas, tanto sas coma enfermas, no medio natural e social.
A2	Coñecer e comprender as ciencias, os modelos, as técnicas e os instrumentos sobre os que se fundamenta, articula e desenvolve a fisioterapia.
A4	Adquirir a experiencia clínica axeitada que proporcione habilidades intelectuais e destrezas técnicas e manuais; que facilite a incorporación de valores éticos e profesionais; e que desenvolva a capacidade de integración dos coñecementos adquiridos.
A15	Participar na elaboración de protocolos asistenciais de fisioterapia baseada na evidencia científica.
A17	Comprender a importancia de actualizar os coñecementos, habilidades, destrezas e actitudes que integran as competencias profesionais do fisioterapeuta.
A18	Adquirir habilidades de xestión clínica que inclúan o uso eficiente dos recursos sanitarios e desenvolver actividades de planificación, xestión e control nas unidades asistenciais onde se poña atención en fisioterapia e a súa relación con outros servizos sanitarios.
B1	Comunicación oral e escrita nas linguas cooficiais da Comunidade Autónoma.
B2	Capacidade de análise e síntese.
B3	Capacidade de organización e planificación.
B4	Capacidade de xestión da información
B5	Resolución de problemas
B7	Coñecementos de informática relativos ao ámbito de estudo
B9	Compromiso ético
B10	Traballo en equipo
B11	Habilidades nas relacións interpersoais
B12	Razoamento crítico
B13	Recoñecemento da diversidade e a multiculturalidade.
B15	Aprendizaxe autónoma
B16	Motivación por a calidade.
B17	Adaptación a novas situacións
B18	Creatividade
B19	Iniciativa e espírito emprendedor
B20	Liderado
B23	Traballar con responsabilidade
B24	Manter unha actitude de aprendizaxe e mellora
B30	Desenvolver a capacidade para organizar e dirixir

Competencias de materia

Competencias de materia	Tipoloxía	Competencias
1D Coñecer e comprender a Anatomía e Fisioloxía humanas, destacando as relacións dinámicas entre a estrutura e a función, especialmente do aparato locomotor e os sistemas nervioso e cardiorrespiratorio.	saber	A1
3D Coñecer e comprender os factores que inflúen sobre o crecemento e desenvolvemento humanos ao longo de toda a vida.	saber	A1
4D Coñecemento e comprensión da estrutura e función do corpo humano a nivel molecular, celular, de órganos e sistemas, dos mecanismos de regulación e control das diferentes funcións.	saber	A1
8D Coñecer e comprender os principios e aplicacións dos procedementos de medida baseados na biomecánica e na electrofisioloxía.	saber	A2
21D Adquirir formación científica básica en investigación.	saber	A15
12P Incorporar a investigación científica e a práctica baseada na evidencia como cultura profesional.	saber facer	A4 A15
16P Afrontar o estrés, o que supón ter capacidade para controlarse a si mesmo e controlar aos demais en situacións de tensión.	saber facer	A4
20P Habilidade para o manexo de instrumentos de laboratorio e de aparatos básicos para o estudo experimental.	saber facer	A1
21P Interpretar os resultados dun experimento básico en ciencias biolóxicas e físicas.	saber facer	A1
1A Traballar con responsabilidade.	Saber estar / ser	A17 B23
2A Manter una actitude de aprendizaxe e mellora.	Saber estar / ser	A17 B24
8A Desenvolver a capacidade para organizar e dirixir.	saber facer Saber estar / ser	A18 B30
1TI Comunicación oral e escrita nas linguas cooficiais da Comunidade Autónoma.	saber facer	B1
2TI Capacidade de análise e síntese.	saber facer	B2
3TI Capacidade de organización e planificación.	saber facer	B3
4TI Capacidade de xestión da información.	saber facer	B4
5TI Resolución de problemas.	saber facer	B5
6TI Toma de decisións.	saber facer	B5
7TI Coñecementos de informática relativos ao ámbito de estudio.	saber facer	B7
1TP Compromiso ético.	Saber estar / ser	B9
2TP Traballo en equipo.	saber facer	B10
3TP Habilidades nas relacións interpersoais.	saber facer	B11
4TP Razoamento crítico.	saber facer	B12
5TP Recoñecemento da diversidade e a multiculturalidade.	Saber estar / ser	B13
1TS Aprendizaxe autónoma.	saber facer	B15
2TS Motivación por a calidade.	Saber estar / ser	B16
3TS Adaptación a novas situacións.	saber facer	B17
4TS Creatividade.	saber facer	B18
5TS Iniciativa e espírito emprendedor.	Saber estar / ser	B19
6TS Liderado.	Saber estar / ser	B20

Contidos

Tema

Fisioloxía do sistema nervioso.	NON SE CONSIDERAN SUBTEMAS
Fisioloxía do sistema endócrino.	
Fisioloxía do sistema cardiovascular.	
Fisioloxía do sistema respiratorio.	
Fisioloxía dixestiva e renal.	

Planificación docente

	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Prácticas de laboratorio	15	35	50
Seminarios	1	22	23
Sesión maxistral	61	90	151
Probas de tipo test	1	0	1

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxía docente

	Descrición
Prácticas de laboratorio	Realizaranse prácticas de laboratorio dos sistemas cardiovascular e respiratorio, así como prácticas de simulación de ordenador dos sistemas nervioso, muscular e endócrino.
Seminarios	Realizaranse seminarios de traballo por grupos relacionados coa materia.
Sesión maxistral	Impartiranse clases teóricas participativas utilizando os medios audiovisuais dispoñibles.

Atención personalizada

	Descrición
Seminarios	Realización de Seminarios tutelados.

Avaliación

	Descrición	Cualificación
Prácticas de laboratorio		20
Seminarios		10
Probas de tipo test		70

Outros comentarios e segunda convocatoria

A realización das prácticas é obrigatoria para superar a materia

A realización dos seminarios é obrigatoria para superar a materia.

A avaliación das clases maxistrais será mediante una proba tipo test cun valor do 70% da cualificación, as prácticas o 20% e os seminarios o 10%.

Para superar a materia debe alcanzarse un mínimo de 3 sobre 7 na proba tipo test.

Calquera outro criterio (ex: asistencia a clase) rexerase polas normativas xerais e específicas da Universidade de Vigo e da Facultade de Fisioterapia.

Bibliografía. Fontes de información

SILVERTHORN y col., Fisiología Humana. Un enfoque integrado, Editorial Médica Panamericana, 4ª edición, 2008

FOX, Fisiología Humana, McGraw-Hill, 10ª edición, 2008

DVORKIN-CARDINALE, BEST&TAYLOR, Bases fisiológicas de la práctica médica, Editorial Médica Panamericana, 13ª edición, 2008

FERNÁNDEZ, Manual de laboratorio de Fisiología, McGraw-Hill, 4ª edición, 2008

TRESGUERRES y col., Fisiología humana, Interamericana, 3ª edición, 2005

Recomendacións

Outros comentarios

Non se fan recomendacións específicas.

DATOS IDENTIFICATIVOS				
Fundamentos de fisioterapia				
Materia	Fundamentos de fisioterapia			
Código	P05G170V01104			
Titulacion	Grao en Fisioterapia			
Descriptor	Creditos ECTS	Carácter	Curso	Cuadrimestre
	6	OB	1	1c
Idioma				
Departamento	BioloXía funcional e ciencias da saúde			
Coordinador/a	Nóvoa Castro, Borja			
Profesorado	Nóvoa Castro, Borja			
Correo-e	borja@uvigo.es			
Web				
Descrición xeral				
Competencias de titulación				
Código				
A2	Coñecer e comprender as ciencias, os modelos, as técnicas e os instrumentos sobre os que se fundamenta, articula e desenvolve a fisioterapia.			
A4	Adquirir a experiencia clínica axeitada que proporcione habilidades intelectuais e destrezas técnicas e manuais; que facilite a incorporación de valores éticos e profesionais; e que desenvolva a capacidade de integración dos coñecementos adquiridos.			
A5	Valorar o estado funcional do paciente, considerando os aspectos físicos, psicolóxicos e sociais.			
A6	Valoración diagnóstica de coidados de fisioterapia segundo as normas e cos instrumentos de validación recoñecidos internacionalmente.			
A7	Deseñar o plan de intervención de fisioterapia atendendo a criterios de adecuación, validez e eficiencia.			
A9	Avaliar a evolución dos resultados obtidos co tratamento en relación cos obxectivos marcados.			
A12	Intervir nos ámbitos de promoción, prevención, protección e recuperación da saúde.			
A13	Saber traballar en equipos profesionais como unidade básica na que se estruturan de forma uni ou multidisciplinar e interdisciplinar os profesionais e demais persoal das organizacións asistenciais.			
A14	Incorporar os principios éticos e legais da profesión na práctica profesional así como integrar os aspectos sociais e comunitarios na toma de decisións.			
A15	Participar na elaboración de protocolos asistenciais de fisioterapia baseada na evidencia científica.			
A17	Comprender a importancia de actualizar os coñecementos, habilidades, destrezas e actitudes que integran as competencias profesionais do fisioterapeuta.			
A18	Adquirir habilidades de xestión clínica que inclúan o uso eficiente dos recursos sanitarios e desenvolver actividades de planificación, xestión e control nas unidades asistenciais onde se poña atención en fisioterapia e a súa relación con outros servizos sanitarios.			
A19	Comunicarse de modo efectivo e claro, tanto de forma oral coma escrita, cos usuarios do sistema sanitario así como con outros profesionais.			
B1	Comunicación oral e escrita nas linguas cooficiais da Comunidade Autónoma.			
B2	Capacidade de análise e síntese.			
B3	Capacidade de organización e planificación.			
B4	Capacidade de xestión da información			
B5	Resolución de problemas			
B6	Toma de decisións			
B7	Coñecementos de informática relativos ao ámbito de estudo			
B9	Compromiso ético			
B12	Razoamento crítico			
B13	Recoñecemento da diversidade e a multiculturalidade.			
B15	Aprendizaxe autónoma			
B16	Motivación por a calidade.			
B17	Adaptación a novas situacións			
B18	Creatividade			

B19	Iniciativa e espírito emprendedor
B20	Liderado
B24	Manter unha actitude de aprendizaxe e mellora
B25	Manifestar respecto, valoración e sensibilidade ante o traballo dos demais
B29	Axustarse aos límites da súa competencia profesional
B30	Desenvolver a capacidade para organizar e dirixir

Competencias de materia

Competencias de materia	Tipoloxía	Competencias
14D Coñecer e comprender os conceptos de exploración física, valoración, diagnóstico e prognóstico, as bases teóricas das valoracións, test e comprobacións funcionais, a avaliación científica da súa utilidade e efectividade, así como as etapas e recursos do proceso de intervención de Fisioterapia.	saber	A6
17D Coñecer e comprender as bases teóricas da Fisioterapia como ciencia e profesión. Os modelos de actuación en Fisioterapia. O diagnóstico de Fisioterapia. Metodoloxía da investigación aplicada á Fisioterapia.	saber	A2
20D Adquisición de vocabulario propio no campo da Fisioterapia.	saber	A19
21D Adquirir formación científica básica en investigación.	saber	A15
22D Coñecer e comprender as teorías que sustentan a capacidade de resolución de problemas e o razoamento clínico.	saber	A5 A6 A7 A9
23D Coñecer e comprender os procesos de administración e xestión sanitaria, especialmente dos servizos de Fisioterapia, no contexto diverso e cambiante no que esta se desenvolve.	saber	A18
24D Coñecer e comprender as implicacións das disposicións organizativas e dos modelos traballo.	saber	A18
25D Coñecer e comprender os criterios e indicadores que garantan a calidade na prestación do servizo de Fisioterapia, mediante o uso de guías de boa práctica clínica e de estándares profesionais.	saber	A15 A18
26D Coñecer e comprender os conceptos fundamentais da saúde, os sistemas de saúde e niveis asistenciais. A Fisioterapia no proceso saúde-enfermidade.	saber	A12
1P Elaborar e cumprir de forma sistemática a historia clínica de Fisioterapia completa, onde se rexistren de forma axeitada e eficaz todos os pasos seguidos dende a recepción do paciente/usuario ata o informe á alta de Fisioterapia.	saber facer	A4 A6
11P Incorporar á cultura profesional os principios éticos e legais da profesión.	saber facer	A4 A14
12P Incorporar a investigación científica e a práctica baseada na evidencia como cultura profesional.	saber facer	A4 A15
15P AAplicar os mecanismos de garantía de calidade na práctica da Fisioterapia, axustándose aos criterios, indicadores e estándares de calidade recoñecidos e validados para a boa práctica profesional.	saber facer	A4 A15 A18
2A Manter unha actitude de aprendizaxe e mellora.	Saber estar / ser	A17 B24
3A Manifestar respecto, valoración e sensibilidade ante o traballo dos demais.	Saber estar / ser	A13 B25
7A Axustarse aos límites da súa competencia profesional.	Saber estar / ser	A14 B29
8A Desenvolver a capacidade para organizar e dirixir.	Saber estar / ser	A18 B30
1TI Comunicación oral e escrita nas linguas cooficiais da Comunidade Autónoma.	saber facer	B1
2TI Capacidade de análise e síntese.	saber facer	B2
3TI Capacidade de organización e planificación.	saber facer	B3
4TI Capacidade de xestión da información.	saber facer	B4
5TI Resolución de problemas.	saber facer	B5
6TI Toma de decisións.	saber facer	B6
7TI Coñecementos de informática relativos ao ámbito de estudio.	saber	B7
1TP Compromiso ético.	Saber estar / ser	B9
2TP Traballo en equipo.	saber facer	B9
4TP Razoamento crítico.	saber facer	B12

5TP Recoñecemento da diversidade e a multiculturalidade.	Saber estar / ser	B13
1TS Aprendizaxe autónoma.	saber facer	B15
2TS Motivación por a calidade.	Saber estar / ser	B16
3TS Adaptación a novas situacións.	saber facer	B17
4TS Creatividade.	saber facer	B18
5TS Iniciativa e espírito emprendedor.	Saber estar / ser	B19
6 TS Liderado.	saber facer	B20
	Saber estar / ser	

Contidos

Tema	
Introducción	Definición de Fisioterapia Terminoloxía sanitaria
Evolución e desenvolvemento histórico	Antecedentes históricos da Fisioterapia: Mundo primitivo Mundo antigo Idade media Renacemento Séculos XVII y XVIII Séculos XIX e XX
Bases conceptuais. Marco teórico	A fisioterapia como ciencia e profesión A institucionalización da fisioterapia en España. A figura do fisioterapeuta As asociacións e colexios profesionais A Fisioterapia na Universidade
Métodos de intervención en fisioterapia	Etapas: valoración, análise de datos, plantexamento de obxetivos, plan terapéutico, avaliación. O rexistro en fisioterapia. Informes
Calidade en Fisioterapia	Concepto de calidade Dimensións da calidade
Modelos de investigación en Fisioterapia	Introducción e Métodos de investigación

Planificación docente

	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Sesión maxistral	40	71	111
Traballos tutelados	1	30	31
Presentacións/exposicións	4	0	4
Actividades introdutorias	2	0	2
Probas de resposta longa, de desenvolvemento	2	0	2

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxía docente

	Descrición
Sesión maxistral	As clases teóricas serán participativas e utilizarase a consulta didáctica, debate, estudo de casos e estratexias de resolución de problemas.
Traballos tutelados	Os alumnos deberán elaborar, asistir a titorías, expoñer e defender un traballo. Cada grupo realizará un traballo sobre un tema determinado pactado co profesor
Presentacións/exposicións	Exposición por parte do alumnado ante o docente e os estudantes do traballo tutelado.
Actividades introdutorias	Actividades encamiñadas a tomar contacto e reunir información sobre o alumnado, así como a presentar a materia.

Atención personalizada

Descrición

Sesión maxistral	O alumno deberá darse de alta na plataforma Tema para o correcto seguimento da materia. TITORÍAS: Ademais das titorías de grupo pequeno para o traballo, contémplanse as titorías de orientación e asesoramento académico, profesional e persoal. Estas levaranse a cabo no horario e lugar indicados no apartado da guía correspondente, 6 horas á semana. Tamén se poden realizar por correo electrónico á dirección do profesor indicando en asunto: TITORÍAS ORGANIZACIÓN SOCIAL DO TRABALLO Para o desenvolvemento da docencia faranse grupos de alumnos: Gran grupo: clases teóricas e exposicións de traballos. Pequeno grupo: elaboración de traballos. Individual: exame.
Traballos tutelados	O alumno deberá darse de alta na plataforma Tema para o correcto seguimento da materia. TITORÍAS: Ademais das titorías de grupo pequeno para o traballo, contémplanse as titorías de orientación e asesoramento académico, profesional e persoal. Estas levaranse a cabo no horario e lugar indicados no apartado da guía correspondente, 6 horas á semana. Tamén se poden realizar por correo electrónico á dirección do profesor indicando en asunto: TITORÍAS ORGANIZACIÓN SOCIAL DO TRABALLO Para o desenvolvemento da docencia faranse grupos de alumnos: Gran grupo: clases teóricas e exposicións de traballos. Pequeno grupo: elaboración de traballos. Individual: exame.
Presentacións/exposicións	O alumno deberá darse de alta na plataforma Tema para o correcto seguimento da materia. TITORÍAS: Ademais das titorías de grupo pequeno para o traballo, contémplanse as titorías de orientación e asesoramento académico, profesional e persoal. Estas levaranse a cabo no horario e lugar indicados no apartado da guía correspondente, 6 horas á semana. Tamén se poden realizar por correo electrónico á dirección do profesor indicando en asunto: TITORÍAS ORGANIZACIÓN SOCIAL DO TRABALLO Para o desenvolvemento da docencia faranse grupos de alumnos: Gran grupo: clases teóricas e exposicións de traballos. Pequeno grupo: elaboración de traballos. Individual: exame.

Avaliación		
	Descrición	Cualificación
Sesión maxistral	Probas de resposta longa, de desenvolvemento. Consta de 4 preguntas non podendo deixar ningunha sen resposta efectiva.	80
Traballos tutelados	Valorarase a participación nas titorías do traballo, a formulación e análise realizada, así como a súa redacción e utilización de fontes bibliográficas.	15
Presentacións/exposicións	Valorarase a presentación do traballo en medios audiovisuais, a súa exposición e defensa.	5

Outros comentarios e segunda convocatoria

Para poder presentarse a examen en calquera das dúas convocatorias é obrigatorio realizar, asistir as titorías, expoñer e defender o traballo nas datas que se establezan ao principio da docencia da materia.

O alumno debe obter como mínimo un 3,5 sobre 8 no exame teórico para poder superar a materia.

O alumno debe obter como mínimo un 1 sobre 2 no traballo para superar a materia

Bibliografía. Fontes de información

Gallego T., Bases Teóricas y Fundamentos de la Fisioterapia., 1ª Ed. Madrid: Editorial Medica Panamericana; 2007,
 Borrel F., Manual de entrevista clínica, Barcelona: Editorial Doyma;1992,
 Varela J, Galego J., Bases para la mejora continua de la calidad de los servicios de salud, Xunta de Galicia; 2000,

Recomendacións

DATOS IDENTIFICATIVOS				
Afeccións medicocirúrxicas				
Materia	Afeccións medicocirúrxicas			
Código	P05G170V01201			
Titulación	Grao en Fisioterapia			
Descriptor	Creditos ECTS	Carácter	Curso	Cuadrimestre
	9	FB	1	2c
Idioma				
Departamento	Biología funcional e ciencias da saúde			
Coordinador/a	Maceiras García, María Lourdes Magdalena Lopez, Carlos Jose			
Profesorado	Maceiras García, María Lourdes Magdalena Lopez, Carlos Jose			
Correo-e	lurdesmg@uvigo.es cmagdalena@uvigo.es			
Web	http://webs.uvigo.es/mpsp			
Descrición xeral				

Competencias de titulación	
Código	
A1	Coñecer e comprender a morfoloxía, a fisioloxía, a patoloxía e a conduta das persoas, tanto sas coma enfermas, no medio natural e social.
A3	Coñecer e comprender os métodos, procedementos e actuacións fisioterapéuticas, encamiñados tanto á terapéutica propiamente dita, a aplicar na clínica para a reeducación ou recuperación funcional, como á realización de actividades dirixidas á promoción e mantemento da saúde.
A4	Adquirir a experiencia clínica axeitada que proporcione habilidades intelectuais e destrezas técnicas e manuais; que facilite a incorporación de valores éticos e profesionais; e que desenvolva a capacidade de integración dos coñecementos adquiridos.
A5	Valorar o estado funcional do paciente, considerando os aspectos físicos, psicolóxicos e sociais.
A6	Valoración diagnóstica de coidados de fisioterapia segundo as normas e cos instrumentos de validación recoñecidos internacionalmente.
A8	Executar, dirixir e coordinar o plan de intervención de fisioterapia, utilizando as ferramentas terapéuticas propias e atendendo á individualidade do usuario.
A11	Proporcionarlles unha atención de fisioterapia eficaz, outorgando unha asistencia integral aos pacientes.
A12	Intervir nos ámbitos de promoción, prevención, protección e recuperación da saúde.
A13	Saber traballar en equipos profesionais como unidade básica na que se estruturan de forma uni ou multidisciplinar e interdisciplinar os profesionais e demais persoal das organizacións asistenciais.
A14	Incorporar os principios éticos e legais da profesión na práctica profesional así como integrar os aspectos sociais e comunitarios na toma de decisións.
A15	Participar na elaboración de protocolos asistenciais de fisioterapia baseada na evidencia científica.
A16	Levar a cabo as intervencións fisioterapéuticas baseándose na atención integral da saúde que supón a cooperación multiprofesional, a integración dos procesos e a continuidade asistencial.
A17	Comprender a importancia de actualizar os coñecementos, habilidades, destrezas e actitudes que integran as competencias profesionais do fisioterapeuta.
B1	Comunicación oral e escrita nas linguas cooficiais da Comunidade Autónoma.
B2	Capacidade de análise e síntese.
B3	Capacidade de organización e planificación.
B4	Capacidade de xestión da información
B5	Resolución de problemas
B6	Toma de decisións
B9	Compromiso ético
B11	Habilidades nas relacións interpersoais
B12	Razoamento crítico
B15	Aprendizaxe autónoma
B16	Motivación por a calidade.

B17 Adaptación a novas situacións

B29 Axustarse aos límites da súa competencia profesional

Competencias de materia

Competencias de materia	Tipoloxía	Competencias
14D Coñecer e comprender os conceptos de exploración física, valoración, diagnóstico e pronóstico; as bases teóricas das valoracións, test e comprobacións funcionais, a avaliación científica da súa utilidade e efectividade, así como as etapas e recursos do proceso de intervención de fisioterapia.	saber	A6
15D Coñecer e comprender os aspectos xerais da patoloxía de etioloxía endóxena e esóxena relacionada coa fisioterapia de todos os aparatos e sistemas cos seus tratamentos médicos, cirúrxicos, fisioterapéuticos e ortopédicos.	saber	A1 A3
16D Coñecer as teorías que sustentan a capacidade de resolución dos problemas de saúde e as bases do razoamento clínico.	saber	A3
2P Valorar o estado funcional do paciente/usuario, considerando os aspectos físicos, psicolóxicos e sociais.	saber	A4 A5
5P7 Establecer e aplicar o tratamento en grupos a usuarios con problemas similares.	saber facer	A4 A8
5P9 Prever e evitar os riscos na aplicación do tratamento.	saber facer	A4 A8
9P Intervir nos ámbitos de promoción da saúde e prevención da enfermidade.	saber facer	A4 A11 A12 A16
12P Incorporar a investigación científica e a práctica baseada na evidencia como cultura profesional.	saber facer	A4 A15
16P Afrontar o estrés , o que supón ter capacidade para controlarse a si mesmo e controlar o ámbito en situacións de tensión.	saber	A4
1A Traballar con responsabilidade.	saber saber facer	A17
2A Manter unha actitude de aprendizaxe e mellora.	saber	A17
3A Manifestar respecto, valoración e sensibilidade ante o traballo dos demais. Axustarse ás limitacións da súa competencia profesional, no ámbito da atención ao enfermo. Utilizar aspectos básicos do método de investigación científica.	saber Saber estar / ser	A13
7A Axustarse aos límites da súa competencia profesional.	Saber estar / ser	A14 B29
1TI Comunicación oral e escrita nas linguas cooficiais da Comunidade Autónoma.	saber facer	B1
2TI Capacidade de análise e síntese.	saber facer	B2
3TI Capacidade de organización e planificación.	saber facer	B3
4TI Capacidade de xestión da información.	saber facer	B4
5TI Resolución de problemas.	saber facer	B5
6TI Toma de decisións.	saber facer	B6
1TP Compromiso ético.	Saber estar / ser	B9
3TP Habilidades nas relacións interpersoais.	saber facer Saber estar / ser	B11
4TP Razoamento crítico.	saber facer	B12
1TS Aprendizaxe autónoma.	saber facer	B15
2TS Motivación por a calidade.	Saber estar / ser	B16
3TS Adaptación a novas situacións.	saber facer Saber estar / ser	B17

Contidos

Tema		
Unidad I : A. Médicas		
Enfermidade e síndrome	Conceptos de enfermidade e de síndrome. Etioloxía xeral. Patoxénese, fisiopatoloxía e anatomía patolóxica. Semioloxía. Propedéutica clínica. Análise de síntomas e signos.	

Reumatoloxía e enfermidades sistémicas	A) Exploración e orientación diagnóstica do paciente con enfermidade reumática. Enfermidades difusas do tecido conectivo. Espondiloartropatías (espondilartrite). Artrose. Infección osteoarticular. Enfermidades hereditarias do tecido conectivo. Fibromialxia. Dor raquídea. Enfermidades óseas. B) Lupus eritematoso sistémico. Esclerodermia. Síndrome de Sjögren. Vasculite. Alteracións do metabolismo. Policondrite. Sarcoidose. Amiloidose.
Nefroloxía	Síndrome nefrótico. Insuficiencia renal aguda. Insuficiencia renal crónica. Nefropatías glomerulares. Enfermidades túbulo-intersticiais. Enfermidade vascular renal.
Enfermidades infecciosas	Infeccións bacterianas (por xermes GRAM positivos e negativos; por anaerobios; tuberculose e lepra). Infeccións causadas por hongos. Infeccións causadas por parásitos. Infeccións causadas por virus. Sepsis.
Hematoloxía	Enfermidades da serie vermella (anemias). Enfermidades do sistema leucocitario (leucemias, linfomas). Insuficiencias medulares. Enfermidades da hemostasia. Neoplasias.
Metabolismo	Alteracións do metabolismo dos aminoácidos. Alteracións do tecido adiposo. Alteracións do metabolismo das lipoproteínas. Alteracións do metabolismo dos hidratos de carbono. Diabete mellitus. Obesidade. Nutrición.
Endocrinoloxía	Enfermidades do hipotálamo e da hipófise. Enfermidades da glándula tiroide. Síndromes pluriganglionares de natureza autoinmunitaria.
Inmunoloxía	Infeccións e resposta inmunitaria. Inmunodeficiencias primarias e secundarias. Enfermidades por hipersensibilidade e inmuoalérxicas. Tolerancia e enfermidades autoinmunitarias.
Unidade II: A. Cirúrxicas	
INTRODUCCIÓN ÁS ENFERMIDADES CIRÚRXICAS.	- Dor no aparato locomotor. - Inflamación. - Reacción xeral secundaria.
ENFERMIDADES CIRÚRXICAS BÁSICAS.	- Feridas. Asepsia. - Síndrome de aplastamento. - Queimaduras. - Infeccións cirúrxicas. - Ciruxía oncolóxica. - Anestesia. - Métodos auxiliares diagnósticos - Complicacións da ciruxía
SISTEMA NERVIOSO PERIFÉRICO.	- Estrutura e función do sistema nervioso periférico. - Agresión, rexeneración e dexeneración. - Síndromes compresivos.
FISIOPATOLOXÍA MUSCULAR.	- Fisioloxía, reparación muscular. - Traumatismos. Tumores. Artrogriposis. - Síndrome compartimenta. - Patoloxía neuromuscular infantil. - Tendóns. - Ligamentos
ÓSO	- Organización ósea. - Fracturas. Complicacións. - Infeccións óseas. - Enfermidades óseas. - Tumores e lesións pseudotumorais.
ARTICULACIÓN.	- Traumatismos. Luxacións. Esguinces. - Rixideces e anquilosis. - Infeccións articulares. - Ciruxía da artrosis. - Corpos libres intraarticulares. - Artropatía neuropática.
CIRUXÍA DO APARATO LOCOMOTOR	- Artroscopia. - Osteosíntesis. - Ciruxía minimamente invasiva. - Implantes articulares. - Ciruxía robótica e navegación.

TRAUMATISMOS, AMPUTACIÓN/ REEMPLANTES/ PRÓTESIS	- Politraumatizado. ATLAS - Protocolo de actuación con accidentado. - Shock. - Amputacións. - Reimplantes. - Prótesis. - Ortesis.
ENFERMIDADES CIRÚRXCAS TORÁRICAS.	- Ciruxía cardíaca. - Ciruxía torácica. - Mama
ENFERMIDADES CIRÚRXCAS ABDOMINALES.	- Parede abdominal. - Dixestivo. - Uroloxía. - Xinecoloxía e obstetricia.
ENFERMIDADES CIRÚRXCAS VASCULARES.	- Arteriales. - Venosas. Trombosis.
ENFERMIDADES NEUROCIRÚRXCAS E ENDOCRINAS.	- Neurociruxía. - Ciruxía endocrina.
SEMINARIOS PRÁCTICOS. A. MÉDICAS.	Práctica nº 1: Primeiros auxilios e soporte vital: reanimación cardiopulmonar (RCP) básica. Práctica nº 2: Primeiros auxilios e soporte vital: reanimación cardiopulmonar (RCP) avanzada.
SEMINARIOS PRÁCTICOS. A. CIRÚRXCAS	Práctica nº 1: INFLAMACIÓN E DOLOR. Práctica nº 2: LESIÓN NERVIOSAS E MUSCULARES. Práctica nº 3: TRAUMATISMOS, FRACTURAS, PRÓTESIS.

Planificación docente			
	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Actividades introductorias	2	0	2
Seminarios	24	53	77
Sesión maxistral	52	92	144
Probas de tipo test	2	0	2
*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.			

Metodoloxía docente	
	Descrición
Actividades introductorias	Actividades encamiñadas a tomar contacto e reunir información sobre o alumnado, así como a presentar a materia.
Seminarios	Actividades enfocadas ao traballo sobre un tema específico, que permitan afondar ou complementar os contidos da materia.
Sesión maxistral	As clases teóricas serán participativas e utilizarase a consulta didáctica, debate, estudo de casos e estratexias de resolución de problemas.

Atención personalizada	
	Descrición
Sesión maxistral	1.- O alumnado ten que se dar de alta no Servizo de Teledocencia: FaiTIC, e participar nas actividades que se fan a través del, para o correcto seguimento da materia. 2.- Tutorías: Poden realizarse en grupo ou de xeito individualizado, de cara á orientación e asesoramento académico, profesional e persoal. Lévanse a cabo no despacho e no horario indicado nel e na guía docente, sendo de 6 horas á semana. Tamén poden realizarse por correo electrónico ao enderezo electrónico do profesorado indicando no asunto: TUTORÍAS, ou a través da FaiTIC. 3.- Organización social do traballo do alumnado: Para o desenvolvemento da docencia faranse grupos: * Grupo A ou grupo grande (hai 1): clases teóricas e exposicións de traballos na aula. * Grupo B ou grupo mediano (hai 3): seminarios. * Individual: exame.

Actividades introductorias	1.- O alumnado ten que se dar de alta no Servizo de Teledocencia: FaiTIC, e participar nas actividades que se fan a través del, para o correcto seguimento da materia. 2.- Titorías: Poden realizarse en grupo ou de xeito individualizado, de cara á orientación e asesoramento académico, profesional e persoal. Lévanse a cabo no despacho e no horario indicado nel e na guía docente, sendo de 6 horas á semana. Tamén poden realizarse por correo electrónico ao enderezo electrónico do profesorado indicando no asunto: TITORÍAS, ou a través da FaiTIC. 3.- Organización social do traballo do alumnado: Para o desenvolvemento da docencia faranse grupos: * Grupo A ou grupo grande (hai 1): clases teóricas e exposicións de traballos na aula. * Grupo B ou grupo mediano (hai 3): seminarios. * Individual: exame.
Seminarios	1.- O alumnado ten que se dar de alta no Servizo de Teledocencia: FaiTIC, e participar nas actividades que se fan a través del, para o correcto seguimento da materia. 2.- Titorías: Poden realizarse en grupo ou de xeito individualizado, de cara á orientación e asesoramento académico, profesional e persoal. Lévanse a cabo no despacho e no horario indicado nel e na guía docente, sendo de 6 horas á semana. Tamén poden realizarse por correo electrónico ao enderezo electrónico do profesorado indicando no asunto: TITORÍAS, ou a través da FaiTIC. 3.- Organización social do traballo do alumnado: Para o desenvolvemento da docencia faranse grupos: * Grupo A ou grupo grande (hai 1): clases teóricas e exposicións de traballos na aula. * Grupo B ou grupo mediano (hai 3): seminarios. * Individual: exame.

Avaliación		
	Descrición	Cualificación
Sesión maxistral	Haberá un exame final, unha proba tipo test de resposta única. Cada pregunta ben respondida contará 1 punto; as deixadas en branco non descontarán puntuación, pero as que teñan a resposta equivocada si, segundo a fórmula: acertos - (erros / nº de opcións de resposta en cada pregunta). Terá un valor do 90% da nota final en cada unidade.	90
Seminarios	A asistencia aos seminarios é obrigatoria. Realizarase unha observación sistemática do alumnado para recoller datos sobre a súa participación no desenvolvemento deles. Terá un valor do 10% da nota final en cada unidade.	10

Outros comentarios e segunda convocatoria

Para poder presentarse a exame en calquera das dúas convocatorias, é obrigatorio asistir aos seminarios.

Esta materia consta de dúas unidades: Unidade I: Afeccións Médicas, e Unidade II: Afeccións Cirúrxicas. A avaliación farase de cada unidade por separado; sendo necesario, para aprobar a materia, asistir aos seminarios e superar as dúas Unidades. A nota final (global) será a media das dúas Unidades, se están aprobadas ou suspensas ambas. Se só se aproba unha Unidade, consérvase ese aprobado dentro do mesmo curso académico (ata xullo), e a nota de maio será a da parte suspensa.

Bibliografía. Fontes de información

- Rozman C, Cardellach F, (eds). , Farreras & Rozman. Medicina Interna., 17ª Ed. Barcelona: Elsevier; , 2012.
- Kasper DL, Braunwald E, Fauci AS, Hauser SL, Longo DL, Jameson JL, (eds). , Harrison. Principios de Medicina Interna. , 16ª ed. México D.F.: McGraw-Hill / Interamericana; , 2006.
- Goodman CC, Syndert TK., Patología Médica para fisioterapeutas., 3ª ed., 1ª reimp. Madrid: McGraw-Hill / Interamericana; , 2003.
- Laso FJ., Introducción a la medicina clínica: Fisiopatología y semiología. , 2ª Ed. Barcelona: Elsevier-Masson; , 2010.
- Blanco FJ, Carreira P, Martín E, Mulero J, Navarro F, Olivé A, Tornero J., Sociedad Española de Reumatología. Manual SER de las Enfermedades Reumáticas. , 4ª ed. Madrid: Panamericana; , 2004.
- Barberá JA, Peces-Barba G, Agustí AGN, Izquierdo JL, Monsó E, Montemayor T, et al., Normativa SEPAR. Guía clínica para el diagnóstico y tratamiento de la enfermedad pulmonar obstructiva crónica., Arch Bronconeumol. 2001; 37 (6): 297- 316. [Acceso 1 septiembre 2012]. , Disponible en:
- Mandell GL, Bennett JE, Dolin R. , Mandell, Douglas and Bennett's. Principles and Practice of Infectious Diseases. , 6ª ed. Philadelphia (USA): Elsevier; , 2005.
- Feldman M, Friedman LS, Sleisenger MH. , Sleisenger & Fordtran. Enfermedades gastrointestinales y hepáticas. Fisiopatología, diagnóstico y tratamiento., 7ª ed. Buenos Aires: Médica Panamericana; , 2004.

Victor M, Ropper AH, (eds). , Adams y Victor. Principios de Neurología., 2ª ed. México D.F.: McGraw-Hill / Interamericana; , 2002.

Brunicardi C, Andersen DK, Billiar TR, Dunn DL, Hunter JG, Pollock RE. , Schwartz. Principios de cirugía. , Madrid: McGraw-Hill / Interamericana; , 2006.

Delgado Martinez, A., Cirugía ortopédica y traumatología., Buenos Aires: Médica Panamericana;, 2009.

Hoppenfeld, S., Exploración física de la columna vertebral y extremidades., México: Manual Moderno; , 2000.

Sociedad Española de Cirugía Ortopédica y Traumatología (SECOT)., Manual de cirugía ortopédica y traumatología. , 2 vols. Buenos Aires: Médica Panamericana; , 2010.

Recomendaciones

Materias que se recomienda ter cursado previamente

Anatomía humana: Anatomía humana/P05G170V01101

Fisiología: Fisiología humana/P05G170V01103

DATOS IDENTIFICATIVOS**Fisioloxía: Movemento funcional en fisioterapia**

Materia	Fisioloxía: Movemento funcional en fisioterapia			
Código	P05G170V01202			
Titulación	Grao en Fisioterapia			
Descritores	Creditos ECTS	Carácter	Curso	Cuadrimestre
	9	FB	1	2c
Idioma				
Departamento	Bioloxía funcional e ciencias da saúde			
Coordinador/a	Soto González, María Mercedes			
Profesorado	Gutiérrez Nieto, Manuel Soto González, María Mercedes			
Correo-e	m.soto@uvigo.es			
Web				
Descrición xeral				

Competencias de titulación

Código	
A1	Coñecer e comprender a morfoloxía, a fisioloxía, a patoloxía e a conduta das persoas, tanto sas coma enfermas, no medio natural e social.
A2	Coñecer e comprender as ciencias, os modelos, as técnicas e os instrumentos sobre os que se fundamenta, articula e desenvolve a fisioterapia.
A4	Adquirir a experiencia clínica axeitada que proporcione habilidades intelectuais e destrezas técnicas e manuais; que facilite a incorporación de valores éticos e profesionais; e que desenvolva a capacidade de integración dos coñecementos adquiridos.
A5	Valorar o estado funcional do paciente, considerando os aspectos físicos, psicolóxicos e sociais.
A11	Proporcionarlles unha atención de fisioterapia eficaz, outorgando unha asistencia integral aos pacientes.
A12	Intervir nos ámbitos de promoción, prevención, protección e recuperación da saúde.
A13	Saber traballar en equipos profesionais como unidade básica na que se estruturan de forma uni ou multidisciplinar e interdisciplinar os profesionais e demais persoal das organizacións asistenciais.
A15	Participar na elaboración de protocolos asistenciais de fisioterapia baseada na evidencia científica.
A16	Levar a cabo as intervencións fisioterapéuticas baseándose na atención integral da saúde que supón a cooperación multiprofesional, a integración dos procesos e a continuidade asistencial.
A17	Comprender a importancia de actualizar os coñecementos, habilidades, destrezas e actitudes que integran as competencias profesionais do fisioterapeuta.
A18	Adquirir habilidades de xestión clínica que inclúan o uso eficiente dos recursos sanitarios e desenvolver actividades de planificación, xestión e control nas unidades asistenciais onde se poña atención en fisioterapia e a súa relación con outros servizos sanitarios.
A19	Comunicarse de modo efectivo e claro, tanto de forma oral coma escrita, cos usuarios do sistema sanitario así como con outros profesionais.
B1	Comunicación oral e escrita nas linguas cooficiais da Comunidade Autónoma.
B2	Capacidade de análise e síntese.
B3	Capacidade de organización e planificación.
B4	Capacidade de xestión da información
B5	Resolución de problemas
B6	Toma de decisións
B7	Coñecementos de informática relativos ao ámbito de estudo
B9	Compromiso ético
B10	Traballo en equipo
B11	Habilidades nas relacións interpersoais
B12	Razoamento crítico
B13	Recoñecemento da diversidade e a multiculturalidade.
B15	Aprendizaxe autónoma

B16	Motivación por a calidade.
B17	Adaptación a novas situacións
B18	Creatividade
B19	Iniciativa e espírito emprendedor
B20	Liderado
B23	Traballar con responsabilidade
B24	Manter unha actitude de aprendizaxe e mellora
B26	Colaborar e cooperar con outros profesionais
B30	Desenvolver a capacidade para organizar e dirixir

Competencias de materia

Competencias de materia	Tipoloxía	Competencias
3D Coñecer e comprender os factores que inflúen sobre o crecemento e desenvolvemento humanos ao longo de toda a vida.	saber	A1
6D Coñecer e comprender os principios e teorías da física, a biomecánica, a cinesiolojía e a ergonomía, aplicables á fisioterapia.	saber	A2
8D Coñecer e comprender os principios e aplicacións dos procedementos de medida baseados na biomecánica.	saber	A2
9D Coñecer e comprender a aplicación dos principios ergonómicos e antropométricos.	saber	A5
20D Adquisición de vocabulario propio no campo da Fisioterapia.	saber	A19
21D Adquirir formación científica básica en investigación.	saber	A15
2P Valorar o estado funcional do paciente/usuario.	saber facer	A4 A5
9P Intervir nos ámbitos de promoción da saúde e prevención da enfermidade.	saber facer	A4 A11 A12 A16
12P Incorporar a investigación científica e a práctica baseada na evidencia como cultura profesional.	saber facer	A4 A15
16P Afrontar o estrés, o que supón ter capacidade para controlarse a si mesmo e controlar o ámbito en situacións de tensión.	saber facer	A4
18P Motivar a outros. O que supón ter a capacidade de xerar nos demais o desexo de participar activamente e con ilusión en calquera proxecto ou tarefa.	saber facer	A4 A13 A18
1A Traballar con responsabilidade.	Saber estar / ser	A17 B23
2A Manter unha actitude de aprendizaxe e mellora.	Saber estar / ser	A17 B24
3A Manifestar respecto, valoración e sensibilidade ante o traballo dos demais.	Saber estar / ser	A13 B26
8A Desenvolver a capacidade para organizar e dirixir.	Saber estar / ser	A18 B30
1TI Comunicación oral e escrita nas linguas cooficiais da Comunidade Autónoma.	saber facer	B1
2TI Capacidade de análise e síntese.	saber facer	B2
3TI Capacidade de organización e planificación.	saber facer	B3
4TI Capacidade de xestión da información.	saber facer	B4
5TI Resolución de problemas.	saber facer	B5
6TI Toma de decisións.	saber facer	B6
7TI Coñecementos de informática relativos ao ámbito de estudo.	saber	B7
1TP Compromiso ético.	Saber estar / ser	B9
2TP Traballo en equipo.	saber facer	B10
3TP Habilidades nas relacións interpersoais.	saber facer	B11
4TP Razoamento crítico.	saber facer	B12
5TP Recoñecemento da diversidade e a multiculturalidade.	Saber estar / ser	B13
1TS Aprendizaxe autónoma.	saber facer	B15
2TS Motivación por a calidade.	Saber estar / ser	B16
3TS Adaptación a novas situacións.	saber facer	B17
4TS Creatividade.	saber facer	B18
5TS Iniciativa e espírito emprendedor.	Saber estar / ser	B19

Contidos

Tema

CONTIDO TEÓRICO

1.-Bases elementais de biomecánica

2 Movemento. Forzas pancas e poleas.
Elasticidade e viscoelasticidade3 Propiedades mecánicas do óso e da
contracción muscular. Mecánica articular4 Análise segmentaria dos movementos do corpo
humano: O raque no seu conxunto. Postura e
posición5 Análise segmentaria dos movementos da
cintura pélvica6 Análise segmentaria dos movementos do raque
lumbar7.-Análise segmentaria dos movementos do
raque torácico. Mecánica respiratoria8.-Análise segmentaria dos movementos do
raque cervical9.-Análise segmentaria dos movementos do cinto
escapular. Membro superior.10.-Análise segmentaria dos movementos do
membro inferior.

11.-A marcha humana

PRÁCTICO:

Realización do traballo

Planificación docente

	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Actividades introdutorias	2	0	2
Sesión maxistral	58	103	161
Presentacións/exposicións	4	14.5	18.5
Traballos tutelados	1.5	40	41.5
Probas de resposta longa, de desenvolvemento	2	0	2

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxía docente

	Descrición
Actividades introdutorias	Actividades encamiñadas a tomar contacto e reunir información sobre o alumnado, así como a presentar a materia.
Sesión maxistral	As clases teóricas serán participativas e utilizarase a consulta didáctica, debate, estudo de casos e estratexias de resolución de problemas. O alumno terá á súa disposición na plataforma Tema os apuntamentos elaborados polo profesor que lle servirán de guía.
Presentacións/exposicións	Exposición con medios audiovisuais por parte do alumno ante o docente e os estudantes do traballo tutelado.
Traballos tutelados	Os alumnos deberán elaborar un traballo, onde se fará unha análise biomecánica básica do corpo humano sobre unha filmación en vídeo que deben realizar os propios alumnos. Cada grupo de acordo co profesor fará o traballo cunha orientación específica sobre o devandito tema e utilizarase a plataforma Tema.

Atención personalizada

Descrición

Sesión maxistral	O alumno deberá darse de alta na plataforma Tema para o correcto seguimento da materia. TITORÍAS: Ademais das titorías de grupo pequeno, considéranse as titorías de orientación e asesoramento académico, profesional e persoal. Estas levaranse a cabo no horario e lugar indicados no apartado da guía correspondente, 6 horas á semana. Tamén se poden realizar por correo electrónico á dirección do profesor indicando en asunto: TITORÍAS m.soto@uvigo.es ORGANIZACIÓN SOCIAL DO TRABALLO: Para o desenvolvemento da docencia faranse grupos de alumnos. Gran grupo: clases teóricas e exposicións de traballos. Pequeno grupo: elaboración de traballos. Individual: exame.
Traballos tutelados	O alumno deberá darse de alta na plataforma Tema para o correcto seguimento da materia. TITORÍAS: Ademais das titorías de grupo pequeno, considéranse as titorías de orientación e asesoramento académico, profesional e persoal. Estas levaranse a cabo no horario e lugar indicados no apartado da guía correspondente, 6 horas á semana. Tamén se poden realizar por correo electrónico á dirección do profesor indicando en asunto: TITORÍAS m.soto@uvigo.es ORGANIZACIÓN SOCIAL DO TRABALLO: Para o desenvolvemento da docencia faranse grupos de alumnos. Gran grupo: clases teóricas e exposicións de traballos. Pequeno grupo: elaboración de traballos. Individual: exame.
Presentacións/exposicións	O alumno deberá darse de alta na plataforma Tema para o correcto seguimento da materia. TITORÍAS: Ademais das titorías de grupo pequeno, considéranse as titorías de orientación e asesoramento académico, profesional e persoal. Estas levaranse a cabo no horario e lugar indicados no apartado da guía correspondente, 6 horas á semana. Tamén se poden realizar por correo electrónico á dirección do profesor indicando en asunto: TITORÍAS m.soto@uvigo.es ORGANIZACIÓN SOCIAL DO TRABALLO: Para o desenvolvemento da docencia faranse grupos de alumnos. Gran grupo: clases teóricas e exposicións de traballos. Pequeno grupo: elaboración de traballos. Individual: exame.

Avaliación		
	Descrición	Cualificación
Sesión maxistral	Exame teórico: Probas de resposta longa, de desenvolvemento. Consta de 4 preguntas e non se pode deixar ningunha sen contestación efectiva.	80
Traballos tutelados	A realización, asistencia a titorías, exposición e defensa do traballo é obrigatoria para superar a materia. Valorarase a participación nas titorías do traballo, a formulación e análises realizadas así como a súa redacción e a utilización de fontes bibliográficas.	15
Presentacións/exposicións	Valorarase a presentación do traballo en medios audiovisuais, así como a súa exposición e defensa.	5

Outros comentarios e segunda convocatoria

Para poder presentarse a examen en calquera das dúas convocatorias é obrigatorio realizar, asistir as titorías, expoñer e defender o traballo nas datas que se establezan ao principio da docencia da materia. O alumno debe obter como mínimo un 3,5 sobre 8 no exame teórico para poder superar a materia.

Bibliografía. Fontes de información

Calais Germain B., Anatomía para el movimiento. Tomo 1 y 2, Barcelona: Ed. Los libro de la liebre de marzo; 1999,

Calderón Montero FJ. , Fisiología Humana Aplicación a la actividad física, Madrid: Medica Panamericana; 2012,

Dufour M, Pillu M., Biomecánica funcional, Elsevier Masson; 2006,

Fucci S., Biomecánica del aparato locomotor aplicada al acondicionamiento muscular, 4ª ed. Elsevier, 2003 ,

Kapandji A.I., Fisiología Articular Tomo 1, 6ª ed. Madrid: Médica Panamericana; 2006,

Kapandji A.I., Fisiología Articular Tomo 2, 6ª ed. Madrid: Médica Panamericana; 2010,

Kapandji A.I., Fisiología Articular Tomo 3 , 6ª ed. Madrid: Médica Panamericana; 2007,

Llanos, L F., Introducción a la biomecánica del aparato locomotor., Madrid: Universidad Complutense; 1998,

Miralles Marrero R, Miralles-Rull I, Puig Cunilera M., Biomecánica clínica de los tejidos y las articulaciones del aparato locomotor, 2ª ed Barcelona: Masson;2005,

Miralles Marrero R, Miralles-Rull I., Biomecánica clínica de las patologías del aparato locomotor., Barcelona: Elsevier Masson; 2007,

Trew M, Everett T, Fundamentos del movimiento humano., 5ª ed. Madrid: Elsevier Masson; 2006,

Viladot A, Lecciones básicas de biomecánica del aparato locomotor, Barcelona: Ed. Springer; 2001,

Recomendaciones

DATOS IDENTIFICATIVOS**Psicoloxía: Aplicacións en ciencias da saúde**

Materia	Psicoloxía: Aplicacións en ciencias da saúde			
Código	P05G170V01203			
Titulación	Grao en Fisioterapia			
Descriptor	Creditos ECTS	Carácter	Curso	Cuadrimestre
	6	FB	1	2c
Idioma	Galego			
Departamento	Análise e intervención psicosocioeducativa			
Coordinador/a	Vázquez Figueiredo, María José			
Profesorado	Fariña Rivera, Francisca Vázquez Figueiredo, María José			
Correo-e	figueiredo@uvigo.es			
Web	http://webs.uvigo.es/francisca/			
Descrición xeral	Esta materia ha de amosar, de xeito moi xeral, que é a Psicoloxía, e que lle pode achegar a Psicoloxía ao fisioterapeuta. Adicando especial atención aos procesos psicolóxicos básicos e sociais.			

Competencias de titulación

Código	
A4	Adquirir a experiencia clínica axeitada que proporcione habilidades intelectuais e destrezas técnicas e manuais; que facilite a incorporación de valores éticos e profesionais; e que desenvolva a capacidade de integración dos coñecementos adquiridos.
A5	Valorar o estado funcional do paciente, considerando os aspectos físicos, psicolóxicos e sociais.
A13	Saber traballar en equipos profesionais como unidade básica na que se estruturan de forma uni ou multidisciplinar e interdisciplinar os profesionais e demais persoal das organizacións asistenciais.
A15	Participar na elaboración de protocolos asistenciais de fisioterapia baseada na evidencia científica.
A16	Levar a cabo as intervencións fisioterapéuticas baseándose na atención integral da saúde que supón a cooperación multiprofesional, a integración dos procesos e a continuidade asistencial.
A17	Comprender a importancia de actualizar os coñecementos, habilidades, destrezas e actitudes que integran as competencias profesionais do fisioterapeuta.
A18	Adquirir habilidades de xestión clínica que inclúan o uso eficiente dos recursos sanitarios e desenvolver actividades de planificación, xestión e control nas unidades asistenciais onde se poña atención en fisioterapia e a súa relación con outros servizos sanitarios.
A19	Comunicarse de modo efectivo e claro, tanto de forma oral coma escrita, cos usuarios do sistema sanitario así como con outros profesionais.
B1	Comunicación oral e escrita nas linguas cooficiais da Comunidade Autónoma.
B2	Capacidade de análise e síntese.
B3	Capacidade de organización e planificación.
B4	Capacidade de xestión da información
B5	Resolución de problemas
B6	Toma de decisións
B7	Coñecementos de informática relativos ao ámbito de estudo
B9	Compromiso ético
B10	Traballo en equipo
B11	Habilidades nas relacións interpersoais
B12	Razoamento crítico
B13	Recoñecemento da diversidade e a multiculturalidade.
B15	Aprendizaxe autónoma
B16	Motivación por a calidade.
B17	Adaptación a novas situacións
B18	Creatividade
B19	Iniciativa e espírito emprendedor
B20	Liderado

B23	Traballar con responsabilidade
B24	Manter unha actitude de aprendizaxe e mellora
B25	Manifestar respecto, valoración e sensibilidade ante o traballo dos demais
B30	Desenvolver a capacidade para organizar e dirixir

Competencias de materia

Competencias de materia	Tipoloxía	Competencias
10D Coñecer e comprender os factores psicolóxicos e sociais que inflúen no estado de saúde/enfermidade do individuo, familia e comunidade.	saber	A5
11D Coñecer e comprender as teorías da comunicación e das habilidades interpersoais.	saber	A19
12D Coñecer e comprender as teorías da aprendizaxe a aplicar na educación para a saúde e no seu propio proceso de aprendizaxe ao longo de toda a vida.	saber	A17
13D Coñecer e comprender os factores que interveñen no traballo en equipo e en situacións de liderado.	saber	A13 A18 A19
20D Adquisición de vocabulario propio no campo da Fisioterapia.	saber	A19
21D Adquirir formación científica básica en investigación.	saber	A15
32D Coñecer e identificar os problemas psicolóxicos e físicos derivados da violencia de xénero para capacitar aos estudantes na prevención, a detección precoz, a asistencia e a rehabilitación de vítimas as desta forma de violencia.	saber	A16
12P Incorporar a investigación científica e a práctica baseada na evidencia como cultura profesional.	saber facer	A4 A15
16P Afrontar o estrés, o que supón ter capacidade para controlarse a si mesmo e controlar o ámbito en situacións de tensión.	saber facer	A4
18P Motivar outros. O que supón ter a capacidade de xerar nos demais o desexo de participar activamente e con ilusión en calquera proxecto ou tarefa.	saber facer	A4 A13 A18
1A Traballar con responsabilidade.	saber facer Saber estar / ser	A17 B23
2A Manter unha actitude de aprendizaxe e mellora.	Saber estar / ser	A17 B24
3A Manifestar respecto, valoración e sensibilidade ante o traballo dos demais.	Saber estar / ser	A13 B25
8A Desenvolver a capacidade para organizar e dirixir.	Saber estar / ser	A18 B30
1TI Comunicación oral e escrita nas linguas cooficiais da Comunidade Autónoma.	saber facer	B1
2TI Capacidade de análise e síntese.	saber facer	B2
3TI Capacidade de organización e planificación.	saber facer	B3
4TI Capacidade de xestión da información.	saber facer	B4
5TI Resolución de problemas.	saber facer	B5
6TI Toma de decisións.	saber facer	B6
7TI Coñecementos de informática relativos ao ámbito de estudo.	saber facer	B7
1TP Compromiso ético.	Saber estar / ser	B9
2TP Traballo en equipo.	saber facer	B10
3TP Habilidades nas relacións interpersoais.	saber facer	B11
4TP Razoamento crítico.	saber facer	B12
5TP Recoñecemento da diversidade e a multiculturalidade.	Saber estar / ser	B13
1TS Aprendizaxe autónoma.	saber facer	B15
2TS Motivación por a calidade.	Saber estar / ser	B16
3TS Adaptación a novas situacións.	saber facer	B17
4TS Creatividade.	saber facer	B18
5TS Iniciativa e espírito emprendedor.	Saber estar / ser	B19
6TS Liderado.	saber facer Saber estar / ser	B20

Contidos

Tema	
¿Qué estuda a Psicoloxía?	Introdución. Principais paradigmas.

Procesos psicológicos básicos	Sensación-Percepción. Atención. Memoria.
Aprendizaxe	Condicionamento clásico. Condicionamento instrumental. Aprendizaxe cognitiva.
Motivación-emoción, ansiedade e estrés	Motivación. Emoción. Intelixencia emocional. Ansiedade. Estres-Burnout en profesionais de Ciencias da saúde.
Trastornos de conduta	Trastorno de ansiedade. Trastornos somatoformes. Trastornos do estado del ánimo. A esquizofrenia e o trastorno delirante. Trastorno de personalidade.
Violencia familiar e violencia de xénero, afectación na saúde	Tipos de violencia. Violencia familiar e violencia de xénero. Consecuencias da violencia. Actuacións ante a violencia.
Determinantes psicosociais no comportamento saúde/enfermidade	Determinantes psicológicos. Determinantes sociais (Familiares, económicos e Culturais). Percepción do dolor. Adherencia ao tratamento. Benestar psicológico-físico.
Relación entre o profesional da saúde e o paciente	Tipos de control na relación profesional e paciente. A influencia social na relación profesional. Comunicación entre o profesional da saúde e o paciente. Estilos de comportamento do profesional da saúde.
A fisioterapia como intervención multidisciplinar	Proceso psicosocial. Contido técnico. Condicións que a fan factible.

Planificación docente

	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Titoría en grupo	1	0	1
Traballos de aula	18	0	18
Sesión maxistral	20	52	72
Presentacións/exposicións	6	0	6
Actividades introdutorias	1.5	0	1.5
Probas de tipo test	1	0	1
Cartafol/dossier	0	24	24
Traballos e proxectos	0.5	26	26.5

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxía docente

	Descrición
Titoría en grupo	A hora de titoría emprégase para facer o seguimento dos traballos.
Traballos de aula	Cada tema vai acompañado con material audiovisual e unha ficha que o grupo debe completar.
Sesión maxistral	Cada tema é explicado por el profesor.
Presentacións/exposicións	Os alumnos teñen que realizar en grupo dous traballos, que lle indique a profesora, sobre algún punto da materia. Os traballos teranse que expoñer.
Actividades introdutorias	Exposición sobre o desenvolvemento da materia ao longo do cuadrimestre, así como os contidos desta.

Atención personalizada

	Descrición
Titoría en grupo	Tanto nos seminarios, coma na titoría grupal e os traballos tutelados, o alumno recibirá unha atención personalizada, centrada en solucionar todas as dúbidas que poida ter. Ademais, emprégase para levar os rexistros correspondentes a cada alumno sobre o esforzo realizado e o coñecemento adquirido.

Traballos e proxectos	Tanto nos seminarios, coma na titoría grupal e os traballos tutelados, o alumno recibirá unha atención personalizada, centrada en solucionar todas as dúbidas que poida ter. Ademais, emprégase para levar os rexistros correspondentes a cada alumno sobre o esforzo realizado e o coñecemento adquirido.
-----------------------	--

Avaliación		
	Descrición	Cualificación
Traballos de aula	O/a alumno/a analizará diferentes materiais (artigos, capítulos de libro, material audiovisual, 20 entre outros) relacionados coas temáticas da materia.	
Probas de tipo test	Levarase a cabo unha proba tipo test para avaliar os contidos teóricos.	80

Outros comentarios e segunda convocatoria

Na convocatoria de xullo, o alumnado só se terá que examinar dos contidos e destrezas que non chegou a superar na convocatoria de xuño, ao conservarse a calificación das competencias adquiridas. A calificación final será resultado do nivel de competencia acadado, con relación aos obxectivos da materia, na convocatoria de xuño e xullo.

Bibliografía. Fontes de información

- Larsen, R., *Psicología de la Personalidad*, McGraw Hill, 2005
- Puente, A., *Cognición y aprendizaje. Fundamentos psicológicos*, Pirámide, 2003
- Gerrig, R. y Zimbardo, P., *Psicología y Vida.*, Prentice Hall, 2005
- Sánchez Vidal, A., *Psicología Social Aplicada*, Prentice-Hall , 2002
- Morris, Ch., y Maisto, A., *Psicología* , Prentice-Hall, 2010 (13ª ed.)
- Fariña, F., Arce, R. y Buela-Casal, G., *Violencia de Género. Tratado Psicológico y legal*, Biblioteca Nueva, 2009
- Fariña, F. y Tortosa, F., *Introducción a la Psicología*, Promolibro, 2008
- Cabanach, R.G., Valle, A., Fariña, F., y Arce, R. (Eds), *Calidad de vida, bienestar y salud*, Psicoeduca, 2010
- Amigo, I., Fernández, C., y Pérez, M. , *Manual de Psicología de la Salud* , Pirámide, 2003(2ª ed.)
- Nigel Holt; Andy Bremner; Ed Sutherland; Michael Vliek; Michael Passer; Ronald Smith , *Psychology. The Science Of Mind And Behaviour.*, México: MCGRAW HILL, 2012
- Vicente E. Caballo Manrique, V., *Manual para el tratamiento cognitivo-conductual de los trastornos psicológicos*, Madrid: Siglo XXI. , 2012
- García-Caro, Mª, P., Cruz-Quintana, F., Schmidt Río-Valle, J., Muñoz-Vinueva, A., Montoya-Juarez, R., *Influencia de las emociones en el juicio clínico de los profesionales de la salud a propósito del diagnóstico de enfermedad terminal*, *International Journal of Clinical and Health Psychology*, 10(1), 57-73., 2012
- Bakker, A.B. y Rodríguez-Muñoz A, *Introducción a la psicología de la salud ocupacional positiva*, *Psicothema*, 24(1), 62-65, 2012
- *Violencia de Xénero. /// Miracco, M., Rutsztein, G., Lanzillotti, A., Kasangian, L. & Keegan, E. (2012). Actitudes y creencias de los profesionales de la salud frente a la violencia de género. Acta Psiquiátrica y Psicológica De América Latina*, 58(1), 29-33. /// Arce, R., Fariña, F. & Novo, M. (2014). Competencia cognitiva en penados primarios y reincidentes: implicaciones para la reeducación. *Anales de Psicología Jurídica*, 3(1), 259-266. /// Arrigoni, F. Jiménez, J.L., Navarro, J. I. & Mendoza, P. (2013). Aplicación de un programa terapéutico en hombres violentos contra la pareja. *Anuario de Psicología Jurídica*, 23, 3-9. /// • *Adherencia ao tratamento. /// Ortiz Viveros, G. R. & Herrera, É. O. (2011). Capacidad predictiva de la adherencia al tratamiento en los modelos sociocognitivos de creencias en salud. Psicología y Salud*, 21(1), 79-90. /// Urrutia, S., Azpillaga, I., de Cos, G. L. & Muñoz, D. (2010). Relación entre la percepción de estado de salud con la práctica físicodeportiva y la imagen corporal en adolescentes. *Cuadernos De Psicología Del Deporte*, 10, 51-56. /// Ortiz, M., & Ortiz, E. (2007). Psicología de la salud: una clave para comprender el fenómeno de la adherencia terapéutica. *Revista médica de Chile*, 135(5), 647-652. /// Marín Martínez, F., Sánchez Meca, J., & López López, J. A. (2009). El metaanálisis en el ámbito de las ciencias de la salud: una metodología imprescindible para la eficiente acumulación del conocimiento. *Fisioterapia*, 31(3), 107-114. /// Bayés, R. (2013). Aprender a investigar, aprender a cuidar: una guía para estudiantes y profesionales de la salud. *Papeles del Psicólogo*, 34(2), 155-156. /// • *Bienestar psicológico. /// Rivas, C., Romero, A., Pérez-Llantada, M., del Carmen, de, I. L., Pourtau, M., Molina, I. & Garcia-Mas, A. (2012). Bienestar psicológico, salud general, autonomía percibida y lesiones en futbolistas. Revista De Psicología Del Deporte*, 21(2), 365-371. /// Esnaola, I., Infante, G., Rodríguez, A. & Goñi, E. (2011). Relación entre variables psicosociales y la salud percibida. *Revista De Psicología Del Deporte*, 20(2), 413-427. /// Vinaccia, S., Quiceno, J.M., Fernández, H., Contreras, F., Bedoya, M., Tobón, S. y Zapata, M. (2005). Calidad de vida, personalidad resistente y apoyo social percibido en pacientes con diagnóstico de cáncer pulmonar. *Psicología y Salud*, 15(2), 207-221. /// Vega, B. R., Ortiz, A., & Palao, Á. (2004). Atención psiquiátrica y psicológica al paciente oncológico en las etapas finales de la vida. *Psicooncología*, 1(2), 263-282. /// Rojas-Elizondo, J. (2003). Abordaje de la intervención psicológica en casos diagnosticados de dolor crónico. *Enfermería en Costa Rica*, 25(1), 16-21. /// Expósito Concepción, Y. (2008). La calidad de vida en los cuidadores primarios de pacientes con cáncer. *Revista Habanera de Ciencias Médicas*, 7(3), 0-0. /// Paliativos, C. (2008). Sobrecarga, ansiedad y depresión en cuidadores primarios de pacientes con dolor crónico y terminales. *Rev Med Inst Mex Seguro Soc*, 46(5), 485-494. /// REVERTE, M. L., GIL, J. R., TORO, L. B., GARCÍA, J. T. L. I., & BATISTE, X. G. (2008). Intervención psicológica en Cuidados Paliativos. Análisis de los servicios prestados en España. *Medicina Paliativa*, 15(1),

39-44. //// Rojas-Elizondo, J. (2003). Abordaje de la intervención psicológica en casos diagnosticados de dolor crónico. *Enfermería en Costa Rica*, 25(1), 16-21. //// Martín Alfonso, L. (2003). Aplicaciones de la psicología en el proceso salud enfermedad. *Revista Cubana de Salud Pública*, 29(3), 275-281. //// Sánchez Gil, I. Y., & Pérez Martínez, V. T. (2008). El funcionamiento cognitivo en la vejez: atención y percepción en el adulto mayor. *Revista Cubana de Medicina General Integral*, 24(2), 0-0. //// • Maltrato en la vejez. //// Sánchez Castellano, C. (2014). Detección y clasificación del maltrato, la negligencia, y el abuso en pacientes mayores: propuestas de actuación preventiva (Doctoral dissertation, Universidad Complutense de Madrid). //// Pérez-Rojo, G., Izal, M., Montorio, I., Regato, P., & Espinosa, J. M. (2013). Prevalencia de malos tratos hacia personas mayores que viven en la comunidad en España. *Medicina Clínica*, 141(12), 522-526. ////

Recomendacións

Outros comentarios

Recomendase:

- 1.-Ler, con anterioridade a explicación do docente, o material do tema que se vai a tratar na sesión maxistral; de selo caso anotando as dúbidas para resolvelas na sesión maxistral.
 - 2.-Participar activamente nas clases maxistrais, plantexando cuestións sobre os temas tratados.
 - 3.-Plantexarlle ao profesor tódalas preguntas/consultas que considere necesarias para comprender os contidos explicados nas sesións maxistrais, así como os procedementos implicados no desenvolvemento dos traballos asignados polo docente.
-

DATOS IDENTIFICATIVOS				
Valoración en fisioterapia				
Materia	Valoración en fisioterapia			
Código	P05G170V01204			
Titulación	Grao en Fisioterapia			
Descriptor	Creditos ECTS	Carácter	Curso	Cuadrimestre
	6	OB	1	2c
Idioma				
Departamento	Biología funcional e ciencias da saúde			
Coordinador/a	González Represas, Alicia			
Profesorado	Abalo Núñez, María del Rocío González Norés, José Carlos González Represas, Alicia			
Correo-e	alicia@uvigo.es			
Web				
Descrición xeral				

Competencias de titulación	
Código	
A2	Coñecer e comprender as ciencias, os modelos, as técnicas e os instrumentos sobre os que se fundamenta, articula e desenvolve a fisioterapia.
A4	Adquirir a experiencia clínica axeitada que proporcione habilidades intelectuais e destrezas técnicas e manuais; que facilite a incorporación de valores éticos e profesionais; e que desenvolva a capacidade de integración dos coñecementos adquiridos.
A5	Valorar o estado funcional do paciente, considerando os aspectos físicos, psicolóxicos e sociais.
A6	Valoración diagnóstica de coidados de fisioterapia segundo as normas e cos instrumentos de validación recoñecidos internacionalmente.
A11	Proporcionarlles unha atención de fisioterapia eficaz, outorgando unha asistencia integral aos pacientes.
A12	Intervir nos ámbitos de promoción, prevención, protección e recuperación da saúde.
A13	Saber traballar en equipos profesionais como unidade básica na que se estruturan de forma uni ou multidisciplinar e interdisciplinar os profesionais e demais persoal das organizacións asistenciais.
A14	Incorporar os principios éticos e legais da profesión na práctica profesional así como integrar os aspectos sociais e comunitarios na toma de decisións.
A15	Participar na elaboración de protocolos asistenciais de fisioterapia baseada na evidencia científica.
A16	Levar a cabo as intervencións fisioterapéuticas baseándose na atención integral da saúde que supón a cooperación multiprofesional, a integración dos procesos e a continuidade asistencial.
A17	Comprender a importancia de actualizar os coñecementos, habilidades, destrezas e actitudes que integran as competencias profesionais do fisioterapeuta.
A18	Adquirir habilidades de xestión clínica que inclúan o uso eficiente dos recursos sanitarios e desenvolver actividades de planificación, xestión e control nas unidades asistenciais onde se poña atención en fisioterapia e a súa relación con outros servizos sanitarios.
A19	Comunicarse de modo efectivo e claro, tanto de forma oral coma escrita, cos usuarios do sistema sanitario así como con outros profesionais.
B1	Comunicación oral e escrita nas linguas cooficiais da Comunidade Autónoma.
B2	Capacidade de análise e síntese.
B3	Capacidade de organización e planificación.
B4	Capacidade de xestión da información
B5	Resolución de problemas
B6	Toma de decisións
B7	Coñecementos de informática relativos ao ámbito de estudo
B9	Compromiso ético
B10	Traballo en equipo
B11	Habilidades nas relacións interpersoais
B12	Razoamento crítico
B13	Recoñecemento da diversidade e a multiculturalidade.

B15	Aprendizaxe autónoma
B16	Motivación por a calidade.
B17	Adaptación a novas situacións
B18	Creatividade
B19	Iniciativa e espírito emprendedor
B20	Liderado
B23	Traballar con responsabilidade
B24	Manter unha actitude de aprendizaxe e mellora
B25	Manifestar respecto, valoración e sensibilidade ante o traballo dos demais
B27	Manifestar discreción
B28	Mostrar a súa orientación ao paciente/usuario
B29	Axustarse aos límites da súa competencia profesional
B30	Desenvolver a capacidade para organizar e dirixir

Competencias de materia		
Competencias de materia	Tipoloxía	Competencias
9D Coñecer e comprender a aplicación dos principios ergonómicos e antropométricos en Fisioterapia.	saber	A5
14D Coñecer e comprender os conceptos de exploración física, valoración, diagnóstico e prognóstico; as bases teóricas das valoracións, test e comprobacións funcionais, a avaliación científica da súa utilidade e efectividade, así como as etapas e recursos do proceso de intervención de fisioterapia.	saber	A6
20D Adquisición de vocabulario propio no campo da Fisioterapia.	saber	A19
21D Adquirir formación científica básica en investigación.	saber	A15
2P2 Aplicar os procedementos axeitados de valoración en Fisioterapia, o que inclúe executar as probas eléctricas e manuais destinadas a determinar o grao de afectación da inervación e da forza muscular, as probas para determinar as capacidades funcionais, a amplitude do movemento articular e as medidas da capacidade vital.	saber facer	A4 A5
2P4 Rexistrar de forma sistemática os datos significativos da información recollida e expresalos de forma correcta na historia clínica de Fisioterapia.	saber facer	A4 A5
8P Proporcionar unha atención de Fisioterapia de forma eficaz.	saber facer	A4 A11 A16
9P Intervir nos ámbitos de promoción da saúde e prevención da enfermidade.	saber facer	A4 A11 A12 A16
11P Incorporar á cultura profesional os principios éticos e legais da profesión.	saber facer	A4 A14
12P Incorporar a investigación científica e a práctica baseada na evidencia como cultura profesional.	saber facer	A4 A15
15P Aplicar os mecanismos de garantía de calidade na práctica da Fisioterapia, axustándose aos criterios, indicadores e estándares de calidade recoñecidos e validados para a boa práctica profesional.	saber facer	A4 A15 A18
16P Afrontar o estrés, o que supón ter capacidade para controlarse a si mesmo e controlar o ámbito en situacións de tensión.	saber facer Saber estar / ser	A4
18P Motivar a outros. O que supón ter a capacidade de xerar nos demais o desexo de participar activamente e con ilusión en calquera proxecto ou tarefa.	saber facer Saber estar / ser	A4 A13 A18
19P Aplicar os principios ergonómicos ou de hixiene postural no desenvolvemento da súa actividade.	saber facer Saber estar / ser	A2 A4
1A Traballar con responsabilidade.	Saber estar / ser	A17 B23
2A Manter unha actitude de aprendizaxe e mellora.	Saber estar / ser	A17 B24
3A Manifestar respecto, valoración e sensibilidade ante o traballo dos demais.	Saber estar / ser	A13 B25
5A Manifestar discreción.	Saber estar / ser	A14 B27

6A Mostrar a súa orientación ao paciente/usuario.	Saber estar / ser	A14 A19 B28
7A Axustarse aos límites da súa competencia profesional.	Saber estar / ser	A14 B29
8A Desenvolver a capacidade para organizar e dirixir.	Saber estar / ser	A18 B30
1TI Comunicación oral e escrita nas linguas cooficiais da Comunidade Autónoma.	saber facer	B1
2TI Capacidade de análise e síntese.	saber facer	B2
3TI Capacidade de organización e planificación.	saber facer	B3
4TI Capacidade de xestión da información.	saber facer	B4
5TI Resolución de problemas.	saber facer	B5
6TI Toma de decisións.	saber facer	B6
7TI Coñecementos de informática relativos ao ámbito de estudo.	saber	B7
1TP Compromiso ético.	Saber estar / ser	B9
2TP Traballo en equipo.	saber facer	B10
3TP Habilidades nas relacións interpersoais.	saber facer Saber estar / ser	B11
4TP Razoamento crítico.	saber facer	B12
5TP Recoñecemento da diversidade e a multiculturalidade.	Saber estar / ser	B13
1TS Aprendizaxe autónoma.	saber facer	B15
2TS Motivación por a calidade.	Saber estar / ser	B16
3TS Adaptación a novas situacións.	saber facer Saber estar / ser	B17
4TS Creatividade.	Saber estar / ser	B18
5TS Iniciativa e espírito emprendedor.	Saber estar / ser	B19
6TS Liderado.	Saber estar / ser	B20

Contidos		
Tema		
TEMARIO TEÓRICO	SUBTEMAS	
I. Procedementos xerais de valoración en Fisioterapia	I.1. Introducción. I.2. Condicións xerais na exploración. I.3. Tipos de valoración. I.4. Métodos de valoración.	
Procedementos de valoración en Fisioterapia	II.1. A avaliación en Fisioterapia. Diagnostico. Prognostico. II.2. O proceso de avaliación II.3. Valoración da capacidade funcional. II.3.1. Consideracións xerais da valoración da capacidade funcional. II.3.2. Instrumentos da valoración da capacidade funcional II.4. Instrumentos multidimensionais da valoración funcional.	
III. Método de rexistro.	III.1. Historia de Fisioterapia III.2. Estrutura dun informe de Fisioterapia.	
IV. Entrevista clínica. Estratexias prácticas	IV.1. Calidade da atención ao paciente. IV.2. Iniciar unha relación terapéutica. Habilidades básicas na primeira entrevista cun paciente. IV.3. Técnicas básicas para descubrir e completar datos para o diagnóstico. IV.4. Informar e motivar ao paciente.	
V. Valoración dos síntomas	V.1. Valoración da dor na anamnese. V.2. Comportamento dos síntomas. V.3. Cuestións especiais.	
VI. Valoración de tecidos brandos. Tecido cutáneo e subcutáneo.	VI.1. Condicións xerais de observación e palpación da pel VI.2. Valoración da pel. Inspección. Palpación. Mobilización tisular. VI.3. Medicións instrumentais da pel VI.4. Valoración da sensibilidade. VI.5. Exploración da sensibilidade VI.5.2. Sensibilidade superficial. VI.5.3. Sensibilidade profunda.	

VII. Valoración Articular	VII.1. Introducción. Movements articulares. VII. Valoración articular. VII.1. Observación da articulación. VII.2. Palpación. VII.3. Valoración analítica ósea. VII.4. Mobilidade articular pasiva e activa. VII.4.1. Factores xerais a considerar na valoración da mobilidade articular VII.4.2. Rango de movemento VII.4.3. Calidade do movemento. Tope final de movemento. Tipos de limitacións da mobilidade articular. Hipomobilidade. Hiperactividade VII.4.4. Factores que inflúen na amplitude de movemento. VII.5. Medicións instrumentais VII.5.1. Goniometría VII.5.1.a. Goniómetro universal VII.5.1.b. Goniómetros dependentes da gravidade (inclinómetros) VII.5.1.c. Goniómetros dependentes da desviación magnética VII.5.1.d. Electrogoniómetros VII.5.2. Procedemento de información ao paciente VII.5.3. Procedementos para a realización dunha goniometría VII.5.3.a. Posición do paciente VII.5.3.b. Estabilización VII.5.3.c. Alíñación VII.5.3.d. Recollida de datos. VII.5.4. Medicións centimétricas.
VIII. Valoración muscular	VIII.1. Valoración pasiva. VIII.1.1. Exame visual VIII.1.2. Palpación e mobilización muscular. VIII.1.3. Valoración da lonxitude muscular VIII.1.3. A. Procedemento valoración lonxitude muscular VIII.2. Valoración activa VIII.2.1. Valoración da forza muscular. Pautas para a Valoración muscular. VIII.2.2. Graos musculares VIII.2.3. Probas de forza muscular. VIII.2.3.a. Probas de forza muscular manual. VIII.2.3.b. Probas de forza muscular máxima VIII.2.3.c. Probas de resistencia muscular. VIII.2.3.d. Probas de potencia muscular.
IX. Valoración antropométrica	IX.1. Introducción. Criterios e condicións xerais da exploración. IX.2. Instrumentos de medición IX.3. Índice de masa corporal IX.4. Lonxitudes. IX.4.1. Envergadura. IX.4.2. Distancias proxectadas. IX.5. Perímetros IX.6. Diámetros IX.7. Composición corporal.
TEMARIO PRÁCTICO	PRÁCTICAS
I. Exploración topográfica manual	I.1. Exploración topográfica manual de membro superior. Estruturas óseas e tecidos brandos. I.2. Exploración topográfica manual de columna e rexión torácica. Estruturas óseas e tecidos brandos. I.3. Exploración topográfica manual de membro inferior. Estruturas óseas e tecidos brandos.
II. Valoración da pel	II.1. Observación, palpación e mobilización da pel en diferentes rexións anatómicas. II.2. Medicións instrumentais.
III. Valoración sensibilidade	II. 2. Sensibilidade superficial exteroceptiva. II. 2. Sensibilidade profunda interoceptiva.
IV. Valoración articular	IV.1. Observación da articulación. IV.2. Palpación. IV.3. Valoración analítica ósea. IV.4. Valoración da calidade do movemento. IV.5. Medicións instrumentais. Goniometría. IV.6. Medicións instrumentais. Medicións centimétricas. IV.7. Rexistro e interpretación de datos.

V. Valoración muscular

V.1. Valoración muscular pasiva. Exploración do ton muscular e valoración da lonxitude muscular V.2. Valoración muscular activa. Probas de forza muscular. Técnica xeral. Valoración analítica de:

- Músculos da cintura escapular e membro superior. Posición do paciente. Posición do fisioterapeuta. Fixación. Proba de valoración. Aplicación da presión.

- Músculos do membro inferior. Posición do paciente. Posición do fisioterapeuta. Fixación. Proba de valoración. Aplicación da presión.

- Músculos do madeiro. Posición do paciente. Posición do fisioterapeuta. Fixación. Proba de valoración. Aplicación da presión.

- Músculos do colo. Posición do paciente. Posición do fisioterapeuta. Fixación. Proba de valoración. Aplicación da presión.

- Músculos da cara. Posición do paciente. Posición do fisioterapeuta. Proba de valoración.

- Músculos respiratorios. Posición do paciente. Posición do fisioterapeuta. Fixación. Proba de valoración. Aplicación da presión.

VI. Valoración postural

VI.1. Valoración postural estática.

VI.2. Valoración postural dinámica.

Planificación docente

	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Sesión maxistral	20	34	54
Prácticas de laboratorio	24	30	54
Traballos tutelados	1	28	29
Presentacións/exposicións	1	0	1
Actividades introdutorias	1	0	1
Probas de resposta longa, de desenvolvemento	2	0	2
Probas prácticas, de execución de tarefas reais e/ou simuladas.	1	4	5
Traballos e proxectos	0	4	4

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxía docente

	Descrición
Sesión maxistral	Exposición por parte do profesor dos contidos sobre a materia. Empregaranse novas tecnoloxías da información e da comunicación para o desenvolvemento das clases que serán participativas e utilizarase a consulta didáctica, debate e estudo de casos e estratexias de resolución de problemas.
Prácticas de laboratorio	Actividades de aplicación dos coñecementos a situacións concretas e de adquisición de habilidades básicas e procedementais relacionadas coa materia obxecto de estudo. Desenvólvense en espazos especiais con equipamento especializado. Utilizarase a demostración experimental, a estratexia de simulación, o tratamento didáctico de erros e adestramento sistemático. O profesor fará a demostración de como se debe realizar a valoración, a continuación os alumnos realizarán por parellas a práctica entre eles, sendo corrixidos polo profesor e aclarando todas as dúbidas que poidan xurdir.
Traballos tutelados	O estudante, en grupo, elabora un traballo sobre a temática da materia. Trátase dunha actividade autónoma dos estudantes que inclúe a busca e recollida de información, lectura e manexo de bibliografía, redacción, execución dun procedemento de valoración e interpretación e defensa deste.
Presentacións/exposicións	Exposición e defensa por parte do alumno ante o docente e os estudantes do traballo tutelado.
Actividades introdutorias	Actividades encamiñadas a tomar contacto e reunir información sobre o alumnado, así como a presentar a materia.

Atención personalizada

Descrición

Prácticas de laboratorio	O alumno deberá darse de alta na plataforma Tema para o correcto seguimento da materia. TITORÍAS. Ademais das titorías de grupo pequeno, considéranse as titorías de orientación e asesoramento individual: 6 horas á semana. Estas levaranse a cabo no horario e lugar indicados ao inicio da guía. Tamén se poden realizar por correo electrónico do profesor indicando en asuntos: TITORÍAS. alicia@uvigo.es ORGANIZACIÓN SOCIAL DO TRABAJO: Para o desenvolvemento da docencia faranse grupos de alumnos. Gran grupo: clases teóricas e exposicións de traballos. Mediano grupo: clases prácticas de laboratorio. Pequeno grupo: elaboración de traballos. Individual: exame.
Traballos tutelados	O alumno deberá darse de alta na plataforma Tema para o correcto seguimento da materia. TITORÍAS. Ademais das titorías de grupo pequeno, considéranse as titorías de orientación e asesoramento individual: 6 horas á semana. Estas levaranse a cabo no horario e lugar indicados ao inicio da guía. Tamén se poden realizar por correo electrónico do profesor indicando en asuntos: TITORÍAS. alicia@uvigo.es ORGANIZACIÓN SOCIAL DO TRABAJO: Para o desenvolvemento da docencia faranse grupos de alumnos. Gran grupo: clases teóricas e exposicións de traballos. Mediano grupo: clases prácticas de laboratorio. Pequeno grupo: elaboración de traballos. Individual: exame.
Sesión maxistral	O alumno deberá darse de alta na plataforma Tema para o correcto seguimento da materia. TITORÍAS. Ademais das titorías de grupo pequeno, considéranse as titorías de orientación e asesoramento individual: 6 horas á semana. Estas levaranse a cabo no horario e lugar indicados ao inicio da guía. Tamén se poden realizar por correo electrónico do profesor indicando en asuntos: TITORÍAS. alicia@uvigo.es ORGANIZACIÓN SOCIAL DO TRABAJO: Para o desenvolvemento da docencia faranse grupos de alumnos. Gran grupo: clases teóricas e exposicións de traballos. Mediano grupo: clases prácticas de laboratorio. Pequeno grupo: elaboración de traballos. Individual: exame.

Avaliación		
	Descrición	Cualificación
Prácticas de laboratorio	O exame práctico constará de 9 preguntas sobre procedementos de valoración agrupadas en tres bloques, 3 preguntas por bloque (un punto por cada pregunta), no que o alumno deberá realizar correctamente polo menos dous procedementos de valoración por bloque. A maiores o alumno deberá responder unha pregunta que puntuara no examen con un prunto de xeito que en total o examen constara de 10 preguntas (9 agrupadas en tres bloques que é necesario superar de xeito independente, e unha pregunta do resto do temario no incluído nos tres bloques). En cada pregunta avaliarase se o alumno é capaz de executar, rexistrar e interpretar as probas que, elixidas ao azar, correspóndalle realizar.	40
Traballos tutelados	A realización, asistencia a titorías, exposición e defensa do traballo é obrigatoria para superar a materia. Valorarase a participación nas titorías do traballo, a formulación e análise realizada, así como a súa redacción e utilización de fontes bibliográficas.	5
Sesión maxistral	O exame teórico constará de 5 preguntas longas de desenvolvemento.	50
Presentacións/exposicións	Valorarase a exposición e defensa do traballo tutelado.	5

Outros comentarios e segunda convocatoria

Para poder presentarse a examen teórico e práctico en calquera das dúas convocatorias é obrigatorio realizar, asistir as titorías, expoñer e defender o traballo nas datas que se establezan ao principio da docencia da materia.

Para poder presentarse ao exame práctico o alumno debe presentarse ao exame teórico.

Para superar a materia o alumno debe ter superados o exame teórico e práctico de forma independente.

Â

Bibliografía. Fontes de información

Norkin, White, Goniometria, Evaluacion de la Movilidad Articular, Marban Libros, 2005

Génot C, Neiger H, Leroy A, Pierron G, Dufour M, Péninou G. , Kinesiterapia, Médica Panamericana; , 2005

Kendall, Florence Peterson, "Músculos pruebas, funciones y dolor postural", Marban, 2005

Hoppenfeld Stanley, Exploración física de la columna vertebral y las extremidades, Manual Moderno,

Tomás Gallego Izquierdo, Bases teóricas y fundamentos de la fisioterapia, Panamericana, 2007

Javier Daza Lesmes, Evaluación clínico-funcional del movimiento corporal humano, Panamericana, 2007

Recomendacións

Materias que continúan o temario

Cinesiterapia/P05G170V01303

Fisioterapia xeral/P05G170V01304

Materias que se recomenda cursar simultáneamente

Fisioloxía: Movemento funcional en fisioterapia/P05G170V01202

Materias que se recomenda ter cursado previamente

Anatomía humana: Anatomía humana/P05G170V01101

Fisioloxía: Fisioloxía humana/P05G170V01103

DATOS IDENTIFICATIVOS				
Afeccións cirúrxicas				
Materia	Afeccións cirúrxicas			
Código	P05G170V01301			
Titulación	Grao en Fisioterapia			
Descriptor	Creditos ECTS	Carácter	Curso	Cuadrimestre
	6	FB	2	1c
Idioma				
Departamento	Biología funcional e ciencias da saúde			
Coordinador/a	Magdalena Lopez, Carlos Jose			
Profesorado	Magdalena Lopez, Carlos Jose			
Correo-e	cmagdalena@uvigo.es			
Web				
Descrición xeral				

Competencias de titulación	
Código	
A1	Coñecer e comprender a morfoloxía, a fisioloxía, a patoloxía e a conduta das persoas, tanto sas coma enfermas, no medio natural e social.
A3	Coñecer e comprender os métodos, procedementos e actuacións fisioterapéuticas, encamiñados tanto á terapéutica propiamente dita, a aplicar na clínica para a reeducación ou recuperación funcional, como á realización de actividades dirixidas á promoción e mantemento da saúde.
A4	Adquirir a experiencia clínica axeitada que proporcione habilidades intelectuais e destrezas técnicas e manuais; que facilite a incorporación de valores éticos e profesionais; e que desenvolva a capacidade de integración dos coñecementos adquiridos.
A5	Valorar o estado funcional do paciente, considerando os aspectos físicos, psicolóxicos e sociais.
A6	Valoración diagnóstica de coidados de fisioterapia segundo as normas e cos instrumentos de validación recoñecidos internacionalmente.
A8	Executar, dirixir e coordinar o plan de intervención de fisioterapia, utilizando as ferramentas terapéuticas propias e atendendo á individualidade do usuario.
A13	Saber traballar en equipos profesionais como unidade básica na que se estruturan de forma uni ou multidisciplinar e interdisciplinar os profesionais e demais persoal das organizacións asistenciais.
A14	Incorporar os principios éticos e legais da profesión na práctica profesional así como integrar os aspectos sociais e comunitarios na toma de decisións.
A17	Comprender a importancia de actualizar os coñecementos, habilidades, destrezas e actitudes que integran as competencias profesionais do fisioterapeuta.
B1	Comunicación oral e escrita nas linguas cooficiais da Comunidade Autónoma.
B2	Capacidade de análise e síntese.
B3	Capacidade de organización e planificación.
B4	Capacidade de xestión da información
B5	Resolución de problemas
B6	Toma de decisións
B9	Compromiso ético
B11	Habilidades nas relacións interpersoais
B12	Razoamento crítico
B15	Aprendizaxe autónoma
B16	Motivación por a calidade.
B17	Adaptación a novas situacións
B23	Traballar con responsabilidade
B24	Manter unha actitude de aprendizaxe e mellora
B25	Manifestar respecto, valoración e sensibilidade ante o traballo dos demais
B29	Axustarse aos límites da súa competencia profesional

Competencias de materia

Competencias de materia	Tipoloxía	Competencias
14D Coñecer e comprender os conceptos de exploración física, valoración, diagnóstico e pronóstico; as bases teóricas das valoracións, test e comprobacións funcionais, a avaliación científica da súa utilidade e efectividade, así como as etapas e recursos do proceso de intervención de fisioterapia.	saber	A6
15D Coñecer e comprender os aspectos xerais da patoloxía de etiología endóxena e exóxena relacionada coa fisioterapia de todos os aparatos e sistemas cos seus tratamentos médicos, cirúrxicos, fisioterapéuticos e ortopédicos.	saber	A1 A3
2P Valorar o estado funcional do paciente/usuario, considerando os aspectos físicos, psicolóxicos e sociais.	saber facer	A4 A5
5P9 Prever e evitar os riscos na aplicación do tratamento.	saber facer	A4 A8
16P Afrontar o estrés, o que supón ter capacidade para controlarse a si mesmo e controlar o ámbito en situacións de tensión.	saber facer	A4
1A Traballar con responsabilidade.	Saber estar / ser	A17 B23
2A Manter unha actitude de aprendizaxe e mellora.	Saber estar / ser	A17 B24
3A Manifestar respecto, valoración e sensibilidade ante o traballo dos demais.	Saber estar / ser	A13 B25
7A Axustarse aos límites da súa competencia profesional.	saber facer Saber estar / ser	A14 B29
1TI Comunicación oral e escrita nas linguas cooficiais da Comunidade Autónoma.	saber facer	B1
2TI Capacidade de análise e síntese.	saber facer	B2
3TI Capacidade de organización e planificación.	saber facer	B3
4TI Capacidade de xestión da información.	saber facer	B4
5TI Resolución de problemas.	saber facer	B5
6TI Toma de decisións.	saber facer	B6
1TP Compromiso ético.	Saber estar / ser	B9
3TP Habilidades nas relacións interpersoais.	saber facer	B11
4TP Razoamento crítico.	saber facer	B12
1TS Aprendizaxe autónoma.	saber facer	B15
2TS Motivación por a calidade.	Saber estar / ser	B16
3TS Adaptación a novas situacións.	saber facer	B17

Contidos

Tema

- 1.- Principios xerais da exploración dun paciente cun problema ortopédico.
- 2.- Clínica, diagnóstico e tratamento cirúrxico da patoloxía ortopédica da columna cervical e exploración dos nervios segmentarios e periféricos do membro superior
- 3.- Clínica, diagnóstico e tratamento cirúrxico da patoloxía ortopédica do ombro.
- 4.- Clínica, diagnóstico e tratamento cirúrxico da patoloxía ortopédica do codo.
- 5.- Clínica, diagnóstico e tratamento cirúrxico da patoloxía ortopédica da boneca e da man
- 6.- Clínica, diagnóstico e tratamento cirúrxico da patoloxía ortopédica da columna toracolumbar e exploración dos nervios segmentarios e periféricos do membro inferior.
- 7.- Clínica, diagnóstico e tratamento cirúrxico da patoloxía ortopédica da cadeira.
- 8.- Clínica, diagnóstico e tratamento cirúrxico da patoloxía ortopédica do xeonllo.
- 9.- Clínica, diagnóstico e tratamento cirúrxico da patoloxía ortopédica da tibia e do nocello.
- 10.- Clínica, diagnóstico e tratamento cirúrxico da patoloxía ortopédica do pé.

Planificación docente			
	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Actividades introdutorias	2	0	2
Sesión maxistral	38	82	120
Seminarios	8	18	26
Probos de tipo test	2	0	2

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxía docente	
	Descrición
Actividades introdutorias	Actividades encamiñadas a tomar contacto e reunir información sobre o alumnado, así como a presentar a materia.
Sesión maxistral	Exposición por parte do profesor dos contidos sobre a materia obxecto de estudo, bases teóricas e/ou directoras dun traballo, exercicio ou proxecto a desenvolver polo estudante.
Seminarios	Actividades enfocadas ao traballo sobre un tema específico, que permitan afondar ou complementar os contidos da materia

Atención personalizada	
	Descrición
Sesión maxistral	Exposición de dúbidas por parte do alumno na elaboración do traballo e seminarios e a súa resolución por parte do profesor.

Avaliación		
	Descrición	Cualificación
Sesión maxistral	O exame teórico terá un valor do 80%	80
	Constará de 50 preguntas con 5 respostas	
	Só será válida unha contestación	
	As preguntas mal contestadas restarán puntuación (1/3 do acerto)	
Seminarios	Valorarase a asistencia e participación nos seminarios. Sendo a asistencia obrigatoria.	20

Outros comentarios e segunda convocatoria	
Para aprobar a materia é necesario asistir aos seminarios. Dentro do mesmo ano académico gardaranse as partes superadas	

Bibliografía. Fontes de información	
McRae, Ronald, Exploración clínica ortopédica, 2005,	
SECOT, Manual SECOT de cirugía ortopédica y traumatología. Vol.1 y vol.2, 2010,	
Delgado Martinez, Cirugía ortopédica y traumatología, 2009,	
Hoppenfeld, Exploración física de la columna vertebral y extremidades, 2000,	

Recomendacións	
----------------	--

Materias que se recomenda cursar simultaneamente	
Afeccións médicas/P05G170V01302	

Materias que se recomenda ter cursado previamente	
Afeccións medicocirúrxicas/P05G170V01201	
Anatomía humana: Anatomía humana/P05G170V01101	
Fisioloxía: Fisioloxía humana/P05G170V01103	

DATOS IDENTIFICATIVOS				
Afeccións médicas				
Materia	Afeccións médicas			
Código	P05G170V01302			
Titulación	Grao en Fisioterapia			
Descriptor	Creditos ECTS	Carácter	Curso	Cuadrimestre
	6	FB	2	1c
Idioma				
Departamento	Biología funcional e ciencias da saúde			
Coordinador/a	Maceiras García, María Lourdes			
Profesorado	Maceiras García, María Lourdes			
Correo-e	lurdesmg@uvigo.es			
Web	http://webs.uvigo.es/mpsp			
Descrición xeral				

Competencias de titulación	
Código	
A1	Coñecer e comprender a morfoloxía, a fisioloxía, a patoloxía e a conduta das persoas, tanto sas coma enfermas, no medio natural e social.
A3	Coñecer e comprender os métodos, procedementos e actuacións fisioterapéuticas, encamiñados tanto á terapéutica propiamente dita, a aplicar na clínica para a reeducación ou recuperación funcional, como á realización de actividades dirixidas á promoción e mantemento da saúde.
A4	Adquirir a experiencia clínica axeitada que proporcione habilidades intelectuais e destrezas técnicas e manuais; que facilite a incorporación de valores éticos e profesionais; e que desenvolva a capacidade de integración dos coñecementos adquiridos.
A5	Valorar o estado funcional do paciente, considerando os aspectos físicos, psicolóxicos e sociais.
A6	Valoración diagnóstica de coidados de fisioterapia segundo as normas e cos instrumentos de validación recoñecidos internacionalmente.
A8	Executar, dirixir e coordinar o plan de intervención de fisioterapia, utilizando as ferramentas terapéuticas propias e atendendo á individualidade do usuario.
A11	Proporcionarlles unha atención de fisioterapia eficaz, outorgando unha asistencia integral aos pacientes.
A14	Incorporar os principios éticos e legais da profesión na práctica profesional así como integrar os aspectos sociais e comunitarios na toma de decisións.
A15	Participar na elaboración de protocolos asistenciais de fisioterapia baseada na evidencia científica.
A16	Levar a cabo as intervencións fisioterapéuticas baseándose na atención integral da saúde que supón a cooperación multiprofesional, a integración dos procesos e a continuidade asistencial.
A17	Comprender a importancia de actualizar os coñecementos, habilidades, destrezas e actitudes que integran as competencias profesionais do fisioterapeuta.
B1	Comunicación oral e escrita nas linguas cooficiais da Comunidade Autónoma.
B2	Capacidade de análise e síntese.
B3	Capacidade de organización e planificación.
B4	Capacidade de xestión da información
B5	Resolución de problemas
B6	Toma de decisións
B9	Compromiso ético
B11	Habilidades nas relacións interpersoais
B12	Razoamento crítico
B15	Aprendizaxe autónoma
B16	Motivación por a calidade.
B17	Adaptación a novas situacións

Competencias de materia		
Competencias de materia	Tipoloxía	Competencias

14D Coñecer e comprender os conceptos de exploración física, valoración, diagnóstico e prognóstico, as bases teóricas das valoracións, test e comprobacións funcionais, a avaliación científica da súa utilidade e efectividade, así como as etapas e recursos do proceso de intervención de Fisioterapia.	saber facer	A6
15D Coñecer e comprender os aspectos xerais da patoloxía de etioloxía endóxena e esóxena, relacionados coa fisioterapia, de todos os aparatos e sistemas cos seus tratamentos médicos, cirúrxicos, fisioterapéuticos e ortopédicos.	saber	A1 A3
2P Valorar o estado funcional do paciente/usuario, considerando os aspectos físicos, psicolóxicos e sociais.	saber	A4 A5
5P7 Establecer e aplicar o tratamento en grupos a usuarios con problemas similares.	saber facer	A8
5P9 Prever e evitar os riscos na aplicación do tratamento.	saber	A4
9P Intervir nos ámbitos de promoción da saúde e prevención da enfermidade.	saber Saber estar / ser	A4 A11 A16
12P Incorporar a investigación científica e a práctica baseada na evidencia como cultura profesional.	saber	A4 A15
16P Afrontar o estrés, o que supón ter capacidade para controlarse a si mesmo e controlar o ámbito en situacións de tensión.	saber	A4
1A Traballar con responsabilidade.	saber facer	A17
2A Manter unha actitude de aprendizaxe e mellora.	saber facer	A17
3A Manifestar respecto, valoración e sensibilidade ante o traballo dos demais.	Saber estar / ser	A3
7A Axustarse aos límites da súa competencia profesional.	saber facer	A14
1TI Comunicación oral e escrita nas linguas cooficiais da Comunidade Autónoma.	saber facer	B1
2TI Capacidade de análise e síntese.	saber facer	B2
3TI Capacidade de organización e planificación.	saber facer	B3
4TI Capacidade de xestión da información.	saber facer	B4
5TI Resolución de problemas.	saber facer	B5
6TI Toma de decisións.	saber facer	B6
1TP Compromiso ético.	Saber estar / ser	B9
3TP Habilidades nas relacións interpersoais.	saber facer	B11
4TP Razoamento crítico.	saber facer	B12
1TS Aprendizaxe autónoma.	saber facer	B15
2TS Motivación por a calidade.	Saber estar / ser	B16
3TS Adaptación a novas situacións.	saber facer	B17

Contidos

Tema

Enfermidades do Aparello dixestivo. Cardioloxía e Anxioloxía. Neumoloxía. Neuroloxía. Dermatoloxía.	Enfermidades do Aparello dixestivo: Enfermidades da boca, esófago, estómago e duodeno, intestino delgado, colon, recto e ano. Trastornos da motilidade. Malabsorción intestinal. Enfermidade inflamatoria do intestino. Enfermidades do peritoneo, mesenterio e epiplon. Enfermidades do páncreas. Enfermidades do fígado e vías biliares. Infeccións. Tumores. Cardioloxía e Anxioloxía: Insuficiencia cardíaca. Arritmias cardíacas. Enfermidades coronarias. Valvulopatías. Miocardiopatías. Hipertensión arterial. Enfermidades do pericardio. Endocardite infecciosa. Tumores cardíacos. Enfermidades arteriais. Enfermidades venosas e linfáticas. Malformacións vasculares e tumores. Neumoloxía: Enfermidades das vías aéreas. Malformacións broncopulmonares. Enfermidades difusas do pulmón. Infeccións do aparello respiratorio. Enfermidades vasculares do pulmón. Tumores broncopulmonares. Trastornos ventilatorios. Enfermidades da pleura. Enfermidades do mediastino. Neuroloxía: Enfermidades infecciosas do SNC. Tumores cerebrais. Enfermidades das motoneuronas superior e inferior. Enfermidades desmielinizantes (SNC e SNP). Demencias. Trastornos do movemento. Enfermidades do SNP. Enfermidades da unión neuromuscular e os músculos. Dermatoloxía: Procesos dermatolóxicos frecuentes. Enfermidades ampollares autoinmunes. Manifestacións dermatolóxicas das enfermidades sistémicas. Síndromes paraneoplásicas de expresión cutánea.
Seminarios:	Principais motivos de consulta en neuroloxía. Exploración física neurolóxica: Práctica 1: exploración dos pares craniais, Práctica 2. exploración dos reflexos.

Planificación docente			
	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Actividades introductorias	2	0	2
Seminarios	8	18	26
Sesión maxistral	38	82	120
Probas de tipo test	2	0	2

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxía docente	
	Descrición
Actividades introductorias	Actividades encamiñadas a tomar contacto e reunir información sobre o alumnado, así como a presentar a materia.
Seminarios	Actividades enfocadas ao traballo sobre un tema específico, que permitan afondar ou complementar os contidos da materia.
Sesión maxistral	As clases teóricas serán participativas e utilizarase a consulta didáctica, debate, estudo de casos e estratexias de resolución de problemas.

Atención personalizada	
	Descrición

Sesión maxistral 1.- O alumnado ten que se dar de alta no Servizo de Teledocencia: FaiTIC, e participar nas actividades que se fan a través del, para o correcto seguimento da materia.

2.- Titorías:

Poden realizarse en grupo ou de xeito individualizado, de cara á orientación e asesoramento académico, profesional e persoal. Lévanse a cabo no despacho e no horario indicado nel e na guía docente, sendo de 6 horas á semana. Tamén poden realizarse por correo electrónico ao enderezo electrónico do profesorado indicando no asunto: TITORÍAS, ou a través da FaiTIC.

3.- Organización social do traballo do alumnado: Para o desenvolvemento da docencia faranse grupos:

* Grupo A ou grupo grande (hai 1): clases teóricas e exposicións de traballos na aula.

* Grupo B ou grupo mediano (hai 3): seminarios.

* Individual: exame.

Actividades introductorias 1.- O alumnado ten que se dar de alta no Servizo de Teledocencia: FaiTIC, e participar nas actividades que se fan a través del, para o correcto seguimento da materia.

2.- Titorías:

Poden realizarse en grupo ou de xeito individualizado, de cara á orientación e asesoramento académico, profesional e persoal. Lévanse a cabo no despacho e no horario indicado nel e na guía docente, sendo de 6 horas á semana. Tamén poden realizarse por correo electrónico ao enderezo electrónico do profesorado indicando no asunto: TITORÍAS, ou a través da FaiTIC.

3.- Organización social do traballo do alumnado: Para o desenvolvemento da docencia faranse grupos:

* Grupo A ou grupo grande (hai 1): clases teóricas e exposicións de traballos na aula.

* Grupo B ou grupo mediano (hai 3): seminarios.

* Individual: exame.

Seminarios 1.- O alumnado ten que se dar de alta no Servizo de Teledocencia: FaiTIC, e participar nas actividades que se fan a través del, para o correcto seguimento da materia.

2.- Titorías:

Poden realizarse en grupo ou de xeito individualizado, de cara á orientación e asesoramento académico, profesional e persoal. Lévanse a cabo no despacho e no horario indicado nel e na guía docente, sendo de 6 horas á semana. Tamén poden realizarse por correo electrónico ao enderezo electrónico do profesorado indicando no asunto: TITORÍAS, ou a través da FaiTIC.

3.- Organización social do traballo do alumnado: Para o desenvolvemento da docencia faranse grupos:

* Grupo A ou grupo grande (hai 1): clases teóricas e exposicións de traballos na aula.

* Grupo B ou grupo mediano (hai 3): seminarios.

* Individual: exame.

Avaliación

	Descrición	Cualificación
Sesión maxistral	Haberá un exame final, unha proba tipo test de resposta única. Cada pregunta ben respondida contará 1 punto; as deixadas en branco non descontarán puntuación, pero as que teñan a resposta equivocada si, segundo a fórmula: acertos - (erros / nº de opcións de resposta en cada pregunta). Terá un valor do 90% da nota final.	90
Seminarios	A asistencia aos seminarios é obrigatoria. Realizarase unha observación sistemática do alumnado para recoller datos sobre a súa participación no desenvolvemento deles. Terá un valor do 10% da nota final.	10

Outros comentarios e segunda convocatoria

Para poder presentarse o exame teórico en calquera das dúas convocatorias é obrigatorio asistir aos seminarios.

Dentro do mesmo curso académico, gardaranse as partes superadas.

Bibliografía. Fontes de información

Rozman C, Cardellach F, (eds). , Farreras & Rozman. Medicina Interna. , 17ª ed. Barcelona: Elsevier,, 2012.

Kasper DL, Braunwald E, Fauci AS, Hauser SL, Longo DL, Jameson JL, (eds). , Harrison. Principios de Medicina Interna. , 16ª ed. México D.F.: McGraw-Hill / Interamericana;, 2006.

Goodman CC, Snyder TK., Patología médica para fisioterapeutas., 3ª ed., 1ª reimp. Madrid: McGraw-Hill / Interamericana; , 2003.

Laso FJ. , Introducción a la Medicina Clínica. Fisiopatología y semiología., 2ª ed. Barcelona: Elsevier / Masson;, 2010.

Blanco FJ, Carreira P, Martín E, Mulero J, Navarro F, Olivé A, Tornero J., Sociedad Española de Reumatología. Manual SER de las Enfermedades Reumáticas., 4ª ed. Madrid: Panamericana;, 2004.

Barberà JA, Peces-Barba G, Agustí AGN, Izquierdo JL, Monsó E, Montemayor T, Viejo JL, Grupo de traba, Normativa SEPAR. Guía clínica para el diagnóstico y tratamiento de la enfermedad pulmonar obstructiva crónica., Arch Bronconeumol. 2001; 37 (6): 297- 316. [Acceso 1 septiembre 2012]., Disponible en:

Mandell GL, Bennett JE, Dolin R. , Mandell, Douglas and Bennett's. Principles and Practice of Infectious Diseases., 6ª ed. Philadelphia (USA): Elsevier,, 2005.

Feldman M, Friedman LS, Sleisenger MH., Sleisenger & Fordtran. Enfermedades gastrointestinales y hepáticas. Fisiopatología, diagnóstico y tratamiento., 7ª ed. Buenos Aires: Médica Panamericana;, 2004.

Victor M, Ropper AH, (eds)., Adams y Victor. Principios de Neurología. , 2ª ed. México D.F.: McGraw-Hill / Interamericana;, 2002.

Recomendaciones

Materias que continúan o temario

Farmacología/P05G170V01908

Materias que se recomienda cursar simultáneamente

Afecciones cirúrgicas/P05G170V01301

Materias que se recomienda ter cursado previamente

Anatomía humana: Anatomía humana/P05G170V01101

Fisiología: Fisiología humana/P05G170V01103

DATOS IDENTIFICATIVOS				
Cinesiterapia				
Materia	Cinesiterapia			
Código	P05G170V01303			
Titulación	Grao en Fisioterapia			
Descritores	Creditos ECTS	Carácter	Curso	Cuadrimestre
	9	OB	2	1c
Idioma				
Departamento	Biología funcional e ciencias da saúde			
Coordinador/a	González Represas, Alicia			
Profesorado	González Represas, Alicia			
Correo-e	alicia@uvigo.es			
Web				
Descrición xeral				

Competencias de titulación	
Código	
A2	Coñecer e comprender as ciencias, os modelos, as técnicas e os instrumentos sobre os que se fundamenta, articula e desenvolve a fisioterapia.
A3	Coñecer e comprender os métodos, procedementos e actuacións fisioterapéuticas, encamiñados tanto á terapéutica propiamente dita, a aplicar na clínica para a reeducación ou recuperación funcional, como á realización de actividades dirixidas á promoción e mantemento da saúde.
A4	Adquirir a experiencia clínica axeitada que proporcione habilidades intelectuais e destrezas técnicas e manuais; que facilite a incorporación de valores éticos e profesionais; e que desenvolva a capacidade de integración dos coñecementos adquiridos.
A5	Valorar o estado funcional do paciente, considerando os aspectos físicos, psicolóxicos e sociais.
A8	Executar, dirixir e coordinar o plan de intervención de fisioterapia, utilizando as ferramentas terapéuticas propias e atendendo á individualidade do usuario.
A9	Avaliar a evolución dos resultados obtidos co tratamento en relación cos obxectivos marcados.
A11	Proporcionarlles unha atención de fisioterapia eficaz, outorgando unha asistencia integral aos pacientes.
A12	Intervir nos ámbitos de promoción, prevención, protección e recuperación da saúde.
A13	Saber traballar en equipos profesionais como unidade básica na que se estruturan de forma uni ou multidisciplinar e interdisciplinar os profesionais e demais persoal das organizacións asistenciais.
A14	Incorporar os principios éticos e legais da profesión na práctica profesional así como integrar os aspectos sociais e comunitarios na toma de decisións.
A15	Participar na elaboración de protocolos asistenciais de fisioterapia baseada na evidencia científica.
A16	Levar a cabo as intervencións fisioterapéuticas baseándose na atención integral da saúde que supón a cooperación multiprofesional, a integración dos procesos e a continuidade asistencial.
A17	Comprender a importancia de actualizar os coñecementos, habilidades, destrezas e actitudes que integran as competencias profesionais do fisioterapeuta.
A18	Adquirir habilidades de xestión clínica que inclúan o uso eficiente dos recursos sanitarios e desenvolver actividades de planificación, xestión e control nas unidades asistenciais onde se poña atención en fisioterapia e a súa relación con outros servizos sanitarios.
A19	Comunicarse de modo efectivo e claro, tanto de forma oral coma escrita, cos usuarios do sistema sanitario así como con outros profesionais.
B1	Comunicación oral e escrita nas linguas cooficiais da Comunidade Autónoma.
B2	Capacidade de análise e síntese.
B3	Capacidade de organización e planificación.
B4	Capacidade de xestión da información
B5	Resolución de problemas
B6	Toma de decisións
B7	Coñecementos de informática relativos ao ámbito de estudo
B9	Compromiso ético
B10	Traballo en equipo
B11	Habilidades nas relacións interpersoais

B12	Razoamento crítico
B13	Recoñecemento da diversidade e a multiculturalidade.
B15	Aprendizaxe autónoma
B16	Motivación por a calidade.
B17	Adaptación a novas situacións
B18	Creatividade
B19	Iniciativa e espírito emprendedor
B20	Liderado
B23	Traballar con responsabilidade
B24	Manter unha actitude de aprendizaxe e mellora
B25	Manifestar respecto, valoración e sensibilidade ante o traballo dos demais
B27	Manifestar discreción
B28	Mostrar a súa orientación ao paciente/usuario
B29	Axustarse aos límites da súa competencia profesional
B30	Desenvolver a capacidade para organizar e dirixir

Competencias de materia		
Competencias de materia	Tipoloxía	Competencias
7D Coñecer e comprender as bases físicas dos distintos axentes físicos e as súas aplicacións.	saber	A2
9D Coñecer e comprender a aplicación dos principios ergonómicos e antropométricos en Fisioterapia.	saber	A5
16D Coñecer e comprender os cambios estruturais, fisiolóxicos, funcionais e de conduta que se producen como consecuencia da intervención da Fisioterapia.	saber	A3
18D1 Coñecer e comprender os procedementos de Cinesiterapia e Ergoterapia.	saber	A3
20D Adquisición de vocabulario propio no campo da Fisioterapia.	saber	A19
21D Adquirir formación científica básica en investigación.	saber	A15
2P Valorar o estado funcional do paciente/usuario.	saber facer	A4 A5
5P3 Deseñar e aplicar os procedementos de Cinesiterapia.	saber facer	A4 A8
6P Avaliar a evolución dos resultados obtidos.	saber facer	A4 A9
8P Proporcionar unha atención de Fisioterapia de forma eficaz.	saber facer	A4 A11 A16
9P Intervir nos ámbitos de promoción da saúde e prevención da enfermidade.	saber facer	A4 A11 A12 A16
11P Incorporar á cultura profesional os principios éticos e legais da profesión.	saber facer	A4 A14
12P Incorporar a investigación científica e a práctica baseada na evidencia como cultura profesional.	saber facer	A4 A15
15P Aplicar os mecanismos de garantía de calidade na práctica da Fisioterapia, axustándose aos criterios, indicadores e estándares de calidade recoñecidos e validados para a boa práctica profesional.	saber facer	A4 A15 A18
16P Afrontar o estrés, o que supón ter capacidade para controlarse a si mesmo e controlar o ámbito en situacións de tensión.	saber facer	A4
18P Motivar a outros. O que supón ter a capacidade de xerar nos demais o desexo de participar activamente e con ilusión en calquera proxecto ou tarefa.	saber facer	A4 A13 A18
19P Aplicar os principios ergonómicos ou de hixiene postural no desenvolvemento da súa actividade.	saber facer	A2 A4
1A Traballar con responsabilidade.	Saber estar / ser	A17 B23
2A Manter unha actitude de aprendizaxe e mellora.	Saber estar / ser	A17 B24
3A Manifestar respecto, valoración e sensibilidade ante el traballo de los demais.	Saber estar / ser	A13 B25

5A Manifestar discreción.	Saber estar / ser	A14 B27
6A Mostrar a súa orientación ao paciente/usuario.	Saber estar / ser	A14 A19 B28
7A Axustarse a los límites de su competencia profesional.	Saber estar / ser	A14 B29
8A Desenvolver a capacidade para organizar e dirixir.	Saber estar / ser	A18 B30
1TI Comunicación oral e escrita nas linguas cooficiais da Comunidade Autónoma.	saber facer	B1
2TI Capacidade de análise e síntese.	saber facer	B2
3TI Capacidade de organización e planificación.	saber facer	B3
4TI Capacidade de xestión da información.	saber facer	B4
5TI Resolución de problemas.	saber facer	B5
6TI Toma de decisións.	saber facer	B6
7TI Coñecementos de informática relativos ao ámbito de estudo.	saber	B7
1TP Compromiso ético.	Saber estar / ser	B9
2TP Traballo en equipo.	saber facer	B10
3TP Habilidades nas relacións interpersoais.	saber facer	B11
4TP Razoamento crítico.	saber facer	B12
5TP Recoñecemento da diversidade e a multiculturalidade.	Saber estar / ser	B13
1TS Aprendizaxe autónoma.	saber facer	B15
2TS Motivación por a calidade.	Saber estar / ser	B16
3TS Adaptación a novas situacións.	saber facer	B17
4TS Creatividade.	saber facer	B18
5TS Iniciativa e espírito emprendedor.	Saber estar / ser	B19
6TS Liderado.	Saber estar / ser	B20

Contidos

Tema

PROGRAMA TEÓRICO	I.1. Concepto de cinesiterapia. Concepto de repouso e relaxación I.2. Recordo histórico da cinesiterapia. I.3. Axentes cinéticos. Bases físicas do movemento. I.4. Principios xerais de aplicación da cinesiterapia. I.5. Posicións fundamentais, derivadas e anexas. I.6. Clasificación de cinesiterapia: Pasiva e Activa. Hidrocinesiterapia. I.7. Equipos isocinéticos. Introducción.
I. CINESITERAPIA.	
II. CINESITERAPIA PASIVA	II.1. Concepto. Principios xerais de aplicación de Cinesiterapia pasiva. II.2. Integración de clasificacións da Cinesiterapia pasiva: Clasificación clásica. Clasificación segundo a escola francesa. II.3. Cinesiterapia pasiva: relaxada e forzada. II.3.1. Cinesiterapia pasiva relaxada: analítica simple e funcional ou global II.3.2. Cinesiterapia pasiva forzada: mantida e momentánea. II.3.2.1 Cinesiterapia pasiva forzada mantida: cinesiterapia analítica específica. Traccións articulares. Posturas osteoarticulares. Estiramentos musculares. II.3.2.2. cinesiterapia pasiva forzada momentánea: manipulacións. II.4. Modalidades de aplicación da Cinesiterapia pasiva: manual, instrumental e autopasiva. II.6. Efectos fisiolóxicos. Efectos terapéuticos. Indicacións xerais da Cinesiterapia pasiva. Contraindicacións xerais da Cinesiterapia pasiva.
III. CINESITERAPIA ACTIVA	III.1. Concepto. Tipos de motilidade: reflexa, automática e voluntaria. III.2. Elaboración do movemento voluntario. Diferentes tipos de contracción muscular. III.3. Principios xerais da cinesiterapia activa III.4. Clasificación da Cinesiterapia activa: - Cinesiterapia activa asistida. - Cinesiterapia activa resistida. - Cinesiterapia activa libre. III.5. Efectos fisiolóxicos. Efectos terapéuticos. Indicacións e contraindicacións.
IV. CINESITERAPIA ACTIVA ASISTIDA	IV.1. Concepto. Principios xerais. IV.2. Clasificación: Cinesiterapia Activa asistida manual. Cinesiterapia activa asistida instrumental. IV.3. Técnicas específicas: IV.3.1. Suspensionterapia: concepto. Tipos de suspensión. IV.3.2. Poleoterapia asistida: principios xerais de aplicación. IV.3.3. Combinación de suspensión e poleoterapia.

V. CINESITERAPIA ACTIVA RESISTIDA	1. Concepto. Factores condicionantes do desenvolvemento muscular. V.2. Clasificación: Cinesiterapia activa resistida manual. Cinesiterapia activa resistida instrumental. V.3. Métodos dinámicos de cargas crecentes directas: método de Delorme e método Dotte. V.4. Método dinámico de cargas crecentes indirectas: método Rocher. V.5. Métodos dinámicos de cargas decrecentes directas: método de Mac Govern e Luscombe e método de Zinovieff. V.6. Métodos estáticos: método de Hettinger e Muller. V.7. Efectos fisiolóxicos. Efectos terapéuticos. Indicacións e contraindicacións.
VI. CINESITERAPIA ACTIVA LIBRE.	VI.1. Conceptualización do exercicio terapéutico. Principios xerais. VI.2. Efectos fisiolóxicos e terapéuticos. VI.3. Indicacións e contraindicacións VI.1. Pautas para a realización de exercicio terapéutico VI.2. Introducción a métodos específicos: estiramentos miotendinosos. Propiocepción.
VII. HIDROCINESITERAPIA. XENERALIDADES	VII.1. Introducción. Concepto e recordo histórico. VII.2. Clasificación da hidrocinesiterapia. VII.3. Implicacións hidrodinámicas en hidrocinesiterapia. VII.3.1. Factores inherentes ao medio acuático. VII.3.2. Factores inherentes ao corpo en movemento. VII.4. Movemento na auga. VII.5. Principios xerais en hidrocinesiterapia. VII.6. Equipo accesorio. VII.7. Progresión do exercicio na auga.
VIII. MÉTODOS DE TRABAJO EN HIDROCINESITERAPIA	VIII.1. Métodos de traballo en hidrocinesiterapia. VIII.1.1. Hidrocinesiterapia pasiva. VIII.1.2. Hidrocinesiterapia activa. VIII.2. Desenvolvemento de circuitos dentro da auga. VIII.3. Efectos fisiolóxicos e terapéuticos da hidrocinesiterapia. Indicacións e contraindicacións.
IX. MECANOTERAPIA	IX.1. Concepto e indicacións. IX.2. Equipos especiais: aparatos de tracción, bicicleta cinética, roda de ombro, mesa de man, espaleiras, bancos de cinesiterapia activa-resistida, paralelas, escaleiras, rampla, escaleiras de dedos, táboa e prato de Boheler, táboa balancín de Dotte e gaiola de Rocher.
PROGRAMA PRÁCTICO: I. CINESITERAPIA PASIVA	Cinesiterapia pasiva manual I.1. Técnica xeral. Altura da padiola. Posición do paciente. Posición do fisioterapeuta. Colocación da toma e contratoma. I.2. Cinesiterapia pasiva funcional aplicada manualmente a: I.2.1. Complexo articular do ombro e cintura escapular. I.2.2. Membro superior. I.2.3. Cintura pelviana. I.2.4. Membro inferior. I.2.5. Columna vertebral. I.3. Cinesiterapia pasiva analítica simple e Cinesiterapia pasiva analítica específica aplicada manualmente a: I.3.1. Complexo articular do ombro e cintura escapular. I.3.2. Membro superior. I.3.3. Cintura pelviana. I.3.4. Membro inferior. I.3.5. Columna vertebral. I.4. Técnicas específicas de cinesiterapia pasiva manual. Exemplos prácticos de aplicación por zonas topográficas de: I.4.1. Traccións articulares manuais. I.4.2. Posturas osteoarticulares. I.4.3. Estiramentos musculares. I.5. Cinesiterapia autopasiva. Aplicación por zonas topográficas. Cinesiterapia pasiva instrumental. I.6. Cinesiterapia pasiva relaxada instrumental: descrición dos equipos, manexo dos mesmos e coidados dos equipos. I.7. Cinesiterapia pasiva forzada. I.7.1. Tracción articular instrumental: descrición dos equipos, manexo dos mesmos e coidados dos equipos. I.7.2. Tracción articular instrumental aplicada a: I.7.2.1. Columna cervical. I.7.2.2. Columna dorsal. I.7.2.3. Columna lumbar. I.7.3. Posturas osteoarticulares.

II. CINESITERAPIA ACTIVA

Cinesiterapia activa asistida e activa resistida manual. II.1. Técnica xeral. Posición do paciente. Posición do fisioterapeuta. Colocación da toma e contratoma. II.2. Cinesiterapia activa-asistida e Cinesiterapia activa-resitada aplicada manualmente a: II.2.1. Complexo articular do ombro e cintura escapular. II.2.2. Membro superior. II.2.3. Cintura pelviana. II.2.4. Membro inferior. II.2.5. Columna vertebral. Cinesiterapia activa asistida e activa resistida instrumental. II.3. Suspensionterapia: técnica xeral. Instrumentación necesaria para a súa aplicación. II.4. Suspensionterapia pendular, axial concéntrica e axial excéntrica aplicada a: II.4.1. Complexo articular do ombro e membro superior. II.4.2. Membro inferior. II.2.3. Columna vertebral. II.5. Poleoterapia. Técnica xeral. Instrumentación necesaria para a súa aplicación. Montaxe dun circuíto de poleas. Colocación da primeira polea. Colocación da segunda polea. Exemplos prácticos de aplicación por zonas topográficas. II.6. Métodos de fortalecemento. Técnica xeral. Cálculo da resistencia máxima (RM) e a 10ªRM. II.6.1. Aplicación do método de Delorme. Método de Dotte. Exemplos prácticos de aplicación por zonas topográficas. II.6.2. Método de Mac Govern e Luscombe. Método Zinovieff. Exemplos prácticos de aplicación por zonas topográficas. II.6.3. Método de Hettinguer e Muller. Exemplos prácticos de aplicación por zonas topográficas. Cinesiterapia activa libre. II.7. Cinesiterapia activa libre aplicada a: II.7.1. Complexo articular do ombro e cintura escapular. II.7.2. Membro superior. II.7.3. Cintura pelviana. II.7.4. Membro inferior. II.7.5. Columna vertebral.

Planificación docente			
	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Sesión maxistral	30	66	96
Traballos tutelados	1	21	22
Prácticas de laboratorio	41	56	97
Presentacións/exposicións	2	0	2
Actividades introdutorias	1	0	1
Probas de resposta longa, de desenvolvemento	2	0	2
Probas prácticas, de execución de tarefas reais e/ou simuladas.	1	0	1
Traballos e proxectos	0	4	4

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxía docente	
	Descrición
Sesión maxistral	Exposición por parte do profesor dos contidos sobre a materia. Empregaranse novas tecnoloxías da información e da comunicación para o desenvolvemento das clases que serán participativas e se utilizará a consulta didáctica, debate e estudo de casos e estratexias de resolución de problemas. O alumno terá á súa disposición na plataforma tema os apuntamentos elaborados polo profesor que lle servirán de guía.
Traballos tutelados	O estudante, en grupo, elabora un traballo sobre a temática da materia. Trátase dunha actividade autónoma dos estudantes que inclúe a busca e recollida de información, lectura e manexo de bibliografía, redacción, exposición e defensa do traballo elaborado sobre unha modalidade de Cinesiterapia que deberán demostrar na práctica.
Prácticas de laboratorio	Actividades de aplicación dos coñecementos a situacións concretas e de adquisición de habilidades básicas e procedementais relacionadas coa materia obxecto de estudo. Desenvólvense en espazos especiais con equipamento especializado. Utilizarase a demostración experimental, a estratexia de simulación, o tratamento didáctico de erros e adestramento sistemático. O profesor fará a demostración de como se debe realizar a valoración, a continuación os alumnos realizarán por parellas a práctica entre eles, sendo corrixidos polo profesor e aclarando todas as dúbidas que poidan xurdir. Na corrección terase en conta por unha parte a posición do usuario/paciente, as tomas e contratomas realizadas, así como a execución da manobra e por outra parte a altura da mesa de tratamento e a postura do alumno que está a realizar a práctica. Así mesmo, terase en conta a actitude do alumno.
Presentacións/exposicións	Exposición e defensa por parte do alumno ante o docente e os estudantes do traballo tutelado.
Actividades introdutorias	Actividades encamiñadas a tomar contacto e reunir información sobre o alumnado, así como a presentar a materia.

Atención personalizada

Descrición	
Sesión maxistral	O alumno deberá darse de alta na Plataforma Tema para o correcto seguimento da Materia TITORÍAS. Ademais das titorías de grupo pequeno, considéranse as titorías de orientación e asesoramento individual: 6 horas á semana. Estas levaranse a cabo no horario e lugar indicados ao inicio da guía. Tamén se poden realizar por correo electrónico do profesor indicando en Asuntos: TITORÍAS. alicia@uvigo.es ORGANIZACIÓN SOCIAL DO TRABALLO Para o desenvolvemento da docencia faranse grupos de alumnos Gran grupo: clases teóricas e exposicións de traballos Mediano grupo: clases prácticas de laboratorio Pequeno grupo: elaboración de traballos Individual: exame.
Traballos tutelados	O alumno deberá darse de alta na Plataforma Tema para o correcto seguimento da Materia TITORÍAS. Ademais das titorías de grupo pequeno, considéranse as titorías de orientación e asesoramento individual: 6 horas á semana. Estas levaranse a cabo no horario e lugar indicados ao inicio da guía. Tamén se poden realizar por correo electrónico do profesor indicando en Asuntos: TITORÍAS. alicia@uvigo.es ORGANIZACIÓN SOCIAL DO TRABALLO Para o desenvolvemento da docencia faranse grupos de alumnos Gran grupo: clases teóricas e exposicións de traballos Mediano grupo: clases prácticas de laboratorio Pequeno grupo: elaboración de traballos Individual: exame.
Prácticas de laboratorio	O alumno deberá darse de alta na Plataforma Tema para o correcto seguimento da Materia TITORÍAS. Ademais das titorías de grupo pequeno, considéranse as titorías de orientación e asesoramento individual: 6 horas á semana. Estas levaranse a cabo no horario e lugar indicados ao inicio da guía. Tamén se poden realizar por correo electrónico do profesor indicando en Asuntos: TITORÍAS. alicia@uvigo.es ORGANIZACIÓN SOCIAL DO TRABALLO Para o desenvolvemento da docencia faranse grupos de alumnos Gran grupo: clases teóricas e exposicións de traballos Mediano grupo: clases prácticas de laboratorio Pequeno grupo: elaboración de traballos Individual: exame.

Avaliación		
	Descrición	Cualificación
Sesión maxistral	O exame teórico constará de 5 preguntas longas de desenvolvemento, non podendo deixar ningunha sen contestación efectiva.	50
Traballos tutelados	A realización, asistencia a titorías exposición e defensa do traballo é obrigatoria para 5 superar a materia. Valorarase a participación nas titorías do traballo, a formulación e análise realizada, así como a súa redacción e a utilización de fontes bibliográficas.	
Prácticas de laboratorio	O exame práctico constará de 2 preguntas de cinesiterapia por rexión anatómica nas que será requisito indispensable para aprobar o exame executar correctamente polo menos unha por rexión anatómica.	40
Presentacións/exposicións	Valorarase a presentación, exposición e a defensa do traballo tutelado.	5

Outros comentarios e segunda convocatoria

Para poder presentarse a examen teórico e práctico en calquera das dúas convocatorias é obrigatorio realizar, asistir as titorías, expoñer e defender o traballo nas datas que se establezan ao principio da docencia da materia.

Para poder presentarse ao exame práctico o alumno debe presentarse ao exame teórico.

Para superar a materia o alumno debe ter superados o exame teórico e práctico de forma independente.

Â

Bibliografía. Fontes de información

Génot C, Neiger H, Leroy A, Pierron G, Dufour M, Péninou G, Kinesiterapia. , Médica Panamericana, 2002

Neiger, Henri, Estiramientos analíticos manuales. Técnicas pasivas, Panamericana, 1998

Lapierre A, La reeducación física. Tomo I,II,III, 6ª ed. Madrid: CIE. Dossat, 1996

Kaltenborn FM. , Fisioterapia manual, Madrid: McGraw-Hill Interamericana, 2004

Jose Luis Martinez Gil, Poleas y Suspensiones en la actividad física, Aran Ediciones, 2008

Recomendacións

Materias que continúan o temario

Fisioterapia manipulativa articular/P05G170V01402

Materias que se recomenda ter cursado previamente

Anatomía humana: Anatomía humana/P05G170V01101

Fisioloxía: Fisioloxía humana/P05G170V01103

Fisioloxía: Movemento funcional en fisioterapia/P05G170V01202

Valoración en fisioterapia/P05G170V01204

DATOS IDENTIFICATIVOS				
Fisioterapia xeral				
Materia	Fisioterapia xeral			
Código	P05G170V01304			
Titulación	Grao en Fisioterapia			
Descritores	Creditos ECTS	Carácter	Curso	Cuadrimestre
	9	OB	2	1c
Idioma				
Departamento	Bioloxía funcional e ciencias da saúde			
Coordinador/a	Rodríguez Fuentes, Gustavo			
Profesorado	González Dopazo, Lois Rodríguez Fuentes, Gustavo			
Correo-e	gfuentes@uvigo.es			
Web	http://http://webs.uvigo.es/gfuentes/			
Descrición xeral	Esta materia é unha materia obrigatoria do 2º curso do Título de Grao de Fisioterapia (impártese no 1º cuadrimestre). Nela estúdase o uso terapéutico da masoterapia, da termoterapia, da hidroterapia, da magnetoterapia e da fototerapia, e as súas modalidades. Debido aos seus contidos, é importante ter coñecementos previos sobre anatomía, fisioloxía, biofísica e anatomía palpatoria. Ademais, o seu encadre dentro da Titulación serve ao mesmo tempo para xerar no alumnado, xunto coas outras materias sobre coñecementos básicos xerais e específicos da Fisioterapia, unha base que facilite o desenvolvemento das materias chamadas no plan de estudos como "Fisioterapia en Especialidades Clínicas" e "Estancias Clínicas", en terceiro e cuarto cursos, e que impliquen a interrelación dos coñecementos de valoración e tratamento básicos e específicos empregados dentro do arsenal dun fisioterapeuta para tratar procesos patolóxicos concretos dentro de cada especialidade clínica: traumatoloxía, reumatoloxía, ortopedia, neuroloxía periférica, xenitourinario,...			
Competencias de titulación				
Código				
A2	Coñecer e comprender as ciencias, os modelos, as técnicas e os instrumentos sobre os que se fundamenta, articula e desenvolve a fisioterapia.			
A3	Coñecer e comprender os métodos, procedementos e actuacións fisioterapéuticas, encamiñados tanto á terapéutica propiamente dita, a aplicar na clínica para a reeducación ou recuperación funcional, como á realización de actividades dirixidas á promoción e mantemento da saúde.			
A4	Adquirir a experiencia clínica axeitada que proporcione habilidades intelectuais e destrezas técnicas e manuais; que facilite a incorporación de valores éticos e profesionais; e que desenvolva a capacidade de integración dos coñecementos adquiridos.			
A5	Valorar o estado funcional do paciente, considerando os aspectos físicos, psicolóxicos e sociais.			
A8	Executar, dirixir e coordinar o plan de intervención de fisioterapia, utilizando as ferramentas terapéuticas propias e atendendo á individualidade do usuario.			
A9	Avaliar a evolución dos resultados obtidos co tratamento en relación cos obxectivos marcados.			
A11	Proporcionarlles unha atención de fisioterapia eficaz, outorgando unha asistencia integral aos pacientes.			
A12	Intervir nos ámbitos de promoción, prevención, protección e recuperación da saúde.			
A13	Saber traballar en equipos profesionais como unidade básica na que se estruturan de forma uni ou multidisciplinar e interdisciplinar os profesionais e demais persoal das organizacións asistenciais.			
A14	Incorporar os principios éticos e legais da profesión na práctica profesional así como integrar os aspectos sociais e comunitarios na toma de decisións.			
A16	Levar a cabo as intervencións fisioterapéuticas baseándose na atención integral da saúde que supón a cooperación multiprofesional, a integración dos procesos e a continuidade asistencial.			
A17	Comprender a importancia de actualizar os coñecementos, habilidades, destrezas e actitudes que integran as competencias profesionais do fisioterapeuta.			
A18	Adquirir habilidades de xestión clínica que inclúan o uso eficiente dos recursos sanitarios e desenvolver actividades de planificación, xestión e control nas unidades asistenciais onde se poña atención en fisioterapia e a súa relación con outros servizos sanitarios.			
A19	Comunicarse de modo efectivo e claro, tanto de forma oral coma escrita, cos usuarios do sistema sanitario así como con outros profesionais.			
B1	Comunicación oral e escrita nas linguas cooficiais da Comunidade Autónoma.			
B2	Capacidade de análise e síntese.			
B3	Capacidade de organización e planificación.			

B4	Capacidade de xestión da información
B5	Resolución de problemas
B6	Toma de decisións
B7	Coñecementos de informática relativos ao ámbito de estudo
B9	Compromiso ético
B10	Traballo en equipo
B11	Habilidades nas relacións interpersoais
B12	Razoamento crítico
B13	Recoñecemento da diversidade e a multiculturalidade.
B15	Aprendizaxe autónoma
B16	Motivación por a calidade.
B17	Adaptación a novas situacións
B18	Creatividade
B19	Iniciativa e espírito emprendedor
B20	Liderado
B23	Traballar con responsabilidade
B24	Manter unha actitude de aprendizaxe e mellora
B25	Manifestar respecto, valoración e sensibilidade ante o traballo dos demais
B27	Manifestar discreción
B28	Mostrar a súa orientación ao paciente/usuario
B29	Axustarse aos límites da súa competencia profesional

Competencias de materia		
Competencias de materia	Tipoloxía	Competencias
7D Coñecer e comprender as bases físicas dos distintos axentes físicos e as súas aplicacións en Fisioterapia.	saber	A2
20D Adquisición de vocabulario propio no campo da Fisioterapia.	saber	A19
16D Coñecer e comprender os cambios estruturais, fisiolóxicos, funcionais e de conduta que se producen como consecuencia da intervención da Fisioterapia.	saber	A3
18D2 Coñecer e comprender os procedementos de masaxe, Masoterapia.	saber	A3
18D4 Coñecer e comprender os procedementos de Magnetoterapia.	saber	A3
18D5 Coñecer e comprender os procedementos de Hidroterapia, Balneoterapia, Climatoterapia e Talasoterapia.	saber	A3
18D6 Coñecer e comprender os procedementos de Termoterapia e Crioterapia.	saber	A3
18D8 Coñecer e comprender os procedementos de Fototerapia.	saber	A3
18D9 Coñecer e comprender os procedementos de Presoterapia.	saber	A3
2P Valorar o estado funcional do paciente/usuario.	saber facer	A4 A5
5P3 Diseñar e aplicar os procedementos Masoterapia.	saber facer	A4 A8
5P4 Diseñar e aplicar as distintas modalidades de Termoterapia e Crioterapia, Fototerapia, Magnetoterapia e Presoterapia.	saber facer	A4 A8
6P Avaliar a evolución dos resultados obtidos.	saber facer	A4 A9
8P Proporcionar unha atención de Fisioterapia de forma eficaz.	saber facer	A4 A11 A16
9P Intervir nos ámbitos de promoción da saúde e prevención da enfermidade.	saber facer	A4 A11 A12 A16
11P Incorporar á cultura profesional os principios éticos e legais da profesión.	saber facer	A4 A14
16P Afrontar o estrés, o que supón ter capacidade para controlarse a si mesmo e controlar o ámbito en situacións de tensión.	saber facer	A4
18P Motivar a outros. O que supón ter a capacidade de xerar nos demais o desexo de participar activamente e con ilusión en calquera proxecto ou tarefa.	saber facer	A4 A13 A18

19P Aplicar os principios ergonómicos ou de hixiene postural no desenvolvemento da súa actividade.	saber facer	A2 A4
1ATraballar con responsabilidade.	Saber estar / ser	A17 B23
2A Manter unha actitude de aprendizaxe e mellora.	Saber estar / ser	A17 B24
3A Manifestar respecto, valoración e sensibilidade ante o traballo dos demais.	Saber estar / ser	A13 B25
5A Manifestar discreción.	Saber estar / ser	A14 B27
6A Mostrar a súa orientación ao paciente/usuario.	Saber estar / ser	A14 A19 B28
7A Axustarse aos límites da súa competencia profesional.	Saber estar / ser	A14 B29
1TI Comunicación oral e escrita nas linguas cooficiais da Comunidade Autónoma.	saber facer	B1
2TI Capacidade de análise e síntese.	saber facer	B2
3TI Capacidade de organización e planificación.	saber facer	B3
4TI Capacidade de xestión da información.	saber facer	B4
5TI Resolución de problemas.	saber facer	B5
6TIToma de decisións.	saber facer	B6
7TI Coñecementos de informática relativos ao ámbito de estudo.	saber	B7
1TP Compromiso ético.	Saber estar / ser	B9
2TP Traballo en equipo.	saber facer	B10
3TP Habilidades nas relacións interpersoais.	saber facer	B11
4TP Razoamento crítico.	saber facer	B12
5TP Recoñecemento da diversidade e a multiculturalidade.	Saber estar / ser	B13
1TS Aprendizaxe autónoma.	saber facer	B15
2TS Motivación por a calidade.	Saber estar / ser	B16
3TS Adaptación a novas situacións.	saber facer	B17
4TSCreatividade.	saber facer	B18
5TS Iniciativa e espírito emprendedor.	Saber estar / ser	B19
6TS Liderado.	Saber estar / ser	B20

Contidos

Tema

TEMARIO TEÓRICO

• Masoterapia clásica.	Principios xerais da aplicación da masaxe clásica.
• Fototerapia:	Radiación infravermella.
	Radiación ultravioleta.
	Laserterapia
• Magnetoterapia.	Magnetoterapia
• Termoterapia	Termoterapia
	Crioterapia.
• Hidroterapia.	Principios da Hidroterapia.
	Modalidades de aplicación da Hidroterapia.

TEMARIO PRÁCTICO

• Masoterapia clásica.	Manobras de masaxe clásica.
• Fototerapia:	Radiación infravermella.
	Radiación ultravioleta.
	Laserterapia.
• Magnetoterapia.	Magnetoterapia
• Termoterapia.	Termoterapia
	Crioterapia.
• Hidroterapia	Aplicación das técnicas hidroterápicas.
	Aplicación das técnicas hidrocinéticas.

Planificación docente			
	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Actividades introdutorias	1	0	1
Sesión maxistral	29	58	87
Prácticas de laboratorio	42	70	112
Traballos tutelados	1	19	20
Probas de resposta curta	2	0	2
Probas prácticas, de execución de tarefas reais e/ou simuladas.	2	0	2
Traballos e proxectos	1	0	1

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxía docente	
	Descrición
Actividades introdutorias	Actividades encamiñadas a tomar contacto e reunir información sobre o alumnado, así como a presentar a materia.
Sesión maxistral	Clases teórico-participativas onde se fomenta a participación activa do alumnado, utilizarase a consulta didáctica, debate, estudo de casos e estratexias de resolución de problemas. Emprego de forma xenérica de medios audiovisuais, fundamentalmente ordenador persoal e proxector de vídeo. O alumno recibirá ao longo do cuadrimestre as diapositivas elaboradas polo profesor que lle servirán de guía a través da plataforma Tem@.
Prácticas de laboratorio	Nas clases prácticas seguirase unha metodoloxía demostrativa cunha análise razoada de casos prácticos. O profesor mostrará os diferentes métodos e técnicas de Fisioterapia, así como as súas aplicacións. A continuación os alumnos realizarán por parellas a práctica entre eles, sendo corrixis polo profesor e aclarando todas as dúbidas que poidan xurdir. Na corrección terase en conta, por unha parte, a posición do usuario/paciente, así como a execución da manobra e, por outra parte, a altura da mesa de tratamento e a postura do alumno que está a realizar a práctica. As prácticas de laboratorio faranse por grupo no laboratorio de Fisioterapia indicado polo profesor.
Traballos tutelados	O estudante elaborará en grupo un documento sobre unha temática da materia (conformaranse 14 grupos de traballo). Esta actividade inclúe a busca e recollida de información, lectura e manexo de bibliografía, redacción e análise crítica. Utilizarase a plataforma Tem@. Unha vez elixido o tema, o grupo procederá á busca de artigos sobre o tema elixido (mínimo 3, máximo 5), elaborará un resumo (de cada un dos estudos) e, a continuación, fará un comentario sobre os resultados atopados neles. Resumos e comentarios subiránse a un foro aberto de cara a que os compañeiros poidan coñecer os resultados aportados por cada un dos grupos. Cada grupo terá que, posteriormente, presentar unha breve análise da información aportada por dous dos outros grupos.

Atención personalizada	
	Descrición
Sesión maxistral	Aparte das titorías xenéricas, que terán un desenvolvemento planificado (6 horas á semana, no caso do coordinador da materia, en horario preestablecido e que se pode consultar na páxina web do profesor - http://webs.uvigo.es/gfuentes - ou na plataforma de ensinanza virtual faiTIC - http://faiTIC.uvigo.es/ -; para o resto do profesorado, consultar a Guía da Titulación), farase un apoio personalizado ao alumnado vía electrónica ao longo do semestre. Este seguimento farase ben a través de mensaxes ao enderezo electrónico do profesor indicando en Asunto "TITORÍAS" (enderezo-e do coordinador: gfuentes@uvigo.es), ben a través do apartado de "dúbidas e opinións xerais" existente na sección de "foros" da materia dentro da plataforma de ensinanza virtual faiTIC (http://faiTIC.uvigo.es/). Dedicarase esta atención personalizada, fundamentalmente, a resolver as dúbidas que o desenvolvemento da materia xere ao alumnado (na teoría, nas prácticas e/ou na realización dos traballos), así como a orientar ao alumnado no traballo a desenvolver para a materia, nas cuestións relativas á avaliación, ou calquera outra cuestión que estea vinculada á materia, así como, se o precisa o alumnado, orientación académica, profesional e/ou persoal.
Prácticas de laboratorio	Aparte das titorías xenéricas, que terán un desenvolvemento planificado (6 horas á semana, no caso do coordinador da materia, en horario preestablecido e que se pode consultar na páxina web do profesor - http://webs.uvigo.es/gfuentes - ou na plataforma de ensinanza virtual faiTIC - http://faiTIC.uvigo.es/ -; para o resto do profesorado, consultar a Guía da Titulación), farase un apoio personalizado ao alumnado vía electrónica ao longo do semestre. Este seguimento farase ben a través de mensaxes ao enderezo electrónico do profesor indicando en Asunto "TITORÍAS" (enderezo-e do coordinador: gfuentes@uvigo.es), ben a través do apartado de "dúbidas e opinións xerais" existente na sección de "foros" da materia dentro da plataforma de ensinanza virtual faiTIC (http://faiTIC.uvigo.es/). Dedicarase esta atención personalizada, fundamentalmente, a resolver as dúbidas que o desenvolvemento da materia xere ao alumnado (na teoría, nas prácticas e/ou na realización dos traballos), así como a orientar ao alumnado no traballo a desenvolver para a materia, nas cuestións relativas á avaliación, ou calquera outra cuestión que estea vinculada á materia, así como, se o precisa o alumnado, orientación académica, profesional e/ou persoal.

Traballos tutelados	Aparte das titorías xenéricas, que terán un desenvolvemento planificado (6 horas á semana, no caso do coordinador da materia, en horario preestablecido e que se pode consultar na páxina web do profesor - http://webs.uvigo.es/gfuentes - ou na plataforma de ensinanza virtual faiTIC - http://faiTIC.uvigo.es/ -; para o resto do profesorado, consultar a Guía da Titulación), farase un apoio personalizado ao alumnado vía electrónica ao longo do semestre. Este seguimento farase ben a través de mensaxes ao enderezo electrónico do profesor indicando en Asunto "TITORÍAS" (endereço-e do coordinador: gfuentes@uvigo.es), ben a través do apartado de "dúvidas e opinións xerais" existente na sección de "foros" da materia dentro da plataforma de ensinanza virtual faiTIC (http://faiTIC.uvigo.es/). Dedicarase esta atención personalizada, fundamentalmente, a resolver as dúvidas que o desenvolvemento da materia xere ao alumnado (na teoría, nas prácticas e/ou na realización dos traballos), así como a orientar ao alumnado no traballo a desenvolver para a materia, nas cuestións relativas á avaliación, ou calquera outra cuestión que estea vinculada á materia, así como, se o precisa o alumnado, orientación académica, profesional e/ou persoal.
---------------------	---

Avaliación		
	Descrición	Cualificación
Probas prácticas, de execución de tarefas reais e/ou simuladas.	Exame práctico onde o alumno contesta dun modo práctico a 5 supostos (sesenta minutos de duración; deses sesenta minutos, unha das preguntas de masaxe consistirá en aplicar unha masaxe sobre unha zona corporal durante 20 minutos). Estes supostos prácticos son elixidos ao azar polo alumno dentro do conxunto de casos clínicos que se fixeron ao longo do curso. Todas as preguntas valoraranse de 0 a 10 puntos, pero cun peso diferente dentro do exame práctico. Así, a pregunta longa de masaxe suporá o 40% da cualificación final no exame práctico, o 20% a pregunta de hidroterapia, o 10% a de magnetoterapia e as outras dúas o 15%. Para poder realizar o exame práctico, hai que presentarse primeiro ao teórico. Sacarase listado, tras o exame teórico, co horario de exame para cada parella de alumnos. Farase un sorteo público para determinar a partir de qué alumno da comezo o exame práctico. Para superar o exame, o alumno terá que acadar, polo menos, 2,5 puntos (corresponde a un 5 nunha escala de 0 a 10 puntos). En todo caso, e de cara a unha posible media co exame teórico, non se pode acadar menos de 2 puntos (corresponde a un 4 nunha escala de 0 a 10 puntos). Ademais, en ningunha dos tres bloques de que se compoñía o exame práctico poderase acadar menos dun 3 (nunha escala de 0 a 10 puntos) para que faga media co resto das partes.	50
Traballos e proxectos	Á hora de avaliar o traballo tutelado, esta valoración incluírá a valoración do propio traballo entregado por cada grupo, así como a análise feita dos dous grupos que se teña que valorar. Así, o 40% da puntuación do traballo dependerá dos resumos feitos, o 30% os comentarios sobre os propios resultados atopados nos artigos e o outro 30% pola análise da información aportada polos dous grupos que lles correspondeu valorar. A realización do traballo é obrigatoria para superar a materia. Ao mesmo tempo, para a superación do traballo, será imprescindible asistir ás titorías, así como presentalo nas datas establecidas ao inicio do cuadrimestre. O traballo terá que ser entregado en soporte informático ao profesor, empregando para iso a plataforma de ensinanza virtual faiTIC (http://faiTIC.uvigo.es/), subindo o conxunto do traballo ao espazo indicado polo profesor responsable dos traballos. O traballo considerase superado se se acada, polo menos, 0,5 puntos (corresponde a un 5 nunha escala de 0 a 10 puntos). En todo caso, e de cara a facer media cos exames teórico e práctico, o alumno debe acadar cando menos 0,4 puntos (corresponde a un 4 nunha escala de 0 a 10 puntos).	10
Probas de resposta curta	Exame teórico de 15 preguntas cortas (duración máxima de 2 horas). Tódalas preguntas terán o mesmo valor. Para superalo, o alumno terá que acadar, polo menos, 2 puntos (corresponde a un 5 nunha escala de 0 a 10 puntos). En todo caso, e de cara a unha posible media co exame práctico, non se poderá acadar menos de 1,6 puntos (corresponde a un 4 nunha escala de 0 a 10 puntos). Ademais, o exame teórico constará de tres bloques e en cada un deles haberá que acadar un mínimo dun 3 (nunha escala de 0 a 10 puntos) para que faga media co resto dos bloques.	40

Outros comentarios e segunda convocatoria

Aos alumnos que non superen a materia, gardaráselles a parte superada para a segunda convocatoria dentro do mesmo ano académico.

Lembrar que para superar a materia, hai que asistir ás titorías e presentar o traballo dentro das datas establecidas na programación da materia.

Bibliografía. Fontes de información

BÁSICAS

- * Alborno Cabello M, Meroño Gallut J. Procedimientos generales de Fisioterapia. Práctica basada en la evidencia. Barcelona: Elsevier España; 2012.
- * Cameron MH. Agentes físicos en rehabilitación. De la investigación a la práctica. 4ª ed. Barcelona: Elsevier España; 2013.
- * Plaja Masip, J. Analgesia por medios físicos. Madrid: McGraw-Hill/Interamericana, 2002.
- * Torres M, Salvat I. Guía de masoterapia para fisioterapeutas. Madrid: Medica Panamericana; 2006.

COMPLEMENTARIAS

- * Agne JE. Electrotermofototerapia. Santa Maria, RS: O Autor; 2013.
- * Agne JE. Eletrotermoterapia. Teoria e prática. Santa María, RS: Orium; 2004.
- * Agne JE. Eu sei eletroterapia... Santa Maria: Pallotti; 2009.
- * Aramburu de Vega C, Muñoz Díaz E, Igual Camacho C. Electroterapia, termoterapia e hidroterapia. Madrid: Síntesis; 1998.
- * Arnould-Taylor W. Arnould-Taylor's Principles and Practice of Physical Therapy. 4ª ed. London: Stanley Thornes; 1997.
- * Bachmann RM, Schleinkofer GM. Guía práctica de la hidroterapia Kneipp. Las aplicaciones curativas del agua, paso a paso. Barcelona: Integral; 1998.
- * Basas García Á, Fernández de las Peñas C y Martín Urrialde JA. Tratamiento fisioterápico de la rodilla. Madrid: McGraw-Hill/Interamericana de España; 2003.
- * Bates A, Hanson N. Aquatic exercise therapy. Philadelphia: Saunders Company; 1996.
- * Becker BE, Cole AJ. Comprehensive aquatic therapy. 2nd ed. Boston: Butterworth-Heinemann; 2004.
- * Bragard D, Decruynaere C. Evaluación del dolor: aspectos metodológicos y uso clínico. Encycl Med-Chir. 2010; E-26-008-A-02.
- * Braun MB, Simonson SJ. Introduction to massage therapy. Philadelphia: Lippincott Williams & Wilkins; 2005.
- * Canamasas S. Técnicas manuales: Masoterapia. 2ª ed. Barcelona: Ediciones científicas y técnicas; 1993.
- * Cassar MP. Manual de masaje terapéutico: una guía completa dirigida al estudiante y al fisioterapeuta profesional. Madrid: McGraw Hill-Interamericana de España; 2001.
- * Castillo Montes FJ. Fisioterapia acuática. Jaén: Formación Alcalá; 2012.
- * Chaitow L, Fritz S. Guía de masaje para terapeutas manuales: cómo conocer, localizar y tratar los puntos gatillo miofasciales. Barcelona: Elsevier; 2008.
- * Clay JH, Pounds DM. Masoterapia clínica básica. Integración terapéutica-anatómica. Madrid: McGraw-Hill/Interamericana de España; 2004.
- * Clay JH, Pounds DM. Masaje terapéutico básico: integración de anatomía y tratamiento. Barcelona: Walters Kluwer-Lippincott Williams & Wilkins; 2009.
- * Córdova Martínez A, Garcés EG, Seco Calvo J. Masaje deportivo. Madrid: Síntesis; 2012.
- * Crépon F. Électrophysiothérapie et rééducation fonctionnelle. 3ª ed. Paris: Frison-Roche; 2002.
- * Davies B, Harrison R. Hydrotherapy in Practice. Edinburgh: Churchill-Livingstone; 1988.
- * de la Torre Iborra JF. Técnicas de hidroterapia y balneoterapia. Alcalá la Real: Formación Alcalá; 2013.
- * Domenico G, Wood EC. Masaje. Técnica de Beard. 4ªed. Madrid: Harcourt Brace de España; 1998.
- * Duffield MH. Ejercicios en el agua. Barcelona: Jims; 1984.
- * Ellsworth A, Altman P. Anatomía del masaje. Madrid: Tutor; 2010.
- * Esnault M. Rééducation dans l'eau. Étirements et renforcement musculaire du tronc et des membres. Paris: Masson; 1991.
- * Fernández EF. Masoterapia Profunda: manual de terapia neuromuscular. Barcelona: Elsevier Doyma; 2008.
- * Ferrandez J-C. Kinesiterapia después del cáncer de mama. Encycl Med-Chir 2010;26-570-G-10.

- * Ferrandez J-C, Theys S, Bouchet J-Y. Rehabilitación de los trastornos circulatorios de retorno. *Encycl Med-Chir.* 2009;26-560-A-10.
- * Ferrer Anglada J. Masaje avanzado: valoración y abordaje de las disfunciones del tejido blando. Barcelona: Elsevier-Masson; 2011.
- * Findlay S. Guía ilustrada del masaje deportivo. Madrid: Tutor; 2011.
- * Fodor L, Ullmann Y, Elman M. Aplicaciones estéticas de la Luz Pulsada Intensa. Caracas: AMOLCA; 2012.
- * Fox J, Kitchen S. Practical Electrotherapy. A Guide to Safe Application. London: Elsevier Churchill Livingstone; 2007.
- * Fritz S. Fundamentos del masaje terapéutico. 3ªed. Madrid: Elsevier; 2005.
- * Fritz S. Massage therapy review. Missouri: Mosby; 2002.
- * Gallego T. Bases Teóricas y Fundamentos de la Fisioterapia. Madrid: Médica Panamericana; 2007.
- * Gourlaquen C, Roulex JL. Aquagym: la gimnasia en el agua. Madrid: Tutor; 1994.
- * Hérissón Ch, Simon L. Hydrothérapie et kinébalnéothérapie. Paris: Masson; 1987.
- * Hoffa-Gocht-Stor-Lüdke. Técnica del masaje. Barcelona: Jims; 1985.
- * Holey E, Cook E. Evidence-based therapeutic massage: a practical guide for therapists. 2nd ed. Edinburgh: Churchill Livingstone; 2003.
- * Jardí Pinyol C. Movernos en el agua. 2ª ed. Barcelona: Paidotribo; 1998.
- * Johnson J. El masaje deportivo. Barcelona: Martínez Roca; 1996.
- * Kitchen Sh (coordinadora). Electrotherapy: evidence-based practice. 11ª ed. London: Elsevier Churchill Livingstone; 2002.
- * Kitchen Sh. Eletroterapia. Prática baseada em evidências. 2ª ed. Barueri, SP: Manole; 2003.
- * Knight KL. Crioterapia. Barcelona: Bellatera; 1996.
- * Kotthe FJ y Lehmann JF. Medicina física y rehabilitación. 4ª ed. Madrid: Médica Panamericana, 1997.
- * Koury JM. Programa de fisioterapia acuática: um guia para a reabilitação ortopédica. São Paulo: Manole; 2000.
- * Koury JM. Acuaterapia: guía de rehabilitación y fisioterapia en la piscina. Barcelona: Bellaterra; 1998.
- * Hüter-Becker A, Schewe H, Heipertz W. Terapia física: termoterapia, mecanoterapia, electroterapia, ultrasonidos, fototerapia e inhalación. Barcelona: Paidotribo; 2005.
- * Lardry J-M. La sesión de masaje. *Encycl Med-Chir.* 2009;26-120-A-10.
- * Loving JE. Massage therapy: theory and practice. Stamford, Connecticut: Appleton & Lange; 1999.
- * Lloret Riera M, Conde Bonachera C, Fagoagaa Mata J, León León C, Tricas Moro C. Natación terapéutica. 2ª ed. Barcelona: Paidotribo; 1995.
- * Martín Cordero JE. Agentes físicos terapéuticos. La Habana: ECIMED; 2008.
- * Martínez Morillo M, Pastor Vega JM, Sendra Portero F. Manual de Medicina Física. Madrid: Harcourt Brace de España, 1998.
- * Orihuela Fernández JC. Masaje y reflexoterapia. Jaén: Logoss; 2007.
- * Pérez Fernández MR, coord. Principios de hidroterapia y balneoterapia. Madrid: McGraw-Hill-Interamericana; 2005.
- * Pilat A. Terapias miofasciales: inducción miofascial. Madrid: McGraw-Hill - Interamericana de España; 2003.
- * Prentice WE. Técnicas de rehabilitación en Medicina Deportiva. 4ª ed. Badalona: Paidotribo; 2009.
- * Reid Champion M. Hydrotherapy in Pediatrics. 2ª ed. Oxford: Butterwoth Heinemann; 1991.
- * Reid Champion M, editor. Hydrotherapy: principles and practice. Oxford: Butterworth-Heinemann; 1997.
- * Richter P, Hegben E. Puntos gatillo y cadenas musculares funcionales en osteopatía y terapia manual. Badalona: Paidotribo; 2010.

- * Riggs A. Masaje de los tejidos profundos: guía visual de las técnicas. 2ª ed. Barcelona: Paidotribo; 2010.
- * Robertson V, Ward A, Low J, Reed A. Electrotherapy explained. Principles and practice. 4ª ed. London: Butterworth Heinemann Elsevier; 2006.
- * Rodríguez Martín JMª. Electroterapia en fisioterapia. 3ªed. Madrid: Médica Panamericana; 2014.
- * Sagrera Ferrándiz J. Masaje en estiramiento y "técnicas complementarias". Madrid: Mandala; 2000.
- * Serratrice G. Contracturas musculares. Encycl Med-Chir. 2011;26-088-A-10.
- * Sinclair M. Pediatric massage therapy. 2nd ed. Philadelphia: Lippincott Williams & Wilkins; 2005.
- * Vázquez Gallego J. Manual profesional del masaje: guía práctica. Badalona: Paidotribo; 2009.
- *Wardavoir H. Terapias manuales reflejas. Encycl Med-Chir. 2011;26-130-A-10.
- * Watson T. Electroterapia. Práctica basada en la evidencia. 12ª ed. Barcelona: Elsevier España; 2009.
- * Wessinghage T. Aquafit: un entrenamiento global de fuerza, resistencia, coordinación y movilidad. Badalona: Paidotribo; 2008.
- * Yamaguchi C. Procedimientos estéticos mínimamente invasivos. Conducta basada en la experiencia clínica y la visión de la estética actual. Vol. II. Caracas: AMOLCA; 2012.
- * Zaragoza JR, Rodrigo P. Electroestática y fisioestética. Barcelona: Nueva Estética; 1995.

Ademais da bibliografía sinalada, na páxina web do profesor (<http://webs.uvigo.es/gfuentes>), no seu apartado de “enlaces” ou ligazóns, facilítaselle ao alumnado páxinas web que poden ser do seu interese, tanto persoal como para levar adiante os traballos, sobre temática relacionada coa materia e coa saúde en xeral.

Recomendacións

Materias que continúan o temario

Fisioterapia en especialidades clínicas I/P05G170V01906
 Fisioterapia en especialidades clínicas II/P05G170V01907
 Prácticas externas: Estadías clínicas/P05G170V01801

Materias que se recomenda cursar simultaneamente

Electroterapia e ultrasonoterapia/P05G170V01401
 Radioloxía/P05G170V01403

Materias que se recomenda ter cursado previamente

Afeccións medicocirúrxicas/P05G170V01201
 Anatomía humana: Anatomía humana/P05G170V01101
 Bioquímica-Física: Bioquímica e biofísica/P05G170V01102
 Fisioloxía: Fisioloxía humana/P05G170V01103
 Fisioloxía: Movemento funcional en fisioterapia/P05G170V01202
 Fundamentos de fisioterapia/P05G170V01104
 Valoración en fisioterapia/P05G170V01204

Outros comentarios

Sería conveniente:

- Darse de alta en FaiTIC (se é a primeira vez que se fai, o nome de usuario e o contrasinal é o DNI).
 - Ter unha dirección de enderezo-e, pois cada vez que se dea un aviso, se suba documentación, etc., comunicarse por esta vía a tódolos usuarios da materia (alumnado e profesor).
 - Nos datos persoais, ademais do enderezo-e, sería conveniente indicar un teléfono de contacto (onde se vos poida localizar rapidamente en caso de urxencia, normalmente o móbil) e subir unha fotografía (para facilitar ao profesor, sobre todo nas primeiras semanas, a identificación do alumnado)
-

DATOS IDENTIFICATIVOS				
Electroterapia e ultrasonoterapia				
Materia	Electroterapia e ultrasonoterapia			
Código	P05G170V01401			
Titulación	Grao en Fisioterapia			
Descriptor	Creditos ECTS	Carácter	Curso	Cuadrimestre
	6	OB	2	2c
Idioma				
Departamento	Biología funcional e ciencias da saúde			
Coordinador/a	Rodríguez Fuentes, Gustavo			
Profesorado	Rodríguez Fuentes, Gustavo			
Correo-e	gfuentes@uvigo.es			
Web	http://webs.uvigo.es/gfuentes/			
Descrición xeral	Esta materia é unha materia obrigatoria do 2º curso do Título de Grao de Fisioterapia (impártese no 2º cuadrimestre). Nela estúdase o uso terapéutico das correntes eléctricas e dos ultrasóns e as súas modalidades. Debido aos seus contidos, é importante ter coñecementos previos sobre anatomía, fisioloxía, biofísica e anatomía palpatoria. Ademais, o seu encadre dentro da Titulación serve ao mesmo tempo para xerar no alumnado, xunto coas outras materias sobre coñecementos básicos xerais e específicos da Fisioterapia, unha base que facilite o desenvolvemento das materias chamadas no plan de estudos como "Fisioterapia en Especialidades Clínicas" e "Estancias Clínicas", en terceiro e cuarto cursos, e que impliquen a interrelación dos coñecementos de valoración e tratamento básicos e específicos empregados dentro do arsenal dun fisioterapeuta para tratar procesos patolóxicos concretos dentro de cada especialidade clínica: traumatoloxía, reumatoloxía, ortopedia, neuroloxía periférica, xenitourinario,...			

Competencias de titulación	
Código	
A2	Coñecer e comprender as ciencias, os modelos, as técnicas e os instrumentos sobre os que se fundamenta, articula e desenvolve a fisioterapia.
A3	Coñecer e comprender os métodos, procedementos e actuacións fisioterapéuticas, encamiñados tanto á terapéutica propiamente dita, a aplicar na clínica para a reeducación ou recuperación funcional, como á realización de actividades dirixidas á promoción e mantemento da saúde.
A4	Adquirir a experiencia clínica axeitada que proporcione habilidades intelectuais e destrezas técnicas e manuais; que facilite a incorporación de valores éticos e profesionais; e que desenvolva a capacidade de integración dos coñecementos adquiridos.
A5	Valorar o estado funcional do paciente, considerando os aspectos físicos, psicolóxicos e sociais.
A6	Valoración diagnóstica de coidados de fisioterapia segundo as normas e cos instrumentos de validación recoñecidos internacionalmente.
A8	Executar, dirixir e coordinar o plan de intervención de fisioterapia, utilizando as ferramentas terapéuticas propias e atendendo á individualidade do usuario.
A13	Saber traballar en equipos profesionais como unidade básica na que se estruturan de forma uni ou multidisciplinar e interdisciplinar os profesionais e demais persoal das organizacións asistenciais.
A14	Incorporar os principios éticos e legais da profesión na práctica profesional así como integrar os aspectos sociais e comunitarios na toma de decisións.
A15	Participar na elaboración de protocolos asistenciais de fisioterapia baseada na evidencia científica.
A17	Comprender a importancia de actualizar os coñecementos, habilidades, destrezas e actitudes que integran as competencias profesionais do fisioterapeuta.
A18	Adquirir habilidades de xestión clínica que inclúan o uso eficiente dos recursos sanitarios e desenvolver actividades de planificación, xestión e control nas unidades asistenciais onde se poña atención en fisioterapia e a súa relación con outros servizos sanitarios.
A19	Comunicarse de modo efectivo e claro, tanto de forma oral coma escrita, cos usuarios do sistema sanitario así como con outros profesionais.
B1	Comunicación oral e escrita nas linguas cooficiais da Comunidade Autónoma.
B2	Capacidade de análise e síntese.
B3	Capacidade de organización e planificación.
B4	Capacidade de xestión da información
B5	Resolución de problemas

B6	Toma de decisións
B7	Coñecementos de informática relativos ao ámbito de estudo
B9	Compromiso ético
B10	Traballo en equipo
B11	Habilidades nas relacións interpersoais
B12	Razoamento crítico
B13	Recoñecemento da diversidade e a multiculturalidade.
B15	Aprendizaxe autónoma
B16	Motivación por a calidade.
B17	Adaptación a novas situacións
B18	Creatividade
B19	Iniciativa e espírito emprendedor
B20	Liderado
B23	Traballar con responsabilidade
B24	Manter unha actitude de aprendizaxe e mellora
B25	Manifestar respecto, valoración e sensibilidade ante o traballo dos demais
B27	Manifestar discreción
B28	Mostrar a súa orientación ao paciente/usuario
B29	Axustarse aos límites da súa competencia profesional
B30	Desenvolver a capacidade para organizar e dirixir

Competencias de materia		
Competencias de materia	Tipoloxía	Competencias
7D Coñecer e comprender as bases físicas dos distintos axentes físicos e as súas aplicacións en Fisioterapia.	saber	A2
8D Coñecer e comprender os principios e aplicacións dos procedementos de medida baseados na electrofisioloxía.	saber	A2
14D Coñecer e comprender os conceptos de exploración física, valoración, diagnóstico e prognóstico; as bases teóricas das valoracións, test e comprobacións funcionais, a avaliación científica da súa utilidade e efectividade, así como as etapas e recursos do proceso de intervención de fisioterapia.	saber	A6
16D Coñecer e comprender os cambios estruturais, fisiolóxicos, funcionais e de conduta que se producen como consecuencia da intervención da Fisioterapia.	saber	A3
18D3 Coñecer e comprender os procedementos de Electroterapia e Ultrasonoterapia.	saber	A3
20D Adquisición de vocabulario propio no campo da Fisioterapia.	saber	A19
21D Adquirir formación científica básica en investigación.	saber	A15
2P Valorar o estado funcional do paciente/usuario.	saber saber facer	A4 A5
2P2 Aplicar os procedementos axeitados de valoración en Fisioterapia, o que inclúe executar as probas eléctricas e manuais destinadas a determinar o grao de afectación da enervación e da forza muscular, as probas para determinar as capacidades funcionais, a amplitude do movemento articular e as medidas da capacidade vital.	saber facer	A4 A5
3P Determinar o diagnóstico de Fisioterapia de acordo coas normas recoñecidas internacionalmente e cos instrumentos de validación internacionais. Esta competencia inclúe xerarquizar as necesidades do paciente/usuario para atender con prioridade aquelas que máis comprometan ao proceso de recuperación.	saber saber facer	A4 A6
5P4 Diseñar e aplicar as distintas modalidades de electroterapia ultrasonoterapia.	saber facer	A4 A8
5P9 Prever e evitar os riscos na aplicación do tratamento.	saber facer	A4 A8
5P10 Establecer o plan de pautas a seguir durante o tratamento.	saber facer	A4 A8
11P Incorporar na cultura profesional os principios éticos e legais da profesión.	saber facer	A4 A14
12P Incorporar a investigación científica e a práctica baseada na evidencia como cultura profesional.	saber saber facer	A4 A15
15P Aplicar os mecanismos de garantía de calidade na práctica da Fisioterapia, axustándose aos criterios, indicadores e estándares de calidade recoñecidos e validados para a boa práctica profesional.	saber facer	A4 A15 A18

16P Afrontar o estrés, o que supón ter capacidade para controlarse a si mesmo e controlar o ámbito en situacións de tensión.	saber facer	A4
18P Motivar a outros, o que supón ter a capacidade de xerar nos demais o desexo de participar activamente e con ilusión en calquera proxecto ou tarefa.	saber facer	A4 A13 A18
19P Aplicar os principios ergonómicos ou de hixiene postural no desenvolvemento da súa actividade.	saber facer	A2 A4
1A Traballar con responsabilidade.	Saber estar / ser	A17 B23
2A Manter unha actitude de aprendizaxe e mellora.	Saber estar / ser	A17 B24
3A Manifestar respecto, valoración e sensibilidade ante o traballo dos demais.	Saber estar / ser	A13 B25
5A Manifestar discreción.	Saber estar / ser	A14 B27
6A Mostrar a súa orientación ao paciente/usuario.	Saber estar / ser	A14 A19 B28
7A Axustarse aos límites da súa competencia profesional.	Saber estar / ser	A14 B29
8A Desenvolver a capacidade para organizar e dirixir.	Saber estar / ser	A18 B30
1TI Comunicación oral e escrita nas linguas cooficiais da Comunidade Autónoma.	saber saber facer	B1
2TI Capacidade de análise e síntese.	saber facer	B2
3TI Capacidade de organización e planificación.	saber facer	B3
4TI Capacidade de xestión da información.	saber facer	B4
5TI Resolución de problemas.	saber facer	B5
6TI Toma de decisións.	saber facer	B6
7TI Coñecementos de informática relativos al ámbito de estudio.	saber	B7
1TP Compromiso ético.	Saber estar / ser	B9
2TP Traballo en equipo.	Saber estar / ser	B10
3TP Habilidades nas relacións interpersoais.	Saber estar / ser	B11
4TP Razoamento crítico.	Saber estar / ser	B12
5TP Recoñecemento da diversidade e a multiculturalidade.	Saber estar / ser	B13
1TS Aprendizaxe autónoma.	saber facer	B15
2TS Motivación por a calidade.	Saber estar / ser	B16
3TS Adaptación a novas situacións.	Saber estar / ser	B17
4TS Creatividade.	Saber estar / ser	B18
5TS Iniciativa e espírito emprendedor.	Saber estar / ser	B19
6TS Liderado.	Saber estar / ser	B20

Contidos	
Tema	
TEMARIO TEÓRICO	
Tema 1. Electroterapia: xeneralidades.	Introdución. Definición. Bases físicas e fundamentos. Clasificación da electroterapia. O equipo de correntes. O paciente.
Tema 2. Corrente galvánica.	Introdución. Efectos polares. Efectos interpolares. Indicacións. Protocolo de aplicación. Precaucións e contraindicacións. Baño galvánico. Iontoforesis.
Tema 3. Correntes de baixa frecuencia.	Introdución. Efecto excitomotor. Corrente de Träbert ou Ultra-Reiz. Correntes diadinámicas ou de Bernard. TENS. Microcorrentes. Correntes de alto voltaxe. Electrovaloración neuromuscular. Electroestimulación neuromuscular. Contraindicacións xerais. Outras modalidades de correntes de baixa frecuencia.
Tema 4. Correntes de media frecuencia.	Introdución. Correntes interferenciais ou de Nemec. AMF. Consideracións na aplicación de interferenciais, efectos fisiolóxicos, indicacións e contraindicacións. Correntes rusas ou de Kots. Outras correntes de media frecuencia.

Tema 5. Correntes de alta frecuencia.	Onda Corta: bases físicas, métodos de tratamento, efectos fisiolóxicos, consideracións na súa aplicación, indicacións, perigos e contraindicacións. Onda Corta Pulsada. Microondas: bases físicas, consideracións na súa aplicación, indicacións e contraindicacións. Outras modalidades de correntes de alta frecuencia.
Tema 6. Ultrasonoterapia.	Introdución, bases físicas, efectos fisiolóxicos, indicacións, consideracións xerais na súa aplicación e contraindicacións. Ultrasonoforesis. Terapia combinada.
Tema 7. Ondas de choque.	Introdución, bases físicas, efectos fisiolóxicos, indicacións, consideracións na súa aplicación e contraindicacións.

TEMARIO PRÁCTICO

Bases no uso dos equipos de electroterapia.

Exemplos prácticos no uso de corrente galvánica continua.

Exemplos prácticos no uso de corrente de Träbert.

Exemplos prácticos no uso de correntes diadinámicas.

Exemplos prácticos no uso de corrente tipo TENS.

Exemplos prácticos no uso de microcorrentes

Exemplos prácticos no uso de correntes de alto voltaxe

Busca de puntos motores.

Realización de curvas I/t, A/t.

Exemplos prácticos no uso de corrente de electroestimulación neuromuscular.

Exemplos prácticos no uso de correntes interferenciais.

Exemplos prácticos no uso de correntes de Kots.

Exemplos prácticos no uso de ondas curtas.

Exemplos prácticos no uso de microondas.

Exemplos prácticos no uso de ultrasóns.

Exemplos prácticos no uso de ultrasóns combinados con corrente eléctrica.

Planificación docente

	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Actividades introdutorias	1	0	1
Sesión maxistral	16	50	66
Prácticas de laboratorio	28	38	66
Traballos tutelados	1	11	12
Probas de resposta curta	2	0	2
Probas prácticas, de execución de tarefas reais e/ou simuladas.	2	0	2
Traballos e proxectos	1	0	1

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxía docente

	Descrición
Actividades introdutorias	A primeira hora do curso académico nesta materia adicarase a transmitir os obxectivos na mesma, detallar os contidos sobre os que se traballarán e cómo se fará, e aclarar os criterios de avaliación a seguir.

Sesión maxistral	Nas clases teóricas combinarase a lección maxistral con clases teórico-participativas onde se fomenta e se motiva a participación activa do alumnado, xunto co estudo de casos (con documentación escrita e/ou audiovisual que o alumnado deberá ler previamente). Emprego de forma xenérica de medios audiovisuais, fundamentalmente computador persoal e proxector de vídeo, así como doutros medios materiais dispoñibles habitualmente para desenvolver a materia nas aulas, como o encerado e as xices. Entregaráselle ao alumnado, a través da plataforma de ensinanza virtual faiTIC (http://faiTIC.uvigo.es/) ou da páxina web do profesor (http://webs.uvigo.es/gfuentes), as presentacións en powerpoint que se empregarán nas clases, así coma outro tipo de documentación, ben de cara a preparar as clases, ben para ampliar información mediante, por exemplo, exames previos, modelos de protocolos ou traballos de anos anteriores, apuntamentos do profesor,... A teoría impartirase na aula correspondente ao 2º curso da Facultade de Fisioterapia de Pontevedra.
Prácticas de laboratorio	Nas prácticas seguirase unha metodoloxía demostrativa cunha análise razoada de casos prácticos. O profesor proporá casos clínicos específicos para situar as aplicacións, empregando as distintas correntes que se vaian vendo na teoría ou os ultrasóns terapéuticos e seguindo un protocolo de aplicación específico. Serán, polo tanto, prácticas guiadas e buscarase a integración dos coñecementos teóricos na práctica mediante o uso de casos clínicos. Tódolos casos presentaranse de xeito que se poidan cubrir unhas fichas de prácticas. O modelo para estas fichas poderanse atopar na plataforma de ensinanza virtual faiTIC (http://faiTIC.uvigo.es/) ou na páxina web do profesor (http://webs.uvigo.es/gfuentes). Estas recollerán esquematicamente os seguintes apartados: patoloxía; tipo de corrente ou ultrasón empregada; obxectivos do tratamento; colocación do paciente; localización e fixación dos electrodos ou lugar de aplicación do cabezal do ultrasón; dose; tempo de tratamento; consideracións e contraindicacións máis relevantes no caso. As fichas iranse cubrindo con cada práctica de forma voluntaria por parte dos alumnos. O conxunto de ditas fichas de prácticas pódelle axudar ao alumno a superar a parte práctica da materia, pois conformarán os casos que comporán o exame práctico. As prácticas de laboratorio faranse por grupo no laboratorio pertinente da Facultade de Fisioterapia de Pontevedra.
Traballos tutelados	O traballo a elaborar polo alumnado da materia será un protocolo de aplicación dos ultrasóns ou das distintas correntes vistas na materia en determinados casos clínicos e a proposta do profesor. Este traballo terá as seguintes condicións: Elaboración de xeito individual. Varias persoas traballarán sobre o mesmo caso clínico dun xeito individual. Cada alumno elaborará o protocolo de aplicación dun xeito esquemático, máximo de 2 caras de folio (condicións de presentación do texto escrito: letra Arial, tamaño 10, interliñado a 1,5). Dito esquema terá que conter, polo menos, os seguintes apartados: patoloxía a tratar (ou caso clínico); modalidade terapéutica ca que se trate dita patoloxía (corrente ou ultrasón elixida polo alumno); obxectivos do tratamento; colocación do paciente; localización e fixación dos electrodos, no caso de corrente, ou área de aplicación do cabezal do ultrasón; dose; tempo de tratamento; outros métodos de tratamento que se poderían empregar no citado caso e o porqué (dentro dos vistos nas outras materias do área de Fisioterapia pertencentes aos dous primeiros cursos do grao); e outras consideracións ao caso. Por outra parte, implicará unha defensa en pequeno grupo, conformado por todos aqueles que traballaron sobre o mesmo caso clínico. Uns días antes desa defensa en grupo, cada alumno deberá subir en tempo e forma á plataforma de teledocencia o seu protocolo para que poida ser analizado polos demais compoñentes do grupo, ademais do profesor responsable. Cada un entregará un comentario sobre a análise feita de cada uno dos traballos ao profesor o día da defensa en grupo. O tempo de defensa en grupo e de forma presencial empregárase para sintetizar entre todos, alumnos e profesor, os puntos fortes dos protocolos, así como os febles e/ou erros vistos na análise previa, e onde cada quen poderá dar as explicacións oportunas sobre as súas seleccións ao desenvolver o protocolo presentado. Para rematar, cada un sinalará os tres protocolos que lle pareceron os máis axeitados. Ademais, aqueles alumnos que así o queiran, e a elaborar en pequeno grupo (non mais de 6 persoas), poderán elixir facer un traballo de aplicación práctica en vez do protocolo clínico. Este traballo consistirá en facer un pequeno estudo piloto do emprego nunha situación clínica práctica cunha das modalidades de correntes ou ultrasóns que compoñen o temario da materia, así como unha presentación pública de dito traballo. Na primeira titoría que se teña en relación aos traballos, explicarase polo miúdo esta modalidade de traballo, para a súa consideración por parte de quen estea interesado. Na primeira quincena do mes de marzo estableceranse os prazos de entrega e exposición do traballo. Ademais, a partir desta data ninguén máis poderá anotarse á realización do traballo de ampliación.

Atención personalizada

Descrición

Sesión maxistral	Aparte das titorías xenéricas, que terán un desenvolvemento planificado (6 horas á semana en horario preestablecido e que se pode consultar na páxina web do profesor - http://webs.uvigo.es/gfuentes - ou na plataforma de ensinanza virtual faiTIC - http://faiTIC.uvigo.es/ -), farase un apoio personalizado ao alumnado vía electrónica ao longo do semestre. Este seguimento farase ben a través de mensaxes ao enderezo electrónico do profesor (gfuentes@uvigo.es), ben a través do apartado de "dúbdas e opinións xerais" existente na sección de "foros" da materia dentro da plataforma de ensinanza virtual faiTIC (http://faiTIC.uvigo.es/). Dedicarase esta atención personalizada, fundamentalmente, a resolver as dúbdas que o desenvolvemento da materia xere ao alumnado (na teoría, nas prácticas e/ou na realización dos traballos), así como a orientar ao alumnado no traballo a desenvolver para a materia, nas cuestións relativas á avaliación, ou calquera outra cuestión que estea vinculada á materia, así como, se o precisa o alumnado, orientación académica, profesional e/ou persoal.
Traballos tutelados	Aparte das titorías xenéricas, que terán un desenvolvemento planificado (6 horas á semana en horario preestablecido e que se pode consultar na páxina web do profesor - http://webs.uvigo.es/gfuentes - ou na plataforma de ensinanza virtual faiTIC - http://faiTIC.uvigo.es/ -), farase un apoio personalizado ao alumnado vía electrónica ao longo do semestre. Este seguimento farase ben a través de mensaxes ao enderezo electrónico do profesor (gfuentes@uvigo.es), ben a través do apartado de "dúbdas e opinións xerais" existente na sección de "foros" da materia dentro da plataforma de ensinanza virtual faiTIC (http://faiTIC.uvigo.es/). Dedicarase esta atención personalizada, fundamentalmente, a resolver as dúbdas que o desenvolvemento da materia xere ao alumnado (na teoría, nas prácticas e/ou na realización dos traballos), así como a orientar ao alumnado no traballo a desenvolver para a materia, nas cuestións relativas á avaliación, ou calquera outra cuestión que estea vinculada á materia, así como, se o precisa o alumnado, orientación académica, profesional e/ou persoal.
Prácticas de laboratorio	Aparte das titorías xenéricas, que terán un desenvolvemento planificado (6 horas á semana en horario preestablecido e que se pode consultar na páxina web do profesor - http://webs.uvigo.es/gfuentes - ou na plataforma de ensinanza virtual faiTIC - http://faiTIC.uvigo.es/ -), farase un apoio personalizado ao alumnado vía electrónica ao longo do semestre. Este seguimento farase ben a través de mensaxes ao enderezo electrónico do profesor (gfuentes@uvigo.es), ben a través do apartado de "dúbdas e opinións xerais" existente na sección de "foros" da materia dentro da plataforma de ensinanza virtual faiTIC (http://faiTIC.uvigo.es/). Dedicarase esta atención personalizada, fundamentalmente, a resolver as dúbdas que o desenvolvemento da materia xere ao alumnado (na teoría, nas prácticas e/ou na realización dos traballos), así como a orientar ao alumnado no traballo a desenvolver para a materia, nas cuestións relativas á avaliación, ou calquera outra cuestión que estea vinculada á materia, así como, se o precisa o alumnado, orientación académica, profesional e/ou persoal.
Actividades introdutorias	Aparte das titorías xenéricas, que terán un desenvolvemento planificado (6 horas á semana en horario preestablecido e que se pode consultar na páxina web do profesor - http://webs.uvigo.es/gfuentes - ou na plataforma de ensinanza virtual faiTIC - http://faiTIC.uvigo.es/ -), farase un apoio personalizado ao alumnado vía electrónica ao longo do semestre. Este seguimento farase ben a través de mensaxes ao enderezo electrónico do profesor (gfuentes@uvigo.es), ben a través do apartado de "dúbdas e opinións xerais" existente na sección de "foros" da materia dentro da plataforma de ensinanza virtual faiTIC (http://faiTIC.uvigo.es/). Dedicarase esta atención personalizada, fundamentalmente, a resolver as dúbdas que o desenvolvemento da materia xere ao alumnado (na teoría, nas prácticas e/ou na realización dos traballos), así como a orientar ao alumnado no traballo a desenvolver para a materia, nas cuestións relativas á avaliación, ou calquera outra cuestión que estea vinculada á materia, así como, se o precisa o alumnado, orientación académica, profesional e/ou persoal.

Avaliación		
	Descrición	Cualificación
Probas de resposta curta	Exame teórico de 15 preguntas cortas (duración máxima de 1 hora e media). Tódalas preguntas terán o mesmo valor. Para superalo, o alumno terá que acadar, polo menos, 2,25 puntos (corresponde a un 5 nunha escala de 0 a 10 puntos). En todo caso, e de cara a unha posible media co exame práctico, non se poderá acadar menos de 1,8 puntos (corresponde a un 4 nunha escala de 0 a 10 puntos). Ademais, o exame teórico constará de dous bloques e en cada un deles haberá que acadar un mínimo de un 3 (nunha escala de 0 a 10 puntos) para que faga media co outro bloque.	45
Probas prácticas, de execución de tarefas reais e/ou simuladas.	Exame práctico onde o alumno contesta dun modo práctico a 4 supostos (corenta minutos de duración). Estes supostos prácticos son elixidos ao azar polo alumno dentro do conxunto de casos clínicos que se fixeron ao longo do curso. Tódalas preguntas valoraranse de 0 a 10 puntos. Para poder realizar o exame práctico, hai que presentarse primeiro ao teórico. Sacarase listado, tras o exame teórico, co horario de exame para cada parella de alumnos. Farase un sorteo público para determinar a partir de qué alumno dará comezo o exame práctico. Para superar o exame, o alumno terá que acadar, polo menos, 2,25 puntos (corresponde a un 5 nunha escala de 0 a 10 puntos). En todo caso, e de cara a unha posible media co exame teórico, non se pode acadar menos de 1,8 puntos (corresponde a un 4 nunha escala de 0 a 10 puntos). Ademais, o exame práctico constará de dous bloques e en cada un deles haberá que acadar un mínimo de un 3 (nunha escala de 0 a 10 puntos) para que faga media co outro bloque.	45

Traballos e proxectos	A realización, exposición e defensa do traballo é obrigatoria para superar a materia. Ao mesmo tempo, para a superación do traballo, será imprescindible asistir ás titorías, así como presentar e defender o traballo nas datas establecidas ao inicio do cuadrimestre. No prazo que se indique ao inicio do curso, o alumnado terá que facerlle chegar ao profesor da materia a súa vontade de facer o traballo de ampliación optativo. En canto ao seminario no que se faga o estudo de casos (protocolo de aplicación, o punto que se pode acadar distribuirase do seguinte xeito: 0,25 puntos dependerá da valoración feita polos propios compañeiros que participan no seminario, 0,25 puntos polo traballo desenvolvido ao longo da hora que conforma a parte presencial do seminario e 0,5 puntos estará en función da valoración que faga o profesor do protocolo presentado. En canto á modalidade de traballo optativo, o traballo de aplicación práctica, este terá que ser entregado en soporte informático ou subilo ao apartado que terá o grupo como tal dentro da plataforma de ensinanza virtual faiTIC (http://faiTIC.uvigo.es/). Quen opte por facer este traballo, este terá un valor do 20% da nota final (o que implica que os exames teórico e práctico terán un valor do 40% en lugar do 45%). Eses dous puntos que supoñen da cualificación global distribuiranse do seguinte xeito: 0,75 puntos dependerá do traballo elaborado ao longo do cuadrimestre; 0,75 puntos dependerá da presentación do mesmo ao resto dos compañeiros (valorarase mediante rúbrica, inicialmente cos seguintes criterios: tempo de exposición, esquema das diapositivas, texto das diapositivas, estilo das diapositivas, imaxes, vídeos e claridade da exposición); 0,25 puntos á actuación persoal de cada membro do grupo; e 0,25 puntos á valoración do resto dos alumnos. O traballo considerase superado se se acada, polo menos, 0,5 puntos na modalidade de protocolo clínico ou 1 punto no caso do traballo de aplicación práctica (corresponde a un 5 nunha escala de 0 a 10 puntos). En todo caso, e de cara a facer media cos exames teórico e práctico, o alumno debe acadar cando menos 0,4 e 0,8 puntos respectivamente (corresponde a un 4 nunha escala de 0 a 10 puntos).
-----------------------	--

Outros comentarios e segunda convocatoria

Aos alumnos que non superen a materia, gardaráselles a parte superada para a segunda convocatoria dentro do mesmo ano académico.

Lembrar que para superar a materia, hai que asistir ás titorías, presentar e defender o traballo dentro das datas establecidas na programación da materia.

Bibliografía. Fontes de información

BÁSICAS:

- * Cameron MH. Agentes físicos en rehabilitación. De la investigación a la práctica. 4ª ed. Barcelona: Elsevier España; 2013.
- * Maya Martín J, Albornoz Cabello M. Estimulación eléctrica transcutánea y neuromuscular. Barcelona: Elsevier España; 2010.
- * Plaja Masip, J. Analgesia por medios físicos. Madrid: McGraw-Hill/Interamericana; 2002.
- * Rodríguez Martín JMª. Electroterapia en fisioterapia. 3ªed. Madrid: Médica Panamericana; 2014.
- * Watson T. Electroterapia. Práctica basada en la evidencia. 12ª ed. Barcelona: Elsevier España; 2009.

COMPLEMENTARIAS:

- * Agne JE. Electrotermofototerapia. Santa Maria, RS: O Autor; 2013.
- * Agne JE. Eletrotermoterapia. Teoria e prática. Santa María, RS: Orium; 2004.
- * Agne JE. Eu sei eletroterapia... Santa Maria: Pallotti; 2009.
- * Aramburu de Vega C, Muñoz Díaz E, Igual Camacho C. Electroterapia, termoterapia e hidroterapia. Madrid: Síntesis; 1998.
- * Arnould-Taylor W. Arnould-Taylor's Principles and Practice of Physical Therapy. 4ª ed. London: Stanley Thornes; 1997.
- * Baessler K, Schüssler B, Burgio KL, Moore KH, Norton PA, Stanton SL, editors. Pelvic floor re-education. Principles and practice. 2ª ed. London: Springer-Verlag; 2008.
- * Ballesteros Massó R, Gómez Barrena E, Jumilla Carrasco JL, Chacón Castillo M, González Pérez M, Melguizo Alonso C, et al. Traumatología y medicina deportiva 3. Medicina del deporte. Madrid: Paraninfo; 2002.
- * Bélanger AY. Evidence-Based Guide to Therapeutic Physical Agents. Philadelphia: Lippincott Williams & Wilkins; 2002.

- * Belloch V, Caballé C, Zaragoza JR. Manual de terapéutica física y Radiología. 3ª ed. Valencia: Saber; 1972.
- * Bisschop G et Dumoulin J. Neurostimulation électrique transcutanée antalgique et excito-motrice. Paris: Masson; 1991.
- * Bisschop G, Dumolin J, Aaron CI. Électrothérapie appliquée en kinésithérapie et rééducation, en rhumatologie et médecine du sport. 3ª ed. Paris: Masson; 1994.
- * Bjordal JM, Johnson MI, Couppé C. Clinical Electrotherapy. Your Guide fo Optimal Treatment. Kristiansand: HoyxkoleForlaget; 2001.
- * Boada JJ. Manual práctico de electroterapia. Barcelona: EUNIBAR; 1982.
- * Bragard D, Decruynaere C. Evaluación del dolor: aspectos metodológicos y uso clínico. Encycl Med-Chir. 2010; E-26-008-A-02.
- * Buceta J, Koroutcheva E, Pastor JM. Temas de Biofísica. Madrid: UNED; 2006.
- * Crépon F. Électrophysiothérapie et rééducation fonctionnelle. 3ª ed. Paris: Frison-Roche; 2002.
- * Cromer AH. Física para las ciencias de la vida. 2ª ed. Barcelona: Reverté; 1985.
- * Fodor L, Ullmann Y, Elman M. Aplicaciones estéticas de la luz pulsada intensa. Caracas: AMOLCA; 2012.
- * Fox J, Kitchen Sh. Practical Electrotherapy. A Guide to Safe Application. London: Elsevier Churchill Livingstone; 2007.
- * Gutiérrez-Rivas E, Jiménez Hernández MD, Pardo Fernández J, Romero Acebal M. Manual de electromiografía básica para neurólogos. Madrid: Ergon; 2012.
- * Hernando Grande A, Úbeda Maeso A. Radiofrecuencias y salud. Madrid: CSIC; 2010.
- * Khan J. Principios y práctica de electroterapia. Barcelona: Jims; 1991.
- * Kitchen Sh (coordinadora). Electrotherapy: evidence-based practice. 12ª ed. London: Elsevier Churchill Livingstone; 2008.
- * Kitchen Sh. Eletroterapia. Prática baseada em evidências. 2ª ed. Barueri, SP: Manole; 2003.
- * Krussen FH, Kotthe FJ, Lehmann JF. Medicina física y rehabilitación. 4ª ed. Madrid: Médica Panamericana; 1997.
- * López Miedes JL. Electroestética aplicada a estética integral. Madrid: Videocinco; 2005.
- * Martín Cordero JE. Agentes físicos terapéuticos. La Habana: ECIMED; 2008.
- * Martínez Morillo M, Pastor Vega JM, Sendra Portero F. Manual de Medicina Física. Madrid: Harcourt Brace de España; 1998.
- * Nalty T. Electrotherapy clinical procedures manual. New York: McGraw-Hill; 2001.
- * Nanda BK. Electrotherapy Simplified. New Delhi: Jaypee Brothers Medical Publishers; 2008.
- * Nelson RM, Currier DP. Clinical electrotherapy. 2ª de. Connecticut: Appleton & Lange; 1991.
- * Nelson RM, Hayes KW, Currier DP (coordinadores). Clinical electrotherapy. 3ª ed. Connecticut: Appleton & Lange; 1999.
- * Nicolau MC, Burcet J, Rial RV. Manual de técnicas en electrofisiología clínica. Palma: Universitat de les Illes Balears; 1995.
- * Pombo Fernández M, Rodríguez Barnada J, Brunet Pàmies X, Requena Sánchez B. Electroestimulación: entrenamiento y periodización. Aplicación práctica al fútbol y 45 deportes. Barcelona: Paidotribo; 2004.
- * Plaja J. Manual de ultrasonoterapia. Barcelona: Masson; 1988.
- * Prentice WE. Técnicas terapéuticas: medicina deportiva. Madrid: Mosby-Year Book; 1993.
- * Prentice WE. Técnicas de rehabilitación en Medicina Deportiva. 4ª ed. Badalona: Paidotribo; 2009.
- * Robertson V, Ward A, Low J, Reed A. Electrotherapy explained. Principles and practice. 4ª ed. London: Butterworth Heinemann Elsevier; 2006.
- * Robinson AJ, Snyder-Mackler L. Clinical electrophysiology: electrotherapy and electrophysiologic testing. 3rd ed. Philadelphia: Wolters Kluwer Health-Lippincott Williams & Wilkins; 2008.
- * Rodríguez Martín, JMª. Electroterapia de baja y media frecuencia. Madrid: Mandala; 1994.
- * Schmid F. Aplicación de corrientes estimulantes. Barcelona: Jims; 1987.

- * Serratrice G. Contracturas musculares. Encycl Med-Chir. 2011;26-088-A-10.
- * Simpson BA (coordinador). Pain Research and Clinical Management (volume 15). Electrical Stimulation and the Relief of Pain. Amsterdam: Elsevier Science; 2003.
- * Snyder -Mackler L, Schimtt L, Rudolph K, Woodzell W. Medios electrofísicos para el tratamiento de las lesiones deportivas. En: Kolt GS, Snyder-Mackler L (Ed.). Fisioterapia del deporte y el ejercicio. Madrid: Elsevier España; 2004.
- * Valera Garrido F, Minaya Muñoz F. Fisioterapia invasiva. Madrid: Elsevier; 2013.
- * Walsh DM. TENS: Clinical applications and related theory. New York: Churchill Livingstone; 1997.
- * Watson T. Electroterapia. En: Porter S, coordinador. Tidy Fisioterapia. 14ª ed. Barcelona: Elsevier España; 2009. p. 451-84.
- * Yamaguchi Ch. Procedimientos estéticos mínimamente invasivos. Conducta basada en la experiencia clínica y la visión estética actual. Caracas: AMOLCA; 2012.
- * Zaragoza JR. Física e instrumentación médicas. 2ª de. Barcelona: Masson-Salvat Medicina; 1992.
- * Zaragoza JR, Rodrigo P. Electroestética y fisioestética. Barcelona: Nueva Estética; 1995.
- * Zauner A. Fisioterapia actual. Barcelona: Jims; 1980.
- * Zauner A. Recientes avances en Fisioterapia. Barcelona: Jims; 1993.

Ademais da bibliografía sinalada, na páxina web do profesor (<http://webs.uvigo.es/gfuentes>), no seu apartado de “enlaces” ou ligazóns, facilítaselle ao alumnado páxinas web que poden ser do seu interese, tanto persoal como para levar adiante os traballos, sobre temática relacionada coa materia e coa saúde en xeral.

Recomendacións

Materias que continúan o temario

Fisioterapia en especialidades clínicas I/P05G170V01906
 Fisioterapia en especialidades clínicas II/P05G170V01907
 Prácticas externas: Estadías clínicas/P05G170V01801

Materias que se recomenda cursar simultaneamente

Fisioterapia xeral/P05G170V01304
 Radioloxía/P05G170V01403

Materias que se recomenda ter cursado previamente

Afeccións medicocirúrxicas/P05G170V01201
 Anatomía humana: Anatomía humana/P05G170V01101
 Bioquímica-Física: Bioquímica e biofísica/P05G170V01102
 Fisioloxía: Fisioloxía humana/P05G170V01103
 Fundamentos de fisioterapia/P05G170V01104
 Valoración en fisioterapia/P05G170V01204

Outros comentarios

Sería conveniente:

- Darse de alta en FaiTIC (se é a primeira vez que se fai, o nome de usuario e o contrasinal é o DNI).
 - Ter unha dirección de enderezo-e, pois cada vez que se dea un aviso, se suba documentación, etc., comunicarse por esta vía a tódolos usuarios da materia (alumnado e profesor).
 - Nos datos persoais, ademais do enderezo-e, sería conveniente indicar un teléfono de contacto (onde se vos poida localizar rapidamente en caso de urxencia, normalmente o móbil) e subir unha fotografía (para facilitar ao profesor, sobre todo nas primeiras semanas, a identificación do alumnado).
-

DATOS IDENTIFICATIVOS				
Fisioterapia manipulativa articular				
Materia	Fisioterapia manipulativa articular			
Código	P05G170V01402			
Titulación	Grao en Fisioterapia			
Descriptor	Creditos ECTS	Carácter	Curso	Cuadrimestre
	9	OB	2	2c
Idioma				
Departamento	Biología funcional e ciencias da saúde			
Coordinador/a	Gutiérrez Nieto, Manuel			
Profesorado	Gutiérrez Nieto, Manuel			
Correo-e	mg Nieto@uvigo.es			
Web				
Descrición xeral				

Competencias de titulación	
Código	
A2	Coñecer e comprender as ciencias, os modelos, as técnicas e os instrumentos sobre os que se fundamenta, articula e desenvolve a fisioterapia.
A3	Coñecer e comprender os métodos, procedementos e actuacións fisioterapéuticas, encamiñados tanto á terapéutica propiamente dita, a aplicar na clínica para a reeducación ou recuperación funcional, como á realización de actividades dirixidas á promoción e mantemento da saúde.
A4	Adquirir a experiencia clínica axeitada que proporcione habilidades intelectuais e destrezas técnicas e manuais; que facilite a incorporación de valores éticos e profesionais; e que desenvolva a capacidade de integración dos coñecementos adquiridos.
A5	Valorar o estado funcional do paciente, considerando os aspectos físicos, psicolóxicos e sociais.
A8	Executar, dirixir e coordinar o plan de intervención de fisioterapia, utilizando as ferramentas terapéuticas propias e atendendo á individualidade do usuario.
A9	Avaliar a evolución dos resultados obtidos co tratamento en relación cos obxectivos marcados.
A13	Saber traballar en equipos profesionais como unidade básica na que se estruturan de forma uni ou multidisciplinar e interdisciplinar os profesionais e demais persoal das organizacións asistenciais.
A14	Incorporar os principios éticos e legais da profesión na práctica profesional así como integrar os aspectos sociais e comunitarios na toma de decisións.
A15	Participar na elaboración de protocolos asistenciais de fisioterapia baseada na evidencia científica.
A17	Comprender a importancia de actualizar os coñecementos, habilidades, destrezas e actitudes que integran as competencias profesionais do fisioterapeuta.
A18	Adquirir habilidades de xestión clínica que inclúan o uso eficiente dos recursos sanitarios e desenvolver actividades de planificación, xestión e control nas unidades asistenciais onde se poña atención en fisioterapia e a súa relación con outros servizos sanitarios.
A19	Comunicarse de modo efectivo e claro, tanto de forma oral coma escrita, cos usuarios do sistema sanitario así como con outros profesionais.
B1	Comunicación oral e escrita nas linguas cooficiais da Comunidade Autónoma.
B2	Capacidade de análise e síntese.
B3	Capacidade de organización e planificación.
B4	Capacidade de xestión da información
B5	Resolución de problemas
B6	Toma de decisións
B7	Coñecementos de informática relativos ao ámbito de estudo
B9	Compromiso ético
B10	Traballo en equipo
B11	Habilidades nas relacións interpersoais
B12	Razoamento crítico
B13	Recoñecemento da diversidade e a multiculturalidade.
B15	Aprendizaxe autónoma

B16	Motivación por a calidade.
B17	Adaptación a novas situacións
B18	Creatividade
B19	Iniciativa e espírito emprendedor
B20	Liderado
B23	Traballar con responsabilidade
B24	Manter unha actitude de aprendizaxe e mellora
B25	Manifestar respecto, valoración e sensibilidade ante o traballo dos demais
B27	Manifestar discreción
B28	Mostrar a súa orientación ao paciente/usuario
B29	Axustarse aos límites da súa competencia profesional
B30	Desenvolver a capacidade para organizar e dirixir

Competencias de materia		
Competencias de materia	Tipoloxía	Competencias
7D Coñecer e comprender as bases físicas dos distintos axentes físicos e as súas aplicacións en Fisioterapia.	saber	A2
16D Coñecer e comprender os cambios estruturais, fisiolóxicos, funcionais e de conduta que se producen como consecuencia da intervención da Fisioterapia.	saber	A3
19D Coñecer e comprender os procedementos fisioterapéuticos baseados en métodos e técnicas específicos.	saber	A3
20D Adquisición de vocabulario propio no campo da Fisioterapia.	saber	A19
21D Adquirir formación científica básica en investigación.	saber	A15
2P Valorar o estado funcional do paciente/usuario.	saber facer	A4 A5
2P2 Aplicar os procedementos axeitados de valoración en Fisioterapia.	saber facer	A4 A5
2P3 Identificar os datos e describir as alteracións, limitacións funcionais e minusvalías encontradas, reais e potenciais.	saber facer	A4 A5
5P3 Diseñar e aplicar os procedementos de cinesiterapia, mobilización, manipulación, masoterapia, terapia manual, osteopatía, quiropraxe e demais técnicas manuais.	saber facer	A4 A8
6P Avaliar a evolución dos resultados.	saber facer	A4 A9
11P Incorporar á cultura profesional os principios éticos e legais da profesión.	saber facer	A4 A14
12P Incorporar a investigación científica e a práctica baseada na evidencia como cultura profesional.	saber facer	A4 A15
16P Afrontar o estrés, o que supón ter capacidade para controlarse a si mesmo e controlar o ámbito en situacións de tensión.	saber facer	A4
18P Motivar a outros. O que supón ter a capacidade de xerar nos demais o desexo de participar activamente e con ilusión en calquera proxecto ou tarefa.	saber facer	A4 A13 A18
19P Aplicar os principios ergonómicos ou de hixiene postural no desenvolvemento da súa actividade.	saber facer	A2 A4
1A Traballar con responsabilidade.	Saber estar / ser	A17 B23
2A Manter unha actitude de aprendizaxe e mellora.	Saber estar / ser	A17 B24
3A Manifestar respecto, valoración e sensibilidade ante o traballo dos demais.	saber facer	A13 B25
5A Manifestar discreción.	Saber estar / ser	A14 B27
6A Mostrar a súa orientación ao paciente/usuario.	Saber estar / ser	A14 A19 B28
7A Axustarse aos límites de su competencia profesional.	Saber estar / ser	A14 B29
8A Desenvolver a capacidade para organizar e dirixir.	Saber estar / ser	A18 B30
1TI Comunicación oral e escrita nas linguas cooficiais da Comunidade Autónoma.	saber facer	B1

2TI Capacidade de análise e síntese.	saber facer	B2
3TI Capacidade de organización e planificación.	saber facer	B3
4TI Capacidade de xestión da información.	saber facer	B4
5TI Resolución de problemas.	saber facer	B5
6TI Toma de decisións.	saber facer	B6
7TI Coñecementos de informática relativos ao ámbito de estudo.	saber	B7
1TP Compromiso ético.	Saber estar / ser	B9
2TP Traballo en equipo.	saber facer	B10
3TP Habilidades nas relacións interpersoais.	saber facer	B11
4TP Razoamento crítico.	saber facer	B12
5TP Recoñecemento da diversidade e a multiculturalidade.	Saber estar / ser	B13
1TS Aprendizaxe autónoma.	saber facer	B15
2TS Motivación por a calidade.	Saber estar / ser	B16
3TS Adaptación a novas situacións.	saber facer	B17
4TS Creatividade.	saber facer	B18
5TS Iniciativa e espírito emprendedor.	Saber estar / ser	B19
6TS Liderado.	saber facer	B20

Contidos

Tema	
TEMA 1: TERAPIA MANUAL	1.1.Terapia manual. Concepto. 1.2.Principios biomecánicos, leis de Freette, eixos teóricos da pelve.
TEMA 2: DISFUNCIÓN SOMÁTICA	2.1. Disfunción somática. Concepto. 2.1.2. Receptores sensitivos capsuloligamentosos. 2.1.3. Inervación da cápsula articular. 2.1.4. Interacción central dos mecanorreceptores e os impulsos nociceptivos. 2.1.5. Facilitación medular. 2.2. Teoría do mecanismo lesional. 2.2.1. Mecanismo dos receptores capsuloligamentosos. 2.2.2. Mecanismo dos fusos neuromusculares. 2.3. Tipos de disfuncións, características. 2.3.1. Disfunción primaria e disfunción secundaria. 2.4. Repercusións das disfuncións somáticas. 2.5. Acción das manipulacións. Acción mecánica e acción reflexa.
TEMA 3: CLASIFICACIÓN E DESCRIPCIÓN DAS TÉCNICAS. INDICACIONES.	3.1.Clasificación e descripción das técnicas de terapia manual. 3.1.2. Técnicas estruturais. 3.1.3. Técnicas funcionais. 3.2 Indicacións e contraindicacións.
TEMA 4: AVALIACIÓN DO PACIENTE	4.1. Anamnese. Valoración estática. Palpación. Valoración dinámica. Exame neurolóxico.
TEMA 5: TERAPIA MANUAL EN PELVE.	5.1. Exploración. Test para descartar patoloxías. 5.1.1. Lesións sacroilíacas, valoración e tratamento de: ilíaco anterior, ilíaco posterior, ilíaco aberto, ilíaco pechado. Lesións de pube, valoración e tratamento. 5.1.2. Lesións sacroilíacas, valoración e tratamento de: torsión anterior, torsión posterior, sacro en flexión unilateral.
TEMA 6: TERAPIA MANUAL NA COLUMNA LUMBAR.	6.1. Introducción. 6.1.1. Fixacións articulares e hipermovibilidade do raque lumbar. 6.1.2. Lesións discais. 6.2.Exploración da columna lumbar. Probas específicas. 6.3. Protocolo de manipulación lumbar. 6.3.1 Lumbar roll. 6.3.2. Técnica semidirecta en sedestación. 6.3.3. Técnica en decúbito supino para zona dorso lumbar.
TEMA 7: TERAPIA MANUAL NA COLUMNA DORSAL.	7.1. Introducción. 7.2. Exploración da columna dorsal. Probas específicas. 7.3. Protocolo de tratamento. 7.3.1. Dog- tecnic. 7.3.2. Técnica Lift. 7.3.3. Técnica para números altas. Decúbito prono e sedestación. 7.4. Lesións costais. Valoración e tratamento.

TEMA 8: TERAPIA MANUAL NA COLUMNA CERVICAL

- 8.1. Introducción.
- 8.2. Exploración. Probas específicas.
 - 8.2.1. Valoración da vertixe.
 - 8.2.2. Insuficiencia vertebrobasilar.
 - 8.2.3. Valoración pares craniais.
- 8.3. Protocolo de tratamento.
 - 8.3.1. Técnica en decúbito supino.
 - 8.3.2. Técnica en sedestación.

TEMA 9: TERAPIA MANUAL NA SINDROME RADICULAR E PSEUDORADICULAR

PRÁCTICAS DE LABORATORIO: PRÁCTICA 1	Localizar en sedestación EIPS. Localizar en decúbito prono EIPS e AIL.
PRÁCTICAS DE LABORATORIO: PRÁCTICA 2	Localizar en decúbito prono suco sacro, lig. Iliolumbares, cóccix, lig. Sacrococcígeos e tuberosidade isquiática. Decúbito supino: EIAS e tubérculos púbicos.
PRÁCTICAS DE LABORATORIO: PRÁCTICA 3	Localizar en sedestación: EIPS, en bipedestación: EIPS, en decúbito supino: EIAS e tubérculos púbicos, en decúbito prono: EIPS, AIL, suco e sacro.
PRÁCTICAS DE LABORATORIO: PRÁCTICA 4	Localizar apófise en columna. Repaso de localizacións en pelve.
PRÁCTICAS DE LABORATORIO: PRÁCTICA 5	Valoración e tratamento de piramidal e psoas. Realizar os test de: compresión de ás ilíacas. Rotes Querolle, Gaenslen, Patrick. Test de flexión en bipedestación e en sedestación. Test de cadeira de Gillet.
PRÁCTICAS DE LABORATORIO: PRÁCTICA 6	Test de flexión en bipedestación. Test de flexión en sedestación. Localizar lesións en pelve.
PRÁCTICAS DE LABORATORIO: PRÁCTICA 7	Realizar protocolo de tratamento de: ilíaco anterior, ilíaco posterior, ilíaco aberto, ilíaco pechado, pube superior, pube inferior.
PRÁCTICAS DE LABORATORIO: PRÁCTICA 8	Realizar protocolo de tratamento de: torsión anterior, torsión posterior, sacro en flexión unilateral. Técnica do fusilado.
PRÁCTICAS DE LABORATORIO: PRÁCTICA 9	Localizar lesións na pelve e tratar.
PRÁCTICAS DE LABORATORIO: PRÁCTICA 10	Repaso de todos os protocolos de valoración e tratamento de pelve.
PRÁCTICAS DE LABORATORIO: PRÁCTICA 11	Columna lumbar: protocolos de valoración e tratamento (lumbar roll). Repaso: protocolos de pelve.
PRÁCTICAS DE LABORATORIO: PRÁCTICA 12	Columna lumbar: Protocolos de valoración e tratamento (Lumbar roll). Repaso: Protocolos de Pelve.
PRÁCTICAS DE LABORATORIO: PRÁCTICA 13	Columna dorsal media-baixa: protocolos de valoración e tratamento. (Dog Technique). Repaso: protocolos de C. Lumbar.
PRÁCTICAS DE LABORATORIO: PRÁCTICA 14	Repaso protocolos de pelve, C. Lumbar e C. Número media-baixa.
PRÁCTICAS DE LABORATORIO: PRÁCTICA 15	Columna dorsal alta: protocio de valoración e tratamento en decúbito prono. Repaso: protocolos de C. Número media-baixa.
PRÁCTICAS DE LABORATORIO: PRÁCTICA 17	Columna cervical: protocolo de valoración, test da arteria vertebral. protocolo de tratamento en decúbito supino. Repaso protocolos anteriores.
PRÁCTICAS DE LABORATORIO: PRÁCTICA 16	Columna dorsal alta: protocolo de valoración e tratamento en sedestación. Repaso de protocolo de C. Número alta en decúbito prono.
PRÁCTICAS DE LABORATORIO: PRÁCTICA 18	Columna cervical: protocolo de valoración, test da arteria vertebral. Protocolo de tratamento en decúbito supino (Técnica de Ashmore) Repaso protocolos anteriores.
PRÁCTICAS DE LABORATORIO: PRÁCTICA 19	Protocolos de valoración e tratamento de pelve; C. Lumbar, C. Número e C. Cervical (repaso).
PRÁCTICAS DE LABORATORIO: PRÁCTICA 20	Protocolos de valoración e tratamento de pelve; C. Lumbar, C. Número e C. Cervical (repaso).
PRÁCTICAS DE LABORATORIO: PRÁCTICA 21	Protocolos de Valoración e tratamento de pelve; C. Lumbar, C. Número e C. Cervical (repaso).
PRÁCTICAS DE LABORATORIO: PRÁCTICA 22	Protocolos de Valoración e tratamento de pelve; C. Lumbar, C. Número e C. Cervical (repaso).

Planificación docente

	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Prácticas de laboratorio	42	56	98
Traballos tutelados	1	23	24

Sesión maxistral	30	68	98
Actividades introductorias	2	0	2
Probas de resposta longa, de desenvolvemento	2	0	2
Probas prácticas, de execución de tarefas reais e/ou simuladas.	1	0	1

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxía docente

	Descrición
Prácticas de laboratorio	Utilizarase a demostración experimental, a estratexia de simulación, o tratamento didáctico de erros e adestramento sistemático. O profesor fará a demostración de como se debe realizar a valoración e/ou o protocolo de tratamento, a continuación os alumnos realizarán por parellas a práctica entre eles, sendo corrixis polo profesor e aclarando todas as dúbidas que poidan xurdir. Na corrección terase en conta por unha parte a posición do usuario/paciente, as tomas e contratomas realizadas, así como a execución da manobra e por outra parte a altura da mesa de tratamento e a postura do alumno que está a realizar a práctica. Así mesmo, terase en conta a actitude do alumno.
Traballos tutelados	Os alumnos deberán elaborar, asistir a titorías, expoñer e defender un traballo. Cada grupo de acordo co profesor fará o traballo cunha orientación específica. Utilizarase a plataforma Tema.
Sesión maxistral	As clases teóricas serán participativas e utilizarase a consulta didáctica, debate, estudo de casos e estratexias de resolución de problemas. O alumno terá á súa disposición na plataforma Tema os apuntamentos elaborados polo profesor que lle servirán de guía.
Actividades introductorias	Actividades encamiñadas a tomar contacto e reunir información sobre o alumnado, así como a presentar a materia.

Atención personalizada

	Descrición
Traballos tutelados	O alumno deberá darse de alta na plataforma Tema para o correcto seguimento da materia. TITORÍAS Ademais das titorías de grupo pequeno, considéranse as titorías de orientación e asesoramento individual: 6 horas á semana. Estas levaranse a cabo no horario e lugar indicados ao inicio da guía. Tamén se poden realizar por correo electrónico á dirección do profesor indicando en asunto: TITORÍAS mgnieto@uvigo.es Organización social do traballo: Para o desenvolvemento da docencia faranse grupos de alumnos. Gran grupo: clases teóricas e exposicións de traballos. Mediano grupo: clases prácticas de laboratorio. Pequeno grupo: elaboración de traballos. Individual: exame.
Sesión maxistral	O alumno deberá darse de alta na plataforma Tema para o correcto seguimento da materia. TITORÍAS Ademais das titorías de grupo pequeno, considéranse as titorías de orientación e asesoramento individual: 6 horas á semana. Estas levaranse a cabo no horario e lugar indicados ao inicio da guía. Tamén se poden realizar por correo electrónico á dirección do profesor indicando en asunto: TITORÍAS mgnieto@uvigo.es Organización social do traballo: Para o desenvolvemento da docencia faranse grupos de alumnos. Gran grupo: clases teóricas e exposicións de traballos. Mediano grupo: clases prácticas de laboratorio. Pequeno grupo: elaboración de traballos. Individual: exame.

Actividades introductorias	O alumno deberá darse de alta na plataforma Tema para o correcto seguimento da materia. TITORÍAS Ademais das titorías de grupo pequeno, considéranse as titorías de orientación e asesoramento individual: 6 horas á semana. Estas levaranse a cabo no horario e lugar indicados ao inicio da guía. Tamén se poden realizar por correo electrónico á dirección do profesor indicando en asunto: TITORÍAS mgnieto@uvigo.es Organización social do traballo: Para o desenvolvemento da docencia faranse grupos de alumnos. Gran grupo: clases teóricas e exposicións de traballos. Mediano grupo: clases prácticas de laboratorio. Pequeno grupo: elaboración de traballos. Individual: exame.
Prácticas de laboratorio	O alumno deberá darse de alta na plataforma Tema para o correcto seguimento da materia. TITORÍAS Ademais das titorías de grupo pequeno, considéranse as titorías de orientación e asesoramento individual: 6 horas á semana. Estas levaranse a cabo no horario e lugar indicados ao inicio da guía. Tamén se poden realizar por correo electrónico á dirección do profesor indicando en asunto: TITORÍAS mgnieto@uvigo.es Organización social do traballo: Para o desenvolvemento da docencia faranse grupos de alumnos. Gran grupo: clases teóricas e exposicións de traballos. Mediano grupo: clases prácticas de laboratorio. Pequeno grupo: elaboración de traballos. Individual: exame.

Avaliación

	Descrición	Cualificación
Traballos tutelados	A realización, asistencia a titorías, exposición e defensa do traballo é obrigatoria para superar a materia. Valorarase a participación nas titorías do traballo, a exposición e defensa, a formulación e análise realizada, así como a súa redacción e a utilización de fontes bibliográficas.	10
Sesión maxistral	Exame teórico: consta de 5 preguntas, non podendo deixar ningunha sen contestación efectiva.	45
Prácticas de laboratorio	Exame práctico: Realizar o protocolo de valoración de pelve e o seu tratamento. O protocolo de valoración e tratamento en columna.	45

Outros comentarios e segunda convocatoria

Para poder presentarse a examen teórico e práctico en calquera das dúas convocatorias é obrigatorio realizar, asistir as titorías, expoñer e defender o traballo nas datas que se establezan ao principio da docencia da materia.

Para poder presentarse ao exame práctico o alumno debe presentarse ao exame teórico.

Para superar a materia o alumno debe ter superados o exame teórico e práctico de forma independente.

Aos alumnos que non superen a materia gardaráselles a parte superada para a segunda convocatoria dentro do mesmo ano académico.

Bibliografía. Fontes de información

Hoppenfeld S., Exploración física de la columna vertebral y extremidades, México: El Manual Moderno;1997,

Parsons J, Marcer N., Osteopatía. Modelos de diagnóstico, tratamiento y práctica, Madrid: Elsevier; 2007,

Ricard F, Salle J. , Tratado de osteopatía., 3ª ed. Madrid: Panamericana; 2003,

Dvorak J, Dvorak V., Medicina manual. Diagnostico, Barcelona: Scriba S.A; 1993,

Gibbons P, Tehan P. , Manipulación de la columna, el torax y la pelvis , Madrid: Mc Graw-Hill Interamericana; 2002,

Le Corre F, Raegot E. , Manipulaciones vertebrales. , 2ª ed. Barcelona: Masson; 1995,

ChaitowL, Fritz S., Cómo conocer, localizar y tratar los puntos gatillo miofasciales. , Barcelona: Elsevier; 2008,

Petty N, Moore G., Exploración y evaluación neuromusculoesquelética. , 2ªed. Madrid: McGraw-Hill Interamericana; 2003 ,

Meadows J.T. , Diagnóstico diferencial en Fisioterapia. , Madrid: Interamericana Mc Graw-Hill; 2000,

Recomendacións

DATOS IDENTIFICATIVOS				
Radioloxía				
Materia	Radioloxía			
Código	P05G170V01403			
Titulación	Grao en Fisioterapia			
Descritores	Creditos ECTS	Carácter	Curso	Cuadrimestre
	6	OB	2	2c
Idioma				
Departamento	Biología funcional e ciencias da saúde			
Coordinador/a	García Pomar, Dionisio			
Profesorado	García Pomar, Dionisio			
Correo-e	radioloxia@uvigo.es			
Web				
Descrición xeral				

Competencias de titulación

Código	
A1	Coñecer e comprender a morfoloxía, a fisioloxía, a patoloxía e a conduta das persoas, tanto sas coma enfermas, no medio natural e social.
A3	Coñecer e comprender os métodos, procedementos e actuacións fisioterapéuticas, encamiñados tanto á terapéutica propiamente dita, a aplicar na clínica para a reeducación ou recuperación funcional, como á realización de actividades dirixidas á promoción e mantemento da saúde.
A4	Adquirir a experiencia clínica axeitada que proporcione habilidades intelectuais e destrezas técnicas e manuais; que facilite a incorporación de valores éticos e profesionais; e que desenvolva a capacidade de integración dos coñecementos adquiridos.
A5	Valorar o estado funcional do paciente, considerando os aspectos físicos, psicolóxicos e sociais.
A6	Valoración diagnóstica de coidados de fisioterapia segundo as normas e cos instrumentos de validación recoñecidos internacionalmente.
A9	Avaliar a evolución dos resultados obtidos co tratamento en relación cos obxectivos marcados.
A13	Saber traballar en equipos profesionais como unidade básica na que se estruturan de forma uni ou multidisciplinar e interdisciplinar os profesionais e demais persoal das organizacións asistenciais.
A15	Participar na elaboración de protocolos asistenciais de fisioterapia baseada na evidencia científica.
A17	Comprender a importancia de actualizar os coñecementos, habilidades, destrezas e actitudes que integran as competencias profesionais do fisioterapeuta.
A18	Adquirir habilidades de xestión clínica que inclúan o uso eficiente dos recursos sanitarios e desenvolver actividades de planificación, xestión e control nas unidades asistenciais onde se poña atención en fisioterapia e a súa relación con outros servizos sanitarios.
A19	Comunicarse de modo efectivo e claro, tanto de forma oral coma escrita, cos usuarios do sistema sanitario así como con outros profesionais.
B1	Comunicación oral e escrita nas linguas cooficiais da Comunidade Autónoma.
B2	Capacidade de análise e síntese.
B3	Capacidade de organización e planificación.
B4	Capacidade de xestión da información
B5	Resolución de problemas
B6	Toma de decisións
B7	Coñecementos de informática relativos ao ámbito de estudo
B9	Compromiso ético
B10	Traballo en equipo
B11	Habilidades nas relacións interpersoais
B12	Razoamento crítico
B13	Recoñecemento da diversidade e a multiculturalidade.
B15	Aprendizaxe autónoma
B16	Motivación por a calidade.
B17	Adaptación a novas situacións
B18	Creatividade

B19	Iniciativa e espírito emprendedor
B20	Liderado
B23	Traballar con responsabilidade
B24	Manter unha actitude de aprendizaxe e mellora
B25	Manifestar respecto, valoración e sensibilidade ante o traballo dos demais
B30	Desenvolver a capacidade para organizar e dirixir

Competencias de materia		
Competencias de materia	Tipoloxía	Competencias
2D Coñecer a estrutura do corpo humano dende o punto de vista dos medios de diagnóstico por imaxe.	saber	A1
14D Coñecer e comprender os conceptos de exploración física, valoración, diagnóstico e prognóstico; as bases teóricas das valoracións, test e comprobacións funcionais, a avaliación científica da súa utilidade e efectividade, así como as etapas e recursos do proceso de intervención de fisioterapia.	saber	A6
16D Coñecer e comprender os cambios estruturais, fisiolóxicos, funcionais e de conduta que se producen como consecuencia da intervención da Fisioterapia.	saber	A3
20D Adquisición de vocabulario propio do campo da Fisioterapia.	saber	A19
21D Adquirir formación científica básica en investigación.	saber	A15
2P Valorar o estado funcional do paciente/usuario, considerando os aspectos físicos, psicolóxicos e sociais.	saber facer	A4 A5
3P Determinar o diagnóstico de fisioterapia de acordo coas normas recoñecidas internacionalmente e cos instrumentos de validación internacionais. Esta competencia inclúe xerarquizar as necesidades do paciente/usuario para atender con prioridade aquelas que máis comprometan o proceso de recuperación.	saber facer	A4 A6
6P Avaliar a evolución dos resultados obtidos co tratamento de Fisioterapia en relación aos obxectivos marcados e aos criterios de resultados establecidos. Para iso será necesario: definir e establecer os criterios de resultados; realizar a valoración da evolución do paciente/usuario; rediseñar os obxectivos segundo a valoración, se é preciso; e adecuar o plan de intervención ou tratamento aos novos obxectivos, se é o caso.	saber facer	A4 A9
12P Incorporar a investigación científica e a práctica baseada na evidencia como cultura profesional.	saber facer	A4 A15
16P Afrontar o estrés, o que supón ter capacidade para controlarse a si mesmo e controlar o ámbito en situacións de tensión.	saber facer	A4
17P Asumir riscos e vivir en ámbitos de incerteza, é dicir, ter a capacidade para desempeñar unha responsabilidade sen coñecer o 100% o resultado final.	saber facer Saber estar / ser	A4
18P Motivar a outros. O que supón ter a capacidade de xerar nos demais o desexo de participar activamente e con ilusión en calquera proxecto ou tarefa.	saber facer	A4 A13 A18
24P Capacidade de identificar elementos estruturais e alteracións da normalidade nos diferentes métodos de análise e diagnóstico a través da imaxe.	saber facer	A1 A4
1A Traballar con responsabilidade.	saber facer Saber estar / ser	A17 B23
2A Manter unha actitude de aprendizaxe e mellora.	Saber estar / ser	A17 B24
3A Manifestar respecto, valoración e sensibilidade ante o traballo dos demais.	Saber estar / ser	A13 B25
8A Desenvolver a capacidade para organizar e dirixir.	Saber estar / ser	A18 B30
1TI Comunicación oral e escrita nas linguas co - oficiais da Comunidade Autónoma.	saber facer	B1
2TI Capacidade de análise e síntese.	saber facer	B2
3TI Capacidade de organización e planificación.	saber facer	B3
4TI Capacidade de xestión da información.	saber facer	B4
5TI Resolución de problemas.	saber facer	B5
6TI Toma de decisións.	saber facer	B6
7TI Coñecementos de informática relativos ao ámbito de estudo.	saber facer	B7
1TP Compromiso ético.	Saber estar / ser	B9
2TP Traballo en equipo.	saber facer	B10
3TP Habilidades nas relacións interpersoais.	saber facer	B11

4TP Razoamento crítico.	saber facer	B12
5TP Recoñecemento da diversidade e a multiculturalidade.	Saber estar / ser	B13
1TS Aprendizaxe autónoma.	saber facer	B15
2TS Motivación por a calidade.	Saber estar / ser	B16
3TS Adaptación a novas situacións.	saber facer	B17
4TS Creatividade.	saber facer	B18
5TS Iniciativa e espírito emprendedor.	Saber estar / ser	B19
6TS Liderado.	saber facer Saber estar / ser	B20

Contidos

Tema

Contido Teórico I:

Tema 1.- Introducción á Radioloxía

Tema 2.- O diagnóstico. Ámbito clínico dun servizo de diagnóstico pola imaxe.

Tema 3.- A radiación electromagnética. Conceptos básicos.

Tema 4.- Interacción da radiación co organismo humano.

Tema 5.- Detección e medida da radiación. Radioprotección. Xustificación dunha exploración.

Tema 6.- A imaxe radiolóxica. Medios de contraste. Técnicas radiolóxicas.

Tema 7.- Interpretación radiolóxica. Semioloxía básica.

Tema 8.- Ecografía. Xeneralidades.

Instrumentación. Modalidades.

Tema 9.- Ultrasonografía Döpler: tipos. Semioloxía e indicacións.

Tema 10.- Tomografía Axial Computerizada. Bases do TAC. Tipos.

Tema 11.- Tomografía Axial Computerizada. Semioloxía básica e indicacións.

Tema 12.- Resonancia Magnética (RM): Xeneralidades.

Tema 13.- Resonancia Magnética. Semioloxía básica e indicacións.

Tema 14.- Medicina Nuclear. Radiotrazadores e radiofármacos.

Tema 15.- Medicina Nuclear. Estudos morfolóxicos e funcionais con isótopos dos principais órganos e aparatos.

Tema 16.- Medicina Nuclear. Estudos isotópicos. SPECT, PET e outras técnicas. Indicacións e semioloxía básica.

Tema 17.- Densitometría ósea.

Tema 18.- Radioloxía intervencionista.

Contido Teórico II:

Tema 19.- Estudos de imaxe no tórax: técnicas, indicacións, semioloxía básica

Tema 20.- Estudos de imaxe no abdome e aparato dixestivo: técnicas, indicacións, semioloxía básica

Tema 21.- Estudos de imaxe no aparato locomotor: técnicas, indicacións, semioloxía básica.

Tema 22.- Estudos de imaxe no aparato locomotor: semioloxía básica.

Tema 23.- Estudos de imaxe no ril e vías urinarias: técnicas, indicacións, semioloxía básica.

Tema 24.- Estudos de imaxe no sistema nervioso: técnicas, indicacións, semioloxía básica.

Tema 25.- Estudos de imaxe no sistema circulatorio: Técnicas, indicacións, semioloxía básica.

Contido Práctico:

Práctica 1.- Xeneralidades. A imaxe como portadora de información.

Práctica 2.- A radiación ionizante. Uso de equipos para a detección e medida da radiación.

Práctica 3.- Radioloxía simple. Formatos de radiografías.

Práctica 4.- Radiografía dixital.

Práctica 5.- Análise e identificación de imaxes ecográficas.

Práctica 6.- Análise e identificación de imaxes de TAC

Práctica 7.- Análise e identificación de imaxes de RM

Práctica 8.- Análise e identificación de imaxes de Medicina nuclear

Práctica 9.- Análise e identificación de imaxe en tórax e abdome.

Práctica 10.- Análise e identificación de imaxe en aparato locomotor, sistema nervioso e circulatorio

Planificación docente

	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Sesión maxistral	28	45	73
Prácticas de laboratorio	16	40	56
Presentacións/exposicións	2	10	12
Prácticas autónomas a través de TIC	0	5	5
Actividades introdutorias	1	0	1
Probas de tipo test	1	0	1
Probas de resposta longa, de desenvolvemento	1	0	1
Probas prácticas, de execución de tarefas reais e/ou simuladas.	1	0	1

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxía docente

	Descrición
Sesión maxistral	O profesor explica os fundamentos teóricos. O alumno toma notas, formula dúbidas e cuestións complementarias.
Prácticas de laboratorio	O profesor presenta as imaxes, guía na observación, apoia co ámbito clínico, axuda na valoración. O alumno observa, valora, participa, asimila e elabora un catálogo de casos estudados.
Presentacións/exposicións	O profesor proporciona instrucións, asesora na elección dun tema, facilita bibliografía, realiza un seguimento individualizado, aclara dúbidas, valora resultados. O alumno afonda nun tema, realiza revisión bibliográfica en publicacións clínicas, prepara un resumo e expón en PWP.
Prácticas autónomas a través de TIC	O profesor proporciona tres programas de bancos de imaxes radiolóxicas normais que permiten ao alumno interaccionar coa orientación espacial e as referencias de radioanatomía. Explica o seu funcionamento. O alumno usa os programas no seu ordenador persoal.
Actividades introdutorias	Expóñense os contidos da materia distribuídos en seis bloques: -Introdución xeral. -Bases da Radioloxía. -Diagnóstico por imaxe segundo os diversos procedementos radiolóxicos. -Radioloxía aplicada a Fisioterapia. -Radiobioloxía e Protección radiolóxica. -Radioterapia. Os obxectivos establecidos. Os créditos asignados e a súa distribución. A bibliografía dispoñible. A forma de avaliación final e a súa ponderación.

Atención personalizada

	Descrición
Prácticas de laboratorio	O profesor resolve dúbidas a tempo real durante as clases maxistrais así como durante as prácticas. As titorías son individualizadas para aclarar tamén dúbidas dos alumnos pero a atención personalizada está orientada fundamentalmente a asesorar no traballo individual do alumno do que se realiza un seguimento individualizado.
Presentacións/exposicións	O profesor resolve dúbidas a tempo real durante as clases maxistrais así como durante as prácticas. As titorías son individualizadas para aclarar tamén dúbidas dos alumnos pero a atención personalizada está orientada fundamentalmente a asesorar no traballo individual do alumno do que se realiza un seguimento individualizado.

Avaliación

	Descrición	Cualificación
Sesión maxistral	Un exame escrito de desenvolvemento de 6-10 preguntas do temario. Un exame tipo «test» con 30-40 preguntas de catro opcións das cales só unha é válida. As respostas erróneas restan 1/3.	60
Prácticas de laboratorio	Control de asistencia. Prácticas autónomas a través de TIC Control seguimento de casos. Exame: descrición de 6 imaxes de diversas técnicas radiolóxicas sen patoloxía, que se explicaron en prácticas e nos programas de TIC.	30
Presentacións/exposicións	Valoración do traballo do alumno realizado sobre a revisión dun tema, a súa revisión bibliográfica, a calidade das imaxes, a súa descrición, a discusión sobre os resultados, a calidade da súa exposición en PWP.	10%

Outros comentarios e segunda convocatoria

Bibliografía. Fontes de información

José Luis del Cura, Radiología Esencial, Editorial Panamericana, , 2010

Adam Greenspan, Radiología de huesos y articulaciones, MARBAN Libros S.L., 4ª edición, 2006

Nigel Raby, Laurance Berman, Gerald de Lacey , Radiología de Urgencias y Emergencias, Manual de supervivencia, Elsevier, Madrid, 2ª edición, 2006

Fleckenstein P., Tranum-Jensen J., Bases anatómicas del diagnóstico por imagen, Harcourt, ELSEVIER Madrid España, 2006

González J., Delabat R.G., Tecnología radiológica, Paraninfo, Madrid, 1996

Monnier J.P., Manual de Radiodiagnóstico, Masson, S.A. Barcelona 3ª edición, 1994

A maior parte dos libros recomendados encóntranse a disposición do alumno para a súa consulta na biblioteca da Facultade de Fisioterapia.

Establecéronse unhas preferencias en canto á consulta para facilitar a posible adquisición, por parte do alumno, dalgún dos libros incluídos como bibliografía básica. O resto dos libros inclúense como bibliografía ampliada., aínda que moitos tamén puidesen considerarse básicos. A este fin consideráronse como factores de prioridade:

- Textos de carácter xeral que desenvolven dunha forma clara e concisa en algúns dos diferentes puntos das leccións do programa.
- Contidos clásicos e simples. Extensión.
- Esquemas, imaxes e táboas.
- Idioma castelán. Prezo.

Nalguns dos temas escritos facilítanse direccións de internet para que o alumno se familiarice coa consulta por este medio. Os alumnos poden consultar na plataforma FAITIC os traballos doutros alumnos realizados en anos anteriores. Nos devanditos traballos hai referencias bibliográficas e enlaces ás fontes con moitas direccións de internet nas que obtiveron información.

Recomendacións

Outros comentarios

É fundamental un coñecemento da estrutura e función do corpo humano como punto de partida para poder valorar a información estrutural e funcional das imaxes radiolóxicas normais. É necesario un coñecemento de patoloxía xeral en fisioterapia para guiar a identificación polo alumno das alteracións estruturais e funcionais que se reflicten nas imaxes radiolóxicas. É desexable que o alumno estea introducido na sistemática da historia clínica e no ámbito da incerteza previa ao diagnóstico e a sobrevida no seguimento para que poida valorar o impacto dos resultados das técnicas radiolóxicas no plan de intervención sobre o paciente.

DATOS IDENTIFICATIVOS				
Saúde pública e fisioterapia comunitaria				
Materia	Saúde pública e fisioterapia comunitaria			
Código	P05G170V01404			
Titulación	Grao en Fisioterapia			
Descriptor	Creditos ECTS	Carácter	Curso	Cuadrimestre
	9	OB	2	2c
Idioma				
Departamento	Biología funcional e ciencias da saúde			
Coordinador/a	Maceiras García, María Lourdes Nóvoa Castro, Borja			
Profesorado	Maceiras García, María Lourdes Nóvoa Castro, Borja			
Correo-e	borja@uvigo.es lurdesmg@uvigo.es			
Web	http://webs.uvigo.es/mpsp			
Descrición xeral				

Competencias de titulación	
Código	
A4	Adquirir a experiencia clínica axeitada que proporcione habilidades intelectuais e destrezas técnicas e manuais; que facilite a incorporación de valores éticos e profesionais; e que desenvolva a capacidade de integración dos coñecementos adquiridos.
A11	Proporcionarlles unha atención de fisioterapia eficaz, outorgando unha asistencia integral aos pacientes.
A12	Intervir nos ámbitos de promoción, prevención, protección e recuperación da saúde.
A13	Saber traballar en equipos profesionais como unidade básica na que se estruturan de forma uni ou multidisciplinar e interdisciplinar os profesionais e demais persoal das organizacións asistenciais.
A14	Incorporar os principios éticos e legais da profesión na práctica profesional así como integrar os aspectos sociais e comunitarios na toma de decisións.
A15	Participar na elaboración de protocolos asistenciais de fisioterapia baseada na evidencia científica.
A16	Levar a cabo as intervencións fisioterapéuticas baseándose na atención integral da saúde que supón a cooperación multiprofesional, a integración dos procesos e a continuidade asistencial.
A17	Comprender a importancia de actualizar os coñecementos, habilidades, destrezas e actitudes que integran as competencias profesionais do fisioterapeuta.
A18	Adquirir habilidades de xestión clínica que inclúan o uso eficiente dos recursos sanitarios e desenvolver actividades de planificación, xestión e control nas unidades asistenciais onde se poña atención en fisioterapia e a súa relación con outros servizos sanitarios.
A19	Comunicarse de modo efectivo e claro, tanto de forma oral coma escrita, cos usuarios do sistema sanitario así como con outros profesionais.
B1	Comunicación oral e escrita nas linguas cooficiais da Comunidade Autónoma.
B2	Capacidade de análise e síntese.
B3	Capacidade de organización e planificación.
B4	Capacidade de xestión da información
B5	Resolución de problemas
B6	Toma de decisións
B7	Coñecementos de informática relativos ao ámbito de estudo
B9	Compromiso ético
B10	Traballo en equipo
B11	Habilidades nas relacións interpersoais
B12	Razoamento crítico
B13	Recoñecemento da diversidade e a multiculturalidade.
B15	Aprendizaxe autónoma
B16	Motivación por a calidade.
B17	Adaptación a novas situacións

B18	Creatividade
B19	Iniciativa e espírito emprendedor
B20	Liderado
B21	Coñecemento doutras culturas e costumes
B22	Sensibilidade cara a temas ambientais
B23	Traballar con responsabilidade
B24	Manter unha actitude de aprendizaxe e mellora
B25	Manifestar respecto, valoración e sensibilidade ante o traballo dos demais
B27	Manifestar discreción
B28	Mostrar a súa orientación ao paciente/usuario
B29	Axustarse aos límites da súa competencia profesional
B30	Desenvolver a capacidade para organizar e dirixir

Competencias de materia		
Competencias de materia	Tipoloxía	Competencias
21D Adquirir formación científica básica en investigación.	saber	A15
23D Coñecer e comprender os procesos de administración e xestión sanitaria, especialmente dos servizos de fisioterapia, no contexto diverso e cambiante no que esta se desenvolve.	saber	A18
24D Coñecer e comprender as implicacións das disposicións organizativas e dos modelos traballo.	saber	A18
25D Coñecer e comprender os criterios e indicadores que garantan a calidade na prestación do servizo de Fisioterapia, mediante o uso de guías de boa práctica clínica e de estándares profesionais.	saber	A15 A18
26D Coñecer e comprender os conceptos fundamentais da saúde, os sistemas de saúde e niveis asistenciais. A Fisioterapia no proceso saúde-enfermidade.	saber	A12
27D Coñecer e comprender o impacto das políticas socio sanitarias na práctica profesional.	saber	A14
28D Coñecer e comprender os factores que interveñen nos problemas de desigualdade social e nas necesidades de saúde dos diferentes grupos sociais.	saber	A12 A14
29D Coñecer e comprender as condicións éticas, legais e profesionais que conforman a práctica da Fisioterapia.	saber	A14
30D Coñecer e comprender os códigos deontolóxicos da profesión.	saber	A14
31D Coñecer e comprender as normas legais de ámbito profesional.	saber	A14
9P Intervir nos ámbitos de promoción da saúde e prevención da enfermidade.	saber facer	A4 A11 A12 A16
1A Traballar con responsabilidade.	Saber estar / ser	A17 B23
2A Manter unha actitude de aprendizaxe e mellora.	Saber estar / ser	A17 B24
3A Manifestar respecto, valoración e sensibilidade ante o traballo dos demais.	Saber estar / ser	A13 B25
5A Manifestar discreción.	Saber estar / ser	A14 B27
6A Mostrar a súa orientación ao paciente/usuario.	Saber estar / ser	A14 A19 B28
7A Axustarse aos límites da súa competencia profesional.	Saber estar / ser	A14 B29
8A Desenvolver a capacidade para organizar e dirixir.	Saber estar / ser	A18 B30
1TI Comunicación oral e escrita nas linguas cooficiais da Comunidade Autónoma.	saber facer	B1
2TI Capacidade de análise e síntese.	saber facer	B2
3TI Capacidade de organización e planificación.	saber facer	B3
4TI Capacidade de xestión da información.	saber facer	B4
5TI Resolución de problemas.	saber facer	B5
6TI Toma de decisións.	saber facer	B6

7TI Coñecementos de informática relativos ao ámbito de estudo.	saber	B7
1TP Compromiso ético.	Saber estar / ser	B9
2TP Traballo en equipo.	saber facer	B10
3TP Habilidades nas relacións interpersoais.	saber facer	B11
4TP Razoamento crítico.	saber facer	B12
5TP Recoñecemento da diversidade e a multiculturalidade.	Saber estar / ser	B13
1TS Aprendizaxe autónoma.	saber facer	B15
2TS Motivación por a calidade.	Saber estar / ser	B16
3TS Adaptación a novas situacións.	saber facer	B17
4TS Creatividade.	saber facer	B18
5TS Iniciativa e espírito emprendedor.	Saber estar / ser	B19
6TS Liderado.	Saber estar / ser	B20
7TS Coñecemento doutras culturas e costumes.	saber	B21
8TS Sensibilidade cara temas ambientais.	Saber estar / ser	B22

Contidos

Tema	
Unidade I:	Saúde pública
Saude pública	Concepto e evolución histórica.
Concepto de saúde	Determinantes da saúde
Sistema sanitario español	Evolución do sistema sanitario. Planificación e xestión sanitaria.
Educación para a saúde	Importancia da educación para a promoción da saúde.
Dereitos fundamentais e de igualdade de oportunidades	Dereitos entre homes e mulleres e en persoas con minusvalía. Valores propios dunha cultura de paz e valores democráticos.
Unidade II	Fisioterapia comunitaria
A Fisioterapia no sistema sanitario español	A fisioterapia no ámbito da atención primaria, hospitalaria e saúde laboral. Programas de saúde.
Bases éticas e xurídicas da profesión	Os principios da bioética. Marco lexislativo en España.
Xestión dun servizo de Fisioterapia	Organización e xestión.
Criterios de calidade	Calidade asistencial.

Planificación docente

	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Seminarios	8	20	28
Traballos tutelados	1	23	24
Presentacións/exposicións	4	0	4
Actividades introdutorias	2	0	2
Sesión maxistral	62	104	166
Probas de resposta longa, de desenvolvemento	1	0	1

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxía docente

	Descrición
Seminarios	Actividades enfocadas ao traballo sobre un tema específico, que permiten afondar ou complementar os contidos da materia.
Traballos tutelados	O alumno realizará un traballo en grupo sobre algún dos contidos da materia de acordo co profesor.
Presentacións/exposicións	Exposición con medios audiovisuais por parte do alumno ante o docente e os estudantes do traballo tutelado.
Actividades introdutorias	Actividades encamiñadas a tomar contacto e reunir información sobre o alumnado, así como a presentar a materia.
Sesión maxistral	As clases teóricas serán participativas e utilizarase a consulta didáctica, debate, estudo de casos e estratexias de resolución de problemas.

Atención personalizada

Descrición

Sesión maxistral	O alumno deberá darse de alta na plataforma Tema para o correcto seguimento da materia. TITORÍAS: Ademais das titorías de grupo pequeno para o traballo, considéranse as titorías de orientación e asesoramento académico, profesional e persoal. Estas levaranse a cabo no horario e lugar indicados no apartado da guía correspondente, 6 horas á semana. Tamén se poden realizar por correo electrónico á dirección do profesor indicando en asunto: TITORÍAS Organización social do traballo: Para o desenvolvemento da docencia faranse grupos de alumnos. Gran grupo: clases teóricas e exposicións de traballos. Mediano grupo: seminarios. Pequeno grupo: elaboración de traballos. Individual: exame.
Seminarios	O alumno deberá darse de alta na plataforma Tema para o correcto seguimento da materia. TITORÍAS: Ademais das titorías de grupo pequeno para o traballo, considéranse as titorías de orientación e asesoramento académico, profesional e persoal. Estas levaranse a cabo no horario e lugar indicados no apartado da guía correspondente, 6 horas á semana. Tamén se poden realizar por correo electrónico á dirección do profesor indicando en asunto: TITORÍAS Organización social do traballo: Para o desenvolvemento da docencia faranse grupos de alumnos. Gran grupo: clases teóricas e exposicións de traballos. Mediano grupo: seminarios. Pequeno grupo: elaboración de traballos. Individual: exame.
Traballos tutelados	O alumno deberá darse de alta na plataforma Tema para o correcto seguimento da materia. TITORÍAS: Ademais das titorías de grupo pequeno para o traballo, considéranse as titorías de orientación e asesoramento académico, profesional e persoal. Estas levaranse a cabo no horario e lugar indicados no apartado da guía correspondente, 6 horas á semana. Tamén se poden realizar por correo electrónico á dirección do profesor indicando en asunto: TITORÍAS Organización social do traballo: Para o desenvolvemento da docencia faranse grupos de alumnos. Gran grupo: clases teóricas e exposicións de traballos. Mediano grupo: seminarios. Pequeno grupo: elaboración de traballos. Individual: exame.
Presentacións/exposicións	O alumno deberá darse de alta na plataforma Tema para o correcto seguimento da materia. TITORÍAS: Ademais das titorías de grupo pequeno para o traballo, considéranse as titorías de orientación e asesoramento académico, profesional e persoal. Estas levaranse a cabo no horario e lugar indicados no apartado da guía correspondente, 6 horas á semana. Tamén se poden realizar por correo electrónico á dirección do profesor indicando en asunto: TITORÍAS Organización social do traballo: Para o desenvolvemento da docencia faranse grupos de alumnos. Gran grupo: clases teóricas e exposicións de traballos. Mediano grupo: seminarios. Pequeno grupo: elaboración de traballos. Individual: exame.

Actividades introductorias O alumno deberá darse de alta na plataforma Tema para o correcto seguimento da materia.

TITORÍAS:

Ademais das titorías de grupo pequeno para o traballo, considéranse as titorías de orientación e asesoramento académico, profesional e persoal.

Estas levaranse a cabo no horario e lugar indicados no apartado da guía correspondente, 6 horas á semana. Tamén se poden realizar por correo electrónico á dirección do profesor indicando en asunto: TITORÍAS

Organización social do traballo:

Para o desenvolvemento da docencia faranse grupos de alumnos.

Gran grupo: clases teóricas e exposicións de traballos.

Mediano grupo: seminarios.

Pequeno grupo: elaboración de traballos.

Individual: exame.

Avaliación

	Descrición	Cualificación
Sesión maxistral	Unidade de Saúde Pública: Haberá un exame final da materia, con preguntas de tipo test e 5 opcións de respostas, das que só unha será válida; cada pregunta ben respondida contará un punto, e cada cinco preguntas mal respondidas restarán un punto; as deixadas en branco non descontarán puntuación. Nesta proba incluíranse preguntas referentes aos seminarios (tendo un valor do 10% da nota final). Unidade de Fisioterapia Comunitaria: Probas de resposta longa, de desenvolvemento. Consta de 8 preguntas e non se pode deixar ningunha sen contestación efectiva.	80
Seminarios	Realizarase unha observación sistemática do alumno para recoller datos sobre a súa participación no desenvolvemento deles.	10
Traballos tutelados	A realización, asistencia a titorías, exposición e defensa do traballo é obrigatoria para superar a materia. Valorarase a participación nas titorías do traballo, a formulación e análise realizada, así como a redacción e utilización de fontes bibliográficas.	5
Presentacións/exposicións	Valorarase a presentación do traballo con medios audiovisuais, a súa exposición e defensa.	5

Outros comentarios e segunda convocatoria

Para poder presentarse a examen en calquera das dúas convocatorias é obrigatorio asistir aos seminarios e realizar, asistir as titorías, expoñer e defender o traballo nas datas que se establezan ao principio da docencia da materia.

O alumno debe obter como mínimo un 3,5 sobre 8 no exame teórico para poder superar a materia.

Se un alumno non supera toda a materia gardaráselle a parte superada para a segunda convocatoria dentro do mesmo ano académico.

Bibliografía. Fontes de información

Martín Zurro A, Cano Pérez JF., Atención Primaria. Conceptos, Organización y Práctica Clínica., 6ª ed. Madrid: Elsevier; , 2008.

Louro González A, Serrano Peña J, González Guitián C., Guías para la consulta de atención primaria: gestión de la información y el conocimiento en el punto de atención., 3ªed. A Coruña Casitérides; , 2008.

Sierra A, Sáenz MC, Fernández-Crehuet J, Salleras LI, Cueto A, Gestal JJ, Domínguez V, et al., Piédrola Gil. Medicina preventiva y salud pública., 11ª ed. Barcelona Masson; , 2008.

Martínez Navarro F, Antó JM, Castellanos PL, Gili M, Marset P, Navarro V. , Salud Pública., Madrid: MacGraw Hill interamericana; , 1998.

Pineault R, Daveluy C., La planificación sanitaria: conceptos, métodos y estrategias., 2ª ed. 3ª reimpresión Barcelona: SG/ Masson; , 1994.

Salleras Sanmartí L., Educación Sanitaria. Principios, métodos y aplicaciones., 1ª ed.; 2ª reimp. Madrid. Díaz de Santos; , 1990.

Varela J, Galego J., Bases para la mejora continua de la calidad de los servicios de salud., Santiago de Compostela. Xunta de Galicia; , 2000.

Medina F., Bases para la incorporación de fisioterapia en los equipos de atención primaria., Fisioterapia; 14:125 - 153, 1992.

Recomendaciones

DATOS IDENTIFICATIVOS**Fisioterapia neurolóxica e especial**

Materia	Fisioterapia neurolóxica e especial			
Código	P05G170V01501			
Titulación	Grao en Fisioterapia			
Descritores	Creditos ECTS	Carácter	Curso	Cuadrimestre
	9	OB	3	1c
Idioma				
Departamento	Biología funcional e ciencias da saúde			
Coordinador/a	González Norés, José Carlos			
Profesorado	González Norés, José Carlos			
Correo-e	nores@uvigo.es			
Web	http://nores@uvigo.es			
Descrición xeral	Sería aconsellable que o alumno tivese coñecementos de Fisioloxía humana e Anatomía humana.			

Competencias de titulación

Código	
A2	Coñecer e comprender as ciencias, os modelos, as técnicas e os instrumentos sobre os que se fundamenta, articula e desenvolve a fisioterapia.
A3	Coñecer e comprender os métodos, procedementos e actuacións fisioterapéuticas, encamiñados tanto á terapéutica propiamente dita, a aplicar na clínica para a reeducación ou recuperación funcional, como á realización de actividades dirixidas á promoción e mantemento da saúde.
A4	Adquirir a experiencia clínica axeitada que proporcione habilidades intelectuais e destrezas técnicas e manuais; que facilite a incorporación de valores éticos e profesionais; e que desenvolva a capacidade de integración dos coñecementos adquiridos.
A5	Valorar o estado funcional do paciente, considerando os aspectos físicos, psicolóxicos e sociais.
A7	Deseñar o plan de intervención de fisioterapia atendendo a criterios de adecuación, validez e eficiencia.
A8	Executar, dirixir e coordinar o plan de intervención de fisioterapia, utilizando as ferramentas terapéuticas propias e atendendo á individualidade do usuario.
A9	Avaliar a evolución dos resultados obtidos co tratamento en relación cos obxectivos marcados.
A13	Saber traballar en equipos profesionais como unidade básica na que se estruturan de forma uni ou multidisciplinar e interdisciplinar os profesionais e demais persoal das organizacións asistenciais.
A14	Incorporar os principios éticos e legais da profesión na práctica profesional así como integrar os aspectos sociais e comunitarios na toma de decisións.
A15	Participar na elaboración de protocolos asistenciais de fisioterapia baseada na evidencia científica.
A17	Comprender a importancia de actualizar os coñecementos, habilidades, destrezas e actitudes que integran as competencias profesionais do fisioterapeuta.
A18	Adquirir habilidades de xestión clínica que inclúan o uso eficiente dos recursos sanitarios e desenvolver actividades de planificación, xestión e control nas unidades asistenciais onde se poña atención en fisioterapia e a súa relación con outros servizos sanitarios.
A19	Comunicarse de modo efectivo e claro, tanto de forma oral coma escrita, cos usuarios do sistema sanitario así como con outros profesionais.
B1	Comunicación oral e escrita nas linguas cooficiais da Comunidade Autónoma.
B2	Capacidade de análise e síntese.
B3	Capacidade de organización e planificación.
B4	Capacidade de xestión da información
B5	Resolución de problemas
B6	Toma de decisións
B7	Coñecementos de informática relativos ao ámbito de estudo
B9	Compromiso ético
B10	Traballo en equipo
B11	Habilidades nas relacións interpersoais
B12	Razoamento crítico
B13	Recoñecemento da diversidade e a multiculturalidade.

B15	Aprendizaxe autónoma
B16	Motivación por a calidade.
B17	Adaptación a novas situacións
B18	Creatividade
B19	Iniciativa e espírito emprendedor
B20	Liderado
B23	Traballar con responsabilidade
B24	Manter unha actitude de aprendizaxe e mellora
B25	Manifestar respecto, valoración e sensibilidade ante o traballo dos demais
B27	Manifestar discreción
B28	Mostrar a súa orientación ao paciente/usuario
B29	Axustarse aos límites da súa competencia profesional
B30	Desenvolver a capacidade para organizar e dirixir

Competencias de materia		
Competencias de materia	Tipoloxía	Competencias
7D Coñecer e comprender as bases físicas dos distintos axentes físicos e as súas aplicacións na Fisioterapia.	saber	A2
16D Coñecer e comprender os cambios estruturais, fisiolóxicos, funcionais e de conduta que se producen como consecuencia da intervención da Fisioterapia.	saber	A3
19D Coñecer e comprender os procedementos fisioterapéuticos baseados en métodos e técnicas específicos.	saber	A3
20D Adquisición de vocabulario propio no campo da Fisioterapia.	saber	A19
21D Adquirir formación científica básica en investigación.	saber	A15
2P Valorar o estado funcional do paciente/usuario.	saber facer	A4 A5
2P3 Identificar os datos e describir as alteracións, limitacións funcionais e minusvalías encontradas reais e potenciais.	saber facer	A4 A5
2P2 Aplicar os procedementos axeitados de valoración en Fisioterapia.	saber facer	A4 A5
2P4 Rexistrar de forma sistemática os datos significativos da información recollida e expresalos de forma correcta na historia clínica da Fisioterapia.	saber facer	A4 A7
4P Diseñar o Plan de intervención de Fisioterapia.	saber facer	A4 A7
5P1 Establecer e aplicar os medios físicos terapéuticos nos tratamentos que se presten aos usuarios de todas as especialidades de medicina e cirurxía onde sexa necesaria a aplicación dos mencionados medios.	saber facer	A4 A8
5P2 Diseñar e aplicar exercicios terapéuticos, con métodos especiais, para as enfermidades e lesións neurolóxicas, ortopédicas, para as alteracións do raque.	saber facer	A4 A8
5P7 Establecer e aplicar o tratamento en grupos a usuarios con problemas similares.	saber facer	A4 A8
6P Avaliar a evolución dos resultados.	saber facer	A4 A9
11P Incorporar á cultura profesional os principios éticos e legais da profesión.	saber facer	A4 A14
12P Incorporar a investigación científica e a práctica baseada na evidencia como cultura profesional.	saber facer	A4 A15
15P Aplicar os mecanismos de garantía de calidade na práctica da Fisioterapia, axustándose aos criterios, indicadores e estándares de calidade recoñecidos e validados para a boa práctica profesional.	saber facer	A4 A15 A18
16P Afrontar o estrés, o que supón ter capacidade para controlarse a si mesmo e controlar o ámbito en situacións de tensión.	saber facer	A4
18P Motivar a outros. O que supón ter a capacidade de xerar nos demais o desexo de participar activamente e con ilusión en calquera proxecto ou tarefa.	saber facer	A4 A13 A18
19P Aplicar os principios ergonómicos ou de hixiene postural no desenvolvemento da súa actividade.	saber facer	A2 A4
1A Traballar con responsabilidade.	Saber estar / ser	A17 B23

2A Manter unha actitude de aprendizaxe e mellora.	Saber estar / ser	A17 B24
3A Manifestar respecto, valoración e sensibilidade ante o traballo dos demais.	Saber estar / ser	A13 B25
5A Manifestar discreción.	Saber estar / ser	A14 B27
6A Mostrar a súa orientación ao paciente/usuario.	Saber estar / ser	A14 A19 B28
7A Axustarse aos límites da súa competencia profesional.	Saber estar / ser	A14 B29
8A Desenvolver a capacidade para organizar e dirixir.	saber facer	A18 B30
1TI Comunicación oral e escrita nas linguas cooficiais da Comunidade Autónoma.	saber facer	B1
2TI Capacidade de análise e síntese.	saber facer	B2
3TI Capacidade de organización e planificación.	saber facer	B3
4TI Capacidade de xestión da información.	saber facer	B4
5TI Resolución de problemas	saber facer	B5
6TI Toma de decisións.	saber	B6
7TI Coñecementos de informática relativos ao ámbito de estudo.	saber facer	B7
1TP Compromiso ético.	Saber estar / ser	B9
2TP Traballo en equipo.	saber facer	B10
3TP Habilidades nas relacións interpersoais.	saber facer	B11
4TP Razoamento crítico.	Saber estar / ser	B12
5TP Recoñecemento da diversidade e da multiculturalidade.	Saber estar / ser	B13
1TS Aprendizaxe autónoma.	saber facer	B15
2TS Motivación por a calidade.	Saber estar / ser	B16
3TS Adaptación a novas situacións.	saber	B17
4TS Creatividade.	saber facer	B18
5TS Iniciativa e espírito emprendedor.	Saber estar / ser	B19
6TS Liderado.	saber facer Saber estar / ser	B20

Contidos		
Tema		
1.- FACILITACIÓN NEUROMUSCULAR PROPIOCEPTIVA	1A- Concepto de patrón neuromuscular. Aferencias utilizadas. Principios de realización. Técnicas específicas.	
	1B- Patróns de facilitación de membro superior. Diagonais e quebrados.	
	1C.- Patróns de facilitación de membro inferior. Diagonais e quebrados.	
2.- MÉTODOS DE FISIOTERAPIA NA ESCOLIOSE	2A- Actitude escoliótica.	
	2B- Introducción á patoloxía e signos clínicos dende o punto de vista do fisioterapeuta: Alteracións óseas, musculares, signos externos, etc. Métodos de medición. Avaliación da progresión da curva escoliotica. Realización da historia de fisioterapia. Valoración de Fisioterapia	
	2C- Introducción ao método de Schroth.	
	2D- Introducción ao método Niederhoffer.	
	2E-- Introducción ao método F.E.D.	
	2F- Introducción ao método de Klapp (prácticas de laboratorio).	

3.- MÉTODOS DE FISIOTERAPIA NO TRATAMENTO DA HEMIPLEXÍA 3A.- Movemento normal. Requisitos básicos.

3B.- Introducción á hemiplexía: signos clínicos máis importantes dende o punto de vista do fisioterapeuta.

3C.- Valoración de fisioterapia dun paciente hemipléxico.

3D- Introducción aos principios do método de Bobath.

3E- Introducción ao método Perfetti.

3F- Introducción ao método Brummstrong. Prácticas de laboratorio: tratamento postural e transferencias tratamento xeral do paciente hemipléxico en cada fase da súa evolución.

4.-A PROPIOCEPCIÓN

4A- Principios básicos de propiocepción.

4B- A reeducación propiocéptica na escordadura de nocello.

5.- TÉCNICAS DE RELAXACIÓN

5a- Introducción ás distintas técnicas de relaxación. Prácticas de laboratorio: exercicio guiado dunha técnica de relaxación.

6.- INTRODUCCIÓN Á PARÁLISE CEREBRAL INFANTIL

6A- Ontoxénese humana.

6B- Reflexos neonatais.

6C- Parálise cerebral infantil. Recordo introdutorio. Evolución funcional de cada tipo de P.C.I.

6E- Introducción ao método de Bobath.

6F- Introducción ao método Vojta.

6G- Introducción ao método Le Metayer.

Planificación docente

	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Sesión maxistral	28	38	66
Traballos tutelados	3	6	9
Prácticas de laboratorio	42	65	107
Probas de resposta longa, de desenvolvemento	2	0	2
Probas prácticas, de execución de tarefas reais e/ou simuladas.	1	40	41

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxía docente

	Descrición
Sesión maxistral	Clases teóricas por parte do profesor.
Traballos tutelados	Distintos traballos en relación coa materia.
Prácticas de laboratorio	O profesor realiza a práctica e o alumno repíteo baixo a supervisión do profesor.

Atención personalizada

	Descrición
Traballos tutelados	Traballos tutelados: Descrición: os traballos e casos clínicos diríxense e expóñense na aula de teoría ou no laboratorio de prácticas, nos horarios de mañán ou de tarde adxudicados para a materia.
Sesión maxistral	Traballos tutelados: Descrición: os traballos e casos clínicos diríxense e expóñense na aula de teoría ou no laboratorio de prácticas, nos horarios de mañán ou de tarde adxudicados para a materia.
Prácticas de laboratorio	Traballos tutelados: Descrición: os traballos e casos clínicos diríxense e expóñense na aula de teoría ou no laboratorio de prácticas, nos horarios de mañán ou de tarde adxudicados para a materia.
Probas prácticas, de execución de tarefas reais e/ou simuladas.	Traballos tutelados: Descrición: os traballos e casos clínicos diríxense e expóñense na aula de teoría ou no laboratorio de prácticas, nos horarios de mañán ou de tarde adxudicados para a materia.

Probas de resposta longa, de desenvolvemento	Traballos tutelados: Descrición: os traballos e casos clínicos diríxense e expóñense na aula de teoría ou no laboratorio de prácticas, nos horarios de mañán ou de tarde adxudicados para a materia.
--	--

Avaliación		
	Descrición	Cualificación
Traballos tutelados	Distintos traballos a realizar polo alumno en grupo.	10
Probas prácticas, de execución de tarefas reais e/ou simuladas.	Avaliación da practica: en grupos de 2 alumnos, o profesor pregunta supostos aprendidos en clase. Serán tres bloques separados, o alumno deberá aprobar cada un deles para aprobar a materia.	50
Probas de resposta longa, de desenvolvemento	Consta de 5 a 8 preguntas de resposta longa sobre o temario exposto na sesión maxistral e nos traballos entregados polos alumnos.	40

Outros comentarios e segunda convocatoria

Valoración do exame teórico: 40%: consta de 5 a 8 preguntas de resposta longa. o alumno debe demostrar un coñecemento global do temario, non cuantificándose por número de preguntas respondidas, senón por concepción xeral de todas as respostas dadas. é imprescindible aprobar o exame teórico para aprobar o práctico.

Valoración do exame práctico: 50%: o alumno deberá aprobar cada un dos tres bloques separados nos que se divide o exame: neuroloxía, columna e f.n.p. é imprescindible aprobar os tres bloques por separado.

Valoración traballo de aula: 10%. É obrigatorio presentar os traballos de aula solicitados.

Bibliografía. Fontes de información

Voss D, Facilitacion Neuromuscular Propioceptiva, PANAMERICANA BUENOS AIRES 3ª edicion,

JAMES,J, Escoliosis, JIMS Barcelona,

bobath, B, desarrollo infantil en distintos tipos de p.c.i., panamericana Buenos Aires,

le metayer, M, reeducacion cerebro motriz del niño, masson, Barcelona,

vojta, V, el principio vojta, springer-velag iberica barcelona,

perfetti, C, el ejercicio terapeutico cognoscitivo, edika med. barcelona,

Downie, P. , Neurologia Para Fisioterapeutas, Panamericana. Buenos Aires.,

Rainaut,J., Les Escolioses., Ellipses. Paris ,

Viel,E, El Metodo Kabat., Masson. Barcelona,

Callet,R, Escoliosis, Ed: El Manual Moderno. Mexico,

Klapp,B, Le Méthode Quadrupédique., 3ª Ed. Maloine. Bruselas,

Martinez Ruiz, F, Biomecanica De La Columna Vertebral Y Sus Implantes, Nueva Imprenta S.A. Madrid,

Bobath, B, Hemiplegia Del Adulto, Panamericana. Buenos Aires,

Brunnstrom, S, Reeducacion Motora En La Hemiplegia, Jims. Barcelona.,

Plas, F. Viel,E, La Marcha Humana, Masson. Barcelona,

Instituto Biomecanico De Valencia, Bbiomecanica De La Marcha Humana Normal Y Patologica, Ed: I.B.M. Valencia.,

Bobath,B, Actividad Postural Refleja Anormal Causada Por Lesiones Cerebrales, Panamericana. Buenos Aires.,

Zemach-Bersin,D, Ejercicios De Relajacion, Paidos. Buenos Aires.,

Paeth, Bettina, Experiencias en el concepto Bobath, panamericana Madrid,

Davies, Patricia M., Pasos a seguir: tratamiento integrado en pacientes con hemiplegia, panamericana Madrid,

Macias Merlo, L, Fisioterapia en pediatria, Mac graw-hill-interamericana Madrid,

Levitt, Sophie, Tratamiento de la parálisis cerebral y del retraso motor, panamericana,

Recomendacións

DATOS IDENTIFICATIVOS				
Fisioterapia respiratoria e masoterapia especial				
Materia	Fisioterapia respiratoria e masoterapia especial			
Código	P05G170V01502			
Titulación	Grao en Fisioterapia			
Descriptor	Creditos ECTS	Carácter	Curso	Cuadrimestre
	9	OB	3	1c
Idioma				
Departamento	Biología funcional e ciencias da saúde			
Coordinador/a	Lantarón Caeiro, Eva María			
Profesorado	Lantarón Caeiro, Eva María Soto González, María Mercedes			
Correo-e	lanfis@uvigo.es			
Web				
Descrición xeral				

Competencias de titulación

Código	
A2	Coñecer e comprender as ciencias, os modelos, as técnicas e os instrumentos sobre os que se fundamenta, articula e desenvolve a fisioterapia.
A3	Coñecer e comprender os métodos, procedementos e actuacións fisioterapéuticas, encamiñados tanto á terapéutica propiamente dita, a aplicar na clínica para a reeducación ou recuperación funcional, como á realización de actividades dirixidas á promoción e mantemento da saúde.
A4	Adquirir a experiencia clínica axeitada que proporcione habilidades intelectuais e destrezas técnicas e manuais; que facilite a incorporación de valores éticos e profesionais; e que desenvolva a capacidade de integración dos coñecementos adquiridos.
A5	Valorar o estado funcional do paciente, considerando os aspectos físicos, psicolóxicos e sociais.
A7	Deseñar o plan de intervención de fisioterapia atendendo a criterios de adecuación, validez e eficiencia.
A8	Executar, dirixir e coordinar o plan de intervención de fisioterapia, utilizando as ferramentas terapéuticas propias e atendendo á individualidade do usuario.
A9	Avaliar a evolución dos resultados obtidos co tratamento en relación cos obxectivos marcados.
A13	Saber traballar en equipos profesionais como unidade básica na que se estruturan de forma uni ou multidisciplinar e interdisciplinar os profesionais e demais persoal das organizacións asistenciais.
A14	Incorporar os principios éticos e legais da profesión na práctica profesional así como integrar os aspectos sociais e comunitarios na toma de decisións.
A15	Participar na elaboración de protocolos asistenciais de fisioterapia baseada na evidencia científica.
A17	Comprender a importancia de actualizar os coñecementos, habilidades, destrezas e actitudes que integran as competencias profesionais do fisioterapeuta.
A18	Adquirir habilidades de xestión clínica que inclúan o uso eficiente dos recursos sanitarios e desenvolver actividades de planificación, xestión e control nas unidades asistenciais onde se poña atención en fisioterapia e a súa relación con outros servizos sanitarios.
A19	Comunicarse de modo efectivo e claro, tanto de forma oral coma escrita, cos usuarios do sistema sanitario así como con outros profesionais.
B1	Comunicación oral e escrita nas linguas cooficiais da Comunidade Autónoma.
B2	Capacidade de análise e síntese.
B3	Capacidade de organización e planificación.
B4	Capacidade de xestión da información
B5	Resolución de problemas
B6	Toma de decisións
B7	Coñecementos de informática relativos ao ámbito de estudo
B9	Compromiso ético
B10	Traballo en equipo
B11	Habilidades nas relacións interpersoais

B12	Razoamento crítico
B13	Recoñecemento da diversidade e a multiculturalidade.
B15	Aprendizaxe autónoma
B16	Motivación por a calidade.
B17	Adaptación a novas situacións
B18	Creatividade
B19	Iniciativa e espírito emprendedor
B20	Liderado
B23	Traballar con responsabilidade
B24	Manter unha actitude de aprendizaxe e mellora
B25	Manifestar respecto, valoración e sensibilidade ante o traballo dos demais
B27	Manifestar discreción
B28	Mostrar a súa orientación ao paciente/usuario
B29	Axustarse aos límites da súa competencia profesional
B30	Desenvolver a capacidade para organizar e dirixir

Competencias de materia		
Competencias de materia	Tipoloxía	Competencias
7D Coñecer e comprender as bases físicas dos distintos axentes físicos e as súas aplicacións en Fisioterapia.	saber	A2
16D Coñecer e comprender os cambios estruturais, fisiolóxicos, funcionais e de conduta que se producen como consecuencia da intervención da Fisioterapia.	saber	A3
19D Coñecer e comprender os procedementos fisioterapéuticos baseados en métodos e técnicas específicos.	saber	A3
20D Adquisición de vocabulario propio no campo da Fisioterapia.	saber	A19
21D Adquirir formación científica básica en investigación.	saber	A15
2P Valorar o estado funcional do paciente/usuario.	saber facer	A4 A5
2P2 Aplicar os procedementos adecuados de valoración en Fisioterapia.	saber facer	A4 A5
2P3 Identificar os datos e describir as alteracións, limitacións funcionais e minusvalías encontradas, reais e potenciais.	saber facer	A4 A5
2P4 Rexistrar de forma sistemática os datos significativos da información recollida e expresalos de forma correcta na historia clínica de Fisioterapia.	saber	A4 A5
4P Diseñar el Plan de intervención de Fisioterapia.	saber facer	A4 A7
5P1 Establecer e aplicar os medios físicos terapéuticos nos tratamentos que se presten aos usuarios de todas as especialidades de medicina e cirurxía onde sexa necesaria a aplicación dos mencionados medios.	saber facer	A4 A8
5P2 Diseñar e aplicar exercicios terapéuticos, con métodos especiais, para as enfermidades e lesións cardiorrespiratorias, neumolóxicas.	saber facer	A4 A8
5P6 Diseñar e aplicar as distintas modalidades dos métodos e técnicas terapéuticas reflexas así como doutras terapias manuais específicas.	saber facer	A4 A8
6P Avaliar a evolución dos resultados.	saber facer	A4 A9
11P Incorporar á cultura profesional os principios éticos e legais da profesión.	saber facer Saber estar / ser	A4 A14
12P Incorporar a investigación científica e a práctica baseada na evidencia como cultura profesional.	saber facer	A4 A15
15P Aplicar os mecanismos de garantía de calidade na práctica da Fisioterapia, axustándose aos criterios, indicadores e estándares de calidade recoñecidos e validados para a boa práctica profesional.	saber facer	A4 A15 A18
16P Afrontar o estrés, o cal supón ter capacidade para que controlarse a si mesmo e controlar o ámbito en situacións de tensión.	saber facer Saber estar / ser	A4
18P Motivar a outros. O que supón ter a capacidade de xerar nos demais o desexo de participar activamente e con ilusión en calquera proxecto ou tarefa.	saber facer Saber estar / ser	A4 A13 A18
19P Aplicar os principios ergonómicos ou de hixiene postural no desenvolvemento da súa actividade.	saber facer	A2 A4

1A Traballar con responsabilidade.	Saber estar / ser	A17 B23
2A Manter una actitude de aprendizaxe e mellora.	Saber estar / ser	A17 B24
3A Manifestar respecto, valoración e sensibilidade ante o traballo dos demais.	Saber estar / ser	A13 B25
5A Manifestar discreción.	Saber estar / ser	A14 B27
6A Mostrar a súa orientación ao paciente/usuario.	Saber estar / ser	A14 A19 B28
7A Axustarse aos límites da súa competencia profesional.	Saber estar / ser	A14 B29
8A Desenvolver a capacidade para organizar e dirixir.	Saber estar / ser	A18 B30
1TI Comunicación oral e escrita nas linguas cooficiais da Comunidade Autónoma.	Saber estar / ser	B1
2TI Capacidade de análise e síntese.	saber facer	B2
3TI Capacidade de organización e planificación.	saber facer	B3
4TI Capacidade de xestión da información.	saber facer	B4
5TI Resolución de problemas.	saber facer	B5
6TI Toma de decisións.	saber facer	B6
7TI Coñecementos de informática relativos ao ámbito de estudo.	saber	B7
1TP Compromiso ético.	Saber estar / ser	B9
2TP Traballo en equipo.	saber facer	B10
3TP Habilidades nas relacións interpersoais.	saber facer	B11
4TP Razoamento crítico.	saber facer	B12
5TP Recoñecemento da diversidade e a multiculturalidade.	Saber estar / ser	B13
1TS Aprendizaxe autónoma.	saber facer	B15
2TS Motivación por a calidade.	Saber estar / ser	B16
3TS Adaptación a novas situacións.	saber facer	B17
4TS Creatividade.	saber facer	B18
5TS Iniciativa e espírito emprendedor.	saber	B19
6TS Liderado.	Saber estar / ser	B20

Contidos

Tema

TEMARIO TEÓRICO

UNIDADE I: FISIOTERAPIA RESPIRATORIA	Introdución á Fisioterapia respiratoria. Valoración do paciente respiratorio. Métodos de fisioterapia respiratoria: - Técnicas de permeabilización da vía aérea: Técnicas basadas en vibracións. Técnicas basadas en variacións do fluxo aéreo. Técnicas de presión positiva espiratoria. Técnicas de aerosolterapia. - Reeducación do patrón ventilatorio. - Técnicas de reacondicionamento muscular: Específicas. Xeralizadas.
UNIDADE II: MASOTERAPIA ESPECIAL	Métodos especiais de Masoterapia: - Masaxe transversa profunda. - Drenaxe linfática manual. - Masaxe de tecido conxuntivo.

TEMARIO PRÁCTICO

UNIDADE I: FISIOTERAPIA RESPIRATORIA

Valoración física	Práctica 1: Valoración física do paciente respiratorio.
	Práctica 2: Valoración dos ruidos respiratorios.
	Práctica 3: Exploración funcional respiratoria en reposo.
	Práctica 4: Exploración funcional respiratoria durante o exercicio.
Técnicas de permeabilización da vía aérea.	Práctica 5: Técnicas basadas en vibracións. Utilización de Flutter, R.C. Cornet, Acapella.
	Práctica 6: Técnicas basadas en variacións do fluxo aéreo: - AFE e EI. - ELTGOL, ELPr, EDIC. - Ciclo activo de técnicas respiratorias. - Reeducação da tos e expectoración asistida (Ambú e Coach assist).
	Práctica 7: Técnicas Basadas en presión positiva espiratoria.
	Práctica 8: Aerosolterapia.
Reeducação patrón ventilatorio	Práctica 9: Ventilación dirigida
Reacondicionamiento muscular	Práctica 10: Protocolo de adestramento muscular (Troshold, P-flex e cicloergómetro).
UNIDAD II: MASOTERAPIA ESPECIAL	Práctica 11: Masaxe transversa profunda.
	Práctica 12: Drenaxe linfática manual.
	Práctica 13: Masaxe de tecido conxuntivo.

Planificación docente

	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Sesión maxistral	28	55	83
Prácticas de laboratorio	42	56	98
Traballos tutelados	1	16	17
Presentacións/exposicións	3	0	3
Actividades introdutorias	2	0	2
Probas prácticas, de execución de tarefas reais e/ou simuladas.	1	4	5
Probas de resposta longa, de desenvolvemento	2	8	10

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxía docente

	Descrición
Sesión maxistral	Clases teórico-participativas, onde se fomenta a participación activa do alumnado. Utilizarase a consulta didáctica, debate, estudo de casos e estratexias de resolución de problemas. Emprego de forma xenérica de medios audiovisuais, fundamentalmente ordenador persoal e proxector de vídeo. O alumno recibirá ao longo do cuadrimestre as diapositivas elaboradas polo profesor, que lle servirán de guía, a través da plataforma Tem@.
Prácticas de laboratorio	Utilizarase a demostración experimental, a estratexia de simulación, o tratamento didáctico de erros e adestramento sistemático. O profesor fará a demostración de como se debe realizar a valoración e/ou o protocolo de tratamento, a continuación os alumnos realizarán por parellas a práctica entre eles, sendo corrixidos polo profesor e aclarando todas as dúbidas que poidan xurdir. Na corrección terase en conta por unha parte a posición do usuario/paciente, as tomas e contratomas realizadas, así como a execución da manobra e por outra parte, a altura da mesa de tratamento e a postura do alumno que está a realizar a práctica. Así mesmo, terase en conta a actitude do alumno. O alumno recibirá ao longo do cuadrimestre as diapositivas elaboradas polo profesor, que lle servirán de guía, a través da plataforma Tem@.
Traballos tutelados	O estudante, en grupo, elabora un traballo sobre unha temática da materia. Esta actividade inclúe a busca e recollida de información, lectura e manexo de bibliografía, redacción... Utilizarase a plataforma tem@.
Presentacións/exposicións	Exposición e defensa por parte do alumno ante o docente e os estudantes do traballo tutelado.
Actividades introdutorias	Actividades encamiñadas a tomar contacto e reunir información sobre o alumnado, así como a presentar a materia.

Atención personalizada

Descrición

Sesión maxistral	Titorías de grupo pequeno: faranse dun máximo de 7-8 alumnos e terán unha duración de 30 minutos. Titorías de orientación e asesoramento individual: 6 horas á semana. Estas levaranse a cabo no horario e lugar indicados ao inicio da guía. Tamén se poden realizar por correo electrónico á dirección do profesor indicando en Asunto: TITORÍAS evalantaron@uvigo.es Organización social do traballo: Para o desenvolvemento da docencia faranse grupos de alumnos: Gran grupo: clases teóricas e exposicións de traballos. Mediano grupo: clases prácticas de laboratorio. Pequeno grupo: elaboración de traballos. Individual: exame.
Prácticas de laboratorio	Titorías de grupo pequeno: faranse dun máximo de 7-8 alumnos e terán unha duración de 30 minutos. Titorías de orientación e asesoramento individual: 6 horas á semana. Estas levaranse a cabo no horario e lugar indicados ao inicio da guía. Tamén se poden realizar por correo electrónico á dirección do profesor indicando en Asunto: TITORÍAS evalantaron@uvigo.es Organización social do traballo: Para o desenvolvemento da docencia faranse grupos de alumnos: Gran grupo: clases teóricas e exposicións de traballos. Mediano grupo: clases prácticas de laboratorio. Pequeno grupo: elaboración de traballos. Individual: exame.
Traballos tutelados	Titorías de grupo pequeno: faranse dun máximo de 7-8 alumnos e terán unha duración de 30 minutos. Titorías de orientación e asesoramento individual: 6 horas á semana. Estas levaranse a cabo no horario e lugar indicados ao inicio da guía. Tamén se poden realizar por correo electrónico á dirección do profesor indicando en Asunto: TITORÍAS evalantaron@uvigo.es Organización social do traballo: Para o desenvolvemento da docencia faranse grupos de alumnos: Gran grupo: clases teóricas e exposicións de traballos. Mediano grupo: clases prácticas de laboratorio. Pequeno grupo: elaboración de traballos. Individual: exame.

Avaliación		
	Descrición	Cualificación
Sesión maxistral	1. Exame teórico. Ao lado das preguntas indícase o valor destas. Non se poderá deixar ningunha sen contestación efectiva.	40
Prácticas de laboratorio	2. Un exame práctico onde o alumno contesta dun modo práctico a 2- 3 supostos. Estes supostos prácticos son elixidos ao azar polo alumno dentro do conxunto de métodos de valoración e técnicas de tratamento que se fixeron ao longo do curso. Sacarase un listado no seu momento co horario de exame de cada alumno matriculado na materia. Para poder presentarse ao exame práctico, o alumno ten que presentarse primeiro ao exame teórico.	50
Traballos tutelados	3. A realización, asistencia a titorías, exposición e defensa do traballo é obrigatoria para superar a materia. Valorarase a participación nas titorías do traballo, a formulación e análise realizada, así como a redacción e utilización de fontes bibliográficas.	5
Presentacións/exposicións Valorarase a exposición e defensa do traballo tutelado.		5

Outros comentarios e segunda convocatoria

Para poder presentarse a examen teórico e práctico en calquera das dúas convocatorias é obrigatorio realizar, asistir as titorías, expoñer e defender o traballo nas datas que se establezan ao principio da docencia da materia.

Para poder presentarse ao exame práctico o alumno debe presentarse ao exame teórico.

Para superar a materia o alumno debe ter superados o exame teórico e práctico de forma independente.

Ao alumno que aprobe algunha das partes da avaliación, manteráselle a cualificación obtida nas seguintes convocatorias do mesmo ano académico sempre que a nota do exame non superado sexa maior de 3 puntos sobre 10.

O sistema de cualificacións exprésase mediante cualificación numérica de acordo co establecido no art.5 do Real Decreto 1125/2003 do 5 de setembro (BOE 18 de setembro).

Bibliografía. Fontes de información

* Giménez, M. , Servera, E., Vergara, P., Prevención y Rehabilitación en Patología Respiratoria Crónica. Fisioterapia, entrenamiento y cuidados respiratorios., Médica Panamericana. 2ª Edic. ,

* Postiaux, G. , Fisioterapia respiratoria en el niño. , McGraw-Hill/Interamericana de España.,

* Leduc, A. Leduc, O. , Drenaje Linfático Teoría y Práctica. , Masson .,

, www.separ.es, ,

, Fisioterapia. Monográfico 2 Masaje. , 1.999. Volumen 21.,

* Ferrandez Jean-Claude. , El Sistema linfático., Panamericana. ,

* Antonello M, Delplanque D., Fisioterapia respiratoria: del diagnóstico al proyecto terapéutico. , Masson. Barcelona. 2002,

* Calderon, F.J., Fisiología Humana. Aplicación a la actividad física, Madrid: Médica Panamericana, 2012,

Millán Casas, Laura , Linfedema : estudio y tratamiento, Alcalá la Real: Formación Alcalá, 2012 ,

Recomendaciones

Materias que continúan o temario

Fisioterapia en especialidades clínicas I/P05G170V01906

Fisioterapia en especialidades clínicas II/P05G170V01907

Materias que se recomienda ter cursado previamente

Anatomía humana: Anatomía humana/P05G170V01101

Bioquímica-Física: Bioquímica e biofísica/P05G170V01102

Fisiología: Fisiología humana/P05G170V01103

DATOS IDENTIFICATIVOS				
Metodoloxía da investigación en ciencias da saúde				
Materia	Metodoloxía da investigación en ciencias da saúde			
Código	P05G170V01701			
Titulación	Grao en Fisioterapia			
Descriptor	Creditos ECTS	Carácter	Curso	Cuadrimestre
	9	OB	4	1c
Idioma				
Departamento	Biología funcional e ciencias da saúde Estatística e investigación operativa			
Coordinador/a	Novegil Souto, José Vicente			
Profesorado	González Represas, Alicia Novegil Souto, José Vicente			
Correo-e	vnovegil@uvigo.es			
Web	http://faitic.uvigo.es			
Descrición xeral	A materia ten un marcado carácter instrumental estando moi ligada ao proxecto fin de grao. A súa situación no plano de estudos favorece este obxectivo. Os Métodos de Investigación en Fisioterapia son unha materia básica para o exercicio profesional no que respecta á análise cuantitativa e cualitativa da información. Así mesmo como ferramenta para comprender aspectos de investigación en Fisioterapia.			

Competencias de titulación	
Código	
A4	Adquirir a experiencia clínica axeitada que proporcione habilidades intelectuais e destrezas técnicas e manuais; que facilite a incorporación de valores éticos e profesionais; e que desenvolva a capacidade de integración dos coñecementos adquiridos.
A5	Valorar o estado funcional do paciente, considerando os aspectos físicos, psicolóxicos e sociais.
A6	Valoración diagnóstica de coidados de fisioterapia segundo as normas e cos instrumentos de validación recoñecidos internacionalmente.
A7	Deseñar o plan de intervención de fisioterapia atendendo a criterios de adecuación, validez e eficiencia.
A9	Avaliar a evolución dos resultados obtidos co tratamento en relación cos obxectivos marcados.
A13	Saber traballar en equipos profesionais como unidade básica na que se estruturan de forma uni ou multidisciplinar e interdisciplinar os profesionais e demais persoal das organizacións asistenciais.
A15	Participar na elaboración de protocolos asistenciais de fisioterapia baseada na evidencia científica.
A17	Comprender a importancia de actualizar os coñecementos, habilidades, destrezas e actitudes que integran as competencias profesionais do fisioterapeuta.
A18	Adquirir habilidades de xestión clínica que inclúan o uso eficiente dos recursos sanitarios e desenvolver actividades de planificación, xestión e control nas unidades asistenciais onde se poña atención en fisioterapia e a súa relación con outros servizos sanitarios.
B1	Comunicación oral e escrita nas linguas cooficiais da Comunidade Autónoma.
B2	Capacidade de análise e síntese.
B3	Capacidade de organización e planificación.
B4	Capacidade de xestión da información
B5	Resolución de problemas
B6	Toma de decisións
B7	Coñecementos de informática relativos ao ámbito de estudo
B9	Compromiso ético
B10	Traballo en equipo
B11	Habilidades nas relacións interpersoais
B12	Razoamento crítico
B13	Recoñecemento da diversidade e a multiculturalidade.
B15	Aprendizaxe autónoma
B16	Motivación por a calidade.
B17	Adaptación a novas situacións
B18	Creatividade

B19	Iniciativa e espírito emprendedor
B20	Liderado
B23	Traballar con responsabilidade
B24	Manter unha actitude de aprendizaxe e mellora
B25	Manifestar respecto, valoración e sensibilidade ante o traballo dos demais
B30	Desenvolver a capacidade para organizar e dirixir

Competencias de materia		
Competencias de materia	Tipoloxía	Competencias
Adquirir formación científica básica en investigación.	saber	A15
Coñecer e comprender as teorías que sustentan a capacidade de resolución de problemas e o razoamento clínico.	saber	A5 A6 A7 A9
Incorporar a investigación científica e a práctica baseada na evidencia como cultura profesional.	saber facer	A4 A15
Analizar criticamente os métodos, protocolos e tratamentos da atención en Fisioterapia e velar porque estes se adecúen á evolución do saber científico.	saber facer	A4 A15
Afrontar o estrés, o que supón ter capacidade para controlarse a si mesmo e controlar o ámbito en situacións de tensión.	saber facer	A4
Traballar con responsabilidade	Saber estar / ser	A17 B23
Manter unha actitude de aprendizaxe e mellora	Saber estar / ser	A17 B24
Manifestar respecto, valoración e sensibilidade ante o traballo dos demais.	Saber estar / ser	A13 B25
Desenvolver a capacidade para organizar e dirixir.	Saber estar / ser	A18 B30
Comunicación oral e escrita nas linguas cooficiais da Comunidade Autónoma.	saber facer	B1
Capacidade de análise e síntese.	saber facer	B2
Capacidade de organización e planificación.	saber facer	B3
Capacidade de xestión da información.	saber	B4
Resolución de problemas.	Saber estar / ser	B5
Toma de decisións.	Saber estar / ser	B6
Coñecementos de informática relativos ao ámbito de estudo.	saber facer	B7
Compromiso ético.	Saber estar / ser	B9
Traballo en equipo.	Saber estar / ser	B10
Habilidades nas relacións interpersoais.	Saber estar / ser	B11
Razoamento crítico.	Saber estar / ser	B12
Recoñecemento da diversidade e a multiculturalidade.	Saber estar / ser	B13
Aprendizaxe autónoma.	saber facer	B15
Motivación por a calidade.	Saber estar / ser	B16
Adaptación a novas situacións.	Saber estar / ser	B17
Creatividade.	Saber estar / ser	B18
Iniciativa e espírito emprendedor.	Saber estar / ser	B19
Liderado.	Saber estar / ser	B20

Contidos		
Tema		
Tema 1: Método de investigación científica en Ciencias da saúde.	Principios xerais dunha investigación Deseños de investigación. Clasificación dos tipos de estudo: Estudos experimentais Estudos de cohortes Estudos de casos e controis Estudos descritivos Elaboración de cuestionarios	

Tema 2: Elaboración do marco de investigación	O marco teórico As fontes de documentación Búsquedas e recuperación de información científica Revisión bibliográfica: revisión sistemática e metaanálises.
Tema 3: Definición e alcance da investigación	Formulación de hipótesis Fases do deseño
Tema 4: Tratamento de datos	Técnicas exploratorias e descritivas
Tema 5: Técnicas inferenciais	Potencia de un estudo. Sesgos. Inferencia causal Contrastes de hipótesis Modelos experimentais
Tema 6: Elaboración do informe de investigación.	O informe de investigación científica

Planificación docente			
	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Actividades introdutorias	2	0	2
Prácticas autónomas a través de TIC	30	67	97
Traballos tutelados	1	24	25
Sesión maxistral	40	52	92
Probas de resposta curta	1	4	5
Traballos e proxectos	1	0	1
Cartafol/dossier	3	0	3

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxía docente	
	Descrición
Actividades introdutorias	Actividades encamiñadas a tomar contacto e reunir información sobre o alumnado, así como a presentar a materia
Prácticas autónomas a través de TIC	O profesor dirixe, orienta e resolve dúbidas. O alumno resolve exercicios prácticos. Aprendizaxe baseada en proxectos.
Traballos tutelados	O profesor titora, orienta, resolve dúbidas e valora. O alumno elabora un traballo en grupos pequenos. Aprendizaxe baseada en proxectos.
Sesión maxistral	O profesor explica os fundamentos teóricos. Resolve dúbidas. Avalía. O alumno toma notas, formula dúbidas e cuestións complementarias. Examínase. Aprendizaxe baseada en proxectos.

Atención personalizada	
	Descrición
Prácticas autónomas a través de TIC	A atención pode ser individual ou en grupos reducidos e ten lugar normalmente no gabinete do/a docente e mediante as TIC (Rede Social e Materia Virtual). Nestas actividades o/a docente ten como función orientar e guiar o proceso de aprendizaxe do alumnado. A atención da sesión maxistral realizarase normalmente no gabinete do docente e/ou con medios virtuais (Rede Social e Materia Virtual), de forma individual ou grupal. A atención das prácticas a través das TIC realizarase normalmente no gabinete do docente e/ou con medios virtuais (Rede Social e Materia Virtual), de forma individual ou grupal. A atención dos traballos tutelados en pequenos grupos farase de forma grupal na aula, nos períodos asignados. Proporcionarase a retroalimentación necesaria para a elaboración do traballo en pequeno grupo. A atención do caderno/informe ten por obxectivo titorar a elaboración do caderno de prácticas que servirá de avaliación para as prácticas a través das TIC.

Sesión maxistral	A atención pode ser individual ou en grupos reducidos e ten lugar normalmente no gabinete do/a docente e mediante as TIC (Rede Social e Materia Virtual). Nestas actividades o/a docente ten como función orientar e guiar o proceso de aprendizaxe do alumnado. A atención da sesión maxistral realizarase normalmente no gabinete do docente e/ou con medios virtuais (Rede Social e Materia Virtual), de forma individual ou grupal. A atención das prácticas a través das TIC realizarase normalmente no gabinete do docente e/ou con medios virtuais (Rede Social e Materia Virtual), de forma individual ou grupal. A atención dos traballos tutelados en pequenos grupos farase de forma grupal na aula, nos períodos asignados. Proporcionarase a retroalimentación necesaria para a elaboración do traballo en pequeno grupo. A atención do caderno/informe ten por obxectivo titorar a elaboración do caderno de prácticas que servirá de avaliación para as prácticas a través das TIC.
Traballos tutelados	A atención pode ser individual ou en grupos reducidos e ten lugar normalmente no gabinete do/a docente e mediante as TIC (Rede Social e Materia Virtual). Nestas actividades o/a docente ten como función orientar e guiar o proceso de aprendizaxe do alumnado. A atención da sesión maxistral realizarase normalmente no gabinete do docente e/ou con medios virtuais (Rede Social e Materia Virtual), de forma individual ou grupal. A atención das prácticas a través das TIC realizarase normalmente no gabinete do docente e/ou con medios virtuais (Rede Social e Materia Virtual), de forma individual ou grupal. A atención dos traballos tutelados en pequenos grupos farase de forma grupal na aula, nos períodos asignados. Proporcionarase a retroalimentación necesaria para a elaboración do traballo en pequeno grupo. A atención do caderno/informe ten por obxectivo titorar a elaboración do caderno de prácticas que servirá de avaliación para as prácticas a través das TIC.
Cartafol/dossier	A atención pode ser individual ou en grupos reducidos e ten lugar normalmente no gabinete do/a docente e mediante as TIC (Rede Social e Materia Virtual). Nestas actividades o/a docente ten como función orientar e guiar o proceso de aprendizaxe do alumnado. A atención da sesión maxistral realizarase normalmente no gabinete do docente e/ou con medios virtuais (Rede Social e Materia Virtual), de forma individual ou grupal. A atención das prácticas a través das TIC realizarase normalmente no gabinete do docente e/ou con medios virtuais (Rede Social e Materia Virtual), de forma individual ou grupal. A atención dos traballos tutelados en pequenos grupos farase de forma grupal na aula, nos períodos asignados. Proporcionarase a retroalimentación necesaria para a elaboración do traballo en pequeno grupo. A atención do caderno/informe ten por obxectivo titorar a elaboración do caderno de prácticas que servirá de avaliación para as prácticas a través das TIC.

Avaliación		
	Descrición	Cualificación
Prácticas autónomas a través de TIC	O alumno fará unha demostración práctica de estratexia de busca en diferentes bases de datos sobre un tema de ciencias da saúde asignado aleatoriamente.	15
Probas de resposta curta	Exame final: preguntas resposta curta correspondentes aos contidos teóricos traballados na sesión maxistral.	45
Traballos e proxectos	Defensa do traballo de aplicación práctica sobre Metodoloxía da investigación en ciencias da saúde aplicado a un caso concreto de revisión bibliográfica. Utilizarase un sistema de rúbricas para a avaliación por pares do traballo realizado en grupo.	10
Cartafol/dossier	Elaboración dun caderno/informe das prácticas realizadas a través das TIC. Utilizarase un sistema de rúbricas para a súa avaliación continuada por pares unha vez finalizada cada práctica.	30

Outros comentarios e segunda convocatoria

Para superar a materia deberá ser superada cada parte de forma independente. A nota final, unha vez superada cada parte con un mínimo de 5 sobre 10, será un promedio ponderado segundo as porcentaxes indicadas.

Avaliación Continuada. Optativamente ao exame final (preguntas resposta curta) o alumno terá a opción de ser avaliado mediante o seu traballo continuado dos contidos teóricos. E requisito que teña realizadas e superadas todas as actividades propostas nos diferentes temas nos prazos indicados para cada actividade. Estas actividades se avaliarán mediante cartafol.

Bibliografía. Fontes de información

Argimón Pallás, J.M. y Jiménez Villa, J. (1993), Métodos de Investigación, Ed. Dogma,

Dawson-Saunders, B. y Trapp, R.G. (1993), Bíoestadística Médica, Ed. Manual Moderno,

Castro Rey, H. (2010). , Recursos de Información para Fisioterapeutas, , <http://www.netvibes.com/referenciapo#Principal>

Hulley, S.B. y Cummings, S.R. (1993), de la Investigación Clínica, Ed. Dogma,

Novegil Souto, J. V. (2009), Metodología de la Investigación, , <http://sites.google.com/site/researchmethodsfsiot>

Novegil Souto, J.V. (2009), Metodoloxía da Investigación en Ciencias da Saúde, , <http://faitic.uvigo.es/>

Novegil Souto, J.V. (2010), , Metodoloxía da Investigación en Ciencias da Saúde, , ;

<http://redesocial.uvigo.es/pg/groups/8717/metodo>

William, J.V (2005), Statistics in Kinesiology, Ed. Human Kinetics,

Recomendacións

Materias que continúan o temario

Traballo de Fin de Grao/P05G170V01991

DATOS IDENTIFICATIVOS				
Prácticas externas: Estadías clínicas				
Materia	Prácticas externas: Estadías clínicas			
Código	P05G170V01801			
Titulación	Grao en Fisioterapia			
Descriptor	Creditos ECTS	Carácter	Curso	Cuadrimestre
	42	OB	4	An
Idioma				
Departamento				
Coordinador/a	Lantarón Caeiro, Eva María			
Profesorado	Aboal Quintás, Sebastián Jesús Álvarez Groba, María del Rocío Aroco Zaballos, María del Pilar Bernárdez Pérez, Antonia María Bilbao Ogando, Guillermo Bouzas López, María Esther Caamaño del Castillo, Óscar Díaz Fraga, Cristina Fátima Ferreiro Rodríguez, Susana Fortes Alvarez, Carmen Frieiro Novoa, Alfonso González Dopazo, Lois Gutiérrez Nieto, Manuel Lantarón Caeiro, Eva María Lorenzo Salgado, Amalia Moleiro Rodríguez, Flora Pazos Rosales, José Manuel Pereira Rodríguez, María Trinidad Rey Veiga, Sara Rovira García, Ana Souto Fernández, María Esperanza Suárez Vicente, María del Pilar			
Correo-e	lanfis@uvigo.es			
Web				
Descrición xeral				

Competencias de titulación	
Código	
A1	Coñecer e comprender a morfoloxía, a fisioloxía, a patoloxía e a conduta das persoas, tanto sas coma enfermas, no medio natural e social.
A2	Coñecer e comprender as ciencias, os modelos, as técnicas e os instrumentos sobre os que se fundamenta, articula e desenvolve a fisioterapia.
A3	Coñecer e comprender os métodos, procedementos e actuacións fisioterapéuticas, encamiñados tanto á terapéutica propiamente dita, a aplicar na clínica para a reeducación ou recuperación funcional, como á realización de actividades dirixidas á promoción e mantemento da saúde.
A4	Adquirir a experiencia clínica axeitada que proporcione habilidades intelectuais e destrezas técnicas e manuais; que facilite a incorporación de valores éticos e profesionais; e que desenvolva a capacidade de integración dos coñecementos adquiridos.
A5	Valorar o estado funcional do paciente, considerando os aspectos físicos, psicolóxicos e sociais.
A6	Valoración diagnóstica de coidados de fisioterapia segundo as normas e cos instrumentos de validación recoñecidos internacionalmente.
A7	Deseñar o plan de intervención de fisioterapia atendendo a criterios de adecuación, validez e eficiencia.
A8	Executar, dirixir e coordinar o plan de intervención de fisioterapia, utilizando as ferramentas terapéuticas propias e atendendo á individualidade do usuario.
A9	Avaliar a evolución dos resultados obtidos co tratamento en relación cos obxectivos marcados.
A10	Elaborar o informe de alta dos coidados de Fisioterapia unha vez cubertos os obxectivos propostos.
A11	Proporcionarlles unha atención de fisioterapia eficaz, outorgando unha asistencia integral aos pacientes.

A12	Intervir nos ámbitos de promoción, prevención, protección e recuperación da saúde.
A13	Saber traballar en equipos profesionais como unidade básica na que se estruturan de forma uni ou multidisciplinar e interdisciplinar os profesionais e demais persoal das organizacións asistenciais.
A14	Incorporar os principios éticos e legais da profesión na práctica profesional así como integrar os aspectos sociais e comunitarios na toma de decisións.
A15	Participar na elaboración de protocolos asistenciais de fisioterapia baseada na evidencia científica.
A16	Levar a cabo as intervencións fisioterapéuticas baseándose na atención integral da saúde que supón a cooperación multiprofesional, a integración dos procesos e a continuidade asistencial.
A17	Comprender a importancia de actualizar os coñecementos, habilidades, destrezas e actitudes que integran as competencias profesionais do fisioterapeuta.
A18	Adquirir habilidades de xestión clínica que inclúan o uso eficiente dos recursos sanitarios e desenvolver actividades de planificación, xestión e control nas unidades asistenciais onde se poña atención en fisioterapia e a súa relación con outros servizos sanitarios.
A19	Comunicarse de modo efectivo e claro, tanto de forma oral coma escrita, cos usuarios do sistema sanitario así como con outros profesionais.
B1	Comunicación oral e escrita nas linguas cooficiais da Comunidade Autónoma.
B2	Capacidade de análise e síntese.
B3	Capacidade de organización e planificación.
B4	Capacidade de xestión da información
B5	Resolución de problemas
B6	Toma de decisións
B7	Coñecementos de informática relativos ao ámbito de estudo
B8	Comunicación a persoal cualificado como a non cualificado
B9	Compromiso ético
B10	Traballo en equipo
B11	Habilidades nas relacións interpersoais
B12	Razoamento crítico
B13	Recoñecemento da diversidade e a multiculturalidade.
B14	Traballo nun equipo de carácter interdisciplinar
B15	Aprendizaxe autónoma
B16	Motivación por a calidade.
B17	Adaptación a novas situacións
B18	Creatividade
B19	Iniciativa e espírito emprendedor
B21	Coñecemento doutras culturas e costumes
B22	Sensibilidade cara a temas ambientais
B23	Traballar con responsabilidade
B24	Manter unha actitude de aprendizaxe e mellora
B25	Manifestar respecto, valoración e sensibilidade ante o traballo dos demais
B26	Colaborar e cooperar con outros profesionais
B27	Manifestar discreción
B28	Mostrar a súa orientación ao paciente/usuario
B29	Axustarse aos límites da súa competencia profesional
B30	Desenvolver a capacidade para organizar e dirixir

Competencias de materia

Competencias de materia	Tipoloxía	Competencias
13D Coñecer e comprender os factores que interveñen no traballo en equipo e en situacións de liderado.	saber	A13 A18 A19
18D Coñecer e comprender os procedementos fisioterapéuticos xenerais e os derivados doutros axentes físicos.	saber	A3

19D Coñecer e comprender os procedementos fisioterapéuticos baseados en métodos e técnicas específicos de actuacións fisioterapéuticas a aplicar nas diferentes patoloxías de todos os aparatos e sistemas, e en todas as especialidades de medicina e cirurxía, así como na promoción e conservación da saúde, e na prevención da enfermidade. Tales métodos están referidos, entre outros: aos procesos neurolóxicos; do aparato locomotor (terapias manuais, terapias manipulativas articulares, osteopatía e quiropraxia); do aparato respiratorio; do sistema cardiocirculatorio; ás alteracións da estática e a dinámica; aos métodos específicos ortopédicos e ás técnicas terapéuticas reflexas, alternativas ou complementarias afíns ao campo de competencia da Fisioterapia.	saber	A3
20D Adquisición de vocabulario propio no campo da Fisioterapia.	saber	A19
23D Coñecer e comprender os procesos de administración e xestión sanitaria, especialmente dos servizos de Fisioterapia, no contexto diverso e cambiante no que esta se desenvolve.	saber	A18
24D Coñecer e comprender as implicacións das disposicións organizativas e dos modelos traballo.	saber	A18
25D Coñecer e comprender os criterios e indicadores que garantan a calidade na prestación do servizo de Fisioterapia, mediante o uso de guías de boa práctica clínica e de estándares profesionais.	saber	A15 A18
1P Elaborar e cumprir de forma sistemática a historia clínica de Fisioterapia completa, onde se rexistren de forma axeitada e eficaz todos os pasos seguidos dende a recepción do paciente/usuario ata o informe de alta de Fisioterapia.	saber facer	A4 A6
2P Valorar o estado funcional do paciente/usuario, considerando os aspectos físicos, psicolóxicos e sociais.	saber facer	A4 A5
3P Determinar o diagnóstico de Fisioterapia de acordo coas normas recoñecidas internacionalmente e cos instrumentos de validación internacionais. Esta competencia inclúe xerarquizar as necesidades do paciente/usuario para atender con prioridade aquelas que máis comprometan o proceso de recuperación.	saber facer	A4 A6
4P Diseñar o Plan de intervención de Fisioterapia. Elaborar un plan específico de intervención de Fisioterapia empregando habilidades de resolución de problemas e razoamento clínico: en consonancia cos recursos dispoñibles, formulando os obxectivos de intervención co usuario e, se é o caso, coas persoas significativas do seu ámbito, recollendo as súas expectativas respecto á atención, seleccionando os protocolos ou procedementos máis adecuados á atención planificada, atendendo a criterios de adecuación, validez e eficiencia.	saber facer	A4 A7
5P Executar, dirixir e coordinar, o Plan de intervención de Fisioterapia, atendendo ao principio da individualidade do usuario e utilizando as ferramentas terapéuticas propias da Fisioterapia, é dicir, o conxunto de métodos, procedementos, actuacións e técnicas que mediante a aplicación dos medios físicos: curan, recuperan, habilitan, rehabilitan, adaptan e readaptan ás persoas con deficiencias, limitacións funcionais e minusvalías; preveñen as enfermidades e promoven a saúde ás persoas que queren manter un nivel óptimo de saúde.	saber facer	A4 A8
6P Avaliar a evolución dos resultados obtidos co tratamento de Fisioterapia en relación aos obxectivos marcados e aos criterios de resultados establecidos. Para iso será necesario: definir e establecer os criterios de resultados, realizar a valoración da evolución do paciente/usuario, rediseñar os obxectivos segundo a valoración, se é preciso e adecuar o plan de intervención ou tratamento aos novos obxectivos.	saber facer	A4 A9
7P Elaborar o informe á alta de Fisioterapia. Cando considere que se cubriron os obxectivos propostos, ben por curación do proceso ou ben porque se esgotasen as posibilidades de recuperación coas medidas terapéuticas ao alcance, propoñerase a alta de Fisioterapia e elaborárase o informe pertinente.	saber facer	A4 A10
8P Proporcionar unha atención de Fisioterapia de forma eficaz, outorgando unha asistencia integral aos pacientes/usuarios, para o cal será necesario: Interpretar as prescricións facultativas, preparar o ámbito en que se levará a termo a atención de Fisioterapia para que sexa confortable, manter informado o paciente do tratamento que se lle aplica, explicándolle as probas e manobras que se lle practican, a preparación que requiren, e exhortalo a que colabore en todo momento, rexistrar diariamente a aplicación da atención en Fisioterapia, a evolución e os incidentes desta, identificar signos e síntomas de alteración das funcións biolóxicas relacionados coa atención de Fisioterapia, controlar e interpretar os signos vitais durante a execución do tratamento diario, orientar as actividades e modo de actuación en relación cos pacientes/usuarios, do persoal non sanitario e subalterno e avaliar a propia atención proporcionada aos pacientes/usuarios.	saber facer	A4 A11 A16

9P Intervir nos ámbitos de promoción da saúde e prevención da enfermidade.	saber facer	A4 A11 A12 A16
10P Relacionarse de forma efectiva con todo o equipo pluridisciplinar. Iso inclúe: establecer os obxectivos de Fisioterapia no seo do equipo, recoller, escoitar e valorar as reflexións do resto do equipo pluridisciplinar cara ás súas actuacións, aceptar e respectar a diversidade de criterios do resto dos membros do equipo, recoñecer as competencias, habilidades e coñecementos do resto dos profesionais sanitarios, participar e integrarse nos traballos do equipo nas súas vertentes científicas e profesionais, así como de relación cos familiares, grupos de interese e institucións, facer da comunicación e o respecto aos profesionais as ferramentas de superación dos conflitos interprofesionais e de competencias.	saber facer	A4 A13
11P Incorporar á cultura profesional os principios éticos e legais da profesión.	saber facer	A4 A14
12P Incorporar a investigación científica e a práctica baseada na evidencia como cultura profesional.	saber facer	A4 A15
13P Manter actualizados os fundamentos dos coñecementos, habilidades e actitudes das competencias profesionais, mediante un proceso de formación permanente (ao longo de toda a vida).	saber facer	A4 A15
14P Desenvolver actividades de planificación xestión e control dos servizos de Fisioterapia.	saber facer	A4 A18
15P Aplicar os mecanismos de garantía de calidade na práctica da Fisioterapia, axustándose aos criterios, indicadores e estándares de calidade recoñecidos e validados para a boa práctica profesional.	saber facer	A4 A15 A18
16P Afrontar o estrés, o que supón ter capacidade para controlarse a si mesmo e controlar o ámbito en situacións de tensión.	saber facer	A4
17P Asumir riscos e vivir en ámbitos de incerteza, é dicir, ter a capacidade para desempeñar unha responsabilidade sen coñecer ao 100% o resultado final.	saber facer	A4
18P Motivar a outros. O que supón ter a capacidade de xerar nos demais o desexo de participar activamente e con ilusión en calquera proxecto ou tarefa.	saber facer Saber estar / ser	A4 A13 A18
19P Aplicar os principios ergonómicos ou de hixiene postural no desenvolvemento da súa actividade.	saber facer	A2 A4
24P Capacidade de identificar elementos estruturais e alteracións da normalidade nos diferentes métodos de análise e diagnóstico a través da imaxe.	saber facer	A1 A4
1A Traballar con responsabilidade.	Saber estar / ser	A17 B23
2A Manter unha actitude de aprendizaxe e mellora.	Saber estar / ser	A17 B24
3A Manifestar respecto, valoración e sensibilidade ante o traballo dos demais.	Saber estar / ser	A13 B25
4A Colaborar e cooperar con outros profesionais.	Saber estar / ser	A13 B26
5A Manifestar discreción.	Saber estar / ser	A14 B27
6A Mostrar a súa orientación ao paciente/usuario.	Saber estar / ser	A14 A19 B28
7A Axustarse aos límites da súa competencia profesional.	Saber estar / ser	A14 B29
8A Desenvolver a capacidade para organizar e dirixir.	Saber estar / ser	A18 B30
1TI Comunicación oral e escrita nas linguas cooficiais da Comunidade Autónoma.	saber facer	B1
2TI Capacidade de análise e síntese.	saber facer	B2
3TI Capacidade de organización e planificación.	saber facer	B3
4TI Capacidade de xestión da información.	saber facer	B4
5TI Resolución de problemas.	saber facer	B5
6TI Toma de decisións.	saber facer	B6
7TI Coñecementos de informática relativos ao ámbito de estudo.	saber facer	B7
8TI Comunicación con persoal cualificado como non cualificado.	saber facer	B8
1TP Compromiso ético.	Saber estar / ser	B9

2TP Traballo en equipo.	saber facer	B10
3TP Habilidades nas relacións interpersonais.	saber facer	B11
4TP Razoamento crítico.	saber facer	B12
5TP Recoñecemento da diversidade e a multiculturalidade.	Saber estar / ser	B13
6TP Traballo nun equipo de carácter interdisciplinar.	saber facer	B14
1TS Aprendizaxe autónoma.	saber facer	B15
2TS Motivación por a calidade.	Saber estar / ser	B16
3TS Adaptación a novas situacións.	saber facer	B17
4TS Creatividade.	saber facer	B18
5TS Iniciativa e espírito emprendedor.	Saber estar / ser	B19
7TS Coñecemento doutras culturas e costumes.	saber	B21
8TS Sensibilidade cara temas ambientais.	Saber estar / ser	B22

Contidos

Tema

Fisioterapia neurolóxica adultos

Fisioterapia neurolóxica infantil

Fisioterapia osteoarticular

Fisioterapia noutras especialidades

Planificación docente

	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Seminarios	18	57	75
Estudo de casos/análises de situacións	54	96	150
Prácticas clínicas	596	190	786
Cartafol/dossier	24	15	39
Probas prácticas, de execución de tarefas reais e/ou simuladas.	3	3	6

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxía docente

	Descrición
Seminarios	Actividades enfocadas ao traballo sobre un tema específico, que permiten afondar ou complementar os contidos da materia.
Estudo de casos/análises de situacións	Análise dun caso clínico, coa finalidade de coñecelo, interpretalo, resolvelo, xerar hipóteses, contrastar datos, reflexionar, completar coñecementos, diagnosticalo e marcar obxectivos e o plan de tratamento.
Prácticas clínicas	O estudante desenvolve actividades nun contexto clínico relacionado co exercicio profesional do fisioterapeuta.

Atención personalizada

	Descrición
Prácticas clínicas	O alumno deberá darse de alta na plataforma Tema para o correcto seguimento da materia.
	TITORÍAS As titorías levaranse a cabo no lugar de traballo do profesor. Tamén se poden realizar por correo electrónico á dirección de cada profesor indicando en asunto: TITORÍAS ORGANIZACIÓN SOCIAL DO TRABALLO: Mediano grupo: seminarios e sesións clínicas. Pequeno grupo: prácticas clínicas. Individual: exame.

Seminarios	O alumno deberá darse de alta na plataforma Tema para o correcto seguimento da materia.
	TITORÍAS As titorías levaranse a cabo no lugar de traballo do profesor. Tamén se poden realizar por correo electrónico á dirección de cada profesor indicando en asunto: TITORÍAS
	ORGANIZACIÓN SOCIAL DO TRABALLO: Mediano grupo: seminarios e sesións clínicas. Pequeno grupo: prácticas clínicas. Individual: exame.

Estudo de casos/análises de situacións	O alumno deberá darse de alta na plataforma Tema para o correcto seguimento da materia.
	TITORÍAS As titorías levaranse a cabo no lugar de traballo do profesor. Tamén se poden realizar por correo electrónico á dirección de cada profesor indicando en asunto: TITORÍAS
	ORGANIZACIÓN SOCIAL DO TRABALLO: Mediano grupo: seminarios e sesións clínicas. Pequeno grupo: prácticas clínicas. Individual: exame.

Avaliación		
	Descrición	Cualificación
Prácticas clínicas	Realizarase unha observación sistemática do alumno para recoller datos sobre a 49 participación deste, baseándose en condutas e en criterios operativos.	
Seminarios	Realizarase unha observación sistemática do alumno para recoller datos sobre a 5 participación deste.	
Estudo de casos/análises de situacións	Valorarase a análise realizada sobre a base do diagnóstico, obxectivos e o plan de tratamento, así como a exposición e defensa do mesmo.	20
Cartafol/dossier	O estudante recolle información sobre as experiencias, proxectos, tarefas e traballos realizados durante o proceso de formación das estancias clínicas.	5
Probas prácticas, de execución de tarefas reais e/ou simuladas.	O alumno realizará a valoración, sobre a base desta marcará os obxectivos, o plan de tratamento, e executará o tratamento.	21

Outros comentarios e segunda convocatoria

CRITERIOS PARA SUPERAR A MATERIA: Para superar a materia o alumno debe realizar as prácticas clínicas, seminarios, sesións clínicas e o caderno.

Realizarase control de asistencia mediante firma nas prácticas clínicas.

Nos seminarios e sesións clínicas pasarase lista.

O alumno que suspenda dúas ou máis probas prácticas terá opción de recuperalas na segunda convocatoria do mesmo ano académico conservando as notas das outras partes da materia.

DEBERÁ CURSAR DE NOVO A MATERIA:

- Se ten máis dun 15% de faltas nos rotatorios debidamente xustificadas.
- Se ten 3 faltas nos rotatorios sen xustificar.
- Se ten máis dun 15% de faltas nos seminarios e sesións clínicas.
- Se ten dúas ou máis observacións sistemáticas non superadas.
- Se ten o caderno de dous ou máis rotatorios sen entregar.

Bibliografía. Fontes de información

Meadows, JT., Diagnostico diferencial en Fisioterapia, Madrid: Interamericana. Mc Graw-Hill; 2000,
Porter S., Tidy. Fisioterapia., 14 Ed. Barcelona: Elsevier;2009,
, Enciclopedia Medicoquirúrgica. Fisioterapia, Elsevier France; 2003,

Recomendacións

Materias que se recomenda ter cursado previamente

Afeccións medicocirúrxicas/P05G170V01201
Anatomía humana: Anatomía humana/P05G170V01101
Bioquímica-Física: Bioquímica e biofísica/P05G170V01102
Fisioloxía: Fisioloxía humana/P05G170V01103
Fisioloxía: Movemento funcional en fisioterapia/P05G170V01202
Fundamentos de fisioterapia/P05G170V01104
Psicoloxía: Aplicacións en ciencias da saúde/P05G170V01203
Valoración en fisioterapia/P05G170V01204
Afeccións médicas/P05G170V01302
Afeccións cirúrxicas/P05G170V01301
Cinesiterapia/P05G170V01303
Electroterapia e ultrasonoterapia/P05G170V01401
Fisioterapia manipulativa articular/P05G170V01402
Saúde pública e fisioterapia comunitaria/P05G170V01404
Fisioterapia neurolóxica e especial/P05G170V01501
Fisioterapia respiratoria e masoterapia especial/P05G170V01502

Outros comentarios

Para poder matricularse de Estancias clínicas, o alumno ten que ter cursado previamente as materias de Fisioterapia en especialidades clínicas I e Fisioterapia en especialidades clínicas II.
Entendese por cursar a materia ter consumida unha convocatoria

DATOS IDENTIFICATIVOS				
Estadías clínicas				
Materia	Estadías clínicas			
Código	P05G170V01802			
Titulación	Grao en Fisioterapia			
Descriptor	Creditos ECTS	Carácter	Curso	Cuadrimestre
	12	OB	4	An
Idioma				
Departamento				
Coordinador/a				
Profesorado				
Correo-e				
Web				
Descrición xeral				
Competencias de titulación				
Código				
Competencias de materia				
Competencias de materia		Tipoloxía	Competencias	
Contidos				
Tema				
Planificación docente				
	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais	
*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.				
Metodoloxía docente				
	Descrición			
Atención personalizada				
	Descrición			
Avaliación				
	Descrición		Cualificación	
Outros comentarios e segunda convocatoria				
Bibliografía. Fontes de información				
Recomendacións				

DATOS IDENTIFICATIVOS				
Estadías clínicas				
Materia	Estadías clínicas			
Código	P05G170V01803			
Titulación	Grao en Fisioterapia			
Descriptor	Creditos ECTS	Carácter	Curso	Cuadrimestre
	9	OB	4	An
Idioma				
Departamento				
Coordinador/a				
Profesorado				
Correo-e				
Web				
Descrición xeral				
Competencias de titulación				
Código				
Competencias de materia				
Competencias de materia		Tipoloxía	Competencias	
Contidos				
Tema				
Planificación docente				
	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais	
*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.				
Metodoloxía docente				
	Descrición			
Atención personalizada				
	Descrición			
Avaliación				
	Descrición		Cualificación	
Outros comentarios e segunda convocatoria				
Bibliografía. Fontes de información				
Recomendacións				

DATOS IDENTIFICATIVOS				
Estadías clínicas				
Materia	Estadías clínicas			
Código	P05G170V01804			
Titulación	Grao en Fisioterapia			
Descriptor	Creditos ECTS	Carácter	Curso	Cuadrimestre
	21	OB	4	An
Idioma				
Departamento				
Coordinador/a				
Profesorado				
Correo-e				
Web				
Descrición xeral				
Competencias de titulación				
Código				
Competencias de materia				
Competencias de materia		Tipoloxía	Competencias	
Contidos				
Tema				
Planificación docente				
	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais	
*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.				
Metodoloxía docente				
	Descrición			
Atención personalizada				
	Descrición			
Avaliación				
	Descrición		Cualificación	
Outros comentarios e segunda convocatoria				
Bibliografía. Fontes de información				
Recomendacións				

DATOS IDENTIFICATIVOS				
Estadías clínicas				
Materia	Estadías clínicas			
Código	P05G170V01805			
Titulación	Grao en Fisioterapia			
Descriptor	Creditos ECTS	Carácter	Curso	Cuadrimestre
	30	OB	4	An
Idioma				
Departamento				
Coordinador/a				
Profesorado				
Correo-e				
Web				
Descrición xeral				
Competencias de titulación				
Código				
Competencias de materia				
Competencias de materia		Tipoloxía	Competencias	
Contidos				
Tema				
Planificación docente				
	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais	
*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.				
Metodoloxía docente				
	Descrición			
Atención personalizada				
	Descrición			
Avaliación				
	Descrición		Cualificación	
Outros comentarios e segunda convocatoria				
Bibliografía. Fontes de información				
Recomendacións				

DATOS IDENTIFICATIVOS				
Estadías clínicas				
Materia	Estadías clínicas			
Código	P05G170V01806			
Titulación	Grao en Fisioterapia			
Descriptor	Creditos ECTS	Carácter	Curso	Cuadrimestre
	33	OB	4	An
Idioma				
Departamento				
Coordinador/a				
Profesorado				
Correo-e				
Web				
Descrición xeral				
Competencias de titulación				
Código				
Competencias de materia				
Competencias de materia		Tipoloxía	Competencias	
Contidos				
Tema				
Planificación docente				
	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais	
*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.				
Metodoloxía docente				
	Descrición			
Atención personalizada				
	Descrición			
Avaliación				
	Descrición		Cualificación	
Outros comentarios e segunda convocatoria				
Bibliografía. Fontes de información				
Recomendacións				

DATOS IDENTIFICATIVOS				
Fisioloxía do exercicio e do esforzo				
Materia	Fisioloxía do exercicio e do esforzo			
Código	P05G170V01901			
Titulación	Grao en Fisioterapia			
Descritores	Creditos ECTS	Carácter	Curso	Cuadrimestre
	6	OP	3	1c
Idioma	Galego			
Departamento	Didácticas especiais			
Coordinador/a	García Soidan, José Luís			
Profesorado	García Remeseiro, Tania García Soidan, José Luís			
Correo-e	jlsoidan@uvigo.es			
Web	http://www.webs.uvigo.es/jlsoidan			
Descrición xeral	Fisioloxía adaptada á actividade física e ao deporte. A alimentación do deportista. Deseño de probas de esforzo. Aprendizaxe das medidas urxentes de primeiros auxilios, RCP e Heimlich, aplicables ao deporte.			

Competencias de titulación	
Código	
A1	Coñecer e comprender a morfoloxía, a fisioloxía, a patoloxía e a conduta das persoas, tanto sas coma enfermas, no medio natural e social.
A2	Coñecer e comprender as ciencias, os modelos, as técnicas e os instrumentos sobre os que se fundamenta, articula e desenvolve a fisioterapia.
A4	Adquirir a experiencia clínica axeitada que proporcione habilidades intelectuais e destrezas técnicas e manuais; que facilite a incorporación de valores éticos e profesionais; e que desenvolva a capacidade de integración dos coñecementos adquiridos.
A15	Participar na elaboración de protocolos asistenciais de fisioterapia baseada na evidencia científica.
A17	Comprender a importancia de actualizar os coñecementos, habilidades, destrezas e actitudes que integran as competencias profesionais do fisioterapeuta.
A18	Adquirir habilidades de xestión clínica que inclúan o uso eficiente dos recursos sanitarios e desenvolver actividades de planificación, xestión e control nas unidades asistenciais onde se poña atención en fisioterapia e a súa relación con outros servizos sanitarios.
A19	Comunicarse de modo efectivo e claro, tanto de forma oral coma escrita, cos usuarios do sistema sanitario así como con outros profesionais.
B1	Comunicación oral e escrita nas linguas cooficiais da Comunidade Autónoma.
B2	Capacidade de análise e síntese.
B3	Capacidade de organización e planificación.
B4	Capacidade de xestión da información
B5	Resolución de problemas
B6	Toma de decisións
B7	Coñecementos de informática relativos ao ámbito de estudo
B9	Compromiso ético
B10	Traballo en equipo
B11	Habilidades nas relacións interpersoais
B12	Razoamento crítico
B13	Recoñecemento da diversidade e a multiculturalidade.
B15	Aprendizaxe autónoma
B16	Motivación por a calidade.
B17	Adaptación a novas situacións
B18	Creatividade
B19	Iniciativa e espírito emprendedor
B20	Liderado
B23	Traballar con responsabilidade
B24	Manter unha actitude de aprendizaxe e mellora

Competencias de materia		
Competencias de materia	Tipoloxía	Competencias
1D Coñecer e comprender a anatomía e fisioloxía humanas, destacando as relacións dinámicas entre a estrutura e a función, especialmente do aparato locomotor e os sistemas nervioso e cardiorrespiratorio.	saber	A1
4D Coñecemento e comprensión da estrutura e función do corpo humano a nivel molecular, celular, de órganos e sistemas, dos mecanismos de regulación e control das diferentes funcións.	saber	A1
8D Coñecer e comprender os principios e aplicacións dos procedementos de medida baseados na biomecánica e na electrofisioloxía.	saber	A2
20D Adquisición de vocabulario no campo da Fisioterapia.	saber	A19
21D Adquirir formación científica básica en investigación.	saber	A15
12P Incorporar a investigación científica e a práctica baseada na evidencia como cultura profesional.	saber facer	A4 A15
16P Afrontar o estrés, o que supón ter capacidade para controlarse a si mesmo e controlar o ámbito en situacións de tensión.	saber facer	A4
20P Habilidade para o manexo de instrumentos de laboratorio e de aparatos básicos para o estudo experimental.	saber facer	A1
21P Interpretar os resultados dun experimento básico en ciencias biolóxicas e físicas.	saber facer	A1
1A Traballar con responsabilidade.	Saber estar / ser	A17 B23
2A Manter unha actitude de aprendizaxe e mellora.	Saber estar / ser	A17 B24
8A Desenvolver a capacidade para organizar e dirixir.	Saber estar / ser	A18 B30
1TI Comunicación oral e escrita nas linguas cooficiais da Comunidade Autónoma.	saber facer	B1
2TI Capacidade de análise e síntese.	saber facer	B2
3TI Capacidade de organización e planificación.	saber facer	B3
4TI Capacidade de xestión da información.	saber facer	B4
5TI Resolución de problemas.	saber facer	B5
6TI Toma de decisións.	saber facer	B6
7TI Coñecementos de informática relativos ao ámbito de estudo.	saber facer	B7
1TP Compromiso ético.	Saber estar / ser	B9
2TP Traballo en equipo.	saber facer Saber estar / ser	B10
3TP Habilidades nas relacións interpersoais.	saber facer	B11
4TP Razoamento crítico.	saber facer	B12
5TP Recoñecemento da diversidade e a multiculturalidade.	Saber estar / ser	B13
1TS Aprendizaxe autónoma.	saber facer	B15
2TS Motivación por a calidade.	Saber estar / ser	B16
3TS Adaptación a novas situacións.	saber facer	B17
4TS Creatividade.	saber facer	B18
5TS Iniciativa e espírito emprendedor.	Saber estar / ser	B19
6TS Liderado.	saber facer Saber estar / ser	B20

Contidos

Tema		
Tema 1. Introducción á fisioloxía do exercicio e do esforzo.	Conceptos clave da fisioloxía do exercicio. Sistemas enerxéticos, umbrais aeróbico e anaeróbico.	
Tema 2. A nutrición deportiva.	Nutrientes enerxéticos. Outros nutrientes. Hidratación Dietas.	
Tema 3. Adaptacións orgánicas fisiolóxicas ao esforzo físico.	Respostas dos distintos órganos e sistemas o exercicio.	

Tema 4. Probas de esforzo.	Adaptación do organismo a esforzos crecentes. Distintos tipos de probas de esforzos, para cada deporte.
Tema 5. Medidas de intervención urxente anteaccidentes realizando probas de esforzo. Primeiros auxilios.	Primeiros auxilios inmediatos. Soporte Vital Básico. Cadea de Supervivencia.

Planificación docente			
	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Traballos tutelados	1	1	2
Sesión maxistral	20	56	76
Prácticas de laboratorio	12	14	26
Probas de tipo test	2	40	42
Informes/memorias de prácticas	2	2	4

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxía docente	
	Descrición
Traballos tutelados	O estudante, de xeito individual ou en grupo, elabora un documento sobre a temática da materia ou prepara seminarios, investigacións, memorias, ensaios, resumos de lecturas, conferencias etc. Xeralmente trátase dunha actividade autónoma de/dos estudante/s que inclúe a busca e recollida de información, lectura e manexo de bibliografía, redacción...
Sesión maxistral	Exposición por parte do profesor dos contidos sobre a materia obxecto de estudo, bases teóricas e/ou directoras dun traballo, exercicio ou proxecto a desenvolver polo estudante.
Prácticas de laboratorio	Actividades de aplicación dos coñecementos a situacións concretas e de adquisición de habilidades básicas e procedementais relacionadas coa materia obxecto de estudo. Desenvólvense en espazos especiais con equipamento especializado (laboratorios, aulas informáticas etc).

Atención personalizada	
	Descrición
Traballos tutelados	Actividade académica desenvolta polo profesorado, individual ou en pequeno grupo, que ten como finalidade atender as necesidades e consultas do alumnado relacionadas con estudo e/ou temas vinculados coa materia, proporcionándolle orientación, apoio e motivación no proceso de aprendizaxe. Esta actividade pode desenvolverse de forma presencial (directamente na aula e nos momentos que o profesor ten asignados a titorías de despacho) ou de forma non presencial (a través do correo electrónico ou do campus virtual).

Avaliación		
	Descrición	Cualificación
Traballos tutelados	Selección e desenvolvemento en grupos de 4 alumnos, dun tema asignado polo profesor a cada grupo de alumnos.	10
Probas de tipo test	Exame tipo test de 40 preguntas.	50
Informes/memorias de prácticas	Recollida diaria individualizada e grupal dos datos obtidos no laboratorio, en cada práctica realizada no laboratorio.	40

Outros comentarios e segunda convocatoria

Bibliografía. Fontes de información
López Chicharro J., FISIOLoxÍA DEL ENTRENAMIENTO AERÓBICO, 2013,
Calderón Montero F., Fisiología Humana aplicada a la actividad física., 2012,
Powers S., Exercise Physiology: Theory and Application to Fitness and Performance., 2012,
Kraemer W., Exercise Physiology, 2011,
Vivian H. Heyward, EVALUACIÓN DE LA APTITUD FÍSICA Y PRESCRIPCIÓN DEL EJERCICIO, 2008,
Mora Rodríguez Ricardo, Fisiología del deporte y el ejercicio : prácticas de campo y laboratorio ., 2010,
D. Bernadot, Nutrición deportiva avanzada., 1ª. 2007,
N. Clark, La guía de nutrición deportiva., 1ª. 2006.,
J. Wilmore y D. Costill, Fisiología del esfuerzo y del deporte., 5ª. 2004.,
Mac. Ardle y F. Katz, Fundamentos de Fisiología del ejercicio., 2ª. 2004.,
Guillén del Castillo, M. y Linares Girela D, Bases biológicas y fisiológicas del movimiento., 1ª. 2002.,
R. Barbany, Fisiología del ejercicio físico y del entrenamiento., 1ª. 2002.,

BIBLIOGRAFIA BASICA:

- 1.-López Chicharro J. Fisiología del Entrenamiento Aeróbico Ed. Médica Paramericana, Madrid, 2013.
- 2.- Calderon Montero M. Fisiología Humana aplicada a la actividad física. Ed. Médica Paramericana, Madrid, 2012.
- 3.- Lopez Chicharro J, Hernández Vaquero M. Fisiología del Ejercicio. Ed. Panamericana, 3ª edición, Madrid 2006.
- 4.- Wilmore JH, Costill DL. Fisiología del Esfuerzo y del Deporte. Ed. Paidotribo, 5ª Edición, Barcelona, 2004.
- 5.- Astrand PO, Rodahl K. Fisiología del trabajo físico. Ed. Panamericana, 3ª Edición. Buenos Aires, 1992.

BIBLIOGRAFIA COMPLEMENTARIA:

- 1.- Mora Rodríguez, Ricardo. Fisiología del deporte y el ejercicio: prácticas de campo y laboratorio. Ed. Médica Panamericana, Madrid, 2009.
- 2.- Villa JG., Córdova A., González J. Nutrición del Deportista. Ed. Gymnos. Madrid, 2000.
- 3.- Legido Arce JC., Segovia Martínez JC., L-Silvarrey Varela FJ. Manual de Valoración Funcional. Ediciones Eurobook. Madrid, 1996.
- 4.- George JD., Garth Fisher a., Vehrs PR. Test y Pruebas Físicas. Ed. Paidotribo. Barcelona 1996.
- 5.- López-Chicharro J, Legido JC. Umbral Anaeróbico. Ed. Interamericana, Madrid, 2004.
- 6.- López-Chicharro J. Transición Aeróbica-Anaeróbica. Ed. Master Line & Prodigio SL, Madrid, 2004.
- 7.- Terreros JL, Navas F. Valoración Funcional, Aplicaciones al entrenamiento deportivo. Ed. Gymnos. Madrid, 2003.
- 8.- Córdova Martínez A. La Fatiga muscular en el rendimiento deportivo. Ed. Síntesis, Madrid, 1997.
- 9.- Barbany JR. Fisiología del Ejercicio Físico y del Entrenamiento. Ed. Paidotribo, Barcelona, 2002.
- 10.- Fernández-García B., Terrados, N. La fatiga del deportista. Ed. Gymnos. Madrid, 2004.
- 11.- López-Chicharro J, López-Mojares LM. Fisiología Clínica del Ejercicio. Ed. Paramericana. Madris, 2008.
- 12.- Córdova A, Álvarez de Mon M. Inmunidad en el Deporte. Ed. Gymnos, Madrid, 2001.
- 13.- Bernadot D. Nutición deportiva avanzada. Ed. Tutor: Madrid. 2007.
- 14.- Clark N. La guía de la nutrición deportiva. Ed. Paidotribo: Badalona. 2006.
- 15.- Burke L. Nutrición en el Deporte. Ed. Panamericana: Madrid. 2010.
- 16.-Cabañas MD, Esparza F. (Coords.) Compendio de Cineantropometría. CTO D.L.: Madrid. 2009.

Recomendacións

Materias que se recomienda ter cursado previamente

Anatomía humana: Anatomía humana/P05G170V01101

Fisioloxía: Fisioloxía humana/P05G170V01103

DATOS IDENTIFICATIVOS				
Fisioterapia ergonómica				
Materia	Fisioterapia ergonómica			
Código	P05G170V01902			
Titulación	Grao en Fisioterapia			
Descriptor	Creditos ECTS	Carácter	Curso	Cuadrimestre
	6	OP	3	1c
Idioma				
Departamento	Biología funcional e ciencias da saúde			
Coordinador/a	Nóvoa Castro, Borja			
Profesorado	Nóvoa Castro, Borja			
Correo-e	borja@uvigo.es			
Web				
Descrición xeral				

Competencias de titulación	
Código	
A2	Coñecer e comprender as ciencias, os modelos, as técnicas e os instrumentos sobre os que se fundamenta, articula e desenvolve a fisioterapia.
A4	Adquirir a experiencia clínica axeitada que proporcione habilidades intelectuais e destrezas técnicas e manuais; que facilite a incorporación de valores éticos e profesionais; e que desenvolva a capacidade de integración dos coñecementos adquiridos.
A5	Valorar o estado funcional do paciente, considerando os aspectos físicos, psicolóxicos e sociais.
A6	Valoración diagnóstica de coidados de fisioterapia segundo as normas e cos instrumentos de validación recoñecidos internacionalmente.
A7	Deseñar o plan de intervención de fisioterapia atendendo a criterios de adecuación, validez e eficiencia.
A8	Executar, dirixir e coordinar o plan de intervención de fisioterapia, utilizando as ferramentas terapéuticas propias e atendendo á individualidade do usuario.
A9	Avaliar a evolución dos resultados obtidos co tratamento en relación cos obxectivos marcados.
A11	Proporcionarlles unha atención de fisioterapia eficaz, outorgando unha asistencia integral aos pacientes.
A12	Intervir nos ámbitos de promoción, prevención, protección e recuperación da saúde.
A13	Saber traballar en equipos profesionais como unidade básica na que se estruturan de forma uni ou multidisciplinar e interdisciplinar os profesionais e demais persoal das organizacións asistenciais.
A14	Incorporar os principios éticos e legais da profesión na práctica profesional así como integrar os aspectos sociais e comunitarios na toma de decisións.
A15	Participar na elaboración de protocolos asistenciais de fisioterapia baseada na evidencia científica.
A16	Levar a cabo as intervencións fisioterapéuticas baseándose na atención integral da saúde que supón a cooperación multiprofesional, a integración dos procesos e a continuidade asistencial.
A17	Comprender a importancia de actualizar os coñecementos, habilidades, destrezas e actitudes que integran as competencias profesionais do fisioterapeuta.
A18	Adquirir habilidades de xestión clínica que inclúan o uso eficiente dos recursos sanitarios e desenvolver actividades de planificación, xestión e control nas unidades asistenciais onde se poña atención en fisioterapia e a súa relación con outros servizos sanitarios.
A19	Comunicarse de modo efectivo e claro, tanto de forma oral coma escrita, cos usuarios do sistema sanitario así como con outros profesionais.
B1	Comunicación oral e escrita nas linguas cooficiais da Comunidade Autónoma.
B2	Capacidade de análise e síntese.
B3	Capacidade de organización e planificación.
B4	Capacidade de xestión da información
B5	Resolución de problemas
B6	Toma de decisións
B7	Coñecementos de informática relativos ao ámbito de estudo
B9	Compromiso ético
B10	Traballo en equipo

B11	Habilidades nas relacións interpersoais
B12	Razoamento crítico
B13	Recoñecemento da diversidade e a multiculturalidade.
B15	Aprendizaxe autónoma
B16	Motivación por a calidade.
B17	Adaptación a novas situacións
B18	Creatividade
B19	Iniciativa e espírito emprendedor
B20	Liderado
B23	Traballar con responsabilidade
B24	Manter unha actitude de aprendizaxe e mellora
B25	Manifestar respecto, valoración e sensibilidade ante o traballo dos demais
B27	Manifestar discreción
B28	Mostrar a súa orientación ao paciente/usuario
B29	Axustarse aos límites da súa competencia profesional
B30	Desenvolver a capacidade para organizar e dirixir

Competencias de materia		
Competencias de materia	Tipoloxía	Competencias
6D Coñecer e comprender os principios e teorías da física, a biomecánica, a cinesiología e a ergonómia, aplicables á Fisioterapia.	saber	A2
9D Coñecer e comprender a aplicación dos principios ergonómicos e antropométricos.	saber	A5
20D Adquisición de vocabulario propio no campo da Fisioterapia.	saber	A19
21D Adquirir formación científica básica en investigación.	saber	A15
22D Coñecer e comprender as teorías que sustentan a capacidade de resolución de problemas e o razoamento clínico.	saber	A5 A6 A7 A9
2P Valorar o estado funcional do paciente/usuario, considerando os aspectos físicos, psicolóxicos e sociais.	saber facer	A4 A5
4P Diseñar o Plan de intervención de Fisioterapia. Elaborar un plan específico de intervención de Fisioterapia empregando habilidades de resolución de problemas e razoamento clínico: en consonancia cos recursos dispoñibles, formulando os obxectivos de intervención co usuario e, se é o caso, coas persoas significativas do seu ámbito, recollendo as súas expectativas respecto á atención, seleccionando os protocolos ou procedementos máis adecuados á atención planificada, atendendo a criterios de adecuación, validez e eficiencia.	saber facer	A4 A7
5P Executar, dirixir e coordinar, o Plan de intervención de Fisioterapia, atendendo ao principio da individualidade do usuario e utilizando as ferramentas terapéuticas propias da Fisioterapia, é dicir, o conxunto de métodos, procedementos, actuacións e técnicas que mediante a aplicación dos medios físicos: curan, recuperan, habilitan, rehabilitan, adaptan e readaptan ás persoas con deficiencias, limitacións funcionais, minusvalías e minusvalías, preveñen as enfermidades e promoven a saúde das persoas que queren manter un nivel óptimo de saúde.	saber facer	A4 A8
9P Intervir nos ámbitos de promoción da saúde e prevención da enfermidade.	saber facer	A4 A11 A12 A16
11P Incorporar á cultura profesional os principios éticos e legais da profesión.	saber facer	A4 A14
12P Incorporar a investigación científica e a práctica baseada na evidencia como cultura profesional.	saber facer	A4 A15
15P Aplicar os mecanismos de garantía de calidade na práctica da Fisioterapia, axustándose aos criterios, indicadores e estándares de calidade recoñecidos e validados para a boa práctica profesional.	saber facer	A4 A15 A18
16P Afrontar o estrés, o que supón ter capacidade para controlarse a si mesmo e controlar o ámbito en situacións de tensión.	saber facer	A4
18P Motivar a outros. O que supón ter a capacidade de xerar nos demais o desexo de participar activamente e con ilusión en calquera proxecto ou tarefa.	saber facer	A4 A13 A18

1A Traballar con responsabilidade.	Saber estar / ser	A17 B23
2A Manter unha actitude de aprendizaxe e mellora.	Saber estar / ser	A17 B24
3A Manifestar respecto, valoración e sensibilidade ante o traballo dos demais.	Saber estar / ser	A13 B25
5A Manifestar discreción.	Saber estar / ser	A14 B27
6A Mostrar a súa orientación ao paciente/usuario.	Saber estar / ser	A14 A19 B28
7A Axustarse aos límites da súa competencia profesional.	Saber estar / ser	A14 B29
8A Desenvolver a capacidade para organizar e dirixir.	Saber estar / ser	A18 B30
1TI Comunicación oral e escrita nas linguas cooficiais da Comunidade Autónoma.	saber facer	B1
2TI Capacidade de análise e síntese.	saber facer	B2
3TI Capacidade de organización e planificación.	saber facer	B3
4TI Capacidade de xestión da información.	saber facer	B4
5TI Resolución de problemas.	saber facer	B5
6TI Toma de decisións.	saber facer	B6
7TI Coñecementos de informática relativos ao ámbito de estudo.	saber	B7
1TP Compromiso ético.	Saber estar / ser	B9
2TP Traballo en equipo.	saber facer	B10
3TP Habilidades nas relacións interpersoais.	saber facer	B11
4TP Razoamento crítico.	saber facer	B12
5TP Recoñecemento da diversidade e a multiculturalidade.	Saber estar / ser	B13
1TS Aprendizaxe autónoma.	saber facer	B15
2TS Motivación por a calidade.	Saber estar / ser	B16
3TS Adaptación a novas situacións.	saber facer	B17
4TSCreatividade.	saber facer	B18
5TS Iniciativa e espírito emprendedor.	Saber estar / ser	B19
6TS Liderado.	Saber estar / ser	B20

Contidos

Tema

Introdución á ergonomía.	Concepto de ergonomía e relación coa Fisioterapia. Sistema home-máquina.
Relacións dimensionais. Análise do posto de traballo.	Medidas básicas para o deseño do posto de traballo. Selección e deseño de asentos.
Carga física de traballo	Traballo e carga física. Trastornos musculoesqueléticos derivados da carga física. O papel da Fisioterapia nestes procesos. Manipulación manual de cargas.
Ambiente físico	Introdución. Visión e iluminación. Ambiente térmico e acústico.
Carga mental de traballo	Factores da carga mental. Características da carga mental.
Efectos de orixe psicosocial	Estrés, acoso, síndrome do queimado. Actuacións dende a Fisioterapia.

Planificación docente

	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Sesión maxistral	41	70	111
Traballos tutelados	1	24	25
Presentacións/exposicións	2	0	2
Actividades introdutorias	1	0	1
Traballos e proxectos	1	0	1
Probas de resposta longa, de desenvolvemento	1	9	10

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxía docente

	Descrición
Sesión maxistral	As clases teóricas serán participativas e utilizarase a consulta didáctica, debate, estudo de casos e estratexias de resolución de problemas.
Traballos tutelados	O alumno realizará un traballo relacionado co temario da materia. Este poderá ser individual ou en grupo e debe ser pactado co profesor.
Presentacións/exposicións	Exposición por parte do alumnado ante o docente e os estudantes do traballo tutelado.
Actividades introdutorias	Actividades encamiñadas a tomar contacto e reunir información sobre o alumnado, así como a presentar a materia.

Atención personalizada

	Descrición
Traballos tutelados	O alumno deberá darse de alta na plataforma Tema para o correcto seguimento da materia. TITORÍAS Ademais das titorías de grupo pequeno, considéranse as titorías de orientación e asesoramento académico, profesional e persoal. Estas levaranse a cabo no horario e lugar indicados no apartado da guía correspondente, 6 horas á semana. Tamén se poden realizar por correo electrónico. ORGANIZACIÓN SOCIAL DO TRABALLO: Para o desenvolvemento da docencia faranse grupos de alumnos: Gran grupo: clases teóricas e exposicións de traballos. Mediano grupo: clases prácticas de laboratorio. Pequeno grupo: elaboración de traballos. Individual: exame.
Sesión maxistral	O alumno deberá darse de alta na plataforma Tema para o correcto seguimento da materia. TITORÍAS Ademais das titorías de grupo pequeno, considéranse as titorías de orientación e asesoramento académico, profesional e persoal. Estas levaranse a cabo no horario e lugar indicados no apartado da guía correspondente, 6 horas á semana. Tamén se poden realizar por correo electrónico. ORGANIZACIÓN SOCIAL DO TRABALLO: Para o desenvolvemento da docencia faranse grupos de alumnos: Gran grupo: clases teóricas e exposicións de traballos. Mediano grupo: clases prácticas de laboratorio. Pequeno grupo: elaboración de traballos. Individual: exame.
Presentacións/exposicións	O alumno deberá darse de alta na plataforma Tema para o correcto seguimento da materia. TITORÍAS Ademais das titorías de grupo pequeno, considéranse as titorías de orientación e asesoramento académico, profesional e persoal. Estas levaranse a cabo no horario e lugar indicados no apartado da guía correspondente, 6 horas á semana. Tamén se poden realizar por correo electrónico. ORGANIZACIÓN SOCIAL DO TRABALLO: Para o desenvolvemento da docencia faranse grupos de alumnos: Gran grupo: clases teóricas e exposicións de traballos. Mediano grupo: clases prácticas de laboratorio. Pequeno grupo: elaboración de traballos. Individual: exame.

Avaliación

	Descrición	Cualificación
Traballos tutelados	A realización, asistencia a titorías, exposición e defensa do traballo é obrigatoria para superar a materia. Valoraranse a participación nas titorías do traballo, a formulación e a análise realizada, así como a redacción e a utilización de fontes bibliográficas.	15
Sesión maxistral	Probas de resposta longa, de desenvolvemento. Consta de 4 preguntas, non podendo deixar ningunha sen resposta efectiva.	80
Presentacións/exposicións	Valorarase a presentación do traballo en medios audiovisuais e a súa exposición e defensa.	5

Outros comentarios e segunda convocatoria

Para poder superar a materia é obrigatorio realizar, asistir a titorías, expoñer e defender o traballo nas datas que se establezan ao principio da docencia da materia.

Aos alumnos que non superen a materia, gardaráselles a parte superada para a segunda convocatoria dentro do mesmo ano

académico.

Bibliografía. Fontes de información

Mondelo, P., Ergonomía. Fundamentos. , UPC. 1.994.,
Desoille e col., Medicina del trabajo., Barcelona: Mason; 1.986,
, Enciclopedia de Seguridad y Salud Laboral. , Ed. Lex Nova.,

Recomendaciones

DATOS IDENTIFICATIVOS				
Fisioterapia na discapacidade e dependencia				
Materia	Fisioterapia na discapacidade e dependencia			
Código	P05G170V01903			
Titulación	Grao en Fisioterapia			
Descritores	Creditos ECTS	Carácter	Curso	Cuadrimestre
	6	OP	3	1c
Idioma				
Departamento	Biología funcional e ciencias da saúde			
Coordinador/a	Iglesias Santos, Rosa			
Profesorado	Iglesias Santos, Rosa			
Correo-e	rosai@uvigo.es			
Web				
Descrición xeral				

Competencias de titulación	
Código	
A1	Coñecer e comprender a morfoloxía, a fisioloxía, a patoloxía e a conduta das persoas, tanto sas coma enfermas, no medio natural e social.
A2	Coñecer e comprender as ciencias, os modelos, as técnicas e os instrumentos sobre os que se fundamenta, articula e desenvolve a fisioterapia.
A3	Coñecer e comprender os métodos, procedementos e actuacións fisioterapéuticas, encamiñados tanto á terapéutica propiamente dita, a aplicar na clínica para a reeducación ou recuperación funcional, como á realización de actividades dirixidas á promoción e mantemento da saúde.
A4	Adquirir a experiencia clínica axeitada que proporcione habilidades intelectuais e destrezas técnicas e manuais; que facilite a incorporación de valores éticos e profesionais; e que desenvolva a capacidade de integración dos coñecementos adquiridos.
A5	Valorar o estado funcional do paciente, considerando os aspectos físicos, psicolóxicos e sociais.
A6	Valoración diagnóstica de coidados de fisioterapia segundo as normas e cos instrumentos de validación recoñecidos internacionalmente.
A7	Deseñar o plan de intervención de fisioterapia atendendo a criterios de adecuación, validez e eficiencia.
A8	Executar, dirixir e coordinar o plan de intervención de fisioterapia, utilizando as ferramentas terapéuticas propias e atendendo á individualidade do usuario.
A9	Avaliar a evolución dos resultados obtidos co tratamento en relación cos obxectivos marcados.
A11	Proporcionarlles unha atención de fisioterapia eficaz, outorgando unha asistencia integral aos pacientes.
A12	Intervir nos ámbitos de promoción, prevención, protección e recuperación da saúde.
A13	Saber traballar en equipos profesionais como unidade básica na que se estruturan de forma uni ou multidisciplinar e interdisciplinar os profesionais e demais persoal das organizacións asistenciais.
A14	Incorporar os principios éticos e legais da profesión na práctica profesional así como integrar os aspectos sociais e comunitarios na toma de decisións.
A15	Participar na elaboración de protocolos asistenciais de fisioterapia baseada na evidencia científica.
A16	Levar a cabo as intervencións fisioterapéuticas baseándose na atención integral da saúde que supón a cooperación multiprofesional, a integración dos procesos e a continuidade asistencial.
A17	Comprender a importancia de actualizar os coñecementos, habilidades, destrezas e actitudes que integran as competencias profesionais do fisioterapeuta.
A18	Adquirir habilidades de xestión clínica que inclúan o uso eficiente dos recursos sanitarios e desenvolver actividades de planificación, xestión e control nas unidades asistenciais onde se poña atención en fisioterapia e a súa relación con outros servizos sanitarios.
A19	Comunicarse de modo efectivo e claro, tanto de forma oral coma escrita, cos usuarios do sistema sanitario así como con outros profesionais.
B1	Comunicación oral e escrita nas linguas cooficiais da Comunidade Autónoma.
B2	Capacidade de análise e síntese.
B3	Capacidade de organización e planificación.
B4	Capacidade de xestión da información

B5	Resolución de problemas
B6	Toma de decisións
B7	Coñecementos de informática relativos ao ámbito de estudo
B9	Compromiso ético
B10	Traballo en equipo
B11	Habilidades nas relacións interpersoais
B12	Razoamento crítico
B13	Recoñecemento da diversidade e a multiculturalidade.
B15	Aprendizaxe autónoma
B16	Motivación por a calidade.
B17	Adaptación a novas situacións
B18	Creatividade
B19	Iniciativa e espírito emprendedor
B20	Liderado
B23	Traballar con responsabilidade
B24	Manter unha actitude de aprendizaxe e mellora
B25	Manifestar respecto, valoración e sensibilidade ante o traballo dos demais
B27	Manifestar discreción
B28	Mostrar a súa orientación ao paciente/usuario
B29	Axustarse aos límites da súa competencia profesional
B30	Desenvolver a capacidade para organizar e dirixir

Competencias de materia		
Competencias de materia	Tipoloxía	Competencias
3D Coñecer e comprender os factores que inflúen sobre o crecemento e desenvolvemento humanos ao longo de toda a vida.	saber	A1
7D Coñecer e comprender as bases físicas dos distintos axentes físicos e as súas aplicacións en Fisioterapia.	saber	A2
9D Coñecer e comprender a aplicación dos principios ergonómicos e antropométricos.	saber	A5
14D Coñecer e comprender os conceptos de exploración física, valoración, diagnóstico e pronóstico; as bases teóricas das valoracións, test e comprobacións funcionais, a avaliación científica da súa utilidade e efectividade, así como as etapas e recursos do proceso de intervención de fisioterapia.	saber	A6
15D Coñecer e comprender os aspectos xerais da patoloxía de etioloxía endóxena e esóxena relacionada coa fisioterapia de todos os aparatos e sistemas cos seus tratamentos médicos, cirúrxicos, fisioterapéuticos e ortopédicos.	saber	A1 A3
16D Coñecer e comprender os cambios estruturais, fisiolóxicos, funcionais e de conduta que se producen como consecuencia da intervención da Fisioterapia.	saber	A3
18D Coñecer e comprender os procedementos fisioterapéuticos xerais e os derivados doutros axentes físicos.	saber	A3
19D Coñecer e comprender os procedementos fisioterapéuticos baseados en métodos e técnicas específicos de actuacións fisioterapéuticas a aplicar nas diferentes patoloxías de todos os aparatos e sistemas, e en todas as especialidades de medicina e cirurxía, así como na promoción e conservación da saúde, e na prevención da enfermidade. Tales métodos están referidos, entre outros: aos procesos neurolóxicos; do aparato locomotor (terapias manuais, terapias manipulativas articulares, osteopatía e quiropraxe); do aparato respiratorio; do sistema cardiocirculatorio; ás alteracións da estática e a dinámica; aos métodos específicos ortopédicos; e ás técnicas terapéuticas reflexas, alternativas ou complementarias afíns ao campo de competencia da Fisioterapia.	saber	A3
20D Adquisición de vocabulario propio no campo da Fisioterapia.	saber	A19
21D Adquirir formación científica básica en investigación.	saber	A15
22D Coñecer e comprender as teorías que sustentan a capacidade de resolución de problemas e o razoamento clínico.	saber	A5 A6 A7 A9
2P3 Identificar os datos e describir as alteracións, limitacións funcionais e minusvalías encontradas, reais e potenciais.	saber facer	A4 A5
2P4 Rexistrar de forma sistemática os datos significativos da información recollida e expresalos de forma correcta na Historia clínica da Fisioterapia.	saber facer	A4 A5

3P Determinar o diagnóstico da Fisioterapia de acordo coas normas recoñecidas internacionalmente e cos instrumentos de validación internacionais. Esta competencia inclúe xerarquizar as necesidades do paciente/usuario para atender con prioridade aquelas que máis comprometan o proceso de recuperación.	saber facer	A4 A6
4P Diseñar o Plan de intervención de Fisioterapia. Elaborar un Plan específico de intervención de Fisioterapia empregando habilidades de resolución de problemas e razoamento clínico en consonancia cos recursos dispoñibles; formulando os obxectivos de intervención co usuario e, se é o caso, coas persoas significativas do seu ámbito, recollendo as súas expectativas respecto á atención; seleccionando os protocolos ou procedementos máis adecuados á atención planificada, atendendo a criterios de adecuación, validez e eficiencia.	saber facer	A4 A7
5P1 Establecer e aplicar os medios físicos terapéuticos nos tratamentos que se presten aos usuarios de todas as especialidades de medicina e cirurxía onde sexa necesaria a aplicación dos mencionados medios.	saber facer	A4 A8
5P2 Diseñar e aplicar exercicios terapéuticos, con métodos especiais, para as enfermidades e lesións cardiorrespiratorias, ortopédicas, traumatolóxicas, pediátricas, reumatolóxicas, xeriátricas, neurolóxicas, neumolóxicas, deportivas, así como para as alteracións do raque, a incontinencia urinaria e fecal e os exercicios maternals pre e postparto.	saber facer	A4 A8
5P3 Diseñar e aplicar os procedementos de cinesiterapia, mobilización, manipulación, masoterapia, terapia manual, osteopatía, quiropraxe e demais técnicas manuais.	saber facer	A4 A8
5P4 Diseñar e aplicar as distintas modalidades de electroterapia, termoterapia e crioterapia, fototerapia, ultrasonoterapia, vibroterapia, magnetoterapia, ergoterapia e presoterapia.	saber facer	A4 A8
5P10 Establecer o plan de pautas a seguir durante o tratamento.	saber facer	A4 A8
9P Intervir nos ámbitos de promoción da saúde e prevención da enfermidade.	saber facer	A4 A11 A12 A16
11P Incorporar á cultura profesional os principios éticos e legais da profesión.	saber facer	A4 A14
12P Incorporar a investigación científica e a práctica baseada na evidencia como cultura profesional.	saber facer	A4 A15
15P Aplicar os mecanismos de garantía de calidade na práctica da Fisioterapia, axustándose aos criterios, indicadores e estándares de calidade recoñecidos e validados para a boa práctica profesional.	saber facer	A4 A15 A18
16P Afrontar o estrés, o que supón ter capacidade para controlarse a si mesmo e controlar o ámbito en situacións de tensión.	saber facer Saber estar / ser	A4
18P Motivar a outros. O que supón ter a capacidade de xerar nos demais o desexo de participar activamente e con ilusión en calquera proxecto ou tarefa.	saber facer Saber estar / ser	A4 A13 A18
19P Aplicar os principios ergonómicos ou de hixiene postural no desenvolvemento da súa actividade.	saber facer	A2 A4
1A Traballar con responsabilidade.	Saber estar / ser	A17 B23
2A Manter unha actitude de aprendizaxe e mellora.	Saber estar / ser	A17 B24
3A Manifestar respecto, valoración e sensibilidade ante o traballo dos demais.	Saber estar / ser	A13 B25
5A Manifestar discreción.	Saber estar / ser	A14 B27
6A Mostrar a súa orientación ao paciente/usuario.	Saber estar / ser	A14 A19 B28
7A Axustarse aos límites da súa competencia profesional.	Saber estar / ser	A14 B29
8A Desenvolver a capacidade para organizar e dirixir.	Saber estar / ser	A18 B30
1TI Comunicación oral e escrita nas linguas cooficiais da Comunidade Autónoma.	saber facer	B1
2TI Capacidade de análise e síntese.	saber facer	B2
3TI Capacidade de organización e planificación.	saber facer	B3
4TI Capacidade de xestión da información.	saber facer	B4

5TI Resolución de problemas.	saber facer	B5
6TI Toma de decisións.	saber facer	B6
7TI Coñecementos de informática relativos ao ámbito de estudo.	saber	B7
1TP Compromiso ético.	Saber estar / ser	B9
2TP Traballo en equipo.	saber facer	B10
3TP Habilidades nas relacións interpersonales.	saber facer	B11
4TP Razoamento crítico.	saber facer	B12
5TP Recoñecemento da diversidade e a multiculturalidade.	Saber estar / ser	B13
1TS Aprendizaxe autónoma.	saber facer	B15
2TS Motivación por a calidade.	Saber estar / ser	B16
3TS Adaptación a novas situacións.	saber facer	B17
4TS Creatividade.	saber facer	B18
5TS Iniciativa e espírito emprendedor.	Saber estar / ser	B19
6TS Liderado.	Saber estar / ser	B20

Contidos

Tema	
Minusvalía e dependencia.	A minusvalía e dependencia no contexto actual.
Recursos asistenciais	Os recursos asistenciais nestes procesos. Os recursos de fisioterapia.
A valoración integral da minusvalía e da dependencia	A valoración da fisioterapia.
Calidade de vida. Programas de abordaxe	Programas de revitalización. Programas de psicomotricidade.
Contido práctico	Prácticas de revitalización. Prácticas de psicomotricidade.

Planificación docente

	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Sesión maxistral	22	52	74
Prácticas de laboratorio	14	36	50
Traballos tutelados	1	18	19
Actividades introdutorias	1	0	1
Presentacións/exposicións	2	2	4
Probas de resposta longa, de desenvolvemento	1	0	1
Probas prácticas, de execución de tarefas reais e/ou simuladas.	1	0	1

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxía docente

	Descrición
Sesión maxistral	As clases teóricas serán participativas e utilizarase a consulta didáctica, debate, estudo de casos e estratexias de resolución de problemas.
Prácticas de laboratorio	Utilizarase a demostración experimental, a estratexia de simulación, o tratamento didáctico de erros e adestramento sistemático. O profesor fará a demostración de como se debe realizar a valoración e/ou o protocolo de tratamento, a continuación os alumnos realizarán por parellas a práctica entre eles, sendo corrixis polo profesor e aclarando todas as dúbidas que poidan xurdir. Na corrección terase en conta por unha parte a posición do usuario/paciente, as tomas e contra tomas realizadas, así como a execución da manobra e, por outra parte, a altura da mesa de tratamento e a postura do alumno que está a realizar a práctica. Así mesmo, terase en conta a actitude do alumno.
Traballos tutelados	O alumno realizará un traballo en grupo relacionado co temario da materia e debe ser pactado co profesor.
Actividades introdutorias	Actividades encamiñadas a tomar contacto e reunir información sobre o alumnado, así como a presentar a materia.
Presentacións/exposicións	Exposición con medios audiovisuais por parte do alumno ante o docente e os estudantes do traballo tutelado.

Atención personalizada

Descrición	
Presentacións/exposicións	O alumno deberá darse de alta na plataforma Tema para o correcto seguimento da materia TITORÍAS Ademais das titorías de grupo pequeno para o traballo tutelado, considéranse as titorías de orientación e asesoramento académico, profesional e persoal. Estas levaranse a cabo no horario e lugar indicados no apartado da guía correspondente, 6 horas á semana. Tamén se poden realizar por correo electrónico ORGANIZACIÓN SOCIAL DO TRABALLO Para o desenvolvemento da docencia faranse grupos de alumnos. Gran grupo: clases teóricas e exposicións de traballos. Pequeno grupo: elaboración de traballos. Individual: exame.
Sesión maxistral	O alumno deberá darse de alta na plataforma Tema para o correcto seguimento da materia TITORÍAS Ademais das titorías de grupo pequeno para o traballo tutelado, considéranse as titorías de orientación e asesoramento académico, profesional e persoal. Estas levaranse a cabo no horario e lugar indicados no apartado da guía correspondente, 6 horas á semana. Tamén se poden realizar por correo electrónico ORGANIZACIÓN SOCIAL DO TRABALLO Para o desenvolvemento da docencia faranse grupos de alumnos. Gran grupo: clases teóricas e exposicións de traballos. Pequeno grupo: elaboración de traballos. Individual: exame.
Prácticas de laboratorio	O alumno deberá darse de alta na plataforma Tema para o correcto seguimento da materia TITORÍAS Ademais das titorías de grupo pequeno para o traballo tutelado, considéranse as titorías de orientación e asesoramento académico, profesional e persoal. Estas levaranse a cabo no horario e lugar indicados no apartado da guía correspondente, 6 horas á semana. Tamén se poden realizar por correo electrónico ORGANIZACIÓN SOCIAL DO TRABALLO Para o desenvolvemento da docencia faranse grupos de alumnos. Gran grupo: clases teóricas e exposicións de traballos. Pequeno grupo: elaboración de traballos. Individual: exame.
Traballos tutelados	O alumno deberá darse de alta na plataforma Tema para o correcto seguimento da materia TITORÍAS Ademais das titorías de grupo pequeno para o traballo tutelado, considéranse as titorías de orientación e asesoramento académico, profesional e persoal. Estas levaranse a cabo no horario e lugar indicados no apartado da guía correspondente, 6 horas á semana. Tamén se poden realizar por correo electrónico ORGANIZACIÓN SOCIAL DO TRABALLO Para o desenvolvemento da docencia faranse grupos de alumnos. Gran grupo: clases teóricas e exposicións de traballos. Pequeno grupo: elaboración de traballos. Individual: exame.

Avaliación		
	Descrición	Cualificación
Presentacións/exposicións	Valorarase a presentación do traballo en medios audiovisuais, así como a súa exposición e defensa.	5
Sesión maxistral	Probas de resposta longa, de desenvolvemento. Consta de 5 preguntas e non se deberá deixar ningunha sen contestación efectiva.	50
Prácticas de laboratorio	O alumno deberá executar dúas probas prácticas elixidas ao azar sobre os contidos desenvolvidos nas prácticas.	40
Traballos tutelados	A realización, asistencia a titorías, exposición e defensa do traballo é obrigatoria para superar a materia. Valorarase a participación nas titorías do traballo, a formulación e análises realizadas, así como a redacción e utilización de fontes bibliográficas.	5

Outros comentarios e segunda convocatoria

Para superar a materia, o alumno debe superar o exame teórico e o práctico de forma independente e realizar, asistir a

titorias, expor e defender o traballo nas datas que se establezan ao principio da docencia da materia.

Para poder presentarse ao exame práctico, o alumno debe presentarse ao exame teórico.

Aos alumnos que non superen a materia gardaráselles a parte superada para a segunda convocatoria dentro do mesmo ano académico.

Bibliografía. Fontes de información

Timiras P., Bases fisiologicas del envejecimiento y geriatría, Barcelona: Masson;1997,

Mishara B L. , El proceso de envejecimiento, Madrid: Morata;1986,

INSERSO, Atención a las personas en situación de dependencia en España. Libro blanco, 1ª ed. Ministerio de Trabajo y Asuntos Sociales. Madrid;2005,

Alcantud Marin J., Discapacidad, envejecimiento y dependencia: el papel de las tecnologías, Universitat de Valencia; 2009,

Sanchez Fierro J. et al, Libro Verde sobre la Dependencia en España, Madrid: Fundación AstraZeneca;2004,

Querejeta González M., Discapacidad/dependencia: unificación de criterios de valoración y clasificación., Madrid:Insero; 2004,

Recomendacións

DATOS IDENTIFICATIVOS				
Inglés para ciencias da saúde				
Materia	Inglés para ciencias da saúde			
Código	P05G170V01904			
Titulación	Grao en Fisioterapia			
Descriptor	Creditos ECTS	Carácter	Curso	Cuadrimestre
	6	OP	3	1c
Idioma				
Departamento	Filoloxía inglesa, francesa e alemá			
Coordinador/a	García de la Puerta, Marta			
Profesorado	García de la Puerta, Marta			
Correo-e	mpuerta@uvigo.es			
Web	http://Faitic			
Descrición xeral	1. Desenvolvemento da comprensión e expresión orais en inglés para as Ciencias da saúde. Adquisición dos coñecementos e utilización práctica dos termos, expresións e estruturas gramaticais específicas, esenciais, para o/a futuro/a fisioterapeuta na súa relación co/a paciente de fala inglesa. Adquirir competencia en comunicación non verbal coa fin de saber interpretar mensaxes non verbais na comunicación cara a cara. 2. Adquisición de destreza oral para expresar en lingua inglesa, mediante a axuda de medios tecnolóxicos, traballos previamente elaborados. Mediante a utilización completa e fluída dos recursos lingüísticos adquiridos, o/a futuro/a fisioterapeuta terá unha maior e mellor competencia lingüística oral en inglés para a súa utilización práctica en situacións directamente relacionadas coas prestación de coidados fisioterapéuticos a pacientes estranxeiros. Deste modo, entenderaos cando necesite información sobre a súa saúde, minusvalía ou problema físico, informaraos concisa claramente acerca do tratamento e aplicación de medios físicos e técnicas manuais, e atenderaos, facendo uso, segundo cada caso, de ordes, instrucións, peticións amables e expresións de alento e ánimo. 3. Adquisición da destreza lectora que lle permita ampliar os seus coñecementos, coñecer os avances da investigación no estranxeiro, consultar bibliografía especializada no seu campo de estudo, acceder a documentación en xornais, artigos, revistas especializadas e libros de texto específicos, así como facilitar o manexo de equipos de alta tecnoloxía. Buscar e extraer información de textos en inglés para as ciencias da saúde. 4. Adquisición da destreza escrita de carácter científico, co obxecto de utilizala na elaboración de artigos e resumos destes («abstracts»), para a súa publicación en revistas especializadas. 5. Adquisición da destreza escrita de carácter epistolar, para a redacción de cartas formais, solicitudes de traballo, inscricións en cursos especializados, peticións de admisión de comunicacións ou conferencias en congresos, así como de cartas informais, coa fin de manter contacto con colegas ou profesionais foráneos. 6. Abordar aspectos interculturais relacionados coas Ciencias da saúde. 7. Formación e capacitación profesional para traballar en contextos, empresas e institucións estranxeiras relacionadas co ámbito das ciencias da saúde. Estas destrezas adquiridas, xunto cunha revisión das estruturas esenciais da comunicación oral en inglés, permitiranlle, igualmente acceder a bolsas, ampliar estudos de posgrao, así como asistir a conferencias, cursos e congresos no estranxeiro.			

Competencias de titulación	
Código	
A13	Saber traballar en equipos profesionais como unidade básica na que se estruturan de forma uni ou multidisciplinar e interdisciplinar os profesionais e demais persoal das organizacións asistenciais.
A17	Comprender a importancia de actualizar os coñecementos, habilidades, destrezas e actitudes que integran as competencias profesionais do fisioterapeuta.
A18	Adquirir habilidades de xestión clínica que inclúan o uso eficiente dos recursos sanitarios e desenvolver actividades de planificación, xestión e control nas unidades asistenciais onde se poña atención en fisioterapia e a súa relación con outros servizos sanitarios.

A19	Comunicarse de modo efectivo e claro, tanto de forma oral coma escrita, cos usuarios do sistema sanitario así como con outros profesionais.
B2	Capacidade de análise e síntese.
B3	Capacidade de organización e planificación.
B4	Capacidade de xestión da información
B5	Resolución de problemas
B6	Toma de decisións
B7	Coñecementos de informática relativos ao ámbito de estudo
B10	Traballo en equipo
B11	Habilidades nas relacións interpersoais
B12	Razoamento crítico
B13	Recoñecemento da diversidade e a multiculturalidade.
B15	Aprendizaxe autónoma
B17	Adaptación a novas situacións
B18	Creatividade
B19	Iniciativa e espírito emprendedor
B20	Liderado
B23	Traballar con responsabilidade
B24	Manter unha actitude de aprendizaxe e mellora
B25	Manifestar respecto, valoración e sensibilidade ante o traballo dos demais
B30	Desenvolver a capacidade para organizar e dirixir

Competencias de materia

Competencias de materia	Tipoloxía	Competencias
A19 Adquisición de vocabulario propio no campo da Fisioterapia.	saber	A19
A19 Coñecer o vocabulario inglés imprescindible para poder entender e realizar textos no ámbito de Ciencias da saúde.	saber	A19
A19 Comprender e redactar textos en inglés no ámbito de Ciencias da saúde.	saber facer	A19
A17 Traballar con responsabilidade.	saber facer Saber estar / ser	A17 B23
A17 Manter unha actitude de aprendizaxe e mellora.	saber facer Saber estar / ser	A17 B24
A13 Manifestar respecto, valoración e sensibilidade ante o traballo dos demais.	saber facer Saber estar / ser	A13 B25
A18 Desenvolver a capacidade para organizar e dirixir.	saber facer Saber estar / ser	A18 B30
2TI Capacidade de análise e síntese.	saber facer	B2
3TI Capacidade de organización e planificación.	saber facer	B3
4TI Capacidade de xestión da información.	saber facer	B4
5TI Resolución de problemas.	saber facer	B5
6TI Toma de decisións.	saber facer	B6
7TI Coñecementos de informática relativos ao ámbito de estudo.	saber facer	B7
2TP Traballo en equipo.	saber facer	B10
3TP Habilidades nas relacións interpersoais.	saber facer	B11
4TP Razoamento crítico.	saber facer	B12
5TP Recoñecemento da diversidade e a multiculturalidade.	Saber estar / ser	B13
1TS Aprendizaxe autónoma.	saber facer	B15
3TS Adaptación a novas situacións.	saber facer	B17
4TS Creatividade.	saber facer	B18
5TS Iniciativa e espírito emprendedor.	Saber estar / ser	B19
6TS Liderado.	saber facer Saber estar / ser	B20

Contidos

Tema

1. Introduction to communication	Recognising the different elements that make up communication. Understanding how good communication benefits the patient interview. Numerals.
2. Developing language and communications skills for the patient encounter	Receiving the patient. The presenting complaint. Past medical and family history. The social history and telephone consultations.
3. Taking past medical history, family history and carrying out the physical examination	Giving results. Planning treatment and closing the interview. Dealing with sensitive issues. Breaking bad news.
4. Interviewing different patient categories	Communicating with challenging patients. Communicating with the elderly. Communicating with children and adolescents
5. Introduction to communication skills	Presentation skills (conference presentations, case presentations, data presentation, job interviews). Reading skills (skimming, scanning, etc.). Writing skills ("abstracts").

Planificación docente

	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Actividades introdutorias	1	0	1
Seminarios	22	47	69
Metodoloxías integradas	22	48	70
Probas de resposta curta	1	4	5
Traballos e proxectos	1	4	5

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxía docente

	Descrición
Actividades introdutorias	Presentación da materia: obxectivos, contidos, metodoloxía, criterios de avaliación etc. Realización dunha enquisa de análise de necesidades para detectar os coñecementos previos de inglés e descubrir os intereses e motivacións do alumnado.
Seminarios	Fomentarase a competencia comunicativa do alumnado mediante a posta en práctica das catro destrezas lingüísticas. Formulación, análise, resolución e debate de exercicios relacionados coa materia. Exposición oral por parte do alumnado dun tema concreto ou dun traballo relacionado coa materia. Utilización de vídeos e gravacións relacionados cos temas tratados como recurso metodolóxico importante. Actividades a través das TIC na aula de informática: busca de información en Internet, enciclopedias informáticas etc.
Metodoloxías integradas	Polas características da materia, as clases teóricas e prácticas non se imparten por separado e van integradas no transcurso da clase. Por medio de textos relacionados coas súas materias curriculares e explicacións do profesor, o alumno adquire a terminoloxía específica e a base lingüística en lingua inglesa. A metodoloxía da materia consiste nun enfoque eminentemente comunicativo e interactivo, que permite manexar as destrezas lingüísticas básicas do inglés no futuro ámbito profesional do alumno.

Atención personalizada

Descrición
Seminarios As titorías levaranse a cabo no lugar e horario indicados na guía. Tamén se poderán realizar por correo electrónico ao enderezo do profesor indicando en asunto: titorías Fisioterapia.

Avaliación

	Descrición	Cualificación
Seminarios	O/a alumno/a realizará a exposición oral en inglés dun traballo individual o en grupo. Así mesmo, recolleranse os resultados de traballos e actividades realizadas polo estudante ao longo do curso.	40
Probas de resposta curta	Un exame teórico.	50
Traballos e proxectos	Un exame práctico.	10

Outros comentarios e segunda convocatoria

Existen dous sistemas de avaliación. A elección dun sistema exclúe ao outro.

Para poder acollerse ao sistema de avaliación continua é necesario asistir ao 80% das horas presenciais con aproveitamento e participación. Aquel/a alumno/a que non alcance dito porcentaxe, perderá esta opción.

Os alumnos que se acollan á avaliación continua se lles computarán un 60% da cualificación final cos traballos e probas do

curso, e un 40% cunha proba final. Necesitarase un 50% de cada unha das partes para superar a materia.

Os traballos solicitados deberán entregarse ou presentarse nos prazos e datas marcados. A non realización dos traballos solicitados ao longo do curso computaranse cunha cualificación de cero puntos.

Valorarase a participación nas actividades de clase, realización de exercicios prácticos, preparación e entrega de traballos para completar a unidade didáctica abordada, exposicións orais e traballos extraordinarios.

A avaliación única (avaliación non continua) consistirá nunha proba global final que se realizará na mesma data que a proba oficial do alumnado que se acolla á avaliación continua. Consistirá nunha proba escrita (50%) e unha exposición oral (50%). A exposición oral terá lugar a continuación da proba escrita.

En relación coa convocatoria de xullo, manteranse como superadas as partes da materia que fosen previamente aprobadas na convocatoria anterior.

Bibliografía. Fontes de información

Manual de clase (texto obrigatorio):

McCULLAGH, M.Â *Good Practice. Communication Skills in English for the Medical Practitioner*. Student's Book. Cambridge: Cambridge University Press, 2008.

Bibliografía complementaria:

BLACK, A. & C. *Check your English Vocabulary for Medicine*. London, 2006.

GLENDINNING, E.H. y B. A.S. HOLMSTÖM. *English in Medicine*. Cambridge: Cambridge University Press, 2005.

GLENDINNING, E.H. *Professional English in Use. Medicine*. Cambridge: Cambridge University Press, 2007.

GOODMAN, N.W. y M.B. EDWARDS. *Medical writing: A prescription for clarity*. Cambridge: Cambridge University Press, 2006.

HULL, M. *Basic English for Health Care Workers*. Canada: Clayton International Consulting and Educational, 2005.

HULL, M. *Dialogues and readings: an English language workbook for nurses and medical personnel*. Canada: Clayton International Consulting and Educational, 2003.

LONGMORE, Murray et al. *Oxford Handbook of Clinical Medicine*. Oxford: Oxford University Press, 2007.

MEIER PENN, E. *Anatomy and physiology for English Language Learners*. New York: Pearson Longman, 2006.

MILNER, M. *English for Health Sciences*. Thomson Paraninfo, S.A., 2007.

PARKINSON, J. *Manual of English for the Overseas Doctor*. Edinburgh: Churchill Livingstone, 1999.

POHL, A. *Test your professional English*. England: Penguin English, 2007.

RIBES, R. y P. Ros. *Medical English*. USA: Springer EDT, 2006.

VILLEMAIRE, D. y VILLEMAIRE, L. *Grammar and writing skills for the Health Professional*. New York: Delmar/Thomson Learning, 2005.

Gramáticas:

MURPHY, R. *English Grammar in Use*. Cambridge: Cambridge University Press, 2004.

MURPHY, R. *Essential Grammar In Use: Spanish edition*. Cambridge: Cambridge University Press, 1999.

SCHRAMPFER, A. *Understanding & Using English Grammar*. 3ª edición. New Jersey: Prentice Hall, 1999.

Diccionarios:

GARRIDO, J.A. *Diccionario de terminología médica inglés-español/español-inglés. Dictionary of medical terminology English-Spanish/Spanish-English*. 4ª edición. Barcelona: Espaxs, 2006.

McElroy, O.H. *Spanish-English-Spanish Medical Dictionary for PDA. Diccionario médico español-inglés-español para PDA* (recurso electrónico). 3ª edición. Philadelphia: Lippincott Williams & Wilkins, 2006.

NOLTE-SCHLEGEL, I. *Medical Dictionary: English-Spanish-Portuguese. Diccionario de medicina: Inglés-Español-Portugués*. New York: Springer Verlag, 2004.

ROGERS, G.T. *English-Spanish, Spanish-English medical dictionary. Diccionario médico inglés-español, español-inglés*. 3ª edition. New York: McGraw-Hill, 2007.

Cambridge Advanced Learner's Dictionary (2nd edition). Cambridge: Cambridge University Press, 2005.

Gran Diccionario Oxford. Español-Inglés/Inglés-Español. (3ª edición). Oxford: Oxford University Press, 2007.

Recursos electrónicos:

<http://www.thefreedictionary.com>

<http://www.englishmed.com>

<http://www.englishclub.com/english-for-work/medical.htm>

Recomendacións

Outros comentarios

É conveniente que o alumno teña uns coñecementos previos de inglés equivalentes a A2/B1 dentro do Marco Europeo de Referencia para as Linguas.

Lémbrese que é obrigatorio o Manual de Texto que aparece no apartado de bibliografía básica.

DATOS IDENTIFICATIVOS				
Rehabilitación cardíaca				
Materia	Rehabilitación cardíaca			
Código	P05G170V01905			
Titulación	Grao en Fisioterapia			
Descritores	Creditos ECTS	Carácter	Curso	Cuadrimestre
	6	OP	3	1c
Idioma				
Departamento	Biología funcional e ciencias da saúde			
Coordinador/a	González Represas, Alicia			
Profesorado	González Represas, Alicia			
Correo-e	alicia@uvigo.es			
Web				
Descrición xeral				
Competencias de titulación				
Código				
A1	Coñecer e comprender a morfoloxía, a fisioloxía, a patoloxía e a conduta das persoas, tanto sas coma enfermas, no medio natural e social.			
A2	Coñecer e comprender as ciencias, os modelos, as técnicas e os instrumentos sobre os que se fundamenta, articula e desenvolve a fisioterapia.			
A3	Coñecer e comprender os métodos, procedementos e actuacións fisioterapéuticas, encamiñados tanto á terapéutica propiamente dita, a aplicar na clínica para a reeducación ou recuperación funcional, como á realización de actividades dirixidas á promoción e mantemento da saúde.			
A4	Adquirir a experiencia clínica axeitada que proporcione habilidades intelectuais e destrezas técnicas e manuais; que facilite a incorporación de valores éticos e profesionais; e que desenvolva a capacidade de integración dos coñecementos adquiridos.			
A5	Valorar o estado funcional do paciente, considerando os aspectos físicos, psicolóxicos e sociais.			
A6	Valoración diagnóstica de coidados de fisioterapia segundo as normas e cos instrumentos de validación recoñecidos internacionalmente.			
A7	Deseñar o plan de intervención de fisioterapia atendendo a criterios de adecuación, validez e eficiencia.			
A8	Executar, dirixir e coordinar o plan de intervención de fisioterapia, utilizando as ferramentas terapéuticas propias e atendendo á individualidade do usuario.			
A9	Avaliar a evolución dos resultados obtidos co tratamento en relación cos obxectivos marcados.			
A11	Proporcionarlles unha atención de fisioterapia eficaz, outorgando unha asistencia integral aos pacientes.			
A12	Intervir nos ámbitos de promoción, prevención, protección e recuperación da saúde.			
A13	Saber traballar en equipos profesionais como unidade básica na que se estruturan de forma uni ou multidisciplinar e interdisciplinar os profesionais e demais persoal das organizacións asistenciais.			
A14	Incorporar os principios éticos e legais da profesión na práctica profesional así como integrar os aspectos sociais e comunitarios na toma de decisións.			
A15	Participar na elaboración de protocolos asistenciais de fisioterapia baseada na evidencia científica.			
A16	Levar a cabo as intervencións fisioterapéuticas baseándose na atención integral da saúde que supón a cooperación multiprofesional, a integración dos procesos e a continuidade asistencial.			
A17	Comprender a importancia de actualizar os coñecementos, habilidades, destrezas e actitudes que integran as competencias profesionais do fisioterapeuta.			
A18	Adquirir habilidades de xestión clínica que inclúan o uso eficiente dos recursos sanitarios e desenvolver actividades de planificación, xestión e control nas unidades asistenciais onde se poña atención en fisioterapia e a súa relación con outros servizos sanitarios.			
A19	Comunicarse de modo efectivo e claro, tanto de forma oral coma escrita, cos usuarios do sistema sanitario así como con outros profesionais.			
B1	Comunicación oral e escrita nas linguas cooficiais da Comunidade Autónoma.			
B2	Capacidade de análise e síntese.			
B3	Capacidade de organización e planificación.			
B4	Capacidade de xestión da información			
B5	Resolución de problemas			

B6	Toma de decisións
B7	Coñecementos de informática relativos ao ámbito de estudo
B9	Compromiso ético
B10	Traballo en equipo
B11	Habilidades nas relacións interpersoais
B12	Razoamento crítico
B13	Recoñecemento da diversidade e a multiculturalidade.
B15	Aprendizaxe autónoma
B16	Motivación por a calidade.
B17	Adaptación a novas situacións
B18	Creatividade
B19	Iniciativa e espírito emprendedor
B20	Liderado
B23	Traballar con responsabilidade
B24	Manter unha actitude de aprendizaxe e mellora
B25	Manifestar respecto, valoración e sensibilidade ante o traballo dos demais
B27	Manifestar discreción
B28	Mostrar a súa orientación ao paciente/usuario
B29	Axustarse aos límites da súa competencia profesional
B30	Desenvolver a capacidade para organizar e dirixir

Competencias de materia		
Competencias de materia	Tipoloxía	Competencias
7D Coñecer e comprender as bases físicas dos distintos axentes físicos e as súas aplicacións en Fisioterapia.	saber	A2
14D Coñecer e comprender os conceptos de exploración física, valoración, diagnóstico e pronóstico; as bases teóricas das valoracións, test e comprobacións funcionais, a avaliación científica da súa utilidade e efectividade, así como as etapas e recursos do proceso de intervención de fisioterapia.	saber	A6
15D Coñecer e comprender os aspectos xerais da patoloxía de etioloxía relacionada de maneira endóxena e exóxena coa fisioterapia de todos os aparellos e sistemas cos seus tratamentos médicos, cirúrxicos, fisioterapéuticos e ortopédicos.	saber	A1 A3
16D Coñecer e comprender os cambios estruturais, fisiolóxicos, funcionais e de conduta que se producen como consecuencia da intervención da Fisioterapia.	saber	A3
18D1 Coñecer e comprender os procedementos de Cinesiterapia e Ergoterapia.	saber	A3
19D Coñecer e comprender os Procedementos fisioterapéuticos baseados en métodos e técnicas específicos de actuacións fisioterapéuticas a aplicar nas diferentes patoloxías de todos os aparatos e sistemas, e en todas as especialidades de medicina e cirurxía, así como na promoción e conservación da saúde, e na prevención da enfermidade. Tales métodos están referidos, entre outros: aos procesos neurolóxicos; do aparato locomotor (terapias manuais, terapias manipulativas articulares, osteopatía e quiropraxe); do aparato respiratorio; do sistema cardiocirculatorio; ás alteracións da estática e a dinámica; aos métodos específicos ortopédicos; e ás técnicas terapéuticas reflexas, alternativas ou complementarias afíns ao campo de competencia da Fisioterapia.	saber	A3
20D Adquisición de vocabulario propio no campo da Fisioterapia.	saber	A19
21D Adquirir formación científica básica en investigación.	saber	A15
22D Coñecer e comprender as teorías que sustentan a capacidade de resolución de problemas e o razoamento clínico.	saber	A5 A6 A7 A9
2P2 Aplicar os procedementos axeitados de valoración en Fisioterapia, o que inclúe executar as probas eléctricas e manuais destinadas a determinar o grao de afectación da innervación e da forza muscular, as probas para determinar as capacidades funcionais, a amplitude do movemento articular e as medidas da capacidade vital.	saber facer	A4 A5
2P3 Identificar os datos e describir as alteracións, limitacións funcionais e minusvalías encontradas reais e potenciais.	saber facer	A4 A5
2P4 Rexistrar de forma sistemática os datos significativos da información recollida e expresalos de forma correcta na Historia Clínica de Fisioterapia.	saber facer	A4 A5

3P Determinar o diagnóstico de Fisioterapia de acordo coas normas recoñecidas internacionalmente e cos instrumentos de validación internacionais. Esta competencia inclúe xerarquizar as necesidades do paciente/usuario para atender con prioridade aquelas que máis comprometan ao proceso de recuperación.	saber facer	A4 A6
4P Diseñar o Plan de intervención de Fisioterapia. Elaborar un Plan específico de intervención de Fisioterapia empregando habilidades de resolución de problemas e razoamento clínico: en consonancia cos recursos dispoñibles; formulando os obxectivos de intervención co usuario e, se é o caso, coas persoas significativas do seu ámbito, recollendo as súas expectativas respecto á atención; seleccionando os protocolos ou procedementos máis adecuados á atención planificada, atendendo a criterios de adecuación, validez e eficiencia.	saber facer	A4 A7
5P1 Establecer e aplicar os medios físicos terapéuticos nos tratamentos que se presten aos usuarios de todas as especialidades de medicina e cirurxía onde sexa necesaria a aplicación dos mencionados medios.	saber facer	A4 A8
5P2 Diseñar e aplicar exercicios terapéuticos, con métodos especiais, para as enfermidades e lesións cardiorrespiratorias, ortopédicas, traumatolóxicas, pediátricas, reumatolóxicas, xeriátricas, neurolóxicas, neumolóxicas, deportivas, así como para as alteracións do raque, a incontinencia urinaria e fecal e os exercicios maternals pre e postparto.	saber facer	A4 A8
5P3 Diseñar e aplicar os procedementos de cinesiterapia, mobilización, manipulación, masoterapia, terapia manual, osteopatía, quiropraxe e demais técnicas manuais.	saber facer	A4 A8
5P10 Establecer o plan de pautas a seguir durante o tratamento.	saber facer	A4 A8
9P Intervir nos ámbitos de promoción da saúde e prevención da enfermidade.	saber facer	A4 A11 A12 A16
11P Incorporar á cultura profesional os principios éticos e legais da profesión.	saber facer	A4 A14
12P Incorporar a investigación científica e a práctica baseada na evidencia como cultura profesional.	saber facer	A4 A15
15P Aplicar os mecanismos de garantía de calidade na práctica da Fisioterapia, axustándose aos criterios, indicadores e estándares de calidade recoñecidos e validados para a boa práctica profesional.	saber facer	A4 A15 A18
16P Afrontar o estrés, o que supón ter capacidade para controlarse a si mesmo e controlar o ámbito en situacións de tensión.	saber facer	A4
18P Motivar a outros. O que supón ter a capacidade de xerar nos demais o desexo de participar activamente e con ilusión en calquera proxecto ou tarefa.	saber facer	A4 A13 A18
19P Aplicar os principios ergonómicos ou de hixiene postural no desenvolvemento da súa actividade.	saber facer	A2 A4
1A Traballar con responsabilidade.	Saber estar / ser	A17 B23
2A Manter unha actitude de aprendizaxe e mellora.	Saber estar / ser	A17 B24
3A Manifestar respecto, valoración e sensibilidade ante o traballo dos demais.	Saber estar / ser	A13 B25
5A Manifestar discreción.	Saber estar / ser	A14 B27
6A Mostrar a súa orientación ao paciente/usuario.	Saber estar / ser	A14 A19 B28
7A Axustarse aos límites da súa competencia profesional.	Saber estar / ser	A14 B29
8A Desenvolver a capacidade para organizar e dirixir.	Saber estar / ser	A18 B30
1TI Comunicación oral e escrita nas linguas cooficiais da Comunidade Autónoma.	saber facer	B1
2TI Capacidade de análise e síntese.	saber facer	B2
3TI Capacidade de organización e planificación.	saber facer	B3
4TI Capacidade de xestión de información.	saber facer	B4
5TI Resolución de problemas.	saber facer	B5
6TI Toma de decisións.	saber facer	B6
7TI Coñecementos de informática relativos ao ámbito de estudo.	saber	B7

1TP Compromiso ético.	Saber estar / ser	B9
2TP Traballo en equipo.	saber facer	B10
3TP Habilidades nas relacións interpersoais.	saber facer	B11
4TP Razoamento crítico.	saber facer	B12
5TP Recoñecemento da diversidade e a multiculturalidade.	Saber estar / ser	B13
1TS Aprendizaxe autónoma.	saber facer	B15
2TS Motivación por a calidade.	Saber estar / ser	B16
3TS Adaptación a novas situacións.	saber facer	B17
4TS Creatividade.	saber facer	B18
5TS Iniciativa e espírito emprendedor.	Saber estar / ser	B19
6TS Liderado.	Saber estar / ser	B20

Contidos

Tema		
Temario teórico	I.1. Concepto de rehabilitación cardíaca. Indicacións e aplicacións da rehabilitación cardíaca I.2. Anatomía, fisioloxía e patoloxía cardíaca.	
I. Introducción á rehabilitación cardíaca.	I.2.1. Patoloxía cardíaca en diferentes grupos poboacionais (nenos, embarazadas, deportistas, etc).	
II. Procedementos de exploración - valoración cardiovascular.	II.1. Obxectivo da exploración cardíaca e de grandes vasos II.2. Métodos e técnicas de exploración cardíaca e de grandes vasos.	
III. Tratamentos en patoloxía cardíaca	III.1. Tratamentos médico - cirúrxicos. III.2. Tratamentos farmacolóxicos. III.3. Fisioterapia no preoperatorio e postoperatorio.	
IV. Recoñecemento físico orientado aos programas de exercicio terapéutico para a súa prescrición e seguimento.	IV. Protocolos de exploración cardíaca e interpretación das probas para o deseño de programas de exercicio terapéutico.	
V. Programas de rehabilitación en patoloxía cardíaca.	V.1. Programas de rehabilitación cardíaca en fase I. V.2. Programas de rehabilitación e prevención cardíacas en fase II. V.3. Programas de rehabilitación e prevención cardíacas en fase III. V.4. Programas de Rehabilitación cardíaca en diferentes grupos poboacionais (nenos, embarazadas, deportistas).	
VI. Programas de prevención de patoloxía cardíaca	VI.1. Estratexias para prevención de patoloxías cardíacas.	
Temario Práctico	I.1. Realización de diferentes probas de exploración cardíaca. I.2. Interpretación de probas de exploración cardíaca.	
I. Protocolos de exploración.	II.1. Deseño de programas de rehabilitación cardíaca axustados aos parámetros de avaliación ou exploración cardíaca.	
II. Programas de rehabilitación cardíaca	III.1. Actuación en caso de parada cardiorespiratoria. Protocolo de reanimación cardiopulmonar.	
III. Parada cardiorespiratoria e reanimación cardiopulmonar		

Planificación docente

	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Actividades introdutorias	1	0	1
Traballos tutelados	1	20	21
Presentacións/exposicións	2	0	2
Prácticas de laboratorio	14	34	48
Sesión maxistral	22	51	73
Probas de resposta longa, de desenvolvemento	1	0	1
Traballos e proxectos	0	3	3
Probas prácticas, de execución de tarefas reais e/ou simuladas.	1	0	1

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxía docente

	Descrición
Actividades introdutorias	Actividades encamiñadas a tomar contacto e reunir información sobre o alumnado, así como a presentar a materia.
Traballos tutelados	O estudante, en grupo, elabora un traballo sobre a temática da materia. Trátase dunha actividade autónoma dos estudantes que inclúe a busca e recollida de información, lectura e manexo de bibliografía, redacción, exposición e defensa do traballo.

Presentacións/exposicións	Exposición e defensa por parte do alumno ante o docente e os estudantes do traballo tutelado
Prácticas de laboratorio	Utilizarase a demostración experimental, a estratexia de simulación, o tratamento didáctico de erros e adestramento sistemático. O profesor fará a demostración de como se debe realizar a valoración e/ou o protocolo de tratamento, a continuación os alumnos realizarán por parellas a práctica entre eles, sendo corrixis polo profesor e aclarando todas as dúbidas que poidan xurdir. Na corrección terase en conta por unha parte a posición do usuario/paciente, as tomas e contratomas realizadas, así como a execución da manobra e por outra parte a altura da mesa de tratamento e a postura do alumno que está a realizar a práctica. Así mesmo, terase en conta a actitude do alumno.
Sesión maxistral	As clases teóricas serán participativas e utilizarase a consulta didáctica, debate, estudo de casos e estratexias de resolución de problemas.

Atención personalizada

	Descrición
Sesión maxistral	O alumno deberá darse de alta na plataforma Tema para o correcto seguimento da materi. TITORÍAS: Ademais das titorías de grupo pequeno, considéranse as titorías de orientación e asesoramento individual: 6 horas á semana. Estas levaranse a cabo no horario e lugar indicados ao inicio da guía. Tamén se poden realizar por correo electrónico á dirección do profesor indicando en asunto: TITORÍAS alicia@uvigo.es ORGANIZACIÓN SOCIAL DO TRABAJO: Para o desenvolvemento da docencia faranse grupos de alumnos Gran grupo: clases teóricas e exposicións de traballos Mediano grupo: clases prácticas de laboratorio Pequeno grupo: elaboración de traballos Indivudal: exame
Traballos tutelados	O alumno deberá darse de alta na plataforma Tema para o correcto seguimento da materi. TITORÍAS: Ademais das titorías de grupo pequeno, considéranse as titorías de orientación e asesoramento individual: 6 horas á semana. Estas levaranse a cabo no horario e lugar indicados ao inicio da guía. Tamén se poden realizar por correo electrónico á dirección do profesor indicando en asunto: TITORÍAS alicia@uvigo.es ORGANIZACIÓN SOCIAL DO TRABAJO: Para o desenvolvemento da docencia faranse grupos de alumnos Gran grupo: clases teóricas e exposicións de traballos Mediano grupo: clases prácticas de laboratorio Pequeno grupo: elaboración de traballos Indivudal: exame
Prácticas de laboratorio	O alumno deberá darse de alta na plataforma Tema para o correcto seguimento da materi. TITORÍAS: Ademais das titorías de grupo pequeno, considéranse as titorías de orientación e asesoramento individual: 6 horas á semana. Estas levaranse a cabo no horario e lugar indicados ao inicio da guía. Tamén se poden realizar por correo electrónico á dirección do profesor indicando en asunto: TITORÍAS alicia@uvigo.es ORGANIZACIÓN SOCIAL DO TRABAJO: Para o desenvolvemento da docencia faranse grupos de alumnos Gran grupo: clases teóricas e exposicións de traballos Mediano grupo: clases prácticas de laboratorio Pequeno grupo: elaboración de traballos Indivudal: exame

Avaliación

	Descrición	Cualificación
Sesión maxistral	Exame teórico: consta de 5 preguntas, non podendo deixar ningunha sen contestación efectiva.	50
Traballos tutelados	A realización, asistencia a titorías, exposición e defensa do traballo é obrigatoria para superar a materia. Valorarase a participación nas titorías do traballo, a formulación e análises realizadas, así como a redacción e utilización de fontes bibliográficas.	5

Prácticas de laboratorio	No exame, o alumno deberá realizar un protocolo de valoración cardíaca, interpretar 40 os datos e deseñar un programa de rehabilitación cardíaca.
--------------------------	---

Outros comentarios e segunda convocatoria

Para superar a materia, o alumno debe superar o exame teórico e o práctico de forma independente e realizar, asistir a titorías, expor e defender o traballo nas datas que se establezan ao principio da docencia da materia.

Para poder presentar ao exame práctico, o alumno debe presentarse ao exame teórico.

Os alumnos que asistan a todas as clases teóricas poderán seguir de maneira voluntaria un sistema de avaliación continua que lles exixe de realizar o examen teórico. Neste suposto os alumnos que sigan este sistema so poderán faltar un máximo de dúas clases teóricas.

O sistema de avaliación continua consistirá na preparación de un caso clínico por cada tema do contido teórico que se dicutirá na clase.

Bibliografía. Fontes de información

Antoni Bayes de Luna, Cardiología Clínica, Masson, 2002

Ricard Serra Grime, Prescripción de ejercicio físico para la salud, Paidotribo, 2004

American College of Sports Medicine, Manual ACSM para valoración y prescripción del ejercicio, 2Ed. Ed.Paidotribo, 2007

Sociedad Española de Cardiología, Revista Española de Cardiología online, <http://www.revespcardiol.org>,

Frank G. Yanowitz; Paul S. Fardy, Rehabilitación Cardíaca. La forma física del adulto y las pruebas de esfuerzo, Editorial Paidotribo, 2003

Juan Salvador Espinosa, Rehabilitación Cardíaca y Atención primaria, Panamericana, 2002

Paul S. Fardy, Insuficiencia Cardíaca, Panamericana, 2007

Juan Jose Rufilanchas Sanchez; Eduardo Otero Coto, Riesgo y complicaciones de Cirugía Cardíaca, Panamericana, 2004

Recomendacións

DATOS IDENTIFICATIVOS				
Fisioterapia en especialidades clínicas I				
Materia	Fisioterapia en especialidades clínicas I			
Código	P05G170V01906			
Titulación	Grao en Fisioterapia			
Descriptor	Creditos ECTS	Carácter	Curso	Cuadrimestre
	9	OB	3	2c
Idioma				
Departamento	Biología funcional e ciencias da saúde			
Coordinador/a	González Dopazo, Lois			
Profesorado	González Dopazo, Lois			
Correo-e	loisgd@uvigo.es			
Web				
Descrición xeral				

Competencias de titulación	
Código	
A1	Coñecer e comprender a morfoloxía, a fisioloxía, a patoloxía e a conduta das persoas, tanto sas coma enfermas, no medio natural e social.
A2	Coñecer e comprender as ciencias, os modelos, as técnicas e os instrumentos sobre os que se fundamenta, articula e desenvolve a fisioterapia.
A3	Coñecer e comprender os métodos, procedementos e actuacións fisioterapéuticas, encamiñados tanto á terapéutica propiamente dita, a aplicar na clínica para a reeducación ou recuperación funcional, como á realización de actividades dirixidas á promoción e mantemento da saúde.
A4	Adquirir a experiencia clínica axeitada que proporcione habilidades intelectuais e destrezas técnicas e manuais; que facilite a incorporación de valores éticos e profesionais; e que desenvolva a capacidade de integración dos coñecementos adquiridos.
A5	Valorar o estado funcional do paciente, considerando os aspectos físicos, psicolóxicos e sociais.
A6	Valoración diagnóstica de coidados de fisioterapia segundo as normas e cos instrumentos de validación recoñecidos internacionalmente.
A7	Deseñar o plan de intervención de fisioterapia atendendo a criterios de adecuación, validez e eficiencia.
A8	Executar, dirixir e coordinar o plan de intervención de fisioterapia, utilizando as ferramentas terapéuticas propias e atendendo á individualidade do usuario.
A11	Proporcionarlles unha atención de fisioterapia eficaz, outorgando unha asistencia integral aos pacientes.
A12	Intervir nos ámbitos de promoción, prevención, protección e recuperación da saúde.
A13	Saber traballar en equipos profesionais como unidade básica na que se estruturan de forma uni ou multidisciplinar e interdisciplinar os profesionais e demais persoal das organizacións asistenciais.
A14	Incorporar os principios éticos e legais da profesión na práctica profesional así como integrar os aspectos sociais e comunitarios na toma de decisións.
A15	Participar na elaboración de protocolos asistenciais de fisioterapia baseada na evidencia científica.
A16	Levar a cabo as intervencións fisioterapéuticas baseándose na atención integral da saúde que supón a cooperación multiprofesional, a integración dos procesos e a continuidade asistencial.
A17	Comprender a importancia de actualizar os coñecementos, habilidades, destrezas e actitudes que integran as competencias profesionais do fisioterapeuta.
A18	Adquirir habilidades de xestión clínica que inclúan o uso eficiente dos recursos sanitarios e desenvolver actividades de planificación, xestión e control nas unidades asistenciais onde se poña atención en fisioterapia e a súa relación con outros servizos sanitarios.
A19	Comunicarse de modo efectivo e claro, tanto de forma oral coma escrita, cos usuarios do sistema sanitario así como con outros profesionais.
B1	Comunicación oral e escrita nas linguas cooficiais da Comunidade Autónoma.
B2	Capacidade de análise e síntese.
B3	Capacidade de organización e planificación.
B4	Capacidade de xestión da información
B5	Resolución de problemas

B6	Toma de decisións
B7	Coñecementos de informática relativos ao ámbito de estudo
B9	Compromiso ético
B10	Traballo en equipo
B11	Habilidades nas relacións interpersoais
B12	Razoamento crítico
B13	Recoñecemento da diversidade e a multiculturalidade.
B15	Aprendizaxe autónoma
B16	Motivación por a calidade.
B17	Adaptación a novas situacións
B18	Creatividade
B19	Iniciativa e espírito emprendedor
B20	Liderado

Competencias de materia		
Competencias de materia	Tipoloxía	Competencias
7D Coñecer e comprender as bases físicas dos distintos axentes físicos e as súas aplicacións.	saber	A2
14D Coñecer e comprender os conceptos de exploración física, valoración, diagnóstico e prognóstico, as bases teóricas das valoracións, test e comprobacións funcionais, a avaliación científica da súa utilidade e efectividade, así como as etapas e recursos do proceso de intervención de Fisioterapia.	saber	A6
15D Coñecer e comprender os aspectos xerais da patoloxía de etioloxía endóxena e esóxena relacionada coa Fisioterapia de todos os aparatos e sistemas cos seus tratamentos médicos, cirúrxicos, fisioterapéuticos e ortopédicos.	saber	A1 A3
16D Coñecer e comprender os cambios estruturais, fisiolóxicos, funcionais e de conduta que se producen como consecuencia da intervención da Fisioterapia.	saber	A3
19D Coñecer e comprender os procedementos fisioterapéuticos baseados en métodos e técnicas específicos de actuacións fisioterapéuticas a aplicar nas diferentes patoloxías de todos os aparatos e sistemas, e en todas as especialidades de medicina e cirurxía, así como na promoción e conservación da saúde, e na prevención da enfermidade. Tales métodos están referidos, entre outros: aos procesos neurolóxicos do aparato locomotor (terapias manuais, terapias manipulativas articulares, osteopatía e quiropraxe); do aparato respiratorio; do sistema cardiocirculatorio; ás alteracións da estática e a dinámica; aos métodos específicos ortopédicos e ás técnicas terapéuticas reflexas, alternativas ou complementarias afíns ao campo de competencia da Fisioterapia.	saber	A3
20D Adquisición de vocabulario propio no campo da Fisioterapia.	saber	A19
1P Elaborar e cumprir de forma sistemática a historia clínica de Fisioterapia completa, onde se rexistren de forma axeitada e eficaz todos os pasos seguidos dende a recepción do paciente/usuario ata o informe de alta de Fisioterapia.	saber facer	A4 A6
2P Valorar o estado funcional do paciente/usuario, considerando os aspectos físicos, psicolóxicos e sociais.	saber facer	A4 A5
3P Determinar o diagnóstico de Fisioterapia de acordo coas normas recoñecidas internacionalmente e cos instrumentos de validación internacionais. Esta competencia inclúe xerarquizar as necesidades do paciente/usuario para atender con prioridade aquelas que máis comprometan o proceso de recuperación.	saber facer	A4 A6
4P Diseñar o Plan de intervención de Fisioterapia. Elaborar un plan específico de intervención de Fisioterapia empregando habilidades de resolución de problemas e razoamento clínico en consonancia cos recursos dispoñibles, formulando os obxectivos de intervención co usuario e, se é o caso, coas persoas significativas do seu ámbito, recollendo as súas expectativas respecto á atención. Seleccionando os protocolos ou procedementos máis adecuados á atención planificada e atendendo a criterios de adecuación, validez e eficiencia.	saber facer	A4 A7
5P Executar, dirixir e coordinar, o Plan de intervención de Fisioterapia, atendendo ao principio da individualidade do usuario e utilizando as ferramentas terapéuticas propias da Fisioterapia, é dicir, o conxunto de métodos, procedementos, actuacións e técnicas que mediante a aplicación dos medios físicos: curan, recuperan, habilitan, rehabilitan, adaptan e readaptan ás persoas con deficiencias, limitacións funcionais e minusvalías preveñen as enfermidades e promoven a saúde das persoas que queren manter un nivel óptimo de saúde.	saber facer	A4 A8

9P Intervir nos ámbitos de promoción da saúde e prevención da enfermidade.	saber facer	A4 A11 A12 A16
11P Incorporar na cultura profesional os principios éticos e legais da profesión.	saber facer Saber estar / ser	A4 A14
12P Incorporar a investigación científica e a práctica baseada na evidencia como cultura profesional.	saber facer Saber estar / ser	A4 A15
13P Analizar criticamente os métodos, protocolos e tratamentos da atención en Fisioterapia e velar porque estes se adecúen á evolución do saber científico.	saber facer Saber estar / ser	A4 A15
15P Aplicar os mecanismos de garantía de calidade na práctica da Fisioterapia, axustándose aos criterios, indicadores e estándares de calidade recoñecidos e validados para a boa práctica profesional.	saber facer	A4 A15 A18
16P Afrontar o estrés, o que supón ter capacidade para controlarse a si mesmo e controlar o ámbito en situacións de tensión.	saber facer Saber estar / ser	A4
17P Asumir riscos e vivir en ámbitos de incerteza, é dicir, ter a capacidade para desempeñar unha responsabilidade sen coñecer ao 100% o resultado final.	saber facer Saber estar / ser	A4
18P Motivar a outros. O que supón ter a capacidade de xerar nos demais o desexo de participar activamente e con ilusión en calquera proxecto ou tarefa.	saber facer	A4 A13 A18
19P Aplicar os principios ergonómicos ou de hixiene postural no desenvolvemento da súa actividade.	saber facer	A2 A4
1A Traballar con responsabilidade.	Saber estar / ser	A17
2A Manter unha actitude de aprendizaxe e mellora.	Saber estar / ser	A17
3A Manifestar respecto, valoración e sensibilidade ante o traballo dos demais.	saber facer Saber estar / ser	A13
5A Manifestar discreción.	Saber estar / ser	A14
6A Mostrar a súa orientación ao paciente/usuario.	saber facer	A14 A19
7A Axustarse aos límites da súa competencia profesional.	Saber estar / ser	A14
8A Desenvolver a capacidade para organizar e dirixir.	saber facer	A18
1TI Comunicación oral e escrita nas linguas cooficiais da Comunidade Autónoma.	saber facer	B1
2TI Capacidade de análise e síntese.	saber facer	B2
3TI Capacidade de organización e planificación.	saber facer	B3
4TI Capacidade de xestión da información.	saber facer	B4
5TI Resolución de problemas.	saber facer	B5
6TI Toma de decisións.	saber facer	B6
7TI Coñecementos de informática relativos ao ámbito de estudo.	saber	B7
1TP Compromiso ético.	Saber estar / ser	B9
2TP Traballo en equipo.	saber facer	B10
3TP Habilidades nas relacións interpersoais.	saber facer	B11
4TP Razoamento crítico.	saber facer	B12
5TP Recoñecemento da diversidade e a multiculturalidade.	Saber estar / ser	B13
1TS Aprendizaxe autónoma.	saber facer	B15
2TS Motivación por a calidade.	Saber estar / ser	B16
3TS Adaptación a novas situacións.	Saber estar / ser	B17
4TS Creatividade.	saber facer	B18
5TS Iniciativa e espírito emprendedor.	Saber estar / ser	B19
6TS Liderado.	Saber estar / ser	B20

Contidos

Tema

Temario teórico. Sen subtemas

-Fisioterapia nas afeccións do sistema nervioso central.
-Métodos de Fisioterapia no tratamento das patoloxías pediátricas.
-Fisioterapia nas afeccións do sistema nervioso periférico.
-Fisioterapia nas lesións medulares.
-Fisioterapia nos procesos neuromusculares.
-Fisioterapia en oncoloxía. Fisioterapia nos procesos dexenerativos (parkinson, esclerose múltiple, ELA...)

Temario práctico. Sen subtemas

-Formularanse casos e simulacións relacionadas co temario teórico, os alumnos formularán e executarán o tratamento e corríxiranse os erros e as dúbidas.

Planificación docente

	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Actividades introdutorias	2	0	2
Sesión maxistral	34	81	115
Prácticas de laboratorio	38	54	92
Presentacións/exposicións	2	4	6
Traballos tutelados	1	0	1
Probas de resposta longa, de desenvolvemento	2	0	2
Probas prácticas, de execución de tarefas reais e/ou simuladas.	1	6	7

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxía docente

	Descrición
Actividades introdutorias	Actividades encamiñadas a tomar contacto e reunir información sobre o alumnado, así como a presentar a materia
Sesión maxistral	As clases teóricas serán participativas e utilizarase a interrogación didáctica, debate, estudo de casos e estratexias de resolución de problemas.
Prácticas de laboratorio	Demostración práctica de distintos supostos clínicos e repetición destes cos compañeiros.
Presentacións/exposicións	Exposición con medios audiovisuais por parte do alumno ante o docente e os estudantes do traballo tutelado
Traballos tutelados	O alumno realizará en grupo un traballo relacionado co temario da materia e debe ser pactado co profesor.

Atención personalizada

	Descrición
Sesión maxistral	TUTORIAS: Ademais das titorías de grupo pequeno para o traballo tutelado, contemplanse as titorías de orientación e asesoramento académico, profesional e persoal. Estas levaranse a cabo no horario e lugar indicado no apartado da guía correspondente, 6 horas a seman. Tamen se poden realizar por correo electrónico a dirección do profesor indicando en Asunto: TUTORIAS ORGANIZACIÓN SOCIAL DO TRABAJO Para o desenvolvemento da docencia faranse grupos de alumnos Gran grupo: clases teóricas e exposicións de traballos Pequeno grupo: elaboración de traballos Individual: exame

Prácticas de laboratorio	TUTORIAS: Ademais das titorias de grupo pequeno para o traballo tutelado, contemplanse as titorias de orientación e asesoramento academico, profesional e persoal. Estas levaranse a cabo no horario e lugar indicado no apartado da guía correspondente, 6 horas a seman. Tamen se poden realizar por correo electronico a dirección do profesor indicando en Asunto: TUTORIAS ORGANIZACION SOCIAL DO TRABALLO Para o sesenvolvemento da docencia faranse grupos de alumnos Gran grupo: clases teoricas e exposicións de traballos Pequeno grupo: elaboración de traballos Individual: exame
Traballos tutelados	TUTORIAS: Ademais das titorias de grupo pequeno para o traballo tutelado, contemplanse as titorias de orientación e asesoramento academico, profesional e persoal. Estas levaranse a cabo no horario e lugar indicado no apartado da guía correspondente, 6 horas a seman. Tamen se poden realizar por correo electronico a dirección do profesor indicando en Asunto: TUTORIAS ORGANIZACION SOCIAL DO TRABALLO Para o sesenvolvemento da docencia faranse grupos de alumnos Gran grupo: clases teoricas e exposicións de traballos Pequeno grupo: elaboración de traballos Individual: exame

Avaliación		
	Descrición	Cualificación
Sesión maxistral	avaliacion mediante proba escrita dos contidos teoricos da materia.	45
Prácticas de laboratorio	O alumno debe resolver 4 supostos prácticos relacionados cos contidos da materia.	45
Traballos tutelados	A realización, asistencia a titorias, exposición e defensa do traballo é obrigatoria para superar a materia.	5
	Valorarase a participación nas titorías do traballo, a formulación e análise realizada, así como a súa redacción e a utilización de fontes bibliográficas.	
Presentacións/exposicións	Valorarase a presentación do traballo en medios audiovisuais, a súa exposición e defensa.	5

Outros comentarios e segunda convocatoria

Para poder presentarse a examen teórico e práctico en calquera das dúas convocatorias é obrigatorio realizar, asistir as titorias, expoñer e defender o traballo nas datas que se establezan ao principio da docencia da materia.

Para superar a materia o alumno debe ter superados o exame teórico e práctico de forma independente.

Para poder presentarse ao exame práctico o alumno debe presentarse ao exame teórico

Bibliografía. Fontes de información

- Shumway-Cook, A. - Woollacott, M., MOTOR CONTROL. TRANSLATING RESEARCH INTO CLINICAL PRACTICE (INTERNATIONAL EDITION), Ed. LIPPINCOT 4ª ed , febrero 2011.
- Wilson-Pauwels, L. - Akesson, E. - Stewart, P. - Spacey, S., NERVIOS CRANEALES. En la salud y la enfermedad, Editorial Medica Panamericana 3ª ed , sept 2013
- Stokes, M. - Stack, E., FISIOTERAPIA EN LA REHABILITACIÓN NEUROLÓGICA, Ed. Elsevier 3ª ed. , junio 2013
- Levitt, S., TRATAMIENTO DE LA PARÁLISIS CEREBRAL Y DEL RETRASO MOTOR, Editorial Medica Panamericana 5ª ed , Octubre 2012
- Paeth, B., EXPERIENCIAS CON EL CONCEPTO BOBATH. Fundamentos, tratamientos y casos , Editorial Medica Panamericana 2ª , abril 2012
- Bisbe - Santoyo - Segarra, FISIOTERAPIA EN ENUROLOGIA. Procedimientos para resolver la capacidad funcional, Editorial Medica Panamericana 1ª , febrero 2012
- Cano, r. - Colado, S., NEURORREHABILITACIÓN. Métodos específicos de valoración y tratamiento. , Editorial Medica Panamericana 1ª ed , febrero 2012
- Haines, D., NEUROANATOMIA. ATLAS DE ESTRUCTURAS, SECCIONES Y SISTEMAS, Ed. LIPPINCOTT. 8ª ., nov 2011

Barker, R. – Barasi, S., NEUROCIENCIA EN ESQUEMAS, Ed. AKADIA 3ª , dec 2012.

Harvey, L. , TRATAMIENTO DE LA LESION MEDULAR. GUIA PARA FISIOTERAPEUTAS, Ed. Elsevier 1ª , marzo 2010

Calero, M., ACTUACIÓN DEL FISIOTERAPEUTA EN ESCLEROSIS MULTIPLE, Ed. Formación Alcala 2ª ed , febrero 2007

Recomendacións

Outros comentarios

É obrigatorio terse avaliado desta materia para poder cursar a materia de Estancias clínicas.

DATOS IDENTIFICATIVOS				
Fisioterapia en especialidades clínicas II				
Materia	Fisioterapia en especialidades clínicas II			
Código	P05G170V01907			
Titulación	Grao en Fisioterapia			
Descriptor	Creditos ECTS	Carácter	Curso	Cuadrimestre
	9	OB	3	2c
Idioma				
Departamento	Biología funcional e ciencias da saúde			
Coordinador/a	Pazos Rosales, José Manuel			
Profesorado	Abalo Núñez, María del Rocío Pazos Rosales, José Manuel			
Correo-e	jmpazos@uvigo.es			
Web				
Descrición xeral				

Competencias de titulación	
Código	
A1	Coñecer e comprender a morfoloxía, a fisioloxía, a patoloxía e a conduta das persoas, tanto sas coma enfermas, no medio natural e social.
A2	Coñecer e comprender as ciencias, os modelos, as técnicas e os instrumentos sobre os que se fundamenta, articula e desenvolve a fisioterapia.
A3	Coñecer e comprender os métodos, procedementos e actuacións fisioterapéuticas, encamiñados tanto á terapéutica propiamente dita, a aplicar na clínica para a reeducación ou recuperación funcional, como á realización de actividades dirixidas á promoción e mantemento da saúde.
A4	Adquirir a experiencia clínica axeitada que proporcione habilidades intelectuais e destrezas técnicas e manuais; que facilite a incorporación de valores éticos e profesionais; e que desenvolva a capacidade de integración dos coñecementos adquiridos.
A5	Valorar o estado funcional do paciente, considerando os aspectos físicos, psicolóxicos e sociais.
A6	Valoración diagnóstica de coidados de fisioterapia segundo as normas e cos instrumentos de validación recoñecidos internacionalmente.
A7	Deseñar o plan de intervención de fisioterapia atendendo a criterios de adecuación, validez e eficiencia.
A8	Executar, dirixir e coordinar o plan de intervención de fisioterapia, utilizando as ferramentas terapéuticas propias e atendendo á individualidade do usuario.
A11	Proporcionarlles unha atención de fisioterapia eficaz, outorgando unha asistencia integral aos pacientes.
A12	Intervir nos ámbitos de promoción, prevención, protección e recuperación da saúde.
A13	Saber traballar en equipos profesionais como unidade básica na que se estruturan de forma uni ou multidisciplinar e interdisciplinar os profesionais e demais persoal das organizacións asistenciais.
A14	Incorporar os principios éticos e legais da profesión na práctica profesional así como integrar os aspectos sociais e comunitarios na toma de decisións.
A15	Participar na elaboración de protocolos asistenciais de fisioterapia baseada na evidencia científica.
A16	Levar a cabo as intervencións fisioterapéuticas baseándose na atención integral da saúde que supón a cooperación multiprofesional, a integración dos procesos e a continuidade asistencial.
A17	Comprender a importancia de actualizar os coñecementos, habilidades, destrezas e actitudes que integran as competencias profesionais do fisioterapeuta.
A18	Adquirir habilidades de xestión clínica que inclúan o uso eficiente dos recursos sanitarios e desenvolver actividades de planificación, xestión e control nas unidades asistenciais onde se poña atención en fisioterapia e a súa relación con outros servizos sanitarios.
A19	Comunicarse de modo efectivo e claro, tanto de forma oral coma escrita, cos usuarios do sistema sanitario así como con outros profesionais.
B1	Comunicación oral e escrita nas linguas cooficiais da Comunidade Autónoma.
B2	Capacidade de análise e síntese.
B3	Capacidade de organización e planificación.
B4	Capacidade de xestión da información

B5	Resolución de problemas
B6	Toma de decisións
B7	Coñecementos de informática relativos ao ámbito de estudo
B9	Compromiso ético
B10	Traballo en equipo
B11	Habilidades nas relacións interpersoais
B12	Razoamento crítico
B13	Recoñecemento da diversidade e a multiculturalidade.
B15	Aprendizaxe autónoma
B16	Motivación por a calidade.
B17	Adaptación a novas situacións
B18	Creatividade
B19	Iniciativa e espírito emprendedor
B20	Liderado
B23	Traballar con responsabilidade
B24	Manter unha actitude de aprendizaxe e mellora
B25	Manifestar respecto, valoración e sensibilidade ante o traballo dos demais
B27	Manifestar discreción
B28	Mostrar a súa orientación ao paciente/usuario
B29	Axustarse aos límites da súa competencia profesional
B30	Desenvolver a capacidade para organizar e dirixir

Competencias de materia		
Competencias de materia	Tipoloxía	Competencias
7D Coñecer e comprender as bases físicas dos distintos axentes físicos e as súas aplicacións.	saber	A2
14D Coñecer e comprender os conceptos de exploración física, valoración, diagnóstico e prognóstico; as bases teóricas das valoracións, test e comprobacións funcionais, a avaliación científica da súa utilidade e efectividade, así como as etapas e recursos do proceso de intervención de fisioterapia.	saber	A6
15D Coñecer e comprender os aspectos xerais da patoloxía de etioloxía endóxena e esóxena relacionada coa fisioterapia de todos os aparatos e sistemas cos seus tratamentos médicos, cirúrxicos, fisioterapéuticos e ortopédicos.	saber	A1 A3
16D Coñecer e comprender os cambios estruturais, fisiolóxicos, funcionais e de conduta que se producen como consecuencia da intervención da Fisioterapia.	saber	A3
18D Coñecer e comprender os procedementos fisioterapéuticos xerais e os derivados doutros axentes físicos.	saber	A3
19D Coñecer e comprender os Procedementos fisioterapéuticos baseados en métodos e técnicas específicos de actuacións fisioterapéuticas a aplicar nas diferentes patoloxías de todos os aparatos e sistemas, e en todas as especialidades de medicina e cirurxía, así como na promoción e conservación da saúde, e na prevención da enfermidade. Tales métodos están referidos, entre outros: aos procesos neurolóxicos; do aparato locomotor (terapias manuais, terapias manipulativas articulares, osteopatía e quiropraxia); do aparato respiratorio; do sistema cardiorcirculatorio; ás alteracións da estática e a dinámica; aos métodos específicos ortopédicos; e ás técnicas terapéuticas reflexas, alternativas ou complementarias afíns ao campo de competencia da Fisioterapia.	saber	A3
20D Adquisición de vocabulario propio no campo da Fisioterapia.	saber	A19
21D Adquirir formación científica básica en investigación.	saber	A15
1P Elaborar e cumprir de forma sistemática a historia clínica de Fisioterapia completa, onde se rexistren de forma axeitada e eficaz todos os pasos seguidos dende a recepción do paciente/usuario ata o informe á alta de Fisioterapia.	saber facer	A4 A6
2P Valorar o estado funcional do paciente/usuario, considerando os aspectos físicos, psicolóxicos e sociais.	saber facer	A4 A5
3P Determinar o Diagnóstico de Fisioterapia de acordo coas normas recoñecidas internacionalmente e cos instrumentos de validación internacionais. Esta competencia inclúe xerarquizar as necesidades do paciente/usuario para atender con prioridade aquelas que máis comprometan ao proceso de recuperación.	saber facer	A4 A6

4P Diseñar o Plan de intervención de Fisioterapia. Elaborar un Plan específico de intervención de Fisioterapia empregando habilidades de resolución de problemas e razoamento clínico: en consonancia cos recursos dispoñibles; formulando os obxectivos de intervención co usuario e, se é o caso, coas persoas significativas do seu ámbito, recollendo as súas expectativas respecto á atención; seleccionando os protocolos ou procedementos máis adecuados á atención planificada, atendendo a criterios de adecuación, validez e eficiencia.	saber facer	A4 A7
5P Executar, dirixir e coordinar, o Plan de intervención de Fisioterapia, atendendo ao principio da individualidade do usuario e utilizando as ferramentas terapéuticas propias da Fisioterapia, é dicir, o conxunto de métodos, procedementos, actuacións e técnicas que mediante a aplicación dos medios físicos: curan, recuperan, habilitan, rehabilitan, adaptan e readaptan ás persoas con deficiencias, limitacións funcionais, discapacidades e minusvalías; preveñen as enfermidades e promoven a saúde ás persoas que queren manter un nivel óptimo de saúde.	saber facer	A4 A8
9P Intervir nos ámbitos de promoción da saúde e prevención da enfermidade.	saber facer	A4 A11 A12 A16
11P Incorporar á cultura profesional os principios éticos e legais da profesión.	saber facer	A4 A14
12P Incorporar a investigación científica e a práctica baseada na evidencia como cultura profesional.	saber saber facer	A4 A15
13P Analizar criticamente os métodos, protocolos e tratamentos da atención en Fisioterapia e velar porque estes se adecúen á evolución do saber científico.	saber	A4 A15
15P Aplicar os mecanismos de garantía de calidade na práctica da Fisioterapia, axustándose aos criterios, indicadores e estándares de calidade recoñecidos e validados para a boa práctica profesional.	saber facer	A4 A15 A18
16P Afrontar o estrés, o que supón ter capacidade para controlarse a si mesmo e controlar o ámbito en situacións de tensión.	saber facer	A4
17P Asumir riscos e vivir en ámbitos de incerteza, é dicir, ter a capacidade para desempeñar unha responsabilidade sen coñecer o 100% o resultado final.	saber	A4
18P Motivar a outros. O que supón ter a capacidade de xerar nos demais o desexo de participar activamente e con ilusión en calquera proxecto ou tarefa.	saber facer	A4 A13 A18
19P Aplicar os principios ergonómicos ou de hixiene postural no desenvolvemento da súa actividade.	saber facer	A2 A4
1A Traballar con responsabilidade.	Saber estar / ser	A17 B23
2A Manter unha actitude de aprendizaxe e mellora.	Saber estar / ser	A17 B24
3A Manifestar respecto, valoración e sensibilidade ante o traballo dos demais.	Saber estar / ser	A13 B25
5A Manifestar discreción	Saber estar / ser	A14 B27
6A Mostrar a súa orientación ao paciente/usuario.	Saber estar / ser	A14 A19 B28
7A Axustarse aos límites da súa competencia profesional.	Saber estar / ser	A14 B29
8A Desenvolver a capacidade para organizar e dirixir.	Saber estar / ser	A18 B30
1TI Comunicación oral e escrita nas linguas cooficiais da Comunidade Autónoma.	saber facer	B1
2TI Capacidade de análise e síntese.	saber facer	B2
3TI Capacidade de organización e planificación.	saber facer	B3
4TI Capacidade de xestión da información.	saber facer	B4
5TI Resolución de problemas	saber facer	B5
6TI Toma de decisións.	saber facer	B6
7TI Coñecementos de informática relativos ao ámbito de estudo.	saber facer	B7
1TP Compromiso ético	Saber estar / ser	B9
2TP Traballo en equipo.	Saber estar / ser	B10
3TP Habilidades nas relacións interpersoais.	saber facer	B11
4TP Razoamento crítico.	Saber estar / ser	B12

5TP Recoñecementos a diversidade e a multiculturalidade.	saber facer	B13
1TS Aprendizaxe autónoma.	Saber estar / ser	B15
2TS Motivación por a calidade.	saber facer	B16
3TS Adaptación a novas situacións.	Saber estar / ser	B17
4TS Creatividade.	Saber estar / ser	B18
5TS Iniciativa e espírito emprendedor.	Saber estar / ser	B19
6TS Liderado.	Saber estar / ser	B20

Contidos

Tema

•Unidade 1: Fisioterapia nos procesos traumáticos e óseos.

•Unidade 2: Fisioterapia nos procesos ortopédicos e en amputados.

•Unidade 3: Fisioterapia en reumatoloxía.

•Unidade 4: Fisioterapia en dermatoloxía.

•Unidade 5: Fisioterapia nos procesos uro-xinecolóxicos e obstétricos.

Planificación docente

	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Actividades introdutorias	2	0	2
Traballos tutelados	1	20	21
Sesión maxistral	34	64	98
Prácticas de laboratorio	38	61	99
Presentacións/exposicións	2	1	3
Probas de resposta curta	1	0	1
Probas prácticas, de execución de tarefas reais e/ou simuladas.	1	0	1

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxía docente

	Descrición
Actividades introdutorias	Actividades encamiñadas a tomar contacto e reunir información sobre o alumnado, así como a presentar a materia.
Traballos tutelados	Os alumnos deberán elaborar, asistir a tutorías, expoñer e defender un traballo. Cada grupo realizará un traballo sobre un tema determinado pactado co profesor
Sesión maxistral	As clases teóricas serán participativas e utilizarase a interrogación didáctica, debate, estudio de casos e estratexias de resolución de problemas.
Prácticas de laboratorio	Formularanse casos e simulacións relacionadas co temario teórico, os alumnos formularán e executarán o tratamento, corrixiéndose os erros e as dúbidas.
Presentacións/exposicións	Exposición con medios audiovisuais por parte do alumnado ante o docente e os estudantes do traballo tutorizado.

Atención personalizada

	Descrición
Sesión maxistral	O alumno deberá darse de alta na Plataforma Tema para o correcto seguimento da Materia. TUTORIAS: Ademais das tutorías de grupo pequeno para o traballo tutelado, contemplanse as tutorías de orientación e asesoramento académico, profesional e persoal. Estas levaranse a cabo no horario e lugar indicado no apartado da guía correspondente, 6 horas a semana. Tamen se poden realizar por correo electrónico a dirección do profesor indicando en Asunto: TUTORIAS ORGANIZACION SOCIAL DO TRABAJO Para o desenvolvemento da docencia faranse grupos de alumnos Gran grupo: clases teóricas e exposicións de traballos Pequeno grupo: elaboración de traballos Individual: exame.

Prácticas de laboratorio	O alumno deberá darse de alta na Plataforma Tema para o correcto seguimento da Materia. TITORIAS: Ademais das titorias de grupo pequeno para o traballo tutelado, contemplanse as titorias de orientación e asesoramento academico, profesional e persoal. Estas levaranse a cabo no horario e lugar indicado no apartado da guía correspondente, 6 horas a semana. Tamen se poden realizar por correo electronico a dirección do profesor indicando en Asunto: TITORIAS ORGANIZACION SOCIAL DO TRABALLO Para o desenvolvemento da docencia faranse grupos de alumnos Gran grupo: clases teoricas e exposicións de traballos Pequeno grupo: elaboración de traballos Individual: exame.
Presentacións/exposicións	O alumno deberá darse de alta na Plataforma Tema para o correcto seguimento da Materia. TITORIAS: Ademais das titorias de grupo pequeno para o traballo tutelado, contemplanse as titorias de orientación e asesoramento academico, profesional e persoal. Estas levaranse a cabo no horario e lugar indicado no apartado da guía correspondente, 6 horas a semana. Tamen se poden realizar por correo electronico a dirección do profesor indicando en Asunto: TITORIAS ORGANIZACION SOCIAL DO TRABALLO Para o desenvolvemento da docencia faranse grupos de alumnos Gran grupo: clases teoricas e exposicións de traballos Pequeno grupo: elaboración de traballos Individual: exame.
Traballos tutelados	O alumno deberá darse de alta na Plataforma Tema para o correcto seguimento da Materia. TITORIAS: Ademais das titorias de grupo pequeno para o traballo tutelado, contemplanse as titorias de orientación e asesoramento academico, profesional e persoal. Estas levaranse a cabo no horario e lugar indicado no apartado da guía correspondente, 6 horas a semana. Tamen se poden realizar por correo electronico a dirección do profesor indicando en Asunto: TITORIAS ORGANIZACION SOCIAL DO TRABALLO Para o desenvolvemento da docencia faranse grupos de alumnos Gran grupo: clases teoricas e exposicións de traballos Pequeno grupo: elaboración de traballos Individual: exame.

Avaliación		
	Descrición	Cualificación
Sesión maxistral	Exame teórico: Tipo pregunta curta.	45
Prácticas de laboratorio	Dúas preguntas a sorteo. Para aprobar o exame práctico, as dúas preguntas deben ter unha cualificación de aprobado e despois farase a media entre as dúas. Se nunha pregunta o alumno non obtén esta cualificación, a cualificación será de suspenso. O exame práctico esixe non só a explicación do que se debería facer, senón tamén a execución das manobras oportunas, téndose en conta igualmente a postura na que se coloque tanto o alumno que simula ser paciente como do que asume o papel de fisioterapeuta. A realización dalgunha contraindicación tanto absoluta coma relativa suporá o suspenso directo deste exame, agás en casos puntuais segundo o feito no resto do exame	45
Presentacións/exposicións	Valorarase a presentación do traballo en medios audiovisuais a súa exposición e defensa.	5
Traballos tutelados	A realización, asistencia titorias e exposición e defensa do traballo e obrigatoria para superar a materia. Valorarase a participación nas titorias do traballo, o plantexamento e análise realizado así como a súa redacción e utilización de fontes bibliográficas.	5

Outros comentarios e segunda convocatoria

Para poder presentarse a examen teórico e práctico en calquera das dúas convocatorias é obrigatorio realizar, asistir as titorias, expoñer e defender o traballo nas datas que se establezan ao principio da docencia da materia.

Para superar a materia o alumno debe ter superados o exame teórico e práctico de forma independente.

Para poder presentarse ao exame práctico o alumno debe presentarse ao exame teórico.

De aprobar un dos exames gardarase a nota para as convocatorias do mesmo ano académico.

As cualificacións expoñeranse no taboleiro de anuncios logo do consentimento do alumno, e tamén na páxina web da Universidade. A data de revisión e o lugar desta expoñeranse no taboleiro de anuncios.

Datas de exame:

A que figure no calendario oficial de exames da Facultade.

Bibliografía. Fontes de información

Alegre, C. , Fisioterapia en reumatología, Alcalá de Henares: Asetip, 2001

Goodyer, Paul, Compendio de técnicas en rehabilitación musculoesquelética, Madrid: McGraw-Hill. Interamericana, 2003

Haarer-Becker, R.; Schoer, Manual de técnicas de fisioterapia: (aplicación en traumatología y ortopedia)., Barcelona: Editorial Paidotribo, 2001

Miralles Marrero R, Miralles-Rull I., Biomecánica clínica de las patologías del aparato locomotor., Barcelona: Elsevier Masson, 2007

Walker, C. , Fisioterapia en obstetricia y uroginecología. , Barcelona: Masson, 2006

Sthephenson, R. G., Fisioterapia en obstetricia y ginecología., Madrid: Mc Graw Hill-Interamericana, 2003

Recomendacións

Materias que se recomenda ter cursado previamente

Afeccións medicocirúrxicas/P05G170V01201

Anatomía humana: Anatomía humana/P05G170V01101

Bioquímica-Física: Bioquímica e biofísica/P05G170V01102

Fisioloxía: Fisioloxía humana/P05G170V01103

Fisioloxía: Movemento funcional en fisioterapia/P05G170V01202

Fundamentos de fisioterapia/P05G170V01104

Psicoloxía: Aplicacións en ciencias da saúde/P05G170V01203

Valoración en fisioterapia/P05G170V01204

Afeccións médicas/P05G170V01302

Afeccións cirúrxicas/P05G170V01301

Cinesiterapia/P05G170V01303

Electroterapia e ultrasonoterapia/P05G170V01401

Fisioterapia xeral/P05G170V01304

Fisioterapia manipulativa articular/P05G170V01402

Radioloxía/P05G170V01403

Fisioterapia respiratoria e masoterapia especial/P05G170V01502

Outros comentarios

É obrigatorio terse avaliado desta materia para poder cursar a materia Estancias clínicas.

DATOS IDENTIFICATIVOS				
Farmacoloxía				
Materia	Farmacoloxía			
Código	P05G170V01908			
Titulación	Grao en Fisioterapia			
Descritores	Creditos ECTS	Carácter	Curso	Cuadrimestre
	6	OP	3	2c
Idioma				
Departamento	Biología funcional e ciencias da saúde			
Coordinador/a	Maceiras García, María Lourdes			
Profesorado	Maceiras García, María Lourdes			
Correo-e	lurdesmg@uvigo.es			
Web	http://webs.uvigo.es/mpsp			
Descrición xeral				
Competencias de titulación				
Código				
A1	Coñecer e comprender a morfoloxía, a fisioloxía, a patoloxía e a conduta das persoas, tanto sas coma enfermas, no medio natural e social.			
A2	Coñecer e comprender as ciencias, os modelos, as técnicas e os instrumentos sobre os que se fundamenta, articula e desenvolve a fisioterapia.			
A3	Coñecer e comprender os métodos, procedementos e actuacións fisioterapéuticas, encamiñados tanto á terapéutica propiamente dita, a aplicar na clínica para a reeducación ou recuperación funcional, como á realización de actividades dirixidas á promoción e mantemento da saúde.			
A4	Adquirir a experiencia clínica axeitada que proporcione habilidades intelectuais e destrezas técnicas e manuais; que facilite a incorporación de valores éticos e profesionais; e que desenvolva a capacidade de integración dos coñecementos adquiridos.			
A5	Valorar o estado funcional do paciente, considerando os aspectos físicos, psicolóxicos e sociais.			
A6	Valoración diagnóstica de coidados de fisioterapia segundo as normas e cos instrumentos de validación recoñecidos internacionalmente.			
A7	Deseñar o plan de intervención de fisioterapia atendendo a criterios de adecuación, validez e eficiencia.			
A8	Executar, dirixir e coordinar o plan de intervención de fisioterapia, utilizando as ferramentas terapéuticas propias e atendendo á individualidade do usuario.			
A9	Avaliar a evolución dos resultados obtidos co tratamento en relación cos obxectivos marcados.			
A11	Proporcionarlles unha atención de fisioterapia eficaz, outorgando unha asistencia integral aos pacientes.			
A12	Intervir nos ámbitos de promoción, prevención, protección e recuperación da saúde.			
A14	Incorporar os principios éticos e legais da profesión na práctica profesional así como integrar os aspectos sociais e comunitarios na toma de decisións.			
A15	Participar na elaboración de protocolos asistenciais de fisioterapia baseada na evidencia científica.			
A16	Levar a cabo as intervencións fisioterapéuticas baseándose na atención integral da saúde que supón a cooperación multiprofesional, a integración dos procesos e a continuidade asistencial.			
A17	Comprender a importancia de actualizar os coñecementos, habilidades, destrezas e actitudes que integran as competencias profesionais do fisioterapeuta.			
B1	Comunicación oral e escrita nas linguas cooficiais da Comunidade Autónoma.			
B2	Capacidade de análise e síntese.			
B3	Capacidade de organización e planificación.			
B4	Capacidade de xestión da información			
B5	Resolución de problemas			
B6	Toma de decisións			
B7	Coñecementos de informática relativos ao ámbito de estudo			
B9	Compromiso ético			
B10	Traballo en equipo			
B11	Habilidades nas relacións interpersoais			
B12	Razoamento crítico			
B13	Recoñecemento da diversidade e a multiculturalidade.			

B15	Aprendizaxe autónoma
B16	Motivación por a calidade.
B17	Adaptación a novas situacións
B18	Creatividade
B19	Iniciativa e espírito emprendedor
B20	Liderado

Competencias de materia

Competencias de materia	Tipoloxía	Competencias
3D Coñecer e comprender os factores que inflúen sobre o crecemento e desenvolvemento humanos ao longo de toda a vida.	saber	A1
7D Coñecer e comprender as bases físicas dos distintos axentes e as súas aplicacións en Fisioterapia.	saber	A2
15D Coñecer e comprender os aspectos xerais da patoloxía de etioloxía endóxena e esóxena relacionada coa Fisioterapia de todos os aparatos e sistemas cos seus tratamentos médicos, cirúrxicos, fisioterapéuticos e ortopédicos.	saber	A1 A3
21D Adquirir formación científica básica en investigación.	saber saber facer	A15
22D Coñecer e comprender as teorías que sustentan a capacidade de resolución de problemas e o razoamento clínico.	saber saber facer	A5 A6 A7 A9
27D Coñecer e comprender o impacto das políticas sociosanitarias na práctica profesional.	saber	A14
31D Coñecer e comprender as normas legais de ámbito profesional.	saber	A14
2P Rexistrar de forma sistemática os datos significativos da información recollida e expresalos de forma correcta.	saber saber facer	A4 A5
5P Prever e evitar os riscos na aplicación do tratamento.	saber	A4 A8
9P Identificar riscos e factores de risco.	saber Saber estar / ser	A4 A11 A12 A16
6P Proporcionar educación sanitaria á poboación.	saber	A4 A9
13P Analizar criticamente os métodos, protocolos e tratamentos da atención en Fisioterapia e velar porque estes se adecúen á evolución do saber científico.	saber saber facer	A4 A15
1A Traballar con responsabilidade.	saber Saber estar / ser	A17
5A Manifestar discreción.	Saber estar / ser	A14
7A Axustarse aos límites da súa competencia profesional.	Saber estar / ser	A14
1TI Comunicación oral e escrita nas linguas cooficiais da Comunidade Autónoma.	saber facer	B1
2TI Capacidade de análise e síntese.	saber facer	B2
3TI Capacidade de organización e planificación.	saber facer	B3
4TI Capacidade de xestión da información.	saber facer	B4
5TI Resolución de problemas.	saber facer	B5
6TI Toma de decisións.	saber facer	B6
7TI Coñecementos de informática relativos ao ámbito de estudo.	saber facer	B7
1TP Compromiso ético.	Saber estar / ser	B9
2TP Traballo en equipo.	saber facer	B10
3TP Habilidades nas relacións interpersoais.	saber facer	B11
4TP Razoamento crítico.	saber facer	B12
5TP Recoñecemento da diversidade e a multiculturalidade.	Saber estar / ser	B13
1TS Aprendizaxe autónoma.	saber facer	B15
2TS Motivación por a calidade.	Saber estar / ser	B16
3TS Adaptación a novas situacións.	saber facer	B17
4TS Creatividade.	saber facer	B18
5TS Iniciativa e espírito emprendedor.	Saber estar / ser	B19

Contidos	
Tema	
Tema 1: Principios Xerais	Principios xerais de farmacocinética e farmacodinamia. Vías de administración de medicamentos, vía transdérmica. Reaccións adversas e interaccións. Factores fisiolóxicos e patolóxicos que modifican a acción dos fármacos.
Tema 2: Farmacoloxía do sistema nervioso autónomo	Fármacos adrenérxicos e bloqueantes adrenérxicos. Fármacos colinérxicos e anticolinérxicos. Fármacos anestésicos locais.
Tema 3: Farmacoloxía da dor e inflamación	Fármacos analxésicos-antitérmicos e antiinflamatorios non esteroideos (AINE). Fármacos antirreumáticos. Fármacos hipouricemiantes e antigotosos. Analxésicos opioides. Agonistas e antagonistas opioides.
Tema 4: Farmacoloxía do Sistema Nervioso Central	Fármacos antiepilépticos. Fármacos antiparkinsoniano. Fármacos ansiolíticos. Fármacos hipnóticos e sedantes. Fármacos antidepresivos. Anestésicos xerais.
Tema 5: Farmacoloxía do Sistema Cardiovascular e Renal.	Fármacos utilizados no tratamento da insuficiencia cardíaca e das arritmias. Fármacos utilizados no tratamento da hipertensión arterial. Fármacos utilizados na profilaxe e tratamento da arteriosclerose. Diurese.
Tema 6: Farmacoloxía do Sistema Hematopoiético	Fármacos utilizados no tratamento das anemias. Fármacos utilizados nos trastornos da coagulación sanguínea.
Tema 7: Farmacoloxía do Aparello Respiratorio	Fármacos antitusíxenos, mucolíticos e expectorantes. Terapéutica antiasmática.
Tema 8: Farmacoloxía do Aparello Dixestivo	Fármacos utilizados para inhibir ou neutralizar a secreción ácida gástrica. Fármacos laxantes, antidiarreicos e antieméticos.
Tema 9: Farmacoloxía do Sistema Endocrino	Insulina e hipoglicemiantes orais. Fármacos glucocorticoides
Tema 10: Quimioterapia antiinfecciosa	Principios xerais da utilización de antiinfecciosos. Antisépticos xerais e locais. Antibióticos. Farmacoloxía das infeccións por micobacterias. Fármacos antivíricos. Fármacos antifúnxicos e antiparasitarios.
Tema 11: Quimioterapia Antineoplástica e inmunosupresora	Fármacos antineoplásicos. Terapia inmunomoduladora
Tema 12: Exercicio físico e deporte	Fármacos e deporte. Drogodependencias, sustancias que modifican o rendemento deportivo.
Tema 13: Farmacoloxía en masoterapia	Facilitación. Modificación.

Planificación docente			
	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Sesión maxistral	42	106	148
Actividades introdutorias	1	0	1
Probas de tipo test	1	0	1
*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.			

Metodoloxía docente	
	Descrición
Sesión maxistral	As clases teóricas serán participativas e utilizarase a consulta didáctica, debate, estudo de casos e estratexias de resolución de problemas.
Actividades introdutorias	Actividades encamiñadas a tomar contacto e reunir información sobre o alumnado, así como a presentar a materia.

Atención personalizada	
	Descrición
Probas de tipo test	1.- O alumnado ten que se dar de alta no Servizo de Teledocencia: FaiTIC, e participar nas actividades que se fan a través del, para o correcto seguimento da materia. 2.- Titorías: Poden realizarse en grupo ou de xeito individualizado, de cara á orientación e asesoramento académico, profesional e persoal. Lévanse a cabo no despacho e no horario indicado nel e na guía docente, sendo de 6 horas á semana. Tamén poden realizarse por correo electrónico ao enderezo electrónico do profesorado indicando no asunto: TITORÍAS, ou a través da FaiTIC.

Avaliación		
	Descrición	Cualificación
Probas de tipo test	A cualificación final da materia realizarase tendo en conta a asistencia e participación no desenvolvemento das clases. Haberá un exame final da materia con preguntas de tipo test de 5 opcións de respostas, das que só unha será válida; cada pregunta ben respondida contará un punto, e cada cinco preguntas mal respondidas restarán un punto; as deixadas en branco non descontarán puntuación.	100

Outros comentarios e segunda convocatoria

Bibliografía. Fontes de información

Azanza JR., Farmacología Clínica para profesionales de la salud., 2ª ed. Pamplona: Eunate; , 2004.

Betés M, Durán M, Mestres C, Nogues MR., Farmacología para Fisioterapeutas., Madrid: Panamericana;, 2008.

Brunton LL, Lazo JS, Parker KL. Goodman & Gilman., Las Bases Farmacológicas de la Terapéutica., 11ª ed. México D.F.: McGraw-Hill / Interamericana; , 2006.

Castell S, Hernández M., Farmacología en enfermería., 2ª ed. Barcelona: Elsevier;, 2007.

De Ahumada JI, Santana ML, Serrano JS. , Farmacología práctica. Para las diplomaturas en Ciencias de la Salud. , Madrid: Díaz de Santos;, 2002.

Florez J, Armijo JA, Mediavilla A., Farmacología humana. , 5ªed. Barcelona: Elsevier/Masson;, 2008.

Lüllmann H, Mohr K, Ziegler A. , Atlas de Farmacología. , Barcelona: Masson / Salvat; , 1992.

Rang HP, Dale MM, et al. , Farmacología. , 7ª ed. Barcelona: Elsevier / Churchill Livingstone; , 2012.

Yassin, G. , Lo esencial en Farmacología., 3ª ed. Barcelona: Elsevier;, 2011.

Recomendacións

Materias que se recomenda cursar simultaneamente

Afeccións medicocirúrxicas/P05G170V01201

Afeccións médicas/P05G170V01302

Afeccións cirúrxicas/P05G170V01301

Materias que se recomenda ter cursado previamente

Bioquímica-Física: Bioquímica e biofísica/P05G170V01102

Fisioloxía: Fisioloxía humana/P05G170V01103

DATOS IDENTIFICATIVOS				
Fisioterapia en xinecoloxía e obstetricia				
Materia	Fisioterapia en xinecoloxía e obstetricia			
Código	P05G170V01909			
Titulación	Grao en Fisioterapia			
Descriptor	Creditos ECTS	Carácter	Curso	Cuadrimestre
	6	OP	3	2c
Idioma				
Departamento	Biología funcional e ciencias da saúde			
Coordinador/a	Soto González, María Mercedes			
Profesorado	Gutiérrez Nieto, Manuel Soto González, María Mercedes			
Correo-e	m.soto@uvigo.es			
Web				
Descrición xeral				

Competencias de titulación

Código	
A1	Coñecer e comprender a morfoloxía, a fisioloxía, a patoloxía e a conduta das persoas, tanto sas coma enfermas, no medio natural e social.
A2	Coñecer e comprender as ciencias, os modelos, as técnicas e os instrumentos sobre os que se fundamenta, articula e desenvolve a fisioterapia.
A3	Coñecer e comprender os métodos, procedementos e actuacións fisioterapéuticas, encamiñados tanto á terapéutica propiamente dita, a aplicar na clínica para a reeducación ou recuperación funcional, como á realización de actividades dirixidas á promoción e mantemento da saúde.
A4	Adquirir a experiencia clínica axeitada que proporcione habilidades intelectuais e destrezas técnicas e manuais; que facilite a incorporación de valores éticos e profesionais; e que desenvolva a capacidade de integración dos coñecementos adquiridos.
A5	Valorar o estado funcional do paciente, considerando os aspectos físicos, psicolóxicos e sociais.
A6	Valoración diagnóstica de coidados de fisioterapia segundo as normas e cos instrumentos de validación recoñecidos internacionalmente.
A7	Deseñar o plan de intervención de fisioterapia atendendo a criterios de adecuación, validez e eficiencia.
A8	Executar, dirixir e coordinar o plan de intervención de fisioterapia, utilizando as ferramentas terapéuticas propias e atendendo á individualidade do usuario.
A9	Avaliar a evolución dos resultados obtidos co tratamento en relación cos obxectivos marcados.
A11	Proporcionarlles unha atención de fisioterapia eficaz, outorgando unha asistencia integral aos pacientes.
A12	Intervir nos ámbitos de promoción, prevención, protección e recuperación da saúde.
A13	Saber traballar en equipos profesionais como unidade básica na que se estruturan de forma uni ou multidisciplinar e interdisciplinar os profesionais e demais persoal das organizacións asistenciais.
A14	Incorporar os principios éticos e legais da profesión na práctica profesional así como integrar os aspectos sociais e comunitarios na toma de decisións.
A15	Participar na elaboración de protocolos asistenciais de fisioterapia baseada na evidencia científica.
A16	Levar a cabo as intervencións fisioterapéuticas baseándose na atención integral da saúde que supón a cooperación multiprofesional, a integración dos procesos e a continuidade asistencial.
A17	Comprender a importancia de actualizar os coñecementos, habilidades, destrezas e actitudes que integran as competencias profesionais do fisioterapeuta.
A18	Adquirir habilidades de xestión clínica que inclúan o uso eficiente dos recursos sanitarios e desenvolver actividades de planificación, xestión e control nas unidades asistenciais onde se poña atención en fisioterapia e a súa relación con outros servizos sanitarios.
A19	Comunicarse de modo efectivo e claro, tanto de forma oral coma escrita, cos usuarios do sistema sanitario así como con outros profesionais.
B1	Comunicación oral e escrita nas linguas cooficiais da Comunidade Autónoma.
B2	Capacidade de análise e síntese.
B3	Capacidade de organización e planificación.

B4	Capacidade de xestión da información
B5	Resolución de problemas
B6	Toma de decisións
B7	Coñecementos de informática relativos ao ámbito de estudo
B9	Compromiso ético
B10	Traballo en equipo
B11	Habilidades nas relacións interpersoais
B12	Razoamento crítico
B13	Recoñecemento da diversidade e a multiculturalidade.
B15	Aprendizaxe autónoma
B16	Motivación por a calidade.
B17	Adaptación a novas situacións
B18	Creatividade
B19	Iniciativa e espírito emprendedor
B20	Liderado
B23	Traballar con responsabilidade
B24	Manter unha actitude de aprendizaxe e mellora
B25	Manifestar respecto, valoración e sensibilidade ante o traballo dos demais
B27	Manifestar discreción
B28	Mostrar a súa orientación ao paciente/usuario
B29	Axustarse aos límites da súa competencia profesional
B30	Desenvolver a capacidade para organizar e dirixir

Competencias de materia		
Competencias de materia	Tipoloxía	Competencias
7D Coñecer e comprender as bases físicas dos distintos axentes físicos e as súas aplicacións.	saber	A2
14D Coñecer e comprender os conceptos de exploración física, valoración, diagnóstico e prognóstico; as bases teóricas das valoracións, test e comprobacións funcionais, a avaliación científica da súa utilidade e efectividade, así como as etapas e recursos do proceso de intervención de fisioterapia.	saber	A6
9P Intervir nos ámbitos de promoción da saúde e prevención da enfermidade.	saber	A3
15D Coñecer e comprender os aspectos xerais da patoloxía de etioloxía endóxena e exóxena relacionada coa fisioterapia de todos os aparatos e sistemas cos seus tratamentos médicos, cirúrxicos, fisioterapéuticos e ortopédicos.	saber	A1 A3
18D Coñecer e comprender os procedementos fisioterapéuticos xerais e os derivados doutros axentes físicos.	saber	A3
19D Coñecer e comprender os procedementos fisioterapéuticos baseados en métodos e técnicas específicos de actuacións fisioterapéuticas a aplicar nas diferentes patoloxías de todos os aparatos e sistemas, e en todas as especialidades de medicina e cirurxía, así como na promoción e conservación da saúde, e na prevención da enfermidade. Tales métodos están referidos, entre outros: aos procesos neurolóxicos; do aparato locomotor (terapias manuais, terapias manipulativas articulares, osteopatía e quiropraxe); do aparato respiratorio; do sistema cardiorcirculatorio; ás alteracións da estática e a dinámica; aos métodos específicos ortopédicos; e ás técnicas terapéuticas reflexas, alternativas ou complementarias afíns ao campo de competencia da Fisioterapia.	saber	A3
20D Adquisición de vocabulario propio no campo da Fisioterapia.	saber	A19
21D Adquirir formación científica básica en investigación.	saber	A15
11P Incorporar á cultura profesional os principios éticos e legais da profesión.	saber	A5 A6 A7 A9
1P Elaborar e cumprir de forma sistemática a historia clínica de Fisioterapia completa, onde se rexistren de forma axeitada e eficaz todos os pasos seguidos dende a recepción do paciente/usuario ata o informe á alta de Fisioterapia.	saber facer	A1 A6
2P Valorar o estado funcional do paciente/usuario, considerando os aspectos físicos, psicolóxicos e sociais.	saber facer	A4 A5

3P. Determinar o diagnóstico de Fisioterapia de acordo coas normas recoñecidas internacionalmente e cos instrumentos de validación internacionais. Esta competencia inclúe xerarquizar as necesidades do paciente/usuario para atender con prioridade aquelas que máis comprometan ao proceso de recuperación.	saber facer	A4 A6
12P. Incorporar a investigación científica e a práctica baseada na evidencia como cultura profesional.	saber facer	A4 A7
13P. Analizar criticamente os métodos, protocolos e tratamentos da atención en Fisioterapia e velar porque estes se adecúen á evolución do saber científico.	saber facer	A4 A8
15P. Aplicar os mecanismos de garantía de calidade na práctica da Fisioterapia, axustándose aos criterios, indicadores e estándares de calidade recoñecidos e validados para a boa práctica profesional.	saber facer	A4 A8
16P. Afrontar o estrés, o que supón ter capacidade para controlarse a si mesmo e controlar o ámbito en situacións de tensión.	saber facer	A4 A8
17P. Asumir riscos e vivir en ámbitos de incerteza, é dicir, ter a capacidade para desempeñar unha responsabilidade sen coñecer o 100% do resultado final.	saber facer	A4 A8
18P. Motivar a outros. O que supón ter a capacidade de xerar nos demais o desexo de participar activamente e con ilusión en calquera proxecto ou tarefa.	saber facer	A4 A8
19P. Aplicar os principios ergonómicos ou de hixiene postural no desenvolvemento da súa actividade.	saber facer	A4 A11 A12 A16
1A. Traballar con responsabilidade.	saber facer	A4 A14
2A. Manter unha actitude de aprendizaxe e mellora.	saber facer	A4 A15
3A. Manifestar respecto, valoración e sensibilidade ante o traballo dos demais.	saber facer	A4 A15 A18
5A. Manifestar discreción.	saber facer	A4
6A. Mostrar a súa orientación ao paciente/usuario.	saber facer	A4 A13 A18
7A. Axustarse aos límites da súa competencia profesional.	saber facer	A2 A4
8A. Desenvolver a capacidade para organizar e dirixir.	Saber estar / ser	A17 B23
1TI. Comunicación oral e escrita nas linguas cooficiais da Comunidade Autónoma.	Saber estar / ser	A17 B24
2TI. Capacidade de análise e síntese.	Saber estar / ser	A13 B25
3TI. Capacidade de organización e planificación.	Saber estar / ser	A14 B27
4TI. Capacidade de xestión da información.	Saber estar / ser	A14 A19 B28
5TI. Resolución de problemas.	Saber estar / ser	A14 B29
6TI. Toma de decisións.	Saber estar / ser	A18 B30
7T.I Coñecementos de informática relativos ao ámbito de estudo.	saber facer	B1
1TP. Compromiso ético.	saber facer	B2
3TP. Habilidades en las relaciones interpersonais.	saber facer	B3
4TP. Razoamento crítico.	saber facer	B4
5TP. Recoñecemento da diversidade e a multiculturalidade.	saber facer	B5
1TS. Aprendizaxe autónoma.	saber facer	B6
2TS. Motivación por a calidade.	saber	B7
3TS. Adaptación a novas situacións.	Saber estar / ser	B9
5TS. Iniciativa e espírito emprendedor.	Saber estar / ser	B10
6TS. Liderado.	Saber estar / ser	B11

4P. Deseñar o Plan de Intervención de Fisioterapia. Elaborar un Plan específico de intervención de Fisioterapia empregando habilidades de resolución de problemas e razoamento clínico en consonancia cos recursos dispoñibles; formulando os obxectivos de intervención co usuario e, se é o caso, coas persoas significativas do seu ámbito, recollendo as súas expectativas respecto á atención; seleccionando os protocolos ou procedementos máis adecuados á atención planificada, atendendo a criterios de adecuación, validez e eficiencia. Saber estar / ser B12

5P. Executar, dirixir e coordinar, o Plan de intervención de Fisioterapia, atendendo ao principio da individualidade do usuario e utilizando as ferramentas terapéuticas propias da Fisioterapia, é dicir, o conxunto de métodos, procedementos, actuacións e técnicas que mediante a aplicación dos medios físicos: curan, recuperan, habilitan, rehabilitan, adaptan e readaptan ás persoas con deficiencias, limitacións funcionais, minusvalías e minusvalías; preveñen as enfermidades e promoven a saúde ás persoas que queren manter un nivel óptimo de saúde. Saber estar / ser B13

1TS Aprendizaxe autónoma.	saber facer	B15
2TS Motivación por a calidade.	Saber estar / ser	B16
3TS Adaptación a novas situacións.	saber facer	B17
4TS Creatividade.	saber facer	B18
5TS Iniciativa e espírito emprendedor.	Saber estar / ser	B19
6TS Liderado.	saber facer	B20

Contidos

Tema	
TEMARIO TEÓRICO	DESENVOLVEMENTO TEMARIO TEÓRICO
TEMA 1 - BASES DA FISIOTERAPIA EN XINECOLOXÍA E OBSTETRICIA	Fundamentos de Fisioterapia en xinecoloxía e obstetricia. Papel da Fisioterapia. Consideracións anatómicas e fisiolóxicas.
TEMA 2 - FISIOTERAPIA E EMBARAZO	Fisioterapia preparto. Coidados de Fisioterapia durante o parto. Fisioterapia postparto.
TEMA 3 - DISFUNCIÓN DO CHAN PÉLVICO	Incontinencia urinaria. Disfuncións sexuais.
TEMA 4 - FISIOTERAPIA E MENOPAUSA	Deseño de programas de fisioterapia na menopausa.
TEMARIO PRÁCTICO	DESENVOLVEMENTO TEMARIO PRÁCTICO
TEMA 1 - BASES ANATÓMICAS	Recoñecemento de estruturas.
TEMA 2 - FISIOTERAPIA E EMBARAZO	Programas de Fisioterapia preparto e postparto.
TEMA 3 - DISFUNCIÓN DO CHAN PÉLVICO	Valoración e tratamento das disfuncións.
TEMA 4 - FISIOTERAPIA E MENOPAUSA	Programas de Fisioterapia na menopausa.

Planificación docente

	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Actividades introdutorias	1	0	1
Traballos tutelados	1	20	21
Prácticas de laboratorio	14	36	50
Presentacións/exposicións	1	4	5
Sesión maxistral	23	48	71
Probas de resposta longa, de desenvolvemento	1	0	1
Probas prácticas, de execución de tarefas reais e/ou simuladas.	1	0	1

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxía docente

	Descrición
Actividades introdutorias	Actividades encamiñadas a tomar contacto e reunir información sobre o alumnado, así como a presentar a materia.
Traballos tutelados	O estudante, en grupo, elabora un traballo sobre a temática da materia. Trátase dunha actividade autónoma dos estudantes que inclúe a busca e recollida de información, lectura e manexo de bibliografía e redacción.
Prácticas de laboratorio	Utilízase a demostración experimental e a estratexia de simulación, o tratamento didáctico de erros e o adestramento sistemático. O profesor fará a demostración de como se debe realizar a valoración e/ou protocolo de tratamento, a continuación os alumnos realizarán a práctica entre eles, corrixiendo o profesor e aclarando todas as dúbidas que poidan xurdir.
Presentacións/exposicións	Exposición e defensa do traballo con apoio audiovisual.

Atención personalizada

	Descrición
Presentacións/exposicións	O alumno deberá darse de alta na plataforma Tema para o correcto seguimento da materia. TITORÍAS Ademais das titorías de grupo pequeno, considéranse as titorías de orientación e asesoramento individual: 6 horas á semana. Estas levaranse a cabo no horario e lugar indicados ao inicio da guía. Organización social do traballo: Para o desenvolvemento da docencia faranse grupos de alumnos. Gran grupo: clases teóricas e exposicións de traballos. Mediano grupo: clases prácticas de laboratorio. Pequeno grupo: elaboración de traballos. Individual: exame.
Sesión maxistral	O alumno deberá darse de alta na plataforma Tema para o correcto seguimento da materia. TITORÍAS Ademais das titorías de grupo pequeno, considéranse as titorías de orientación e asesoramento individual: 6 horas á semana. Estas levaranse a cabo no horario e lugar indicados ao inicio da guía. Organización social do traballo: Para o desenvolvemento da docencia faranse grupos de alumnos. Gran grupo: clases teóricas e exposicións de traballos. Mediano grupo: clases prácticas de laboratorio. Pequeno grupo: elaboración de traballos. Individual: exame.
Actividades introdutorias	O alumno deberá darse de alta na plataforma Tema para o correcto seguimento da materia. TITORÍAS Ademais das titorías de grupo pequeno, considéranse as titorías de orientación e asesoramento individual: 6 horas á semana. Estas levaranse a cabo no horario e lugar indicados ao inicio da guía. Organización social do traballo: Para o desenvolvemento da docencia faranse grupos de alumnos. Gran grupo: clases teóricas e exposicións de traballos. Mediano grupo: clases prácticas de laboratorio. Pequeno grupo: elaboración de traballos. Individual: exame.
Traballos tutelados	O alumno deberá darse de alta na plataforma Tema para o correcto seguimento da materia. TITORÍAS Ademais das titorías de grupo pequeno, considéranse as titorías de orientación e asesoramento individual: 6 horas á semana. Estas levaranse a cabo no horario e lugar indicados ao inicio da guía. Organización social do traballo: Para o desenvolvemento da docencia faranse grupos de alumnos. Gran grupo: clases teóricas e exposicións de traballos. Mediano grupo: clases prácticas de laboratorio. Pequeno grupo: elaboración de traballos. Individual: exame.

Avaliación

	Descrición	Cualificación
Prácticas de laboratorio	O alumno deberá executar dúas probas prácticas elixidas ao azar sobre os contidos desenvolvidos nas prácticas.	40
Presentacións/exposicións	Terase en conta o contido, presentación, claridade de contidos e a exposición	5
Sesión maxistral	Exame teórico: consta de 5 preguntas, non podendo deixar ningunha sen contestación efectiva.	50
Traballos tutelados	A realización, asistencia a titorías exposición e defensa do traballo é obrigatoria para 5 superar a materia. Valorarase a participación nas titorías do traballo, a formulación e análise realizada, así como a súa redacción e a utilización de fontes bibliográficas	

Outros comentarios e segunda convocatoria

Para poder presentarse a examen teórico e práctico en calquera das dúas convocatorias é obrigatorio realizar, asistir as titorías, expoñer e defender o traballo nas datas que se establezan ao principio da docencia da materia.

Para superar a materia o alumno debe ter superados o exame teórico e práctico de forma independente.

Para poder presentarse ao exame práctico o alumno debe presentarse ao exame teórico.

Bibliografía. Fontes de información

, http://www.icsoffice.org/ASPNET_Membership/Membership/Documents/Documents.aspx, ,

Walker, C. , Fisioterapia en obstetricia y uroginecología. , ,

Stephenson, R. ; O`Connor L., Fisioterapia en obstetricia y ginecología. , segunda,

Recomendacións

Materias que se recomenda ter cursado previamente

Anatomía humana: Anatomía humana/P05G170V01101

Fisioloxía: Fisioloxía humana/P05G170V01103

Fundamentos de fisioterapia/P05G170V01104

Valoración en fisioterapia/P05G170V01204

Cinesiterapia/P05G170V01303

Fisioterapia xeral/P05G170V01304

Fisioterapia respiratoria e masoterapia especial/P05G170V01502

DATOS IDENTIFICATIVOS				
Fisioterapia en deporte e en actividade física				
Materia	Fisioterapia en deporte e en actividade física			
Código	P05G170V01910			
Titulación	Grao en Fisioterapia			
Descriptor	Creditos ECTS	Carácter	Curso	Cuadrimestre
	6	OP	3	2c
Idioma				
Departamento	Biología funcional e ciencias da saúde			
Coordinador/a	Iglesias Santos, Rosa			
Profesorado	González Dopazo, Lois Iglesias Santos, Rosa Nóvoa Castro, Borja			
Correo-e	rosai@uvigo.es			
Web				
Descrición xeral				

Competencias de titulación

Código	
A1	Coñecer e comprender a morfoloxía, a fisioloxía, a patoloxía e a conduta das persoas, tanto sas coma enfermas, no medio natural e social.
A2	Coñecer e comprender as ciencias, os modelos, as técnicas e os instrumentos sobre os que se fundamenta, articula e desenvolve a fisioterapia.
A3	Coñecer e comprender os métodos, procedementos e actuacións fisioterapéuticas, encamiñados tanto á terapéutica propiamente dita, a aplicar na clínica para a reeducación ou recuperación funcional, como á realización de actividades dirixidas á promoción e mantemento da saúde.
A4	Adquirir a experiencia clínica axeitada que proporcione habilidades intelectuais e destrezas técnicas e manuais; que facilite a incorporación de valores éticos e profesionais; e que desenvolva a capacidade de integración dos coñecementos adquiridos.
A5	Valorar o estado funcional do paciente, considerando os aspectos físicos, psicolóxicos e sociais.
A6	Valoración diagnóstica de coidados de fisioterapia segundo as normas e cos instrumentos de validación recoñecidos internacionalmente.
A7	Deseñar o plan de intervención de fisioterapia atendendo a criterios de adecuación, validez e eficiencia.
A8	Executar, dirixir e coordinar o plan de intervención de fisioterapia, utilizando as ferramentas terapéuticas propias e atendendo á individualidade do usuario.
A9	Avaliar a evolución dos resultados obtidos co tratamento en relación cos obxectivos marcados.
A11	Proporcionarlles unha atención de fisioterapia eficaz, outorgando unha asistencia integral aos pacientes.
A12	Intervir nos ámbitos de promoción, prevención, protección e recuperación da saúde.
A13	Saber traballar en equipos profesionais como unidade básica na que se estruturan de forma uni ou multidisciplinar e interdisciplinar os profesionais e demais persoal das organizacións asistenciais.
A14	Incorporar os principios éticos e legais da profesión na práctica profesional así como integrar os aspectos sociais e comunitarios na toma de decisións.
A15	Participar na elaboración de protocolos asistenciais de fisioterapia baseada na evidencia científica.
A16	Levar a cabo as intervencións fisioterapéuticas baseándose na atención integral da saúde que supón a cooperación multiprofesional, a integración dos procesos e a continuidade asistencial.
A17	Comprender a importancia de actualizar os coñecementos, habilidades, destrezas e actitudes que integran as competencias profesionais do fisioterapeuta.
A18	Adquirir habilidades de xestión clínica que inclúan o uso eficiente dos recursos sanitarios e desenvolver actividades de planificación, xestión e control nas unidades asistenciais onde se poña atención en fisioterapia e a súa relación con outros servizos sanitarios.
A19	Comunicarse de modo efectivo e claro, tanto de forma oral coma escrita, cos usuarios do sistema sanitario así como con outros profesionais.
B1	Comunicación oral e escrita nas linguas cooficiais da Comunidade Autónoma.
B2	Capacidade de análise e síntese.
B3	Capacidade de organización e planificación.

B4	Capacidade de xestión da información
B5	Resolución de problemas
B6	Toma de decisións
B7	Coñecementos de informática relativos ao ámbito de estudo
B9	Compromiso ético
B10	Traballo en equipo
B11	Habilidades nas relacións interpersoais
B12	Razoamento crítico
B13	Recoñecemento da diversidade e a multiculturalidade.
B15	Aprendizaxe autónoma
B16	Motivación por a calidade.
B17	Adaptación a novas situacións
B18	Creatividade
B19	Iniciativa e espírito emprendedor
B20	Liderado

Competencias de materia

Competencias de materia	Tipoloxía	Competencias
6D Coñecer e comprender os principios e teorías da física, a biomecánica, a cinesiología e a ergonomía, aplicables á Fisioterapia.	saber	A2
14D Coñecer e comprender os conceptos de exploración física, valoración, diagnóstico e prognóstico, as bases teóricas das valoracións, test e comprobacións funcionais, a avaliación científica da súa utilidade e efectividade, así como as etapas e recursos do proceso de intervención de Fisioterapia.	saber	A6
15D Coñecer e comprender os aspectos xerais da patoloxía de etiología endóxena e exóxena relacionada coa Fisioterapia de todos os aparatos e sistemas cos seus tratamentos médicos, cirúrxicos, fisioterapéuticos e ortopédicos.	saber	A1 A3
16D Coñecer e comprender os cambios estruturais, fisiolóxicos, funcionais e de conduta que se producen como consecuencia da intervención da Fisioterapia.	saber	A3
18D Coñecer e comprender os procedementos fisioterapéuticos xerais e os derivados doutros axentes físicos.	saber	A3
22D Coñecer e comprender as teorías que sustentan a capacidade de resolución de problemas e o razoamento clínico.	saber	A5 A6 A7 A9
2P Valorar o estado funcional do paciente/usuario, considerando os aspectos físicos, psicolóxicos e sociais.	saber	A4 A5
3P Determinar o diagnóstico de Fisioterapia de acordo coas normas recoñecidas internacionalmente e cos instrumentos de validación internacionais. Esta competencia inclúe xerarquizar as necesidades do paciente/usuario para atender con prioridade aquelas que máis comprometan ao proceso de recuperación.	saber	A4 A6
4P Diseñar o Plan de intervención de Fisioterapia. Elaborar un plan específico de intervención de Fisioterapia empregando habilidades de resolución de problemas e razoamento clínico: en consonancia cos recursos dispoñibles, formulando os obxectivos de intervención co usuario e, se é o caso, coas persoas significativas do seu.	saber	A4 A7
5P Executar, dirixir e coordinar, o Plan de intervención de Fisioterapia, atendendo ao principio da individualidade do usuario e utilizando as ferramentas terapéuticas propias da Fisioterapia, é dicir, o conxunto de métodos, procedementos, actuacións e técnicas que mediante a aplicación dos medios físicos: curan, recuperan, habilitan, rehabilitan, adaptan e readaptan ás persoas con deficiencias, limitacións funcionais e minusvalías, preveñen as enfermidades e promoven a saúde das persoas que queren manter un nivel óptimo de saúde.	saber saber facer	A4 A8
9P Intervir nos ámbitos de promoción da saúde e prevención da enfermidade.	saber saber facer	A4 A11 A12 A16
11P Incorporar á cultura profesional os principios éticos e legais da profesión.	saber facer Saber estar / ser	A4 A14
12P Incorporar a investigación científica e a práctica baseada na evidencia como cultura profesional.	saber saber facer	A4 A15

13P Analizar criticamente os métodos, protocolos e tratamentos da atención en Fisioterapia e velar porque estes se adecúen á evolución do saber científico.	saber saber facer	A4 A15
15P Aplicar os mecanismos de garantía de calidade na práctica da Fisioterapia, axustándose aos criterios, indicadores e estándares de calidade recoñecidos e validados para a boa práctica profesional.	saber facer	A4 A15 A18
18P Motivar a outros. O que supón ter a capacidade de xerar nos demais o desexo de participar activamente e con ilusión en calquera proxecto ou tarefa.	saber facer Saber estar / ser	A4 A13 A18
19P Aplicar os principios ergonómicos ou de hixiene postural no desenvolvemento da súa actividade.	saber saber facer	A2 A4
1A Traballar con responsabilidade.	saber facer Saber estar / ser	A17
2A Manter unha actitude de aprendizaxe e mellora.	Saber estar / ser	A17
3A Manifestar respecto, valoración e sensibilidade ante o traballo dos demais.	saber facer Saber estar / ser	A13
5A Manifestar discreción.	Saber estar / ser	A14
6A Mostrar a súa orientación ao paciente/usuario.	saber facer	A14 A19
7A Axustarse aos límites da súa competencia profesional.	Saber estar / ser	A14
8A Desenvolver a capacidade para organizar e dirixir.	saber facer	A18
1TI Comunicación oral e escrita nas linguas cooficiais da Comunidade Autónoma.	saber facer Saber estar / ser	B1
2TI Capacidade de análise e síntese.	saber facer	B2
3TI Capacidade de organización e planificación.	saber facer	B3
4TI Capacidade de xestión da información.	saber facer	B4
5TI Resolución de problemas.	saber facer	B5
6TI Toma de decisións.	saber facer	B6
7TI Coñecementos de informática relativos ao ámbito de estudo.	saber facer	B7
1TP Compromiso ético.	Saber estar / ser	B9
2TP Traballo en equipo.	saber facer	B10
3TP Habilidades nas relacións interpersoais.	saber facer	B11
4TP Razoamento crítico.	saber facer	B12
5TP Recoñecemento da diversidade e a multiculturalidade.	Saber estar / ser	B13
1TS Aprendizaxe autónoma.	saber facer	B15
2TS Motivación por a calidade.	Saber estar / ser	B16
3TS Adaptación a novas situacións.	saber facer	B17
4TS Creatividade.	saber facer	B18
5TS Iniciativa e espírito emprendedor.	Saber estar / ser	B19
6TS Liderado.	Saber estar / ser	B20

Contidos

Tema	
Xeneralidades.	Papel do fisioterapeuta no ámbito deportivo. Psicoloxía do deportista.
Avaliación de Fisioterapia previa á práctica deportiva. Actuación a pé de campo.	Valoración das lesións deportivas
Condicións do equipamento deportivo.	Material de protección.
Causas da patoloxía deportiva.	Patomecánica e xesto deportivo nas lesións deportivas.
Xeneralidades da prevención de lesións deportivas.	Tratamento das lesións deportivas. Papel da Fisioterapia na reincorporación á práctica deportiva.
Estiradas musculares. Xeneralidades.	Tipos de estiradas.
Profundización nos tipos de vendaxes funcionais no deporte.	Técnicas de aplicación. Ortese no deporte.
Criomasaxe.	Indicacións e contraindicacións. Método cricer.
Masoterapia no deporte.	Masaxe pre e post competición. Técnicas especiais

Planificación docente

	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Actividades introdutorias	1	0	1

Traballos tutelados	1	30	31
Presentacións/exposicións	1	2	3
Sesión maxistral	42	71	113
Probas de resposta curta	1	0	1
Traballos e proxectos	1	0	1

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxía docente

	Descrición
Actividades introdutorias	Actividades encamiñadas a tomar contacto e reunir información sobre o alumnado, así como a presentar a materia.
Traballos tutelados	Os alumnos deberán elaborar, asistir a tutorías, expoñer e defender un traballo. Cada grupo realizará un traballo sobre un tema determinado pactado co profesor.
Presentacións/exposicións	Exposición con medios audiovisuais por parte do alumno ante o docente e os estudantes do traballo tutelado
Sesión maxistral	As clases teóricas serán participativas e utilizarase a interrogación didáctica, debate, estudo de casos e estratexias de resolución de problemas.

Atención personalizada

	Descrición
Sesión maxistral	TUTORIAS: Ademais das tutorías de grupo pequeno para o traballo tutelado, contemplanse as tutorías de orientación e asesoramento académico, profesional e persoal. Estas levaranse a cabo no horario e lugar indicado no apartado da guía correspondente, 6 horas a semana. Tamen se poden realizar por correo electrónico a dirección do profesor indicando en Asunto: TUTORIAS ORGANIZACION SOCIAL DO TRABAJO Para o sesenvolvemento da docencia faranse grupos de alumnos Gran grupo: clases teóricas e exposicións de traballos Pequeno grupo: elaboración de traballos Individual: exame
Traballos tutelados	TUTORIAS: Ademais das tutorías de grupo pequeno para o traballo tutelado, contemplanse as tutorías de orientación e asesoramento académico, profesional e persoal. Estas levaranse a cabo no horario e lugar indicado no apartado da guía correspondente, 6 horas a semana. Tamen se poden realizar por correo electrónico a dirección do profesor indicando en Asunto: TUTORIAS ORGANIZACION SOCIAL DO TRABAJO Para o sesenvolvemento da docencia faranse grupos de alumnos Gran grupo: clases teóricas e exposicións de traballos Pequeno grupo: elaboración de traballos Individual: exame
Presentacións/exposicións	TUTORIAS: Ademais das tutorías de grupo pequeno para o traballo tutelado, contemplanse as tutorías de orientación e asesoramento académico, profesional e persoal. Estas levaranse a cabo no horario e lugar indicado no apartado da guía correspondente, 6 horas a semana. Tamen se poden realizar por correo electrónico a dirección do profesor indicando en Asunto: TUTORIAS ORGANIZACION SOCIAL DO TRABAJO Para o sesenvolvemento da docencia faranse grupos de alumnos Gran grupo: clases teóricas e exposicións de traballos Pequeno grupo: elaboración de traballos Individual: exame

Avaliación

	Descrición	Cualificación
Sesión maxistral	Constará de 5 a 7 preguntas nas que o alumno demostrará os seus coñecementos teóricos razoados sobre aspectos fundamentais da materia.	80

Traballos tutelados	A realización, asistencia a titorías exposición e defensa do traballo é obrigatoria para 10 superar a materia. Valorarase a participación nas titorías do traballo, a formulación e análise realizada, así como a súa redacción e a utilización de fontes bibliográficas.	
Presentacións/exposicións	Valorarase a presentación do traballo en medios audiovisuais a súa exposición e defensa.	10

Outros comentarios e segunda convocatoria

Para poder presentarse a examen teórico en calquera das dúas convocatorias é obrigatorio realizar, asistir as titorías, expoñer e defender o traballo nas datas que se establezan ao principio da docencia da materia.

Bibliografía. Fontes de información

Ballesteros Massó R. , Traumatología y medicina deportiva, Ed. Paraninfo. Madrid 2002.,

Baker Champ L., Manual de campo de Medicina del Deporte de la Hughston Clinic, Panameriaca. Madrid 1998.,

Arnheim D., Fisioterapia y entrenamiento atlético, Mosby/Doyma. Madrid 1994.,

Boyer Th., Patología del aparato locomotor en el deporte, Ed. Masson. Barcelona 1991.,

Recomendacións

DATOS IDENTIFICATIVOS				
Fisioterapia no linfedema				
Materia	Fisioterapia no linfedema			
Código	P05G170V01911			
Titulación	Grao en Fisioterapia			
Descritores	Creditos ECTS	Carácter	Curso	Cuadrimestre
	6	OP	3	2c
Idioma				
Departamento	Biología funcional e ciencias da saúde			
Coordinador/a	Lantarón Caeiro, Eva María			
Profesorado	Lantarón Caeiro, Eva María			
Correo-e	lanfis@uvigo.es			
Web				
Descrición xeral				

Competencias de titulación	
Código	
A1	Coñecer e comprender a morfoloxía, a fisioloxía, a patoloxía e a conduta das persoas, tanto sas coma enfermas, no medio natural e social.
A2	Coñecer e comprender as ciencias, os modelos, as técnicas e os instrumentos sobre os que se fundamenta, articula e desenvolve a fisioterapia.
A3	Coñecer e comprender os métodos, procedementos e actuacións fisioterapéuticas, encamiñados tanto á terapéutica propiamente dita, a aplicar na clínica para a reeducación ou recuperación funcional, como á realización de actividades dirixidas á promoción e mantemento da saúde.
A4	Adquirir a experiencia clínica axeitada que proporcione habilidades intelectuais e destrezas técnicas e manuais; que facilite a incorporación de valores éticos e profesionais; e que desenvolva a capacidade de integración dos coñecementos adquiridos.
A5	Valorar o estado funcional do paciente, considerando os aspectos físicos, psicolóxicos e sociais.
A6	Valoración diagnóstica de coidados de fisioterapia segundo as normas e cos instrumentos de validación recoñecidos internacionalmente.
A7	Deseñar o plan de intervención de fisioterapia atendendo a criterios de adecuación, validez e eficiencia.
A8	Executar, dirixir e coordinar o plan de intervención de fisioterapia, utilizando as ferramentas terapéuticas propias e atendendo á individualidade do usuario.
A9	Avaliar a evolución dos resultados obtidos co tratamento en relación cos obxectivos marcados.
A11	Proporcionarlles unha atención de fisioterapia eficaz, outorgando unha asistencia integral aos pacientes.
A12	Intervir nos ámbitos de promoción, prevención, protección e recuperación da saúde.
A13	Saber traballar en equipos profesionais como unidade básica na que se estruturan de forma uni ou multidisciplinar e interdisciplinar os profesionais e demais persoal das organizacións asistenciais.
A14	Incorporar os principios éticos e legais da profesión na práctica profesional así como integrar os aspectos sociais e comunitarios na toma de decisións.
A15	Participar na elaboración de protocolos asistenciais de fisioterapia baseada na evidencia científica.
A16	Levar a cabo as intervencións fisioterapéuticas baseándose na atención integral da saúde que supón a cooperación multiprofesional, a integración dos procesos e a continuidade asistencial.
A17	Comprender a importancia de actualizar os coñecementos, habilidades, destrezas e actitudes que integran as competencias profesionais do fisioterapeuta.
A18	Adquirir habilidades de xestión clínica que inclúan o uso eficiente dos recursos sanitarios e desenvolver actividades de planificación, xestión e control nas unidades asistenciais onde se poña atención en fisioterapia e a súa relación con outros servizos sanitarios.
A19	Comunicarse de modo efectivo e claro, tanto de forma oral coma escrita, cos usuarios do sistema sanitario así como con outros profesionais.
B1	Comunicación oral e escrita nas linguas cooficiais da Comunidade Autónoma.
B2	Capacidade de análise e síntese.
B3	Capacidade de organización e planificación.
B4	Capacidade de xestión da información
B5	Resolución de problemas

B6	Toma de decisións
B7	Coñecementos de informática relativos ao ámbito de estudo
B9	Compromiso ético
B10	Traballo en equipo
B11	Habilidades nas relacións interpersoais
B12	Razoamento crítico
B13	Recoñecemento da diversidade e a multiculturalidade.
B15	Aprendizaxe autónoma
B16	Motivación por a calidade.
B17	Adaptación a novas situacións
B18	Creatividade
B19	Iniciativa e espírito emprendedor
B20	Liderado
B23	Traballar con responsabilidade
B24	Manter unha actitude de aprendizaxe e mellora
B25	Manifestar respecto, valoración e sensibilidade ante o traballo dos demais
B27	Manifestar discreción
B28	Mostrar a súa orientación ao paciente/usuario
B29	Axustarse aos límites da súa competencia profesional
B30	Desenvolver a capacidade para organizar e dirixir

Competencias de materia		
Competencias de materia	Tipoloxía	Competencias
7D Coñecer e comprender as bases físicas dos distintos axentes físicos e as súas aplicacións en Fisioterapia.	saber	A2
14D Coñecer e comprender os conceptos de exploración física, valoración, diagnóstico e pronóstico; as bases teóricas das valoracións, test e comprobacións funcionais, a avaliación científica da súa utilidade e efectividade, así como as etapas e recursos do proceso de intervención de Fisioterapia.	saber	A6
15D Coñecer e comprender os aspectos xerais da patoloxía de etioloxía endóxena e esóxena relacionada coa Fisioterapia de todos os aparatos e sistemas cos seus tratamentos médicos, cirúrxicos, fisioterapéuticos e ortopédicos.	saber	A1 A3
16D Coñecer e comprender os cambios estruturais, fisiolóxicos, funcionais e de conduta que se producen como consecuencia da intervención da Fisioterapia.	saber	A3
18D1 Coñecer e comprender os procedementos de Cinesiterapia e Ergoterapia.	saber	A3
18D2 Coñecer e comprender os procedementos de masaxe e Masoterapia.	saber	A3
18D9 Coñecer e comprender os procedementos de Presoterapia.	saber	A3
19D Coñecer e comprender os procedementos fisioterapéuticos baseados en métodos e técnicas específicos de actuacións fisioterapéuticas a aplicar nas diferentes patoloxías de todos os aparatos e sistemas, e en todas as especialidades de medicina e cirurxía, así como na promoción e conservación da saúde, e na prevención da enfermidade. Tales métodos están referidos, entre outros: aos procesos neurolóxicos; do aparato locomotor (terapias manuais, terapias manipulativas articulares, osteopatía e quiropraxe); do aparato respiratorio; do sistema cardiocirculatorio; ás alteracións da estática e a dinámica; aos métodos específicos ortopédicos; e ás técnicas terapéuticas reflexas, alternativas ou complementarias afíns ao campo de competencia da Fisioterapia.	saber	A3
20D Adquisición de vocabulario propio no campo da Fisioterapia.	saber	A19
21D Adquirir formación científica básica en investigación.	saber	A15
22D Coñecer e comprender as teorías que sustentan a capacidade de resolución de problemas e o razoamento clínico.	saber	A5 A6 A7 A9
2P3 Identificar os datos e describir as alteracións, limitacións funcionais e minusvalías encontradas reais e potenciais.	saber facer	A4 A5
2P4 Rexistrar de forma sistemática os datos significativos da información recollida e expresalos de forma correcta na historia clínica de Fisioterapia.	saber facer	A4 A5

3P Determinar o diagnóstico de Fisioterapia de acordo coas normas recoñecidas internacionalmente e cos instrumentos de validación internacionais. Esta competencia inclúe xerarquizar as necesidades do paciente/usuario para atender con prioridade aquelas que máis comprometan ao proceso de recuperación.	saber facer	A4 A6
4P Diseñar o Plan de intervención de Fisioterapia. Elaborar un Plan específico de intervención de Fisioterapia empregando habilidades de resolución de problemas e razoamento clínico en consonancia cos recursos dispoñibles; formulando os obxectivos de intervención co usuario e, se é o caso, coas persoas significativas do seu ámbito, recollendo as súas expectativas respecto á atención; seleccionando os protocolos ou procedementos máis adecuados á atención planificada, atendendo a criterios de adecuación, validez e eficiencia.	saber facer	A4 A7
5P1 Establecer e aplicar os medios físicos terapéuticos nos tratamentos que se presten aos usuarios de todas as especialidades de medicina e cirurxía onde sexa necesaria a aplicación dos mencionados medios.	saber facer	A4 A8
5P3 Diseñar e aplicar os procedementos de cinesiterapia, mobilización, manipulación, masoterapia, terapia manual, osteopatía, quiropraxe e demais técnicas manuais.	saber facer	A4 A8
5P4 Diseñar e aplicar as distintas modalidades de electroterapia, termoterapia e crioterapia, fototerapia, ultrasonoterapia, vibroterapia, magnetoterapia, ergoterapia e presoterapia.	saber facer	A4 A8
5P10 Establecer o plan de pautas a seguir durante o tratamento.	saber facer	A4 A8
9P Intervir nos ámbitos de promoción da saúde e prevención da enfermidade.	saber facer	A4 A11 A12 A16
11P Incorporar á cultura profesional os principios éticos e legais da profesión.	saber facer	A4 A14
12P Incorporar a investigación científica e a práctica baseada na evidencia como cultura profesional.	saber facer	A4 A15
15P Aplicar os mecanismos de garantía de calidade na práctica da Fisioterapia, axustándose aos criterios, indicadores e estándares de calidade recoñecidos e validados para a boa práctica profesional.	saber facer	A4 A15 A18
16P Afrontar o estrés, o que supón ter capacidade para controlarse a si mesmo e controlar o ámbito en situacións de tensión.	saber facer	A4
18P Motivar a outros. O que supón ter a capacidade de xerar nos demais o desexo de participar activamente e con ilusión en calquera proxecto ou tarefa.	saber facer	A4 A13 A18
19P Aplicar os principios ergonómicos ou de hixiene postural no desenvolvemento da súa actividade.	saber facer	A2 A4
1A Traballar con responsabilidade.	Saber estar / ser	A17 B23
2A Manter unha actitude de aprendizaxe e mellora.	Saber estar / ser	A17 B24
3A Manifestar respecto, valoración e sensibilidade ante o traballo dos demais.	Saber estar / ser	A13 B25
5A Manifestar discreción.	Saber estar / ser	A14 B27
6A Mostrar a súa orientación ao paciente/usuario.	Saber estar / ser	A14 A19 B28
7A Axustarse aos límites da súa competencia profesional.	Saber estar / ser	A14 B29
8A Desenvolver a capacidade para organizar e dirixir.	Saber estar / ser	A18 B30
1TI Comunicación oral e escrita nas linguas cooficiais da Comunidade Autónoma.	saber facer	B1
2TI Capacidade de análise e síntese.	saber facer	B2
3TI Capacidade de organización e planificación.	saber facer	B3
4TI Capacidade de xestión da información.	saber facer	B4
5TI Resolución de problemas.	saber facer	B5
6TI Toma de decisións.	saber facer	B6
7TI Coñecementos de informática relativos ao ámbito de estudo.	saber	B7
1TP Compromiso ético.	Saber estar / ser	B9

2TP Traballo en equipo.	saber facer	B10
3TP Habilidades nas relacións interpersoais.	saber facer	B11
4TP Razoamento crítico.	saber facer	B12
5TP Recoñecemento da diversidade e a multiculturalidade.	Saber estar / ser	B13
1TS Aprendizaxe autónoma.	saber facer	B15
2TS Motivación por a calidade.	Saber estar / ser	B16
3TS Adaptación a novas situacións.	saber facer	B17
4TS Creatividade.	saber facer	B18
5TS Iniciativa e espírito emprendedor.	Saber estar / ser	B19
6TS Liderado.	Saber estar / ser	B20

Contidos

Tema

TEMARIO TEÓRICO

Fisioterapia do linfedema en cirurxía plástica, reparadora e estética.	Introdución ao sistema linfático. Fisioloxía linfática. Fisiopatoloxía linfática. Bases da drenaxe linfática manual. Anatomía do sistema linfático. Valoración e tipos de edemas. Profilaxis do edema. Indicacións e contraindicacións do DLM.
Fisioterapia do linfedema en Oncoloxía.	Fisioterapia desconxectiva complexa. Drenaxe linfática manual en pacientes oncolóxicos. Vendaxe multicapas. Presoterapia.

TEMARIO PRÁCTICO

Drenaxe linfática manual.	Práctica de manobras de chamada en coxa. Prácticas de manobras de chamada en perna e pé. Práctica de manobras de chamada en brazo. Práctica de manobras de chamada en antebrazo e man. Protocolo de tratamento en membros inferiores sen afectación inguinal. Protocolo de tratamento en membros superiores sen afectación axilar. Protocolo de tratamento en membros inferiores con afectación inguinal. Protocolo de tratamento en membros superiores con afectación axilar. Protocolo de tratamento en edemas en abdome e mama. Protocolo de tratamento en edema de cara.
Vendaxe multicapa.	Práctica de vendaxe multicapa para edemas linfáticos.
Presoterapia.	Práctica de presoterapia.

Planificación docente

	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Prácticas de laboratorio	23	30	53
Traballos tutelados	1	15	16
Actividades introdutorias	1	0	1
Presentacións/exposicións	2	0	2
Sesión maxistral	13	30	43
Probas prácticas, de execución de tarefas reais e/ou simuladas.	1	15	16
Probas de resposta curta	1	18	19

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxía docente

	Descrición
Prácticas de laboratorio	Utilizarase a demostración experimental, a estratexia de simulación, o tratamento didáctico de erros e adestramento sistemático. O profesor fará a demostración de como se debe realizar a valoración e/ou o protocolo de tratamento, a continuación os alumnos realizarán por parellas a práctica entre eles, sendo corrixis polo profesor e aclarando todas as dúbidas que poidan xurdir. Na corrección terase en conta por unha parte a posición do usuario/paciente, as tomas e contratomas realizadas, así como a execución da manobra e por outra parte a altura da mesa de tratamento e a postura do alumno que está a realizar a práctica. Así mesmo, terase en conta a actitude do alumno.
Traballos tutelados	Os alumnos deberán elaborar, asistir a titorías, expoñer e defender un traballo. Utilizarase a Plataforma Tem@.
Actividades introdutorias	Actividades encamiñadas a tomar contacto e reunir información sobre o alumnado, así como a presentar a materia.
Presentacións/exposicións	Exposición e defensa por parte do alumno ante o docente e os estudantes do traballo tutelado.

Sesión maxistral	As clases teóricas serán participativas e utilizarase a consulta didáctica, debate, estudo de casos e estratexias de resolución de problemas. O alumno terá á súa disposición na plataforma tem@ apuntamentos que lle servirán de guía.
------------------	---

Atención personalizada	
	Descrición
Prácticas de laboratorio	Titorías de grupo pequeno. Titorías de orientación e asesoramento individual: 6 horas á semana. Estas levaranse a cabo no horario e lugar indicados na guía. Tamén se poden realizar por correo electrónico á dirección do profesor indicando en asunto: TITORÍAS evalantaron@uvigo.es ORGANIZACIÓN SOCIAL DO TRABALLO: Para o desenvolvemento da docencia faranse grupos de alumnos: Gran grupo: clases teóricas e exposicións de traballos. Mediano grupo: clases prácticas de laboratorio. Pequeno grupo: elaboración de traballos. Individual: exame.
Traballos tutelados	Titorías de grupo pequeno. Titorías de orientación e asesoramento individual: 6 horas á semana. Estas levaranse a cabo no horario e lugar indicados na guía. Tamén se poden realizar por correo electrónico á dirección do profesor indicando en asunto: TITORÍAS evalantaron@uvigo.es ORGANIZACIÓN SOCIAL DO TRABALLO: Para o desenvolvemento da docencia faranse grupos de alumnos: Gran grupo: clases teóricas e exposicións de traballos. Mediano grupo: clases prácticas de laboratorio. Pequeno grupo: elaboración de traballos. Individual: exame.
Presentacións/exposicións	Titorías de grupo pequeno. Titorías de orientación e asesoramento individual: 6 horas á semana. Estas levaranse a cabo no horario e lugar indicados na guía. Tamén se poden realizar por correo electrónico á dirección do profesor indicando en asunto: TITORÍAS evalantaron@uvigo.es ORGANIZACIÓN SOCIAL DO TRABALLO: Para o desenvolvemento da docencia faranse grupos de alumnos: Gran grupo: clases teóricas e exposicións de traballos. Mediano grupo: clases prácticas de laboratorio. Pequeno grupo: elaboración de traballos. Individual: exame.
Sesión maxistral	Titorías de grupo pequeno. Titorías de orientación e asesoramento individual: 6 horas á semana. Estas levaranse a cabo no horario e lugar indicados na guía. Tamén se poden realizar por correo electrónico á dirección do profesor indicando en asunto: TITORÍAS evalantaron@uvigo.es ORGANIZACIÓN SOCIAL DO TRABALLO: Para o desenvolvemento da docencia faranse grupos de alumnos: Gran grupo: clases teóricas e exposicións de traballos. Mediano grupo: clases prácticas de laboratorio. Pequeno grupo: elaboración de traballos. Individual: exame.
Probas prácticas, de execución de tarefas reais e/ou simuladas.	Titorías de grupo pequeno. Titorías de orientación e asesoramento individual: 6 horas á semana. Estas levaranse a cabo no horario e lugar indicados na guía. Tamén se poden realizar por correo electrónico á dirección do profesor indicando en asunto: TITORÍAS evalantaron@uvigo.es ORGANIZACIÓN SOCIAL DO TRABALLO: Para o desenvolvemento da docencia faranse grupos de alumnos: Gran grupo: clases teóricas e exposicións de traballos. Mediano grupo: clases prácticas de laboratorio. Pequeno grupo: elaboración de traballos. Individual: exame.

Avaliación		
	Descrición	Cualificación
Prácticas de laboratorio	Exame práctico: realizar un suposto práctico.	50

Traballos tutelados	A realización, asistencia a titorías, exposición e defensa do traballo é obrigatoria para superar a materia. Valorarase a participación nas titorías do traballo, a formulación e análises realizadas, así como a redacción e utilización de fontes bibliográficas.	5
Presentacións/exposicións	Valorarase a exposición e defensa do traballo tutelado.	5
Sesión maxistral	Exame teórico: consta de 5 preguntas, non podendo deixar ningunha sen contestación efectiva.	40

Outros comentarios e segunda convocatoria

Para poder presentarse ao exame práctico, o alumno debe presentarse ao exame teórico.

Para superar a materia, o alumno debeu superar o exame teórico e o práctico de forma independente e realizar, expor e defender o traballo nas datas que se establezan ao principio da docencia da materia.

Bibliografía. Fontes de información

* Leduc, A. Leduc, O. , Drenaje Linfático Teoría y Práctica., Masson. Barcelona 2003,

* Ferrandez Jean-Claude. , El Sistema linfático, Panamericana. Madrid 2006.,

* Leduc, A. Leduc, O., <http://www.lympho.net>, ,

Millán Casas, LAura, Linfedema: estudio y tratamiento, Alcalá la Real: Formación Alcalá, 2012 ,

Recomendacións

DATOS IDENTIFICATIVOS				
Pilates aplicado en fisioterapia				
Materia	Pilates aplicado en fisioterapia			
Código	P05G170V01912			
Titulación	Grao en Fisioterapia			
Descriptor	Creditos ECTS	Carácter	Curso	Cuadrimestre
	6	OP	3	2c
Idioma				
Departamento	Biología funcional e ciencias da saúde			
Coordinador/a	Rodríguez Fuentes, Gustavo			
Profesorado	Rodríguez Fuentes, Gustavo			
Correo-e	gfuentes@uvigo.es			
Web	http://webs.uvigo.es/gfuentes/			
Descrición xeral	Esta materia é unha materia optativa do 3º curso do Título de Grao de Fisioterapia (impártese no 2º cuadrimestre). Nela estúdase o uso terapéutico en Fisioterapia do método Pilates. Debido aos seus contidos, é importante ter coñecementos previos sobre anatomía do aparato musculoesquelético, biomecánica e física aplicada, localización de estruturas anatómicas e patoloxía medicocirúrxica. Por outra parte, o seu encadre dentro da Titulación serve ao mesmo tempo para incrementar no alumnado o arsenal terapéutico do que pode dispor para tratar aos doentes, actividade que vai a desenvolver na materia "Estancias Clínicas", de cuarto curso.			

Competencias de titulación	
Código	
A2	Coñecer e comprender as ciencias, os modelos, as técnicas e os instrumentos sobre os que se fundamenta, articula e desenvolve a fisioterapia.
A3	Coñecer e comprender os métodos, procedementos e actuacións fisioterapéuticas, encamiñados tanto á terapéutica propiamente dita, a aplicar na clínica para a reeducación ou recuperación funcional, como á realización de actividades dirixidas á promoción e mantemento da saúde.
A4	Adquirir a experiencia clínica axeitada que proporcione habilidades intelectuais e destrezas técnicas e manuais; que facilite a incorporación de valores éticos e profesionais; e que desenvolva a capacidade de integración dos coñecementos adquiridos.
A5	Valorar o estado funcional do paciente, considerando os aspectos físicos, psicolóxicos e sociais.
A6	Valoración diagnóstica de coidados de fisioterapia segundo as normas e cos instrumentos de validación recoñecidos internacionalmente.
A7	Deseñar o plan de intervención de fisioterapia atendendo a criterios de adecuación, validez e eficiencia.
A8	Executar, dirixir e coordinar o plan de intervención de fisioterapia, utilizando as ferramentas terapéuticas propias e atendendo á individualidade do usuario.
A11	Proporcionarlles unha atención de fisioterapia eficaz, outorgando unha asistencia integral aos pacientes.
A12	Intervir nos ámbitos de promoción, prevención, protección e recuperación da saúde.
A13	Saber traballar en equipos profesionais como unidade básica na que se estruturan de forma uni ou multidisciplinar e interdisciplinar os profesionais e demais persoal das organizacións asistenciais.
A14	Incorporar os principios éticos e legais da profesión na práctica profesional así como integrar os aspectos sociais e comunitarios na toma de decisións.
A15	Participar na elaboración de protocolos asistenciais de fisioterapia baseada na evidencia científica.
A16	Levar a cabo as intervencións fisioterapéuticas baseándose na atención integral da saúde que supón a cooperación multiprofesional, a integración dos procesos e a continuidade asistencial.
A17	Comprender a importancia de actualizar os coñecementos, habilidades, destrezas e actitudes que integran as competencias profesionais do fisioterapeuta.
A18	Adquirir habilidades de xestión clínica que inclúan o uso eficiente dos recursos sanitarios e desenvolver actividades de planificación, xestión e control nas unidades asistenciais onde se poña atención en fisioterapia e a súa relación con outros servizos sanitarios.
A19	Comunicarse de modo efectivo e claro, tanto de forma oral coma escrita, cos usuarios do sistema sanitario así como con outros profesionais.
B1	Comunicación oral e escrita nas linguas cooficiais da Comunidade Autónoma.
B2	Capacidade de análise e síntese.
B3	Capacidade de organización e planificación.

B4	Capacidade de xestión da información
B5	Resolución de problemas
B6	Toma de decisións
B7	Coñecementos de informática relativos ao ámbito de estudo
B9	Compromiso ético
B10	Traballo en equipo
B11	Habilidades nas relacións interpersoais
B12	Razoamento crítico
B13	Recoñecemento da diversidade e a multiculturalidade.
B15	Aprendizaxe autónoma
B16	Motivación por a calidade.
B17	Adaptación a novas situacións
B18	Creatividade
B19	Iniciativa e espírito emprendedor
B20	Liderado
B23	Traballar con responsabilidade
B24	Manter unha actitude de aprendizaxe e mellora
B25	Manifestar respecto, valoración e sensibilidade ante o traballo dos demais
B27	Manifestar discreción
B28	Mostrar a súa orientación ao paciente/usuario
B29	Axustarse aos límites da súa competencia profesional
B30	Desenvolver a capacidade para organizar e dirixir

Competencias de materia		
Competencias de materia	Tipoloxía	Competencias
6D Coñecer e comprender os principios e teorías da física, a biomecánica, a cinesioloxía e a ergonomía, aplicables á Fisioterapia.	saber	A2
9D Coñecer e comprender a aplicación dos principios ergonómicos e antropométricos.	saber	A5
11D Coñecer e comprender as teorías da comunicación e das habilidades interpersoais.	saber	A19
16D Coñecer e comprender os cambios estruturais, fisiolóxicos, funcionais e de conduta que se producen como consecuencia da intervención da Fisioterapia.	saber	A3
2P1 Recibir ao paciente, recoller e valorar os datos subxectivos manifestados polo usuario e/ou as persoas significativas do seu ámbito.	saber facer	A4 A5
2P3 Identificar os datos e describir as alteracións, limitacións funcionais e minusvalías encontradas, reais e potenciais.	saber facer	A4 A5
2P4 Rexistrar de forma sistemática os datos significativos da información recollida e expresalos de forma correcta na historia clínica de Fisioterapia.	saber facer	A4 A5
3P Determinar o diagnóstico de Fisioterapia de acordo coas normas recoñecidas internacionalmente e cos instrumentos de validación internacionais. Esta competencia inclúe xerarquizar as necesidades do paciente/usuario para atender con prioridade aquelas que máis comprometan o proceso de recuperación.	saber saber facer	A4 A6
4P Diseñar o Plan de intervención de Fisioterapia. Elaborar un plan específico de intervención de Fisioterapia empregando habilidades de resolución de problemas e razoamento clínico en consonancia cos recursos dispoñibles, formulando os obxectivos de intervención co usuario e, se é o caso, coas persoas significativas do seu ámbito, recollendo as súas expectativas respecto á atención, seleccionando os protocolos ou procedementos máis adecuados á atención planificada, atendendo a criterios de adecuación, validez e eficiencia.	saber saber facer	A4 A7
5P2 Diseñar y aplicar ejercicios terapéuticos, con métodos especiales, para las enfermedades y lesiones cardiorrespiratorias, ortopédicas, traumatológicas, pediátricas, reumatológicas, geriátricas, neurológicas, neumológicas, deportivas, así como para las alteraciones del raquis, la incontinencia urinaria y fecal y los ejercicios maternos pre y postparto.	saber saber facer	A4 A8
5P7 Establecer y aplicar el tratamiento en grupos a usuarios con problemas similares.	saber facer	A4 A8
5P9 Prevenir y evitar los riesgos en la aplicación del tratamiento.	saber facer	A4 A8
5P10 Establecer el plan de pautas a seguir durante el tratamiento.	saber facer	A4 A8

9P2 Diseñar y realizar actividades de prevención de la enfermedad y promoción de la salud.	saber hacer	A4 A11 A12 A16
9P7 Planificar, establecer y aplicar ejercicios posturas y actividades en programas de prevención de la salud.	saber hacer	A4 A11 A12 A16
11P Incorporar a la cultura profesional los principios éticos y legales de la profesión.	saber hacer	A4 A14
12P Incorporar la investigación científica y la práctica basada en la evidencia como cultura profesional.	saber saber hacer	A4 A15
15P Aplicar los mecanismos de garantía de calidad en la práctica de la Fisioterapia, ajustándose a los criterios, indicadores y estándares de calidad reconocidos y validados para la buena práctica profesional.	saber hacer	A4 A15 A18
16P Afrontar el estrés, lo que supone tener capacidad para controlarse a sí mismo y controlar el entorno en situaciones de tensión.	saber hacer	A4
18P Motivar a otros. Lo que supone tener la capacidad de generar en los demás el deseo de participar activamente y con ilusión en cualquier proyecto o tarea.	saber hacer	A4 A13 A18
19P Aplicar los principios ergonómicos o de higiene postural en el desarrollo de su actividad.	saber hacer	A2 A4
1A Trabajar con responsabilidad.	Saber estar / ser	A17 B23
2A Mantener una actitud de aprendizaje y mejora.	Saber estar / ser	A17 B24
3A Manifestar respeto, valoración y sensibilidad ante el trabajo de los demás.	Saber estar / ser	A13 B25
5A Manifestar discreción.	Saber estar / ser	A14 B27
6A Mostrar su orientación al paciente/usuario.	Saber estar / ser	A14 A19 B28
7A Ajustarse a los límites de su competencia profesional.	Saber estar / ser	A14 B29
8A Desarrollar la capacidad para organizar y dirigir.	Saber estar / ser	A18 B30
1TI Comunicación oral y escrita en las lenguas cooficiales de la Comunidad Autónoma.	saber saber hacer	B1
2TI Capacidad de análisis y síntesis.	saber hacer	B2
3TI Capacidad de organización y planificación.	saber hacer	B3
4TI Capacidad de gestión de la información.	saber hacer	B4
5TI Resolución de problemas.	saber hacer	B5
6TI Toma de decisiones.	saber hacer	B6
7TI Conocimientos de informática relativos al ámbito de estudio.	saber	B7
1TP Compromiso ético.	Saber estar / ser	B9
2TP Trabajo en equipo.	Saber estar / ser	B10
3TP Habilidades en las relaciones interpersonales.	Saber estar / ser	B11
4TP Razonamiento crítico.	Saber estar / ser	B12
5TP Reconocimiento a la diversidad y la multiculturalidad.	Saber estar / ser	B13
1TS Aprendizaje autónomo.	saber hacer	B15
2TS Motivación por la calidad.	Saber estar / ser	B16
3TS Adaptación a nuevas situaciones.	Saber estar / ser	B17
4TS Creatividad.	Saber estar / ser	B18
5TS Iniciativa y espíritu emprendedor.	Saber estar / ser	B19
6TS Liderazgo.	Saber estar / ser	B20

Contidos

Tema

PROGRAMA TEÓRICO

1. Historia do método Pilates.
2. Principios básicos de Pilates.
3. Anatomía e biomecánica aplicada ao método Pilates.
4. Ferramentas que facilitan o movemento.
5. Máquinas e accesorios empregados no método Pilates
6. Valoración: análise da postura e do movemento
7. Principios para a progresión nos exercicios.
8. Principios para programar unha clase e dirixila.
9. Indicacións, precaucións e contraindicacións do método Pilates.
10. Consideracións en relación ás medidas de seguridade ao observar ao manexar o material empregado no método Pilates e ao executar os exercicios que o compoñen.

PROGRAMA PRÁCTICO

1. Análise da postura e dos movementos funcionais.
2. Exercicios pre-Pilates en mat (chan).
3. Exercicios de Pilates de nivel básico e intermedio en mat (chan).
4. Apoio e/ou progresión con pequenos implementos (balóns, rulos, bandas elásticas, círculos,...).
5. Clase básica de Pilates para traballar de forma individual ou en pequeno grupo con persoas sen problemas de saúde e en pacientes cunha patoloxía específica.
6. Consideracións básicas na montaxe das máquinas de Pilates (cadillac, reformer, cadeira e barril).
7. Introducción aos exercicios básicos de Pilates con máquinas.

Planificación docente

	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Actividades introductorias	1	0	1
Sesión maxistral	20	30	50
Prácticas de laboratorio	20	33	53
Traballos tutelados	1	31	32
Probas de resposta curta	1	0	1
Probas prácticas, de execución de tarefas reais e/ou simuladas.	1	0	1
Traballos e proxectos	3	9	12

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxía docente

	Descrición
Actividades introductorias	A primeira hora do curso académico nesta materia dedicarase a transmitir os obxectivos desta, detallar os contidos sobre os que se traballará e como se fará. Aclararanse os criterios de avaliación a seguir.

Sesión maxistral	Nas clases teóricas combinarase a lección maxistral con clases teórico-participativas onde se fomenta e se motiva a participación activa do alumnado, xunto co estudo de casos (con documentación escrita e/ou audiovisual que o alumnado deberá ler previamente). Emprego de forma xenérica de medios audiovisuais, fundamentalmente computador persoal e proxector de vídeo, así como doutros medios materiais dispoñibles habitualmente para desenvolver a materia nas aulas, como o encerado e as xices. Entregaráselle ao alumnado, a través da plataforma de ensinanza virtual faiTIC (http://faitic.uvigo.es/) ou da páxina web do profesor (http://webs.uvigo.es/gfuentes), as presentacións en powerpoint que se empregarán nas clases, así coma outro tipo de documentación, ben de cara a preparar as clases, ben para ampliar información. A teoría impartirase na aula correspondente ao 3º curso da Facultade de Fisioterapia de Pontevedra.
Prácticas de laboratorio	Nas prácticas seguirase unha metodoloxía demostrativa cunha análise razoada dos exercicios que compoñen o método Pilates. O profesor explicará e demostrará cómo se realizan os distintos exercicios, polo que serán prácticas guiadas onde se busque a integración, non só dos coñecementos teóricos da materia, senón tamén dos coñecementos anatómicos, biomecánicos, de localización anatómica e de patoloxía que xa posúan. Tódolos exercicios presentaranse nunhas fichas de prácticas, onde parte da información xa a vai a subministrar o profesor da materia, tendo o alumnado que completala segundo se vaian realizando. Ditas fichas poderanse atopar na plataforma de ensinanza virtual faiTIC (http://faitic.uvigo.es/). Estas recollerán esquematicamente os seguintes apartados: nome en español e en inglés do exercicio; cómo realizalo na súa forma estándar; consideracións específicas para realizalo en canto a material; principios de Pilates que se traballan fundamentalmente nel; obxectivos do exercicio; apoios táctiles, verbais e de imaxes que se poden empregar para facilitalo; variantes (tanto para indicar cómo facilitar a súa realización ou qué exercicios previos empregar, como para dificultar a súa realización ou qué exercicios serían unha evolución do mesmo); indicacións; precaucións e contraindicacións máis relevantes; e outras observacións. O conxunto de ditaa fichas de prácticas pódelle axudar ao alumnado a superar a parte práctica da materia, pois conformarán os exercicios que comporán o exame práctico. As prácticas de laboratorio faranse por grupo no laboratorio pertinente da Facultade de Fisioterapia de Pontevedra.
Traballos tutelados	Os traballos implicarán un papel completamente activo por parte do alumnado e serán elaborados en grupo (conformaranse 9 grupos de traballo). Os traballos consistirán en elaborar e impartir unha clase de Pilates enfocada, ben a unha patoloxía prevalente na nosa sociedade (por exemplo, en persoas con osteoporose; en caso de lumbalxias;...), ben a unha poboación cunhas condicións físicas determinadas (por exemplo, en bailaríns; en deportistas de Alto Nivel; en persoas maiores; en nenos; en embarazadas;...). Ademais, os grupos deberán entregar un informe da clase proposta no cal se expoñan os obxectivos principais da sesión para aquela patoloxía ou poboación especial, así como a descrición dos exercicios que integran a clase e un vídeo coa representación dos exercicios que integren a clase. A mediados do mes de febreiro, os grupos estarán conformados e cada grupo saberá o seu tema de traballo. A mediados do mes de marzo indicase o día da súa exposición. O profesor exercerá un papel de orientador e apoio no proceso de elaboración do traballo en cada grupo.

Atención personalizada

	Descrición
Sesión maxistral	Aparte das titorías xenéricas, que terán un desenvolvemento planificado (6 horas á semana en horario preestablecido e que se pode consultar na páxina web do profesor - http://webs.uvigo.es/gfuentes - ou na plataforma de ensinanza virtual faiTIC - http://faitic.uvigo.es/ -), farase un apoio personalizado ao alumnado vía electrónica ao longo do semestre. Este seguimento farase ben a través de mensaxes ao enderezo electrónico do profesor (gfuentes@uvigo.es), ben a través do apartado de "dúbdas e opinións xerais" que haberá na sección de "foros" da materia dentro da plataforma de ensinanza virtual faiTIC (http://faitic.uvigo.es/). Dedicarase esta atención personalizada, fundamentalmente, a resolver as dúbdas que o desenvolvemento da materia xere ao alumnado (na teoría, nas prácticas e/ou na realización dos traballos), así como a orientar ao alumnado no traballo a desenvolver para a materia, nas cuestións relativas á avaliación, ou calquera outra cuestión que estea vinculada á materia, así como, se o precisa o alumnado, orientación académica, profesional e/ou persoal.
Actividades introdutorias	Aparte das titorías xenéricas, que terán un desenvolvemento planificado (6 horas á semana en horario preestablecido e que se pode consultar na páxina web do profesor - http://webs.uvigo.es/gfuentes - ou na plataforma de ensinanza virtual faiTIC - http://faitic.uvigo.es/ -), farase un apoio personalizado ao alumnado vía electrónica ao longo do semestre. Este seguimento farase ben a través de mensaxes ao enderezo electrónico do profesor (gfuentes@uvigo.es), ben a través do apartado de "dúbdas e opinións xerais" que haberá na sección de "foros" da materia dentro da plataforma de ensinanza virtual faiTIC (http://faitic.uvigo.es/). Dedicarase esta atención personalizada, fundamentalmente, a resolver as dúbdas que o desenvolvemento da materia xere ao alumnado (na teoría, nas prácticas e/ou na realización dos traballos), así como a orientar ao alumnado no traballo a desenvolver para a materia, nas cuestións relativas á avaliación, ou calquera outra cuestión que estea vinculada á materia, así como, se o precisa o alumnado, orientación académica, profesional e/ou persoal.

Prácticas de laboratorio	Aparte das titorías xenéricas, que terán un desenvolvemento planificado (6 horas á semana en horario preestablecido e que se pode consultar na páxina web do profesor - http://webs.uvigo.es/gfuentes - ou na plataforma de ensinanza virtual faiTIC - http://faiTIC.uvigo.es/ -), farase un apoio personalizado ao alumnado vía electrónica ao longo do semestre. Este seguimento farase ben a través de mensaxes ao enderezo electrónico do profesor (gfuentes@uvigo.es), ben a través do apartado de "dúvidas e opinións xerais" que haberá na sección de "foros" da materia dentro da plataforma de ensinanza virtual faiTIC (http://faiTIC.uvigo.es/). Dedicarase esta atención personalizada, fundamentalmente, a resolver as dúvidas que o desenvolvemento da materia xere ao alumnado (na teoría, nas prácticas e/ou na realización dos traballos), así como a orientar ao alumnado no traballo a desenvolver para a materia, nas cuestións relativas á avaliación, ou calquera outra cuestión que estea vinculada á materia, así como, se o precisa o alumnado, orientación académica, profesional e/ou persoal.
Traballos tutelados	Aparte das titorías xenéricas, que terán un desenvolvemento planificado (6 horas á semana en horario preestablecido e que se pode consultar na páxina web do profesor - http://webs.uvigo.es/gfuentes - ou na plataforma de ensinanza virtual faiTIC - http://faiTIC.uvigo.es/ -), farase un apoio personalizado ao alumnado vía electrónica ao longo do semestre. Este seguimento farase ben a través de mensaxes ao enderezo electrónico do profesor (gfuentes@uvigo.es), ben a través do apartado de "dúvidas e opinións xerais" que haberá na sección de "foros" da materia dentro da plataforma de ensinanza virtual faiTIC (http://faiTIC.uvigo.es/). Dedicarase esta atención personalizada, fundamentalmente, a resolver as dúvidas que o desenvolvemento da materia xere ao alumnado (na teoría, nas prácticas e/ou na realización dos traballos), así como a orientar ao alumnado no traballo a desenvolver para a materia, nas cuestións relativas á avaliación, ou calquera outra cuestión que estea vinculada á materia, así como, se o precisa o alumnado, orientación académica, profesional e/ou persoal.

Avaliación		
	Descrición	Cualificación
Traballos e proxectos	A realización, exposición e defensa do traballo é obrigatoria para superar a materia. Ao mesmo tempo, para a superación do traballo, será imprescindible asistir ás titorías, así como presentar e defender o traballo nas datas establecidas ao inicio do cuadrimestre. O esquema da clase (basicamente, características dos pacientes-practicantes da clase; obxectivos terapéuticos da clase; relación de exercicios de Pilates da clase; vídeo da clase/exercicios) terá que ser entregado en soporte informático ao profesor. Tamén pode empregarse a plataforma de ensinanza virtual faiTIC (http://faiTIC.uvigo.es/), subindo o conxunto do traballo ao espazo que o grupo terá na mesma dentro da materia. A metade da puntuación do traballo corresponderá ao informe e o vídeo entregado, e a outra metade corresponderá á clase presentada ao profesor e aos compañeiros. O traballo considerase superado se se acada, polo menos, 1,5 puntos (corresponde a un 5 nunha escala de 0 a 10 puntos). En todo caso, e de cara a facer media cos exames teórico e práctico, o alumno debe acadar cando menos 1,2 puntos (corresponde a un 4 nunha escala de 0 a 10 puntos). Á hora de realizar o traballo e a súa presentación, o alumnado poderá consultar na plataforma de ensinanza virtual faiTIC (http://faiTIC.uvigo.es/) ou na páxina web do profesor (http://webs.uvigo.es/gfuentes) unha serie de consellos, así como unhas normas para a súa elaboración	O valor do traballo corresponderá ao 30 da cualificación final da materia (máxima cualificación: 3 puntos, que representaría un 10 nunha escala de 0 a 10 puntos).
Probas prácticas, de execución de tarefas reais e/ou simuladas.	Exame onde o alumno dirixirá 4 exercicios dun xeito práctico (10 minutos por exercicio). Os exercicios serán elixidos ao azar polo alumno dentro do conxunto de exercicios que se fixeron ao longo do curso, correspondendo 1 ao apartado de exercicios en máquinas e 3 a exercicios en mat. Se así o desexa a maioría do alumnado, ao rematar as clases de Pilates en máquinas farase o exame práctico desa parte (suprimíndose esa pregunta da data que lle corresponda na convocatoria de maio-xuño). Tódalas preguntas valoraranse de 0 a 10 puntos. Para poder presentarse ao exame práctico, hai que presentarse primeiro ao teórico e ter feito e exposto o traballo. Sacarase listado, tras o exame teórico, co horario de exame para cada parella de alumnos. Farase un sorteo público para determinar a partir de qué alumno da comezo o exame práctico. Para superar o exame, o alumno terá que acadar, polo menos, 1,75 puntos (corresponde a un 5 nunha escala de 0 a 10 puntos). En todo caso, e de cara a unha posible media co exame teórico e co traballo, non se pode acadar menos de 1,4 puntos (corresponde a un 4 nunha escala de 0 a 10 puntos).	O valor deste exame: 35 da cualificación final da materia (máxima cualificación: 3,5 puntos, que representaría un 10 nunha escala de 0 a 10 puntos).

Probas de resposta curta	Exame teórico de tipo test de 50 preguntas de resposta única (duración máxima de 1 hora). Tódalas preguntas terán o mesmo valor. Para superalo, o alumno terá que acadar, polo menos, 1,75 puntos (corresponde a un 5 nunha escala de 0 a 10 puntos). En todo caso, e de cara a unha posible media co exame práctico e co traballo, non se poderá acadar menos de 1,4 puntos (corresponde a un 4 nunha escala de 0 a 10 puntos). Por outra parte, sinalar que as deixadas en branco non descontarán, pero si o farán as contestacións erradas seguindo a seguinte formulación: $\text{Cualificación} = [\text{acertos} - (\text{erros}/n^{\circ} \text{opcións}-1) / n^{\circ} \text{preguntas}] \cdot 10$ Esta modalidade de exame poderase modificar por unha modalidade de exame de pregunta curta ao inicio do semestre.	O valor deste exame: 35 da cualificación final da materia (máxima cualificación: 3,5 puntos, que representaría un 10 nunha escala de 0 a 10 puntos).
--------------------------	---	--

Outros comentarios e segunda convocatoria

Aos alumnos que non superen a materia, gardaráselles a parte superada para a segunda convocatoria dentro do mesmo ano académico.

Lembrar que para superar a materia, hai que asistir ás titorías, presentar e defender o traballo dentro das datas establecidas na programación da materia.

O alumno poderá elixir entre dous tipos de probas para os contidos teóricos: exame tipo test ou exame de resposta curta. O exame de resposta curta constará de 8 preguntas (duración máxima de 1 hora). Tódalas preguntas terán o mesmo valor. Para superalo, o alumno terá que acadar, polo menos, 1,75 puntos (corresponde a un 5 nunha escala de 0 a 10 puntos). En todo caso, e de cara a unha posible media co exame práctico, non se poderá acadar menos de 1,4 puntos (corresponde a un 4 nunha escala de 0 a 10 puntos). No caso de optar por esta forma de exame da parte teórica da materia, non se fará a opción tipo test.

Bibliografía. Fontes de información

BÁSICAS:

- * Bosco Calvo J. Pilates terapéutico. Para la rehabilitación del aparato locomotor. Madrid: Médica Panamericana; 2012.
- * Isacowitz R. Pilates. Manual completo del método Pilates. Badalona: Paidotribo; 2009.
- * Massey P. Anatomía & Pilates. Badalona: Paidotribo; 2010.
- * Pilates JH. Volver a la vida con la Contrología de Pilates. (Originalmente publicado en 1945 con el título Return to life through Contrology). Incline Village, NV: Presentation Dynamics; 1998.
- * Stott Pilates. Ejercicios completos de matwork. Toronto: Merrithew Corporation; 2006.

COMPLEMENTARIAS:

- * Adamany K. Pilates para el postparto. Barcelona: Paidotribo; 2007.
- * Adamany K, Loigerot D. Pilates: una guía para la mejora del rendimiento. Barcelona: Paidotribo; 2006.
- * Aronovitch J, Taylor M, Craig C. Súbete en el Bosu® Balance Trainer. Ejercicios para desarrollar la fuerza del segmento central (core) y conseguir un cuerpo tonificado. Madrid: Tutor; 2009.
- * Austin D. Pilates para todos. Un programa paso a paso de puesta en forma para reforzar, estirar y tonificar todo su cuerpo en tres semanas. 3ª ed. Madrid: Tutor; 2005.
- * Baessler K, Schüssler B, Burgio KL, Moore KH, Norton PA, Stanton SL (Editors). Pelvic floor re-education. Principles and practice. 2ª ed. London: Springer-Verlag; 2008.
- * Betz SR. Prenatal Pilates [dvd]. California: TheraPilates; 2002.
- * Betz SR. The Osteoporosis Exercise Book: Building Better Bones. California: Osteo Physical Therapy; 1999.
- * Bosco Calvo J, Cabral L. Fundamentos del método Pilates. Guía para una prescripción de ejercicios basada en Pilates. Madrid: Corpora Pilates; 2008.
- * Bosco Calvo J, Cabral L. Los fundamentos del método Pilates [vídeo-dvd]: bases para la prescripción de ejercicio con el método Pilates. Madrid: Corpora Pilates; 2008.
- * Brignell R. Pilates : guía para principiantes. Barcelona: Robin Book; 2005.

- * Brotzman SB, Manske RC. Rehabilitación ortopédica clínica. Un enfoque basado en la evidencia. 3ª ed. Barcelona: Elsevier España; 2012.
- * Calais-Germain B. Anatomía para el movimiento. Tomo I. Introducción al análisis de las técnicas corporales. Barcelona: La Liebre de Marzo; 1994.
- * Calais-Germain B, Lamotte A. Anatomía para el movimiento. Tomo II. Bases de ejercicios. Barcelona: La Liebre de Marzo; 1991.
- * Calais-Germain B. Anatomía para el movimiento. Tomo III. El periné femenino y el parto. Elementos de anatomía y bases de ejercicios. Barcelona: Los Libros de la Liebre de Marzo; 1998.
- * Calais-Germain B. Anatomía para el movimiento. Tomo IV. El gesto respiratorio. Barcelona: La Liebre de Marzo; 2006.
- * Calais-Germain B, Raison B. Pilates sin riesgo. 8 riesgos del Pilates y cómo evitarlos. Barcelona: La Liebre de Marzo; 2011.
- * Cárceles Moreno R, Cos Morera F. Pilates: manual completo de pilates en suelo. Badalona: Paidotribo; 2009.
- * Carral Hernández M, Sánchez Garrido J. Método Pilates. Manual de suelo. Madrid: AEFEP; 2011.
- * Carral Hernández M, Sánchez Garrido J. Método Pilates. Manual de máquinas. Madrid: AEFEP; 2012.
- * Casas Caro F, Reyes Sierra Y. El método Pilates en el entrenamiento personal. En Hernando Castañeda G. Nuevas tendencias en entrenamiento personal. Badalona: Paidotribo; 2009. p. 259-272.
- * Casimiro Andújar AJ, Muyor Rodríguez JM (Coord). Columna vertebral, ejercicio físico y salud. Barcelona: INDE; 2010.
- * Chéron G. Neurofisiología del movimiento. Aprendizaje motor. Encycl Med-Chir. 2011;26-007-B-60.
- * Clippinger K. Anatomía y cinesiología de la danza. Badalona: Paidotribo; 2011.
- * Clyde M. Pilates para golfistas. Ejercicios paso a paso para afianzar su juego. Madrid: Tutor; 2008.
- * Esnault M. Columna vertebral y stretching. Badalona: Paidotribo; 2009.
- * Fernández R, Moral González S, Paredes P. Manual de Pilates suelo con implementos. Badalona: Paidotribo; 2008.
- * Flett M. Fit-ball. La técnica más divertida para ponerse en forma. Barcelona: RBA Libros; 2005.
- * Girbau F. Pilates matwork 1-2-3 [dvd]. Paycom; 2000.
- * Girbau F. Pilates plus [dvd]. Paycom; 1998.
- * Girbau F. Pure Pilates [dvd]. Paycom; 1998.
- * Glenn C, Dunphy C. Peak Pilates System I Peak [dvd]. Pilates; 2005.
- * Gray K (director). Pilates con bandas elásticas [dvd]. Valladolid: IMC Vision; 2003.
- * Gray K (director). Pilates gymball [dvd]. Valladolid: IMC Vision; 2003.
- * Herman E. Pilates con accesorios. Barcelona: Paidotribo; 2007.
- * Herman E. Pilates reformer. Badalona: Paidotribo; 2011.
- * Hernando Castañeda G. Nuevas tendencias en entrenamiento personal. Badalona: Paidotribo; 2009.
- * Hessel J. Cadillac Techniques. Learn the in's and out's of this essential piece of advanced Pilates equipment [dvd]. Beverly Hills: The Well-Tempered Workout; 1997.
- * Hessel J. Cadillac Techniques with Jillian Hessel: Handbook. Beverly Hills: The Well-Tempered Workout; 1998.
- * Höfler H. Gimnasia para la zona pélvica. Barcelona: Hispano Europea; 2001.
- * Isacowitz R, Clippinger K. Anatomía del Pilates: guía ilustrada para trabajar la estabilidad del segmento somático central y mejorar el equilibrio. Madrid: Tutor; 2011.
- * Kaplanek BA, Levine B, Jaffe WL. Pilates y rehabilitación para síndromes y artroplastias. Badalona: Paidotribo; 2014.
- * King M, Green Y. El método Pilates para el embarazo. Barcelona: Oniro; 2004.
- * Ling M. Curso básico de... Pilates. Barcelona: Omega; 2013.

- * Lyon D. Pilates completo para hombres. Badalona: Paidotribo; 2008.
- * Martin S. The Scoliosis Series: Part 1. Management & Improvement featuring wall springs [dvd]. Alameda: Pilates Therapeutics; 2006.
- * Martin S. The Scoliosis Series: Part 2. Breathing exercises as part of Scoliosis management [dvd]. Alameda: Pilates Therapeutics; 2006.
- * Martin S. The Upper Core: Living a pain-free life [dvd]. Alameda: Pilates Therapeutics; 2006.
- * Marras WS. The working back. A Systems view. New Jersey: John Wiley & Sons; 2008.
- * Matty D, Burdell K. Programa paso a paso de Pilates con círculo mágico [libro+dvd]. Madrid: Tutor; 2008.
- * McAtee RE, Charland J. Estiramientos facilitados. Estiramientos y fortalecimiento con facilitación neuromuscular propioceptiva [libro+dvd]. 3ª ed. Madrid: Médica Panamericana; 2010.
- * Menezes A. Guía completa de las técnicas de Joseph H. Pilates. Con especial atención al dolor de espalda y el entrenamiento deportivo. Madrid: Tutor; 2009.
- * Morgan D (director). Iniciación al método Pilates [dvd]. Valladolid: IMC; 2001.
- * Morgan D (director). La fuerza del Pilates [dvd]. Valladolid: IMC; 2001.
- * Murakami C. Sesiones matinales de Pilates. Barcelona: De Vecchi; 2008.
- * Norris CM. La estabilidad de la espalda. Un enfoque diferente para prevenir y tratar el dolor de espalda. Barcelona: Hispano Europea; 2007.
- * Nyman B, Paarup L. Pilates. Todos los ejercicios de suelo para practicar en casa. Barcelona: Scyla Editores; 2006.
- * Otero Gargamala MD, Rodríguez Fuentes G. Pilates initial exercises protocol for a better control of the method principles in new patients. En: Vleeming A, Mooney V, Cusi M, editors. Actas del 6th Interdisciplinary World Congress on Low Back & Pelvis Pain. Diagnosis and Treatment; the Balance between Research and Clinic. Barcelona (España), 7-10 de noviembre, 2007. pp. 501-4.
- * Paredes Ortiz P. Manual de Pilates. Suelo básico [libro+dvd]. Badalona: Paidotribo; 2008.
- * Paterson J. Teaching Pilates for postural faults, illness & injury. A practical guide. Edinburgh: Elsevier; 2009.
- * Pilates JH. Tu salud: un sistema de ejercicios que ha revolucionado el mundo de la educación física. (Originalmente publicado en 1934). Incline Village, NV: Presentation Dynamics; 1998.
- * Pilates Physicalmind Institute. Osteoporosis exercise protocols. Awareness & Prevention of Osteoporosis using the Method Pilates. New York: Physicalmind Institute; 2005.
- * Pohlman J. Programa paso a paso de Pilates [libro+dvd]. Madrid: Tutor; 2006.
- * Pohlman J. Programa paso a paso de Pilates con balón [libro+dvd]. Madrid: Tutor; 2008.
- * Pohlman J. Segundo programa paso a paso de Pilates [dvd]. Madrid: Tutor; 2006.
- * Pohlman J. Programa paso a paso de Pilates con banda elástica [libro+dvd]. Madrid: Tutor; 2006.
- * Primal Pictures and Pilates World University. Anatomy for Pilates [dvd]. London: Primal Pictures; 2008.
- * Quick J. Swimalates. Pilates for swimmers [dvd]. Ames: Championship Productions; 2003.
- * Reyneke D. Pilates Moderno. A perfecta forma física ao seu alcance. Barueri: Manole; 2009.
- * Richardson C, Hodges P, Hides J. Therapeutic exercise for lumbopelvic stabilization. A motor control approach for the treatment and prevention of low back pain (2ª ed.). Edinburgh: Churchill Livingstone; 2004.
- * Richardson C, Jull G, Hodges P, Hides J. Therapeutic exercise for spinal segmental stabilization in low back pain (1ª ed.). London: Churchill Livingstone; 1999.
- * Rodríguez Fuentes G, Otero Gargamala MD. Autopercepción de la mejoría experimentada en su dolor de espalda por parte de pacientes que practican el método Pilates (comunicación). EGREPA XIth International Conference "Physical Activity, Health Promotion and Aging". Pontevedra (España), 18-20 de octubre, 2007.

- * Rodríguez Fuentes G, Otero Gargamala MD. Pilates method as treatment and prevention of lower back pain and health promotion. En: Vleeming A, Mooney V, Cusi M, editors. Actas del 6th Interdisciplinary World Congress on Low Back & Pelvis Pain. Diagnosis and Treatment; the Balance between Research and Clinic. Barcelona (España), 7-10 de noviembre, 2007. pp. 505-8.
- * Romani-Ruby C, Clark M. Pre/Post Natal Personal Training Video. The fitness approach to Pilates Exercise [VHS]. Pennsylvania: PowerHouse Pilates; 2002.
- * Royo-Villanova C. Pilates en casa. Madrid: Temas de Hoy; 2007.
- * Savall P. Pilates Reformer, manual de ejercicios. Barcelona: Tecno Sport Condition; 2007.
- * Sichel H (dir.). Power Pilates Post-Pregnancy Workout 3 [dvd]. New York: Power Pilates; 2004.
- * Stanmore T. Pilates para una espalda sana. Barcelona: RBA; 2006.
- * Stott Pilates. Essential Reformer. Toronto: Merrithew Corporation; 2003.
- * Thek Lineback K. Osteopilates para aumentar la densidad ósea, reducir los riesgos de fracturas, mejorar la apariencia física y sentirse maravillosamente! Buenos Aires: Kier; 2006.
- * Timón V. Enciclopedia de ejercicios de Pilates. Madrid: Pila Teleña; 2012.
- * Ungaro A. La promesa de Pilates. Madrid: Blume; 2004.
- * Vleeming A, Mooney V, Stoeckart R (Dir.). Movimiento, estabilidad y dolor lumbopélvico. Integración de la investigación con el tratamiento. Barcelona: Elsevier España; 2008.
- * Westlake L. Entrenamiento con balón de ejercicios. Badalona: Paidotribo; 2008.
- * Winsor M. Pilates: el centro de energía : sin necesidad de aparatos. 3ª ed. Barcelona: Paidotribo; 2005.

Ademais da bibliografía sinalada, na páxina web do profesor (<http://webs.uvigo.es/gfuentes>), no seu apartado de “enlaces” ou ligazóns, facilítaselle ao alumnado páxinas web que poden ser do seu interese, tanto persoal como para levar adiante os traballos, sobre temática relacionada coa materia e coa saúde en xeral.

Recomendacións

Materias que continúan o temario

Prácticas externas: Estadías clínicas/P05G170V01801

Materias que se recomenda cursar simultaneamente

Fisioterapia en especialidades clínicas I/P05G170V01906

Fisioterapia en especialidades clínicas II/P05G170V01907

Materias que se recomenda ter cursado previamente

Afeccións medicocirúrxicas/P05G170V01201

Anatomía humana: Anatomía humana/P05G170V01101

Fisioloxía: Movemento funcional en fisioterapia/P05G170V01202

Valoración en fisioterapia/P05G170V01204

Afeccións médicas/P05G170V01302

Afeccións cirúrxicas/P05G170V01301

Cinesiterapia/P05G170V01303

Outros comentarios

Sería conveniente:

- Darse de alta en FaTIC (se é a primeira vez que se fai, o nome de usuario e o contrasinal é o DNI).
 - Ter unha dirección de enderezo-e, pois cada vez que se dea un aviso, se suba documentación, etc., comunicarse por esta vía a tódolos usuarios da materia (alumnado e profesor).
 - Nos datos persoais, ademais do enderezo-e, sería conveniente indicar un teléfono de contacto (onde se vos poida localizar rapidamente en caso de urxencia, normalmente o móbil) e subir unha fotografía (para facilitar ao profesor, sobre todo nas primeiras semanas, a identificación do alumnado).
-

DATOS IDENTIFICATIVOS				
Traballo de Fin de Grao				
Materia	Traballo de Fin de Grao			
Código	P05G170V01991			
Titulación	Grao en Fisioterapia			
Descritores	Creditos ECTS	Carácter	Curso	Cuadrimestre
	9	OB	4	2c
Idioma				
Departamento				
Coordinador/a				
Profesorado				
Correo-e				
Web				
Descrición xeral				
Competencias de titulación				
Código				
A4	Adquirir a experiencia clínica axeitada que proporcione habilidades intelectuais e destrezas técnicas e manuais; que facilite a incorporación de valores éticos e profesionais; e que desenvolva a capacidade de integración dos coñecementos adquiridos.			
A5	Valorar o estado funcional do paciente, considerando os aspectos físicos, psicolóxicos e sociais.			
A6	Valoración diagnóstica de coidados de fisioterapia segundo as normas e cos instrumentos de validación recoñecidos internacionalmente.			
A7	Deseñar o plan de intervención de fisioterapia atendendo a criterios de adecuación, validez e eficiencia.			
A9	Avaliar a evolución dos resultados obtidos co tratamento en relación cos obxectivos marcados.			
A15	Participar na elaboración de protocolos asistenciais de fisioterapia baseada na evidencia científica.			
A17	Comprender a importancia de actualizar os coñecementos, habilidades, destrezas e actitudes que integran as competencias profesionais do fisioterapeuta.			
A19	Comunicarse de modo efectivo e claro, tanto de forma oral coma escrita, cos usuarios do sistema sanitario así como con outros profesionais.			
B1	Comunicación oral e escrita nas linguas cooficiais da Comunidade Autónoma.			
B2	Capacidade de análise e síntese.			
B3	Capacidade de organización e planificación.			
B4	Capacidade de xestión da información			
B5	Resolución de problemas			
B6	Toma de decisións			
B7	Coñecementos de informática relativos ao ámbito de estudo			
B9	Compromiso ético			
B12	Razoamento crítico			
B15	Aprendizaxe autónoma			
B16	Motivación por a calidade.			
B17	Adaptación a novas situacións			
B18	Creatividade			
B19	Iniciativa e espírito emprendedor			
B23	Traballar con responsabilidade			
B24	Manter unha actitude de aprendizaxe e mellora			
Competencias de materia				
Competencias de materia			Tipoloxía	Competencias
20D Adquisición de vocabulario propio no campo da Fisioterapia.			saber	A19
21D Adquirir formación científica básica en investigación.			saber	A15

22D Coñecer e comprender as teorías que sustentan a capacidade de resolución de problemas e o razoamento clínico.	saber	A5 A6 A7 A9
12P Incorporar a investigación científica e a práctica baseada na evidencia como cultura profesional.	saber facer	A4 A15
1A Traballar con responsabilidade.	Saber estar / ser	A17 B23
2A Manter unha actitude de aprendizaxe e mellora.	Saber estar / ser	A17 B24
1TI Comunicación oral e escrita nas linguas cooficiais da Comunidade Autónoma.	saber facer	B1
2TI Capacidade de análise e síntese.	saber facer	B2
3TI Capacidade de organización e planificación.	saber facer	B3
4TI Capacidade de xestión da información.	saber facer	B4
5TI Resolución de problemas.	saber facer	B5
6TI Toma de decisións.	saber facer	B6
7TI Coñecementos de informática relativa ao ámbito de estudo.	saber	B7
1TP Compromiso ético.	Saber estar / ser	B9
4TP Razoamento crítico.	saber facer	B12
1TS Aprendizaxe autónoma.	saber facer	B15
2TS Motivación por a calidade.	Saber estar / ser	B16
3TS Adaptación a novas situacións.	saber facer	B17
4TS Creatividade.	saber facer	B18
5TS Iniciativa e espírito emprendedor.	Saber estar / ser	B19

Contidos

Tema

Co fin de acadar unha carga de traballo semellante nos Traballos de Fin de Grao (TFG) que deben facer o alumnado ao ser estes tutorizados por diversos profesores e a que haberá varios tribunais xulgadores é conveniente establecer unhas pautas para a elaboración de dito traballo e para a valoración dos mesmos. O TFG será unha Revisión bibliográfica sobre calquera tema do ámbito de ciencias da saúde.

Debe constar de :

- Introducción/obxectivo
- Material e Método
- Resultados
- Discusión
- Conclusións

Poderán agruparse os apartados en

Resultados/Discusión ou ben en

Discusión/Conclusions.

Indicarase as palabras clave utilizadas según os termos do Medical Subject Headings (MeSH) do Index Medicus.

Extensión mínima de 15 e máxima de 20 páxinas de texto sen incluír o título, resume, bibliografía e anexos e seguindo as normas de maquetación.

Formato:

Para os apartados utilizaranse maiúsculas e negrita e os subapartados en minúsculas e negrita, letra Arial tamaño 12.

Párrafo, alineación xustificada, sangría en primeira línea de 1.25, interlineado 1.5, espaciado anterior 6 puntos. Fuente, letra Arial tamaño 11.

As páxinas nunha soa cara cos marxes superior, inferior e lateral dereita de 2,5 e lateral esquerdo de 3. Na marxe superior o título do traballo e na marxe inferior o nome e apelidos do alumno e numeradas na parte inferior dereita, letra Arial tamaño 8.

REFERENCIAS BIBLIOGRÁFICAS

Será referenciada segundo as normas de Vancouver, enumerarase de forma correlativa con superíndice segundo orde de aparición no texto por primeira vez, utilizando un xestor bibliográfico.

Os artigos utilizados para a súa análise serán como mínimo de 12 dos últimos 5 anos, debendo utilizar como mínimo 15 referencias bibliográficas entre artigos de revistas e de libros os cales estarán limitados a 2 ou 3 como máximo. O tutor poderá modificar este apartado sempre que se xustifique.

Planificación docente

	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Presentacións/exposicións	1	15	16
Traballos tutelados	8	192	200
Traballos e proxectos	0	8	8

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxía docente

Descrición

Presentacións/exposicións O alumno deberá expor en 7/10 minutos o traballo realizado utilizando medios audiovisuais e proceder á súa defensa ante as preguntas do tribunal.

Traballos tutelados	Para a confección do traballo seguirase a normativa aprobada na Xunta de Centro, a cal lle será entregada polo titor aos alumnos.
---------------------	---

Atención personalizada

	Descrición
Traballos tutelados	Ao alumno asignaráselle un titor para a realización e exposición do traballo.
Presentacións/exposicións	Ao alumno asignaráselle un titor para a realización e exposición do traballo.

Avaliación

	Descrición	Cualificación
Traballos tutelados	O traballo valorarase tendo en conta por unha parte a relevancia do traballo, e por outra que este se adapte ás normas.	50
Presentacións/exposicións	Valorarase tendo en conta: - A presentación con medios audiovisuais - A claridade na exposición por parte dos alumno, cinguíndose ao tempo marcado de entre 7-10 minutos. - A defensa ante as preguntas do tribunal.	50

Outros comentarios e segunda convocatoria

Tal e como se indica na Memoria de Verificación, para poder realizar a presentación e defensa do TFG o alumno/a deberá ter superados tódalos créditos da formación curricular, aínda que non estén xeradas as actas.

Bibliografía. Fontes de información

Renart Pita M A., Escribir en Ciencias Biomédicas, Madrid: Aran Ediciones;2004,
 Day RA., Como escribir y publicar trabajos científicos, Washington DC: DPS. Publicacion Cientifica 526,1990,
 Martin Vivaldi G. , Curso de redacción. Del pensamiento a la palabra. Teoría y Práctica de la composición y del estilo, 19ª ed. Madrid: Paraninfo;1982,
 Vallejo Nájera J.A., Aprender a hablar en público hoy, Barcelona: Planeta;1990,

Recomendacións

Outros comentarios

Só se poderá expor o Traballo de fin de grao unha vez que se superen o resto das materias para obter o título de Grao, aínda que non estean xeradas as actas.